

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : Κατά πόσο τα λογιστικά **■ ■ ■ ■ ■** πρότυπα Standards διασφαλίζουν την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τη βασική λογιστική αρχή της « πραγματικής εικόνας » .

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ : ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΤΟΣ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΣΩΤΗΡΗΣ
ΣΠΥΡΟΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ : ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΑ

- Π Α Τ Ρ Α , 1 9 9 9 -

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

2936

~~ΕΙΣΑΓΩΓΗ~~ 2936

Περιεχόμενα

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
> Περιεχόμενα	1
> Πρόλογος	8
Μέρος Πρώτο : Οικονομικές Καταστάσεις	9
> Εισαγωγή	
Έννοια Και Περιεχόμενο Του Όρου .	10
> Κεφάλαιο 1 ^ο	
Οι Οικονομικές Καταστάσεις Που Καταρτίζονται Στη Χώρα Μας .	14
> Κεφάλαιο 2 ^ο	
Διαδικασία Εγκρίσεως Των Οικονομικών Καταστάσεων .	18
> Κεφάλαιο 3 ^ο	
Θεμελιώδεις Αρχές Καταρτίσεως Και Παρουσιάσεως Των Οικονομικών Καταστάσεων .	32
> Κεφάλαιο 4 ^ο	
Ανάλυση Των Βασικών Αρχών Που Καθιερώνονται Από Το Ν. 2190 / 1920 Για Τη Δομή Των Οικονομικών Καταστάσεων.	35
□ Η Αρχή Της « Πραγματικής Εικόνας » .	35
□ Η Αρχή Της « Απόλυτης Σαφήνειας » .	37
□ Αρχή Καταρτίσεως Οικονομικών Καταστάσεων Σύμφωνα Με Τα Υποδείγματα Του Ε. Γ. Λ. Σ.	39
□ Η Αρχή Της Συνέπειας Στη Δομή Των Οικονομικών Καταστάσεων (Άρθρο 42 Β § 1) .	40
□ Η Αρχή Της Ιδιαίτερης Εμφανίσεως Και Της Σειράς Των Λογαριασμών	

Στις Οικονομικές Καταστάσεις (Άρθρο 42 Β § 2) .	41
□ Η Αρχή Που Επιβάλλει Την Προσαρμογή Στην Εμφάνιση Του Ισολογισμού Και Του Λογαριασμού « Αποτελέσματα Χρήσεως » Σε Ειδικές Περιπτώσεις (Άρθρο 42 Β § 3) .	42
□ Η Αρχή Της Ομοιογένειας (Άρθρο 42 Β § 3) .	43
□ Η Αρχή Της Συγχωνεύσεως Λογαριασμών Με Αραβική Αρίθμηση (Άρθρα 42 Β § 4) .	43
□ Η Αρχή Της Παραθέσεως Των Κονδυλίων Της Προηγούμενης Χρήσεως (Άρθρο 42 Β § 5)	43
□ Η Αρχή Της Ενσωματώσεως Των Οικονομικών Καταστάσεων Των Υποκαταστημάτων Της Εταιρείας (Άρθρο 42 Β § 6) .	44
□ Η Αρχή Του Μη Συμψηφισμού Λογαριασμών Ενεργητικού Και Παθητικού Και Εσόδων – Εξόδων (Άρθρο 42 Β § 7) .	44
➤ Κεφάλαιο 5°	
Βασικές Κατηγορίες Και Σκοπός Αναλυτών .	46
➤ Κεφάλαιο 6°	
Αρχές καταρτίσεως και παρουσιάσεως των οικονομικών καταστάσεων .	51
□ Η Αρχή Της Συνεχίσεως Της Δραστηριότητας Της Επιχειρήσεως .	51
□ Η Αρχή Της Συντηρητικότητας Η Συνέσεως .	52
□ Η Αρχή Της Αυτοτέλειας Των Χρήσεων .	54
□ Η Αρχή Της Σταθερότητας Των Λογιστικών Μεθόδων Η Συνοχής Μεταξύ Των Χρήσεων .	55
□ Η Αρχή Της Νομισματικής Μονάδας Η Του Ιστορικού Κόστους .	56
□ Η Αρχή Της Μετρήσεως Και Εκφράσεως Όλων Των Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων Σε Ενιαίο Νόμισμα .	57
□ Η Αρχή Της Απεικονίσεως Της Πραγματικότητας .	58
□ Η Αρχή Του Μη Συμψηφισμού Ανομοιογενών Λογαριασμών .	59
□ Η Αρχή Της Απόλυτης Σαφήνειας Των Λογαριασμών .	60
□ Η Αρχή Της Δημοσιότητας Και Της Καλής Πληροφόρησης .	61

□ Η Αρχή Της Ειλικρίνειας Των Λογαριασμών .	62
---	----

Μέρος Δεύτερο : Ελεγκτικά Standards 64

> Εισαγωγή	
Έλεγχος Και Ελεγκτική .	65

> Κεφάλαιο 1 ^ο	
Η Ελεγκτική Στην Ελλάδα .	69

> Κεφάλαιο 2 ^ο	
Το Νομικό Πλαίσιο Της Ελεγκτικής .	71

> Κεφάλαιο 3 ^ο	
Εξωτερικός Έλεγχος .	74

> Κεφάλαιο 4 ^ο	
Ελεγκτικά Standards .	76
Ελεγκτικά Standards Σύμφωνα Με Την Ελληνική Νομοθεσία .	77

> Κεφάλαιο 5 ^ο	
Γενικά (βασικά) Standards .	78

1. Ανεξαρτησία Και Αντικειμενικότητα .	80
2. Ελεγκτικό Προσωπικό .	83
3. Εχεμύθεια .	85
4. Διαφήμιση – Αθέμιτος Ανταγωνισμός .	86
5. Σχέσεις Με Συναδέλφους Και Ελεγκτικούς Φορείς .	86

> Κεφάλαιο 6 ^ο	
STANDARDS εργασίας (« καλής εκτελέσεως »)	89

□ Επαγγελματική Κρίση Ορκωτού Ελεγκτή - Χρόνος Έναρξης Ελεγκτικής	
---	--

Εργασίας	89
□ Προκαταρκτική Ενημέρωση .	90
□ Ελεγχόμενα Βιβλία Και Στοιχεία - Αιτούμενες Πληροφορίες .	92
□ Σχεδιασμός Και Πρόγραμμα Ελέγχου .	94
□ Επιμερισμός Και Επίβλεψη Του Ελέγχου .	96
□ Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου .	96
□ Έννοια Και Σκοπός Εσωτερικού Ελέγχου – Τομείς Αυτού .	97
□ Βασικές Αρχές Εσωτερικού Ελέγχου .	99
Μελέτη Του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου .	104
Αξιολόγηση Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου .	107
> Κεφάλαιο 7 ^ο	
Ελεγκτικά Τεκμήρια .	109
1. Η Μελέτη Και Η Αξιολόγηση Του Εσωτερικού Ελέγχου .	110
2. Φυσικά Τεκμήρια .	111
3. Παραστατικά .	112
4. Λογιστικά Βιβλία Και Διάφορες Λογιστικές Καταστάσεις .	114
5. Άλλα Έγγραφα .	114
6. Χρηματοοικονομική Ανάλυση .	114
7. Προφορικά Τεκμήρια .	115
Έκταση Ελέγχου – Δειγματοληψία .	116
□ Φύλλα Εργασίας .	119
1. Ορισμός - Χρησιμότητας Φύλλων Εργασίας .	119
2. Είδη Φύλλων Εργασίας .	120
3. Τεχνική Φύλλων Εργασίας .	121
4. Φάκελοι Φύλλων Εργασίας .	124
Μεταγενέστερα Γεγονότα .	125
> Κεφάλαιο 8 ^ο	
Standards Εκθέσεων (Standards Of Reporting) .	128

□ Πιστοποιητικό Ελέγχου Ορκωτού Λογιστή Των Ετησίων Οικονομικών Καταστάσεων .	129
□ Εξατομίκευση Των Ελεγμένων Και Πιστοποιούμενων Οικονομικών Καταστάσεων	131
□ Εφαρμογή Των Διατάξεων Του Άρθρου 37 Του Ν. 2190 / 1920 Και Των Ελεγκτικών Διαδικασιών Που Κρίθηκαν Κατάλληλες Στα Πλαίσια Των Αρχών Και Κανόνων Ελεγκτικής .	132
□ Απαιτούμενες Από Την Ισχύουσα Νομοθεσία Ειδικότερες Πληροφορίες Και Διαβεβαιώσεις .	133
□ Παρατηρήσεις Ελέγχου .	139
□ Το Πόρισμα Του Ελέγχου Των Πιστοποιούμενων Οικονομικών Καταστάσεων .	141
□ Τόπος , Ημερομηνία Έκδοσης Και Υπογραφή Του Ορκωτού Λογιστή .	144
Μέρος Τρίτο : Κριτική – Συμπεράσματα	145
> Πρόλογος	146
> Αποσβέσεις	
□ Έννοια Αποσβέσεων Και Διακρίσεις Αυτών .	148
□ Υποχρεωτικός Χαρακτήρας Των Τακτικών Αποσβέσεων .	150
□ Αρχές Υπολογισμού Των Αποσβέσεων Σύμφωνα Με Το Ν . 2190 / 1920 « Περί Α. Ε. » .	151
□ Αξιολόγηση Των Αποσβέσεων .	152
> Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία .	
□ Έννοια Και Διάκριση Των Άυλων Παγίων Στοιχείων .	156
□ Λογιστική Των Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων .	157
□ Προκαταβολές Κτήσεως Ασώματων Ακινήτοποιήσεων .	160
□ Αξιολόγηση Της Λογιστικής Αντιμετώπισης Των Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων .	161

➤ Συμμετοχές .	
□ Έννοια Και Διακρίσεις .	165
□ Λογιστική Συμμετοχών .	167
□ Αξιολόγηση Της Λογιστικής Αντιμετώπισης Των Συμμετοχών .	168
➤ Αποθέματα .	
□ Έννοια Και Διακρίσεις .	173
□ Λογιστική Των Αποθεμάτων .	175
□ Αξιολόγηση Της Λογιστικής Αντιμετώπισης Των Αποθεμάτων .	178
➤ Χρεόγραφα .	
□ Έννοια Των Χρεογράφων .	182
□ Λογιστική Των Χρεογράφων .	183
□ Λογιστική Των Τίτλων Σταθερού Εισοδήματος .	184
□ Αποτίμηση Των Χρεογράφων Στο Τέλος Της Χρήσεως .	185
□ Κριτική Αξιολόγηση Της Λογιστικής Των Χρεογράφων .	186
➤ Αναπροσαρμογή Ισολογισμών	
□ Περί Αναπροσαρμογής .	189
□ Κριτική Αξιολόγηση Της Αναπροσαρμογής .	190
➤ Προβλέψεις .	
□ Έννοια Και Διάκριση Προβλέψεων .	194
□ Οι Προβλέψεις Έχουν Χαρακτήρα Υποχρεωτικό , Χαρακτήρα Αποθεματικού Και Εμφανίζονται Στον Ισολογισμό .	195
□ Η Λογιστική Των Προβλέψεων .	197
□ Η Απόσβεση Των Επισφαλών Απαιτήσεων (Περιπτ. Θ Παρ. 1 Άρθρου 35 Του Ν. Δ. 3323 / 1955) .	207
□ Αξιολόγηση Της Λογιστικής Αντιμετώπισης Των Προβλέψεων .	210
➤ Αποθεματικά .	
□ Έννοια Και Διακρίσεις .	212

□ Τακτικό Ή Νόμιμο Αποθεματικό 41.02 .	212
□ Αποθεματικά Καταστατικού « 41.03 » .	213
□ Ειδικά Αποθεματικά « 41.04 » .	214
□ Έκτακτα Ή Προαιρετικά Αποθεματικά « 41.05 » .	214
□ Αποθεματικά Για Ίδιες Μετοχές « 41.09 » .	214
□ Αφανή Αποθεματικά .	215
□ Αποθεματικά Αυτασφαλίσεως .	215
□ Αποθεματικό Διανεμόμενο Υπό Μορφή Μετοχών .	216
➤ Γενική εκμετάλλευση	
□ Εισαγωγή .	217
□ Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί – Παραδείγματα .	218
□ Συσχέτιση Των Σχέσεων Μεικτού Και Καθαρού Αποτελέσματος Εκμετάλλευσης .	222
□ Προσδιορισμός Των Αποτελεσμάτων Εκμετάλλευσης , Σύμφωνα Με Το Ε. Γ. Λ. Σ. – Λογιστική Αντιμετώπιση .	223
□ Αξιολόγηση Του Τρόπου Λειτουργίας Του Λογαριασμού Της Γενικής Εκμετάλλευσης Σε Σχέση Με Τις Θεμελιώδεις Λογιστικές Αρχές .	228
□ Αρχή Της Συντηρητικότητας Ή Συνέσεως .	229
□ Αρχή Της Αυτοτέλειας Των Χρήσεων .	230
□ Έσοδα Από Πωλήσεις Εμπορευμάτων .	231
□ Αγορές – Αποθέματα .	237
➤ Συμπεράσματα .	242
➤ Βιβλιογραφία .	245

Πρόλογος

Όπως είναι γνωστό ένας από τους βασικότερους σκοπούς της χρηματοοικονομικής λογιστικής είναι η σύνταξη , στο τέλος κάθε διαχειριστικής περιόδου , των χρηματοοικονομικών καταστάσεων , με τις οποίες οι επιχειρήσεις επικοινωνούν κοινοποιώντας κρίσιμα ποσοτικά μεγέθη , είτε προς τα « μέσα » είτε , κυρίως προς τα έξω .

Έτσι λοιπόν , προκειμένου οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις να επιτελέσουν τον ρόλο τους , ως μέσα αντικειμενικής πληροφόρησης , έχουν καθοριστεί λογιστικές αρχές , οι οποίες διέπουν την διαδικασία σύνταξης αυτών . Η πορεία όμως που λογιστικές αρχές χαράσσουν , επιδιώκεται να διασφαλιστεί με την εφαρμογή των λογιστικών προτύπων , τα οποία ασχολούνται με συναλλαγές ή γεγονότα , προσδιορίζοντας τις ημερολογιακές εγγραφές και τον τρόπο γενικότερα με τον οποίο οι παραπάνω συναλλαγές ή γεγονότα οφείλουν να παρουσιαστούν στα λογιστικά βιβλία της επιχειρηματικής οντότητας . Ακόμη , επειδή οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελούν , όπως προαναφέρθηκε τους « διαύλους » επικοινωνίας των επιχειρήσεων με διάφορες ομάδες ανθρώπων (διοίκηση , μέτοχοι , τράπεζες , πιστωτές κ. λ. π.) υιοθετήθηκαν και εφαρμόστηκαν τα ελεγκτικά πρότυπα . Ο σκοπός τούτων είναι ο προσδιορισμός διαφόρων μεθόδων και τεχνικών ελέγχου , στις οποίες θα βασίζονται οι ελεγκτικές διαδικασίες , που εφαρμόζονται ώστε να κριθεί η αντικειμενικότητα των πληροφοριών , που η μονάδα παρέχει στους άμεσα ή έμμεσα ενδιαφερόμενους .

Στην παρούσα λοιπόν εργασία μας , θα προσπαθήσουμε να αξιολογήσουμε , αφού προηγουμένως αναφερθούμε αναλυτικά στις οικονομικές καταστάσεις (έννοια , τεχνικές σύνταξης , ο ρόλος τους ως μέσα πληροφόρησης) και , εν συνεχεία στις λογιστικές αρχές και τα ελεγκτικά πρότυπα , το εάν και κατά πόσο η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων γίνεται με βάση την λογιστική αρχή της « πραγματικής εικόνας » .

Μέρος Πρώτο

Οικονομικές Καταστάσεις

Μέρος Πρώτο : Οικονομικές Καταστάσεις

Εισαγωγή

Έννοια Και Περιεχόμενο Του Όρου .

Σκοπός της λογιστικής , κατά τις σύγχρονες αντιλήψεις , είναι η παροχή πληροφοριών χρήσιμων για τη λήψη αποφάσεων , η υλοποίηση των οποίων συμβάλλει στην άνοδο της κοινωνικής ευημερίας . Η λογιστική καλείται σήμερα να δίνει πληροφοριακά στοιχεία σε πολλές κοινωνικές ομάδες και φορείς όπως στις διοικήσεις των επιχειρήσεων , στους μετόχους , στους πιστωτές , στους εργαζόμενους στις επιχειρήσεις , στους καταναλωτές , στο κράτος που επεμβαίνει στις δραστηριότητες των επιχειρήσεων .

Η λογιστική συσσωρεύει , αναλύει , προσδιορίζει ποσοτικά , ταξινομεί και συνοψίζει τα άπειρα σε αριθμό και πολυσύνθετα στη φύση τους λογιστικά γεγονότα , των οποίων συνοπτικά πληροφοριακά στοιχεία αποκαλύπτει στους ενδιαφερόμενους με τις οικονομικές καταστάσεις , που είναι και το τελικό προϊόν της λογιστικής διαδικασίας . Έτσι οικονομικές καταστάσεις είναι τα μέσα με τα οποία τα συγκεντρωτικά πληροφοριακά στοιχεία , που παράχθηκαν από τη λογιστική , γνωστοποιούνται περιοδικά σ' εκείνους που τα χρησιμοποιούν .

Με τον όρο οικονομικές καταστάσεις εννοούμε πίνακες στους οποίους εμφανίζονται τα στοιχεία του ισολογισμού και ορισμένων άλλων λογαριασμών

των οικονομικών μονάδων κεφαλαιώδους σημασία . Σε προσάρτημα των οικονομικών αυτών καταστάσεων εμφανίζονται επεξηγηματικές και άλλες σημαντικές πληροφορίες , που έχουν σκοπό να διευκολύνουν τους ενδιαφερόμενους στην ενημέρωσή τους .

Σύμφωνα με το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο οι οικονομικές καταστάσεις είναι οι εξής :

- Η κατάσταση του ισολογισμού τέλους χρήσης .
- Η κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως .
- Ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων .
- Η κατάσταση του λογαριασμού γενικής εκμεταλλεύσεως .
- Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως .

Κατά το Ν. 2190 / 1920 « Περί ανωνύμων εταιρειών » (άρθρο 42 α § 1) οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν :

- Τον ισολογισμό τέλους χρήσεως
- Το λογαριασμό « Αποτελέσματα χρήσεως »
- Τον πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων
- Το προσάρτημα .

Οι δημοσιευμένες λογιστικοοικονομικές καταστάσεις αποσκοπούν όπως προαναφέραμε στην πληροφόρηση των ομάδων ενδιαφερόμενων που βρίσκονται έξω από την επιχείρηση , δηλαδή των μετόχων , πιστωτών , εργαζομένων στην επιχείρηση , πελατών , της κυβερνήσεως , των εργατικών ενώσεων και γενικά του κοινού . Γίνεται αποδεκτό ότι οι δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται πρώτιστα για την πληροφόρηση των μετόχων και των πιστωτών , δηλαδή των χρηματοδοτών της επιχειρήσεως , οι οποίοι ενδιαφέρονται κυρίως για τη χρηματοοικονομική θέση αυτής για την παρούσα και μέλλουσα

κερδοφόρο ικανότητα της και γενικά για την ικανότητα της επιχειρήσεως για επιβίωση και προσαρμογή στο συνεχώς μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον .

Επειδή ακριβώς οι δημοσιευμένες λογιστικοοικονομικές καταστάσεις στοχεύουν κυρίως στην πληροφόρηση των χρηματοδοτών της επιχειρήσεως και περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικές πληροφορίες και η λογιστική που ασχολείται με την κατάρτιση αυτών καλείται χρηματοοικονομική λογιστική .

Στη χώρα μας οι **χρηματοοικονομικές καταστάσεις** καθιερώθηκε να αποκαλούνται **οικονομικές καταστάσεις** .

Για να μπορέσουν να επιτελέσουν οι οικονομικές καταστάσεις σωστά το ρόλο τους , ως μέσα πληροφόρησης για λήψη σωστών αποφάσεων , πρέπει να είναι διαχρονικά ομοιόμορφες , δηλαδή να καταρτίζονται με βάση τις λογιστικές αρχές , που να εφαρμόζονται με συνέπεια από την οικονομική μονάδα και να μην μεταβάλλονται από χρήστη σε χρήστη . Οι ίδιες αρχές πρέπει να εφαρμόζονται , επίσης με συνέπεια , από όλες τις οικονομικές μονάδες του ίδιου κλάδου , όπως επίσης και των οικονομιών καταστάσεων μονάδων που ανήκουν σε διάφορους κλάδους . Όποτε επιβάλλεται απόκλιση από τις λογιστικές αρχές , πρέπει να γνωστοποιούνται τα αίτια που επέβαλαν την απόκλιση και οι επιπτώσεις αυτής στις οικονομικές καταστάσεις .

Εξάλλου , οι διεθνείς οικονομικές συναλλαγές μεταξύ των οικονομικών μονάδων σε παγκόσμια κλίμακα επέβαλαν την ανάγκη να προσδιοριστεί το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων , που οι ανά τον κόσμο επιχειρήσεις δημοσιεύουν , να καθιερωθεί δηλαδή ομοιόμορφη ορολογία και εμφάνιση , να προσδιοριστούν οι μέθοδοι αποτιμήσεως και γενικά οι λογιστικές αρχές που πρέπει να ακολουθούνται για την κατάρτιση και τον έλεγχο των καταστάσεων αυτών . Κατέστη δηλαδή , επιτακτική η ανάγκη να τεθεί κάποια τάξη στην παγκόσμια λογιστική Βαβέλ και να καθιερωθεί κοινή γλώσσα στην οικονομική συνεργασία των λαών .

Για τους παραπάνω λόγους συστάθηκε το έτος 1973 το International Accounting Standards Committee (IASC) με σκοπό τη διατύπωση και την έκδοση , για χάρη του συμφέροντος του κοινού , Προτύπων , τα οποία θα πρέπει

να τηρούνται για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και τη φροντίδα για την παγκόσμια αποδοχή και τήρησή τους .

Στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταβάλλεται σημαντική προσπάθεια εναρμονίσεως , εκτός των άλλων , και των νόμων που διέπουν τη λειτουργία των εταιριών . Η εναρμόνιση επιτυγχάνεται με τις καλούμενες « οδηγίες » , οι οποίες υποχρεώνουν τα κράτη – μέλη να εναρμονίζουν τις εθνικές τους νομοθεσίες προς τις διατάξεις τους .

Κεφάλαιο 1^ο

Οι Οικονομικές Καταστάσεις Που Καταρτίζονται Στη Χώρα Μας .

Η λογιστική πρακτική στη χώρα μας είχε καθιερώσει τη σύνταξη ετησίως του ισολογισμού , του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως και του λογαριασμού διαθέσεως κερδών . Η σύνταξη των οικονομικών αυτών καταστάσεων είχε επίσης καταστεί υποχρεωτική από την εμπορική και φορολογική νομοθεσία .

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις , σύμφωνα με το άρθρο 42 α §2 του Ν . 2190 / 1920 καταρτίζονται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσεως και πρέπει να εμφανίζουν με απόλυτη σαφήνεια την **πραγματική εικόνα** της περιουσιακής διαθρώσεως , την χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα της εταιρείας .

Οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να καταρτίζονται κατά τρόπο που να δίνουν την **πραγματική εικόνα** των οικονομικών καταστάσεων και των οικονομικών αποτελεσμάτων της εταιρείας .

Σε περίπτωση που η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου περί οικονομικών καταστάσεων δεν επαρκεί για την παρουσίαση της **πραγματικής εικόνας** της εταιρείας , πρέπει να παρέχονται όλες οι αναγκαίες συμπληρωματικές πληροφορίες , για την επίτευξη του σκοπού .

Σε περίπτωση δε που η εφαρμογή μιας διατάξεως έρχεται σε αντίθεση με τις παραπάνω αρχές , επιβάλλεται παρέκκλιση από τη διάταξη αυτή για να αποδοθεί η **πραγματική εικόνα** της περιουσίας και των οικονομικών αποτελεσμάτων της εταιρείας .

Κάθε παρέκκλιση πρέπει να αναφέρεται στο προσάρτημα με πλήρη αιτιολόγησή της και με πληροφορίες για τις επιδράσεις που ασκεί πάνω στην περιουσιακή διάρθρωση , τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της εταιρείας .

Το Ε . Γ . Λ . Σ . καθορίζει λεπτομερειακά το περιεχόμενο και τη δομή των παραπάνω οικονομικών καταστάσεων και προσαρμοζόμενο με τις απαιτήσεις της 4^η Οδηγίας (Ντιρεκτίβα) της Ε . Ε , ορίζει τα εξής :

- I. Οι ετήσιοι λογαριασμοί περιλαμβάνουν : τον Ισολογισμό , τα Αποτελέσματα Χρήσεως και το Προσάρτημα . Τα έγγραφα αυτά αποτελούν ενιαίο σύνολο και ελέγχονται όπως ορίζουν τα άρθρα 36 , 36 α και 37 του Ν . 2190 .
- II. Οι ετήσιοι λογαριασμοί πρέπει να καταρτίζονται με σαφήνεια και να ανταποκρίνονται στην παρούσα οδηγία .
- III. Οι ετήσιοι λογαριασμοί πρέπει να δίνουν την **πραγματική εικόνα** του ενεργητικού και του παθητικού , της οικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων χρήσεως της εταιρείας .
- IV. Όπου η εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας δεν αρκεί για τη διαμόρφωσή της **πραγματικής εικόνας** σύμφωνα με την έννοια της παραγράφου 3 , πρέπει να παρέχονται πρόσθετες πληροφορίες .
- V. Όπου σε εξαιρετικές περιπτώσεις η εφαρμογή μιας διατάξεως της οδηγίας έρχεται σε σύγκρουση με την υποχρέωση της παραγράφου 3 , επιβάλλεται η παρέκκλιση από τη διάταξη αυτή προκειμένου να αποδοθεί η **πραγματική εικόνα** κατά την έννοια της παραγράφου 3 . Κάθε τέτοια παρέκκλιση πρέπει να αναφέρεται στο προσάρτημα και να δικαιολογείται επαρκώς . Πρέπει να παρατίθενται οι επιδράσεις της στο ενεργητικό και παθητικό , την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα . Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίσουν τις εξαιρετικές περιπτώσεις και να θεσπίσουν τους σχετικούς κανόνες εξαιρέσεως .

VI. Τα κράτη – μέλη μπορούν να επιτρέψουν ή να απαιτήσουν την αναγραφή και άλλων πληροφοριών στους ετήσιους λογαριασμούς εκτός αυτών που καθιερώνονται με αυτή την οδηγία ως υποχρεωτικές .

Πρέπει να αναφέρουμε ότι με την κατάρτιση του Ε. Γ. Λ. Σ. και την υιοθέτηση από την εμπορική νομοθεσία των υποδειγμάτων οικονομικών καταστάσεων , των κανόνων αποτιμήσεως και των λογιστικών αρχών που το Ε. Γ. Λ. Σ. καθιερώνει , η λογιστική στη χώρα μας παρουσίασε εμφανή άλματα προόδου . Επιβάλλεται όμως παράλληλα να σημειωθεί ότι σε ορισμένα θέματα οι ρυθμίσεις του Ε. Γ. Λ. Σ. απέχουν από τον τρόπο αντιμετώπισεως των θεμάτων αυτών από τη σύγχρονη επιστήμη και αλλοδαπή πράξη .

Εδώ ίσως θα έπρεπε να επισημάνουμε ορισμένα θέματα όπου θα αντιμετώπισουν την μελλοντική τροποποίηση του Ε. Γ. Λ. Σ. και αφορά τις ελλείψεις που παρουσιάζουν οι δημοσιευμένες στη χώρα μας οικονομικές καταστάσεις .

A) Δεν καταρτίζεται πίνακας μεταβολών της χρηματοοικονομικής θέσεως

Δεν επιβάλλεται στη χώρα μας η κατάρτιση και γνωστοποίηση της βασικής οικονομικής « καταστάσεως εκροών και χρήσεως κεφαλαίου » , που είναι υποχρεωτική σε πολλές ξένες χώρες . Κι όμως το Διεθνές λογιστικό πρότυπο Νο 7 « Statement of Changes in Financial Position » ορίζει ρητά , ότι στις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να περιλαμβάνεται σαν αναπόσπαστο μέρος τους , ο πίνακας μεταβολών της χρηματοοικονομικής θέσεως , ο οποίος πρέπει να παρουσιάζεται για κάθε περίοδο που παρουσιάζεται ο λογαριασμός « αποτελέσματα χρήσεως » .

Η παραπάνω κατάσταση κρίνεται αναγκαία , γιατί δίνει στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων ορισμένες βασικές πληροφορίες που δεν προκύπτουν από τις άλλες οικονομικές καταστάσεις , π. χ. Πληροφορίες για την

πολιτική χρηματοδοτήσεων και επενδύσεων που ακολουθεί η διοίκηση της εταιρείας στη διάρκεια της χρήσεως , κ. λ. π.

B) Δεν αναλύεται το κατά μετοχή κέρδος .

Πάγια συνήθεια στη χώρα μας είναι να αναγράφεται στους ισολογισμούς το ανά μετοχή διανεμητέο μέρισμα . Το μέρισμα όμως αυτό συνήθως διαφέρει από τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν στη χρήση και αναλογούν σε κάθε μετοχή , κυρίως λόγω δημιουργίας ή διανομής αποθεματικών , διανομής κερδών προηγούμενων χρήσεων , κ. λ. π.

Καλό θα ήταν να υπήρχε μια περαιτέρω ανάλυση του κέρδους αυτού σε κέρδη πριν από τα έκτακτα κονδύλια και σε καθαρά κέρδη και ζητεί τα κέρδη αυτά να δίνονται για μία σειρά ετών . Μόνο με βάση τα συγκριτικά στοιχεία ο μελετητής μπορεί να σχηματίσει γνώμη για την κερδοφόρα πορεία της επιχειρήσεως .

Κεφάλαιο 2^ο

Διαδικασία Εγκρίσεως Των Οικονομικών Καταστάσεων .

Η έγκριση των οικονομικών καταστάσεων εμπίπτει , σύμφωνα με το άρθρο 34 §1 περιπτ. γ. Ν.2190 / 1920 , στην αποκλειστική αρμοδιότητα της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων . Η διαδικασία για την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων έχει συνοπτικά ως εξής :

1. Οι οικονομικές καταστάσεις συντάσσονται με φροντίδα του διοικητικού συμβουλίου .

Ο νόμος δεν ορίζει ποίος συντάσσει οικονομικές καταστάσεις . Επειδή όμως το νομικό πρόσωπο της εταιρείας υποχρεούνται να καταρτίσει τις καταστάσεις αυτές , η εκπλήρωση της σχετικής υποχρέωσης βαρύνει το διοικητικό συμβούλιο που είναι υποχρεωμένο για τη διοίκηση και διαχείριση της εταιρικής περιουσίας . Όπως είναι ευνόητο οι οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται από το λογιστήριο της εταιρείας που ενεργεί κατ' εντολή του διοικητικού συμβουλίου .

2. Έγκριση των οικονομικών καταστάσεων από το Δ. Σ.

Οι οικονομικές καταστάσεις εγκρίνονται από το Δ. Σ. (άρθρο 42 α παρ. 5 Ν. 2190 / 1920 . Ο νόμος ζητεί την έγκριση του Δ. Σ. επειδή θέλει την ευθύνη

για το περιεχόμενο των καταστάσεων αυτών να την έχει ολόκληρο το Δ. Σ. Η εξουσία αυτή του Δ. Σ. είναι ανεπίδεκτη μεταβιβάσεως . Δεν είναι δυνατό το Δ. Σ. να εξουσιοδοτήσει μέλος του ή πρόσωπο εκτός αυτού για την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων . Οι οικονομικές καταστάσεις καταχωρούνται στα πρακτικά της συνεδριάσεως του Δ. Σ. κατά την οποία εγκρίθηκαν . Η έγκριση αυτών από το Δ. Σ. δεν αναπληρώνεται από την αμέσως παρακάτω « ειδική θεώρηση » , την οποία απαιτεί , επίσης , ο νόμος .

Η έγκριση των οικονομικών καταστάσεων από το Δ. Σ. αποτελεί προϋπόθεση για το κύρος της εγκρίσεως τους από τη γενική συνέλευση , μολονότι η συνέλευση έχει το δικαίωμα να τροποποιήσει τις οικονομικές καταστάσεις που έχουν ήδη εγκριθεί από το Δ. Σ.

3. Θεώρηση των οικονομικών καταστάσεων από τα αρμόδια όργανα διοικήσεως της εταιρείας .

Με το άρθρο 42 α § 5 του νόμου ορίζεται ότι για να ληφθεί από τη γενική συνέλευση της εταιρείας έγκυρη απόφαση για τις οικονομικές καταστάσεις που έχουν εγκριθεί από το διοικητικό συμβούλιο πρέπει να έχουν ειδικά θεωρηθεί από τα εξής όργανα της εταιρείας :

A) . Από τον διευθύνοντα ή εντεταλμένο σύμβουλο και σε περίπτωση μη υπάρξεως τριούτου από ένα μέλος του διοικητικού συμβουλίου που ορίζεται από αυτό .

B) . Από τον υπεύθυνο Γενικό Διευθυντή της εταιρείας .

Γ) . Από τον υπεύθυνο Διευθυντή του Λογιστηρίου .

Σε περίπτωση διαφωνίας των οργάνων αυτών από άποψη νομιμότητας και τρόπου καταρτίσεως των οικονομικών καταστάσεων , οφείλουν να εκθέτουν εγγράφως τις αντιρρήσεις τους στη γενική συνέλευση .

4. Έκθεση του Δ. Σ. προς τη γενική συνέλευση των μετόχων .

Συντάσσεται έκθεση του Δ. Σ. προς την τακτική γενική συνέλευση που θα εγκρίνει τις οικονομικές καταστάσεις . Η έκθεση του Δ. Σ. αναφέρεται στη διαχείριση της χρήσεως που αφορούν οι καταστάσεις και πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα όσα απαιτεί η παρ. 3 του Ν. 2190 / 1920 και να επαληθευθεί από τους ελεγκτές της εταιρείας .

Η έκθεση του Δ. Σ. δεν είναι δυνατό να αναπληρωθεί με έκθεση άλλου οργάνου της εταιρείας , ούτε είναι δυνατό να ανατεθεί η σύνταξη της σε μέλος του Δ. Σ. ή σε τρίτο . Στην πράξη , βέβαια , την έκθεση συντάσσει κάποιος αρμόδιος υπάλληλος ή κάποιο μέλος του Δ. Σ. , αλλά η έκθεση πρέπει να εγκριθεί από το Δ. Σ. και να καταχωρηθεί στα πρακτικά συνεδριάσεων αυτού και να εμφανιστεί στη γενική συνέλευση ως έκθεση ολόκληρου του Δ. Σ. Αν δεν συνταχθεί έκθεση του Δ. Σ. ή η έκθεση δεν είναι σύμφωνη με το νόμο , επέρχεται ακυρότητα της αποφάσεως με την οποία εγκρίθηκε ο ισολογισμός .

5. Έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων .

Σύμφωνα με το άρθρο 42 α § 1 του Ν. 2190 , οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις αποτελούν ενιαίο σύνολο και ελέγχονται όπως ορίζουν τα άρθρα 36 και 37 του νόμου . Ο έλεγχος ενεργείται από ελεγκτές όπως ορίζει το άρθρο 36 του νόμου .

Οι ελεγκτές αυτοί , καθώς και οι ισάριθμοι αναπληρωματικοί , ορίζονται πάντοτε από την προηγούμενη τακτική γενική συνέλευση , εκτός από του ελεγκτές της πρώτης χρήσεως που είναι δυνατόν να ονομαστούν στο καταστατικό ή να οριστούν από έκτακτη συνέλευση που συγκαλείται μέσα σε ένα τρίμηνο από τη σύσταση της εταιρείας . Στις εταιρείες που ελέγχονται υποχρεωτικά από Ορκωτούς Ελεγκτές , αυτοί εκλέγονται από τη γενική συνέλευση από κατάλογο που χορηγείται στην εταιρεία από το Εποπτικό

Συμβούλιο του Σ. Ο. Ε. Πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση και ο οποίος κατάλογος περιλαμβάνει έξι τουλάχιστον Ορκωτούς Ελεγκτές .

Οι ελεγκτές υποχρεούνται να υποβάλλουν προς την τακτική γενική συνέλευση την έκθεση τους , ή αν πρόκειται για Ορκωτούς Ελεγκτές , το « Πιστοποιητικό Ελέγχου » .

Οι οικονομικές καταστάσεις και αν ακόμα έχουν ψηφιστεί από τη γενική συνέλευση , είναι άκυρες , αν ψηφίστηκαν χωρίς να υπάρχει σχετική με αυτές έκθεση των ελεγκτών ή , κατά περίπτωση , χωρίς « Πιστοποιητικό Ελέγχου » Ορκωτών Ελεγκτών .

6. Πρόσκληση τακτικής γενικής συνέλευσης .

Καταρτίζεται από το Διοικητικό συμβούλιο πρόσκληση των μετόχων για τακτική γενική συνέλευση . Η πρόσκληση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον :

- Το χρόνο (έτος , ημερομηνία , ώρα)
- Το οίκημα και
- Τα θέματα (με σαφήνεια) με τα οποία θα ασχοληθεί η γενική συνέλευση και τα οποία είναι :
 - Έγκριση ισολογισμού
 - Διάθεση των ετησίων κερδών
 - Απαλλαγή των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των ελεγκτών από της ευθύνες .
 - Εκλογή ελεγκτών με ισάριθμους αναπληρωματικούς για την επόμενη χρήση .
 - Περίπτωση εκλογής διοικητικού συμβουλίου .
 - Οποιοδήποτε άλλο θέμα κατά την κρίση του διοικητικού συμβουλίου .

Η πρόσκληση για γενική συνέλευση δημοσιεύεται : (άρθρο 26 § 2)

A) . Στο τεύχος των Α. Ε. Και Ε. Π. Ε. Της εφημερίδας της Κυβερνήσεως , σύμφωνα με το άρθρο 3 του 1930 Π. Δ. « περί δελτίου Ανωνύμων Εταιρειών » .

B) . Σε μία ημερήσια πολιτική εφημερίδα που εκδίδεται στην Αθήνα και έχει ευρύτερη κυκλοφορία σε ολόκληρη τη χώρα .

Γ) . Σε μια ημερησία οικονομική εφημερίδα από εκείνες που :

- Εκδίδονται ανελλιπώς , κάθε μέρα και
- Έχουν κυκλοφορία τουλάχιστον 5000 φύλλων την ημέρα .

Αν η εταιρεία δεν εδρεύει στην περιοχή του Δήμου Αθηναίων , η πρόσκληση πρέπει να δημοσιεύεται και σε μία ημερησία ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα , και αν δεν υπάρχει σε μια στην πρωτεύουσα του Νομού στον οποίο η εταιρεία έχει την έδρα της .

7. Καταχώρηση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών και δημοσίευση στο τεύχος Α. Ε. και Ε. Π. Ε. της εφημερίδας της Κυβερνήσεως .

Ο Ν. 2190 / 1920 , με τη νέα διάταξη του άρθρου 7α ορίζει ότι σε δημοσιότητα υποβάλλονται και οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις , αρχικές και τροποποιημένες από τη γενική συνέλευση (ισολογισμός , αποτελέσματα χρήσεως , πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων και προσάρτημα) και οι σχετικές εκθέσεις του Δ. Σ. και των ελεγκτών της εταιρείας .

Αν οι ελεγκτές έχουν παρατηρήσεις ή αρνούνται την έκφραση γνώμης , τότε το γεγονός πρέπει να αναφέρεται και αιτιολογείται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις εκτός αν αυτό προκύπτει από το δημοσιευμένο πιστοποιητικό ελέγχου .

Ο νόμος ορίζει ότι η δημοσιότητα πραγματοποιείται :

Α). Με την καταχώρηση , ύστερα από έλεγχο , των ετησίων οικονομικών καταστάσεων στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών , που τηρείται από την Υπηρεσία του Υπουργείου Εμπορίου της Νομαρχίας όπου έχει την έδρα της η εταιρεία και.

Β). Με τη δημοσίευση των ετησίων οικονομικών καταστάσεων (αρχικών ή τροποποιημένων από τη γενική συνέλευση) εκτός από το προσάρτημα , καθώς και του πιστοποιητικού ελέγχου , όταν προβλέπεται ο έλεγχος από ορκωτούς ελεγκτές , στο τεύχος Ανωνύμων Εταιριών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης της εφημερίδας της Κυβερνήσεως , είκοσι (20) ημέρες τουλάχιστον πριν από τη συνεδρίαση της συνελεύσεως και σε περίπτωση τροποποιήσεως τους μέσα σε είκοσι μέρες από αυτή .

Το Δ. Σ. της εταιρείας είναι υπεύθυνο για την υποβολή των οικονομικών καταστάσεων στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εμπορίου , με επιμέλεια της οποίας , αλλά με δαπάνες της εταιρείας , γίνεται η παραπάνω δημοσίευση .

Σημειώνεται ότι οι οικονομικές καταστάσεις υποβάλλονται στις παραπάνω διατυπώσεις δημοσιότητας και σε δημοσίευση σε πολιτικές και οικονομικές εφημερίδες με τη μορφή και το περιεχόμενο , με βάση το οποίο ο ελεγκτής ή οι ελεγκτές της εταιρείας έχουν συντάξει την έκθεση ελέγχου τους . Αν οι ελεγκτές έχουν παρατηρήσει ή αρνούνται την έκφραση γνώμης , τότες το γεγονός αυτό πρέπει να αναφέρεται και να αιτιολογείται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις εκτός αν αυτό προκύπτει από το δημοσιευμένο σχετικό « πιστοποιητικό ελέγχου » . (άρθρο 43 β παρ. 2)

8. Δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων σε πολιτικές και οικονομικές εφημερίδες .

Εκτός από την παραπάνω δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως , που γίνεται με επιμέλεια της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Εμπορίου , Το Δ. Σ. της εταιρείας υποχρεούται να δημοσιεύσει σε ημερήσιες πολιτικές και οικονομικές εφημερίδες τις οικονομικές

καταστάσεις , εκτός από το προσάρτημα , Δηλαδή υποχρεούνται να δημοσιεύσουν τον ισολογισμό , το λογαριασμό « αποτελέσματα χρήσεως » και τον « πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων » μαζί με το σχετικό « πιστοποιητικό ελέγχου » , στις περιπτώσεις που η εταιρεία ελέγχεται υποχρεωτικά , από το νόμο ή το καταστατικό , από ορκωτούς ελεγκτές . Η δημοσίευση πρέπει να γίνεται τουλάχιστον (20) είκοσι ημέρες πριν από τη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης με τη μορφή και το περιεχόμενο , με βάση το οποίο ο ελεγκτής ή οι ελεγκτές της εταιρείας έχουν συντάξει την έκθεση ελέγχου τους . Αν οι ελεγκτές έχουν παρατηρήσει ή αρνούνται την έκφραση γνώμης , τότε το γεγονός αυτό πρέπει να αναφέρεται και να αιτιολογείται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις εκτός αν αυτό προκύπτει από το δημοσιευμένο σχετικό « πιστοποιητικό ελέγχου » . (άρθρο 43 β παρ. 2)

Η παραπάνω δημοσίευση πρέπει να γίνει (άρθρο 43 β παρ. 4 & 5)

Α) . Σε μια ημερήσια πολιτική εφημερίδα , που πληρεί τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 του Ν. Δ. 3757 / 1957 , η οποία εκδίδεται στην Αθήνα και έχει ευρύτερη κυκλοφορία σε ολόκληρη τη χώρα .

Β) . Σε μια ημερήσια οικονομική εφημερίδα , που πληρεί τις προϋποθέσεις που αναφέρονται παραπάνω .

Γ) . Αν η έδρα της εταιρείας είναι έξω από την περιοχή του Δήμου Αθηναίων , οι οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύονται υποχρεωτικά και σε μία ημερήσια πολιτική εφημερίδα της έδρας της . Σε περίπτωση που δεν εκδίδεται ημερήσια πολιτική εφημερίδα στην έδρα της εταιρείας , τότε σε μια εβδομαδιαία ή δεκαπενθήμερη εφημερίδα της έδρας της .

Σχετικά με τη δημοσίευση του « πιστοποιητικού ελέγχου » των Ορκωτών ελεγκτών μαζί με τις οικονομικές καταστάσεις , ο νόμος άρθρο 43 β παρ. 4 ορίζει : Ο ισολογισμός της εταιρείας ... μαζί με το πιστοποιητικό ελέγχου όταν προβλέπεται ο έλεγχος από Ορκωτούς ελεγκτές , δημοσιεύονται . Διακρίνουμε , λοιπόν , τις εξής περιπτώσεις :

- Αν ο έλεγχος των Ορκωτών ελεγκτών προβλέπεται από το νόμο ή επιβάλλεται από υπουργική απόφαση , η δημοσίευση του « πιστοποιητικού ελέγχου » είναι υποχρεωτική .
- Αν ο έλεγχος των Ορκωτών ελεγκτών προβλέπεται από το καταστατικό της εταιρείας , η δημοσίευση του « πιστοποιητικού ελέγχου » είναι επίσης υποχρεωτική .
- Αν ο έλεγχος της εταιρείας ανατέθηκε σε Ορκωτούς ελεγκτές με απόφαση γενικής συνελεύσεως ή διοικητικού συμβουλίου , η δημοσίευση δεν είναι υποχρεωτική αλλά προαιρετική .

10. Υποβολή των οικονομικών καταστάσεων στο Υπουργείο Εμπορίου πριν την γενική συνέλευση .

Αντίγραφα των οικονομικών καταστάσεων με τις σχετικές εκθέσεις του διοικητικού συμβουλίου και των ελεγκτών υποβάλλονται από την εταιρεία στο Υπουργείο Εμπορίου , είκοσι τουλάχιστον μέρες πριν από την γενική συνέλευση.

11. Υποχρέωση προς παροχή στοιχείων στους μετόχους .

Δέκα ημέρες πριν από την τακτική γενική συνέλευση , κάθε μέτοχος μπορεί να πάρει από την εταιρεία τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της , καθώς και τις σχετικές εκθέσεις του Δ. Σ. και των ελεγκτών (άρθρο 27 παρ. 1) .

12. Έγκριση των οικονομικών καταστάσεων από την τακτική γενική συνέλευση .

Οι οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμός , λογαριασμός αποτελεσμάτων , πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων και προσάρτημα) πρέπει να εγκριθούν από

την τακτική γενική συνέλευση . Για την έγκριση απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούνται στη συνέλευση .

Η αρμοδιότητα της τακτικής γενικής συνέλευσης είναι αποκλειστική . (άρθρο 34 παρ. 1) . Δεν αποκλείεται όμως ο ισολογισμός να εγκριθεί από έκτακτη γενική συνέλευση , αν η τακτική συνέλευση επέβαλε την ανασύνταξή του .

Η τακτική γενική συνέλευση μπορεί όχι μόνο να εγκρίνει ή να απορρίψει τον ισολογισμό , αλλά και να τον τροποποιήσει . Σημειώνουμε πάντως ότι η εγκριτική του ισολογισμού απόφαση της γενικής συνέλευσης έχει διαπλαστική ενέργεια μόνο σχετικά με τα κονδύλια του ισολογισμού που επηρεάζονται από τη διάθεση των κερδών και ορισμένα άλλα που η κείμενη νομοθεσία παρέχει ευχέρεια στη γενική συνέλευση , μέσα σε ορισμένα περιθώρια , να αποφασίσει για τη διαμόρφωση της αξίας τους ή του τρόπου αποσβέσεως τους (π. χ. απόσβεση εξόδων ιδρύσεως και οργανώσεως) . Για τα περισσότερα όμως κονδύλια του ισολογισμού η απόφαση της γενικής συνελεύσεως έχει απλώς επιβεβαιωτικό χαρακτήρα , χωρίς ευχέρεια ουσιαστικής διαμορφώσεως τους .

13. Υποβολή στο Υπουργείο Εμπορίου των πρακτικών της γενικής συνελεύσεως και των εγκριμένων οικονομικών καταστάσεων .

Η διαδικασία περατώνεται με την υποβολή στη Διοίκηση (αρμόδια Νομαρχία) , μέσα σε είκοσι ημέρες από την πραγματοποίηση της συνελεύσεως , κυρωμένου αντιγράφου των πρακτικών αυτής (άρθρο 26 α παρ. 2) . Μέσα στην ίδια προθεσμία υποβάλλονται αντίτυπο των εγκριμένων οικονομικών καταστάσεων (άρθρο 43 β παρ. 6) . Στην πράξη έχει επικρατήσει όμως να μην υποβάλλονται αντίγραφα των εγκριμένων οικονομικών καταστάσεων στις περιπτώσεις που αυτές δε διαφέρουν σε τίποτα με αυτές που υποβλήθηκαν στη Διοίκηση και δημοσιεύτηκαν στις εφημερίδες πριν από τη συνέλευση .

14. Παράλειψη συντάξεως οικονομικών καταστάσεων .

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων κάθε χρήσεως αποτελεί βασική υποχρέωση του διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 42 α § 2 Ν. 2190/1920).

Η παράλειψη συντάξεως των ετησίων οικονομικών καταστάσεων , εκτός του ότι εφόσον υπάρχει και πρόθεση τιμωρείται με τις ποινές του άρθρου 57 του Ν. 2190 , δυνατό να οδηγήσει και στην ανάκληση της άδειας συστάσεως της εταιρείας αν για τρεις χρήσης (διαδοχικές ή μη) η εταιρεία δεν υποβάλει στο Υπουργείο Εμπορίου τους ισολογισμούς τριών τουλάχιστον διαχειριστικών ετών.

Από φορολογική άποψη , αν η εταιρεία παραλείψει να προβεί στη σύνταξη ισολογισμού σε μια χρήση , τότε θα φορολογηθεί για τα κέρδη της τεκμαρτώς κατά την εξωλογιστική μέθοδο , δηλαδή με τη χρησιμοποίηση συντελεστή καθαρού κέρδους επί των ακαθαρίστων εσόδων της , όπως γίνεται και για όσους δεν τηρούν βιβλία ή για όσους τηρούν βιβλία τα οποία όμως κρίθηκαν ανακριβή ή ανεπαρκή .

15. Παραλείψεις διατυπώσεων που θεραπεύονται .

Η δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων είκοσι ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση έχει ασφαλώς σκοπό να γνωστοποιήσει έγκαιρα τον ισολογισμό στους μετόχους , ώστε να παρασχεθεί σ' αυτούς ο απαιτούμενος χρόνος για μελέτη και διερεύνηση του . Εφόσον , λοιπόν παριστάνεται στη συνέλευση όλοι οι μέτοχοι και κανένας δε φέρει αντίρρηση για τη μη δημοσίευση ή για τη μη έγκαιρη δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων , δεν υπάρχει λόγος ακυρότητας της συνελεύσεως .

Αλλά όπως είναι γνωστό , η δημοσίευση του ισολογισμού αποσκοπεί στην πληροφόρηση όχι μόνο των μετόχων , αλλά και των πιστωτών , των τραπεζών που χρηματοδότησαν την εταιρεία , του κοινού που ενδιαφέρεται για

επενδύσεις σε μετοχές , κυρίως δε το προσωπικό της εταιρείας που έχει συνδέσει το επαγγελματικό του μέλλον με το μέλλον της εταιρείας . Γι' αυτό η εταιρεία είναι υποχρεωμένη να προβεί στη δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων , έστω κι' αν το σύνολο των μετόχων , με ομόφωνη απόφαση τους , ενέκριναν τον αδημοσίευτο ισολογισμό . Σ' αυτήν την περίπτωση πρέπει να δεχτούμε ότι θεραπεύεται το μη « έγκαιρο » της δημοσιεύσεως , γιατί εξυπηρετείται ο σκοπός του νόμου , έστω και αν ο ισολογισμός δημοσιεύτηκε σε λιγότερες από είκοσι μέρες πριν από την γενική συνέλευση ή ακόμη και αν δημοσιεύτηκε μετά τη γενική συνέλευση .

Η θεώρηση των οικονομικών καταστάσεων από το διευθύνοντα σύμβουλο , το γενικό διευθυντή και το διευθυντή του λογιστηρίου της εταιρείας έχει την έννοια ότι οι υπογραφείς συμφωνούν με το περιεχόμενο αυτών και ότι αυτές έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού . Τα πρόσωπα αυτά είναι ικανά να βεβαιώσουν τη γενική συνέλευση για τη νομιμότητα του περιεχομένου των οικονομικών καταστάσεων . Αν δεν υπάρξει υπογραφή των αρμοδίων στις οικονομικές καταστάσεις τότε συνοδεύεται από ένα έγγραφο διατυπώσεως αντιρρήσεων , οι δε αναγραφόμενες αντιρρήσεις κρίνονται από τη γενική συνέλευση επουσιώδεις . Σε αντίθετη περίπτωση θεωρούμε τη θεώρηση απαραίτητη για το κύρος της αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως που ενέκρινε τις οικονομικές καταστάσεις .

Ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων από τους εκλεγμένους από τη γενική συνέλευση ελεγκτές αποτελεί βασική προϋπόθεση για την έγκριση αυτών από τη γενική συνέλευση . Μόνο όταν η συνέλευση των μετόχων διαφωτιστή από το πόρισμα του ελέγχου για την αλήθεια και το σύννομο των οικονομικών καταστάσεων , τότε και μόνο τότε η γενική συνέλευση μπορεί να προχωρήσει στη λήψη αποφάσεως εγκρίσεως αυτών . Άλλωστε πως είναι δυνατόν οι μέτοχοι να εγκρίνουν τις οικονομικές καταστάσεις , αν δεν διασφαλιστούν ότι αυτές έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού .

16. Τροποποίηση των οικονομικών καταστάσεων από την τακτική γενική συνέλευση .

Οι οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζει το Δ. Σ. αποτελούν πρόταση αυτού προς τη γενική συνέλευση των μετόχων και μόνο μετά την έγκρισή τους απ' αυτήν αποτελούν « Τελειωμένη » πράξη .

Η γενική συνέλευση είναι δυνατόν να αποφασίσει :

- Τη ψήφιση των οικονομικών καταστάσεων , όπως αυτές καταρτίστηκαν από το Δ. Σ.
- Την ψήφισή τους ύστερα από τροποποιήσεις που , μέσα στα πλαίσια του νόμου και του καταστατικού , δικαιούνται να αποφασίσει η συνέλευση . Στην περίπτωση αυτή οι τροποποιημένες οικονομικές καταστάσεις πρέπει να υποβληθούν εκ νέου στη διοίκηση (αρμόδιο Νομάρχη) , να καταχωρηθούν στο μητρώο ανωνύμων εταιρειών και να δημοσιευθούν στο δελτίο Α. Ε. και Ε. Π. Ε. . Ο νόμος δεν προβλέπει νέα δημοσίευση σε πολιτική και οικονομική εφημερίδα .
- Την απόρριψη των οικονομικών καταστάσεων , οπότε απαιτείται να καταρτιστούν νέες , με βάση τα όσα η συνέλευση αποφάσισε και τα οποία δεν πρέπει να αντίκειται στο νόμο ή το καταστατικό της εταιρείας .

17. Τροποποίηση των οικονομικών καταστάσεων από το δικαστήριο .

Σύμφωνα με το άρθρο 25 β παρ. 2 Ν. 2190 / 1920 , ορίζετε ότι η απόφαση γενικής συνέλευσης με την οποία εγκρίθηκε ο ισολογισμός μπορεί να ακυρωθεί από το δικαστήριο , αν παρά τις διατάξεις του νόμου ή του καταστατικού ή σε κλίμακα μη εμπορικός δικαιολογημένη , σχηματίζουν αποθεματικά , διενεργούν αποσβέσεις , εμφανίζουν περιουσιακά στοιχεία σε αξία διαφορετική από τη νόμιμη ή γενικότερα ενεργείται απόκρυψη κερδών με αποτέλεσμα να μη

διανέμεται το πρώτο μέρος που ορίζεται από το καταστατικό και εφόσον ζητήσουν αυτό μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1 / 20 του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου .

Όσο αφορά τα μερίσματα στους μετόχους έχουμε :

- Το δικαστήριο με την απόφαση του καθορίζει τις επενεκτέες στον ισολογισμό μεταβολές , τις οποίες , αφού καταστεί τελεσίδικη η απόφαση του δικαστηρίου , το Δ. Σ. υποχρεούται να επιφέρει τον ισολογισμό και να καθορίσει το διανεμητέο μέρος .
- Ο αναμορφωθείς ισολογισμός δε χρειάζεται νέα έγκριση από τη γενική συνέλευση , γιατί δεν αποτελεί νέο ισολογισμό , αλλά είναι ο ίδιος που εγκρίθηκε από τη γενική συνέλευση , τροποποιημένος όμως σε ορισμένα κονδύλια του από το δικαστήριο .
- Ο αναμορφωθείς ισολογισμός πρέπει , να υποβληθεί εκ νέου στη Διοίκηση (αρμόδιο Νομάρχη ή Διευθυντή Α. Ε.) .

18. Τροποποίηση των εγκριμένων οικονομικών καταστάσεων με μεταγενέστερη απόφαση έκτακτης γενικής συνέλευσης .

Η γενική συνέλευση των μετόχων έχει την εξουσία να τροποποιήσει τους ήδη εγκριθέντες λογαριασμούς κατά το μέρος που η τροποποίηση είναι έγκυρη κατά τις γενικές διατάξεις , δηλαδή κατά το μέτρο που δεν θίγει κεκτημένα μετόχων ή τρίτων . (κατόχων ιδρυτικών τίτλων , ομολογιών) .

Οι μέτοχοι , από της ψηφίσεως του ισολογισμού από τη συνέλευση , έγιναν έκτοτε πιστωτές της εταιρείας σχετικά με το πρώτο και πρόσθετο μέρος . Η εταιρεία δεν μπορεί στη συνέχεια να αφαιρέσει από το μέρος το ποσό του μερίσματος και να το διαθέσει κατά διαφορετικό τρόπο , ακόμη και αν εκ των υστέρων τροποποιήσει το καταστατικό της σχετικά με τον τρόπο διάθεσης των κερδών .

Το νομικό συμβούλιο του κράτους στο ερώτημα αν η ανώνυμη εταιρεία μπορεί να προβεί , με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων της , σε τροποποίηση ισολογισμού που έχει ήδη εγκριθεί από προγενέστερη γενική συνέλευση των μετόχων της , αποφάνθηκε με τη γνωμοδότηση 1296 / 1970 , ότι η γενική συνέλευση της ανώνυμης εταιρείας δεν έχει εξουσία να αναμορφώσει ισολογισμό ο οποίος έχει ήδη εγκριθεί από προγενέστερη τακτική γενική συνέλευση , γιατί αλλιώς θα παρεχόταν σ' αυτήν η δύναμη για ανατροπή των δικαιωμάτων που αποκτήθηκαν με την έγκριση του ισολογισμού . Ο ισολογισμός μπορεί να ακυρωθεί μόνο σύμφωνα με τα άρθρα 35 β και 35 γ του Ν. 2190 / 1920 , οπότε το δικαστήριο μπορεί να καθορίσει τις μεταβολές που πρέπει να επέλθουν στον ισολογισμό . Δεν αποκλείεται όμως να γίνει παράλληλα και διόρθωση λογιστικών λαθών του ισολογισμού , κατά ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 331 και 490 του κώδικα πολιτικής δικονομίας , η οποία όμως δε συνιστά αναμόρφωση , γιατί δεν εισχωρεί στο ουσιαστικό περιεχόμενό του .

19. Παράλειψη συντάξεως οικονομικών καταστάσεων .

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων κάθε χρήσεως αποτελεί βασική υποχρέωση του Δ. Σ. (άρθρο 42 α παρ. 2 του Ν. 2190 /1920 και άρθρο 42 παρ. 1 του Κ. Φ. Σ.)

Η παράλειψη συντάξεως των ετησίων οικονομικών καταστάσεων , εκτός τού ότι εφόσον υπάρχει και πρόθεση τιμωρείται με τις ποινές του άρθρου 57 του Ν . 2190 / 1920 , δυνατόν να οδηγήσει και στην ανάκληση της άδειας συστάσεως της εταιρείας αν για τρεις χρήσεις (διαδοχικές ή όχι) η εταιρεία δεν υποβάλει στο Υπουργείο Εμπορίου τους ισολογισμούς τριών τουλάχιστον διαχειριστικών ετών .

Από φορολογική άποψη , αν η εταιρεία παραλείψει να προβεί στην σύνταξη ισολογισμού σε μια χρήση , τότε θα φορολογηθεί για τα κέρδη της τεκμαρτώς κατά την εξωλογιστική μέθοδο , δηλαδή με την χρησιμοποίηση συντελεστή καθαρού κέρδους επί των ακαθαρίστων εσόδων της .

Κεφάλαιο 3^ο

Θεμελιώδεις Αρχές Καταρτίσεως Και Παρουσιάσεως Των Οικονομικών Καταστάσεων .

Ο αντικειμενικός σκοπός των οικονομικών καταστάσεων είναι να πληροφορήσουν μια ευρύτερη ομάδα χρηστών , για την περιουσιακή κατάσταση, την οικονομική θέση και τις μεταβολές μιας οικονομικής μονάδας .

Με τις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να γνωστοποιούνται όλες οι ουσιώδεις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για να καταστήσουν αυτές σαφείς και κατανοητές .

Για να ανταποκριθούν οι οικονομικές καταστάσεις στον αντικειμενικό σκοπό τους πρέπει να έχουν ορισμένες ποιοτικής φύσεως ιδιότητες ή ποιοτικά χαρακτηριστικά . Κατά την International Accounting standards Committee τέσσερα είναι τα ποιοτικά αυτά χαρακτηριστικά στοιχεία .

- Οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να γίνονται πλήρως κατανοητές από τους χρήστες αυτών , οι οποίοι φυσικά διαθέτουν μια επαρκή λογιστική αντίληψη των οικονομικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ικανότητα μελέτης .
- Η συνάφεια που πρέπει να έχουν οι παρεχόμενες πληροφορίες προς τις ανάγκες των χρηστών , δηλαδή οι πληροφορίες αυτές πρέπει να ασκούν επιρροή στις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών .
- Η αξιοπιστία των παρεχόμενων πληροφοριών . Η πλήρης παρουσίαση των συναλλαγών , η παρουσίαση της ουσίας και όχι μόνο του νομικού τύπου των συναλλαγών , η ουδετερότητα των πληροφοριών , η συντηρητικότητα και η

πληρότητα των πληροφοριών αποτελούν στοιχεία της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων .

➤ Και ως τέταρτη ιδιότητα των οικονομικών καταστάσεων αναφέρεται η συγκρισιμότητα αυτών .

Οι οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται και παρουσιάζονται με βάση ορισμένες αρχές οι οποίες μπορεί να διαφέρουν από χώρα σε χώρα , λόγω των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει η κοινωνική , οικονομική και νομική ζωή κάθε χώρας . Η I.A.S.C. έχει αναλάβει να εναρμονίσει τους κανονισμούς , τα λογιστικά πρότυπα και τις διαδικασίες που έχουν σχέση με την κατάρτιση και την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων .

Οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν σαφή και συνοπτική εικόνα όλων των σημαντικών λογιστικών αρχών ή μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν .

Η Ελληνική εμπορική νομοθεσία ακολουθώντας την 4^η οδηγία (78 / 660) της Ε. Ε. έχει καθιερώσει τις ακόλουθες βασικές αρχές για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων . Επιγραμματικά οι αρχές αυτές είναι :

- I. Η αρχή της αλήθειας , δηλαδή της πιστής εικόνας της περιουσίας , της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της επιχείρησης .
- II. Η αρχή της απόλυτης σαφήνειας .
- III. Η αρχή της ομοιογένειας , δηλαδή δεν επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στο ίδιο ποσό του ισολογισμού ή του λογαριασμού αποτελεσμάτων ανομοιογενή στοιχεία .
- IV. Η αρχή της συνέπειας , δηλαδή οι μέθοδοι αποτιμήσεως , διαθρώσεως και καταρτίσεως του ισολογισμού και του λογαριασμού των αποτελεσμάτων χρήσεως πρέπει να παραμένουν αμετάβλητοι από χρήση σε χρήση .
- V. Η αρχή ή κανόνας του μη συμψηφισμού στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού ή λογαριασμών εσόδων και εξόδων .
- VI. Η αρχή της συντηρητικότητας ή συνέσεως ή πρόνοιας . Η αρχή αυτή πρέπει να διέπει την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων .

VII. Επίσης πρέπει να αναφερθούμε σε δύο ακόμη κανόνες :

- i. Ο τίτλος των λογαριασμών πρέπει να είναι σαφώς δηλωτικοί των εικονιζομένων και
- ii. Θα πρέπει να παρατίθενται στις οικονομικές καταστάσεις (Ισολογισμός , Αποτελέσματα χρήσεως και πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων) και τα κονδύλια της προηγούμενης χρήσεως .

Κεφάλαιο 4^ο

Ανάλυση Των Βασικών Αρχών Που Καθιερώνονται Από Το Ν. 2190 / 1920 Για Τη Δομή Των Οικονομικών Καταστάσεων.

Ο Ν. 2190 όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Π. Δ. 409 / 1986 επιβάλει , με ρητές διατάξεις (άρθρα 42 γ και 42 δ) , τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων (« ισολογισμού » , « λογαριασμού αποτελέσματα χρήσεως » , « πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων ») σύμφωνα με τα υποδείγματα που παρέχει το Ε. Γ. Λ. Σ. Οι αρχές αυτές όπως προαναφέραμε καθιερώνονται κατ' επιταγή αντιστοίχων διατάξεων της 4^{ης} οδηγίας της Ε. Ε.

❖ Η Αρχή Της « Πραγματικής Εικόνας »

Η αρχή αυτή θεσπίζεται με τη διάταξη του άρθρου 42 α § 2 , σύμφωνα με την οποία : « Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται υποχρεωτικά με βάση τις διατάξεις αυτού του άρθρου , καθώς και των άρθρων 42 β , 42 γ , 42 δ , 42 ε , 43 και 43 α και εμφανίζουν με απόλυτη σαφήνεια την **πραγματική εικόνα** της περιουσιακή διαθρώσεως της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων χρήσης της εταιρείας » .

Με τη βασική αυτή αρχή ο νόμος ορίζει ότι ο βασικός σκοπός των οικονομικών καταστάσεων είναι να εμφανίζουν με απόλυτη σαφήνεια την « **πραγματική εικόνα** » της περιουσιακής διαθρώσεως , της χρηματοοικονομικής

θέσεως και των αποτελεσμάτων χρήσεως . Ειδικότερα η αρχή της πραγματικής εικόνας επιβάλλει όπως :

A) . Ο ισολογισμός περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις , που έχει η εταιρεία κατά το χρόνο κλεισίματος του ισολογισμού . Δεν πρέπει , δηλαδή , ο ισολογισμός να περιλαμβάνει λιγότερα ή περισσότερα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις από ότι είχε η εταιρεία στην πραγματικότητα . Επίσης , ότι τα κονδύλια του λογαριασμού « αποτελέσματα χρήσεως » πράγματι προέκυψαν με βάση τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές .

B) . Τα κονδύλια του ισολογισμού προέκυψαν από τις αληθινές ποσότητες και ύστερα από αποτίμηση σύμφωνα με τις διατάξεις που θέτει ο νόμος .

Γ) . Τα συγκεντρωτικά κονδύλια του ισολογισμού προέρχονται από συνάθροιση ομοιογενών επιμέρους κονδυλίων .

Δ) . Τα κονδύλια φέρουν την κατάλληλη ονομασία , δηλαδή οι τίτλοι των λογαριασμών απεικονίζουν αληθώς το περιεχόμενο τους .

Ε) . Τα στοιχεία του ενεργητικού αναγράφονται στον ισολογισμό με βάση το βαθμό ρευστοποίησής τους , ενώ τα στοιχεία του παθητικού ανάλογα με το βαθμό ληκτότητας τους , ώστε να προκύπτει από τον ισολογισμό η χρηματοοικονομική θέση της εταιρείας .

Η **πραγματική εικόνα** την οποία αξιώνει ο νόμος δε συμπίπτει με την αντικειμενική αλήθεια , γιατί ο ίδιος ο νόμος θεσπίζει βασικές αποκλίσεις από την αρχή αυτή . Έτσι οι κανόνες αποτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων που προβλέπει ο νόμος διέπονται από την αρχή της συντηρητικότητας και δεν αντικατοπτρίζουν τις αληθινές αξίες των πραγμάτων (τα πάγια στο ιστορικό κόστος κτήσεως , τα αποθέματα στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως και τρέχουσας τιμής κ. λ. π.)

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η υπό συζήτηση αρχή καθιερώνει όχι την απόλυτη αλλά την **πραγματική εικόνα** που προκύπτει με βάση τις παραδεγμένες

λογιστικές αρχές . Γι' αυτό η αρχή αυτή υποχωρεί έναντι της αρχής της συνέσεως και της αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας .

Η αρχή της « πραγματικής εικόνας » είναι η κατεξοχήν θεμελιώδης αρχή , αφού με τη διάταξη του άρθρου 42 α § 3 ο νόμος ορίζει ότι :

A) . Σε περίπτωση που η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου που διέπουν την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων (άρθρα 42 α , 42 β , 42 γ , 42 δ , 42 ε , 43 και 43 α) δεν επαρκεί για την παρουσίαση πραγματικής εικόνας , παρέχονται όλες οι αναγκαίες συμπληρωματικές πληροφορίες για την επίτευξη του σκοπού αυτού .

B) . Εάν , σε εξαιρετικές περιπτώσεις , η εφαρμογή μίας από τις παραπάνω διατάξεις του νόμου , που διέπουν την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων , έρχονται σε αντίθεση με την αρχή της « πραγματικής εικόνας » , επιβάλλεται παρέκκλιση από αυτήν τη διάταξη για να αποδοθεί η **πραγματική εικόνα** .

Γ) . Κάθε τέτοια παρέκκλιση αναφέρεται στο προσάρτημα μαζί με την αιτιολόγηση της και με πληροφορίες για τις επιδράσεις της πάνω στην περιουσιακή διάθρωση , τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της εταιρείας .

❖ Η Αρχή Της « Απόλυτης Σαφήνειας »

Η αρχή της « απόλυτης σαφήνειας » επιβάλλεται με την ίδια διάταξη που θεσπίζεται η αρχή της πραγματικής εικόνας , δηλαδή με τη διάταξη του άρθρου 42 α § 2 που ορίζει ότι « οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις εμφανίζουν με απόλυτη σαφήνεια την **πραγματική εικόνα** της περιουσιακής διαθρώσεως , της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων χρήσης της εταιρείας » .

Ο νόμος αξιώνει ο ισολογισμός να δείχνει όχι μόνο την **πραγματική εικόνα** αλλά να είναι και σαφής σε τέτοιο βαθμό , ώστε να μην αφήνει στο μελετητή αυτού , που έχει τις απαραίτητες οικονομικές γνώσεις , αμφιβολίες για

το περιεχόμενο του . Αντίθετα θα πρέπει ο μελετητής που έχει τη σχετική πείρα και τις απαραίτητες γνώσεις να μπορεί να αντιληφθεί την **πραγματική εικόνα** του ενεργητικού , του παθητικού , της οικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων χρήσεως της εταιρείας .

Με την υποχρεωτική καθιέρωση των υποδειγμάτων οικονομικών καταστάσεων του Ε. Γ. Λ. Σ. , στα οποία με πλήρους και σαφείς τίτλους περιγράφονται οι λογαριασμοί του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως και καθορίζεται το περιεχόμενο κάθε λογαριασμού , μικρό μόνο έδαφος εφαρμογής απομένει για την εφαρμογή της σχολιαζόμενης αρχής . Πάντως , κατά τους ερμηνευτές του δικαίου της ανώνυμης εταιρείας , η αρχή αυτή υπαγορεύει τα ακόλουθα :

- I. Οι τίτλοι των λογαριασμών να αποδίδουν με πληρότητα και σαφήνεια το είδος και τη νομική και οικονομική κατάσταση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που απεικονίζονται στον ισολογισμό . Οι τίτλοι των λογαριασμών πρέπει , βέβαια , να είναι σύντομοι , αλλά και επαρκώς αναλυτικοί ώστε να αποδίδουν την οικονομική κατάσταση και ιδιοτυπία της εταιρείας .
- II. Οι λογαριασμοί να κατατάσσονται στον ισολογισμό συστηματικά και μεθοδικά και να ομαδοποιούνται σε ομοειδείς κατηγορίες . Η σειρά , δηλαδή , των λογαριασμών να ανταποκρίνονται σε κάποιο σκοπό . Συνήθως τα μεν στοιχεία του ενεργητικού με βάση το βαθμό ρευστοποιήσεως τους , τα δε στοιχεία του παθητικού με βάση το βαθμό ληκτότητας τους , ώστε από την αλληλοσυσχέτιση αυτήν να προκύπτει η ρευστότητα της εταιρείας , δηλαδή η ικανότητά της να εξοφλεί τις λήγουσες υποχρεώσεις της .
- III. Κάθε λογαριασμό να περιλαμβάνει ομοιογενή στοιχεία . Η ομοιογένεια παραβιάζεται στην πράξη κατάφωρα με την ευρύτατη χρήση των « εκκρεμών » « προσωρινών » ή « διαφόρων » λογαριασμών , που στεγάζουν τα πιο απίθανα ετερόκλητα στοιχεία.

- IV. Να μην γίνονται συμψηφισμοί στοιχείων ενεργητικού και παθητικού (π. χ απαιτήσεις με υποχρεώσεις), ούτε κερδών με ζημίες ,
- V. Να μην γίνονται περιττές υποδιαίρέσεις ή κατακερματισμοί κονδυλίων , που αντιβαίνουν στην έννοια του ισολογισμού , ως συνοπτικής και απλής λογιστικής εικόνας και στο εύληπτων αυτού.
- VI. Να μην συναθροίζονται ανομοιόμορφα (από πλευράς μεθόδου αποτιμήσεως , ρυθμού αποσβέσεων , εντάσεως κινδύνων κ. λ. π.) κονδύλια .

❖ Αρχή Καταρτίσεως Οικονομικών Καταστάσεων Σύμφωνα Με Τα Υποδείγματα Του Ε. Γ. Λ. Σ.

Δομή ισολογισμού (άρθρο 42 γ).

Ο ισολογισμός καταρτίζεται σε δύο παράπλευρα σκέλη , στο πρώτο από τα οποία περιλαμβάνεται το ενεργητικό και στο δεύτερο το παθητικό , σύμφωνα με το υπόδειγμα της παρ. 4.1.103 του άρθρου 1 του Π. Δ. 1123 / 1980 « περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου ενάρξεως της προαιρετικής εφαρμογής του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (Φ. Ε. Κ. 75 / 1980) » σε συνδυασμό με όσα ορίζονται στις παραγράφους 4.1.101 και 4.1.102 του άρθρου 1 του ίδιου Π. Δ. , αναφορικά με το περιεχόμενο κάθε κατηγορίας και κάθε λογαριασμού του ισολογισμού αυτού.

Δομή του λογαριασμού « αποτελέσματα χρήσεως » (άρθρα 42 δ § 2) .

Ο λογαριασμός « αποτελέσματα χρήσεως » καταρτίζεται σε κάθετη διάταξη , σύμφωνα με το υπόδειγμα της παραγράφου 4.1.202 του άρθρου 1 του Π. Δ. 1123 / 1980 , σε συνδυασμό με όσα ορίζονται στην παράγραφο 4.1.201 του

άρθρου 1 του ίδιου Π. Δ. , αναφορικά με το περιεχόμενο κάθε επιμέρους κατηγορίας του λογαριασμού αυτού .

Δομή του πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων (άρθρο 42 δ § 2) .

Ο πίνακας « διαθέσεως αποτελεσμάτων » καταρτίζεται σύμφωνα με το υπόδειγμα της παραγράφου 4.1.302 του άρθρου 1 του Π. Δ. 1123 / 1980 σε συνδυασμό με όσα ορίζονται στην παράγραφο 4.1.301 του ίδιου Π. Δ. , αναφορικά με το περιεχόμενο κάθε επιμέρους κατηγορίας , του πίνακα αυτού .

❖ Η Αρχή Της Συνέπειας Στη Δομή Των Οικονομικών Καταστάσεων (Άρθρο 42 Β § 1)

Η δομή του ισολογισμού και του λογαριασμού « αποτελέσματος χρήσεως » και ιδιαίτερα η ακολουθούμενη στα πλαίσια αυτού του νόμου μορφής εμφάνισης των οικονομικών αυτών καταστάσεων , απαγορεύει να μεταβάλλεται από τη μια χρήση στην άλλη .

Η ίδια διάταξη ορίζει ακόμη ότι η παρέκκλιση από τη βασική αυτή λογιστική αρχή επιτρέπεται μόνο εφόσον συντρέχουν (αθροιστικά) οι ακόλουθες προϋποθέσεις :

- Η μεταβολή να επιβάλλεται μόνο από εξαιρετικούς λόγους .
- Η μεταβολή και οι εξαιρετικοί λόγοι που την επέβαλαν να αναφέρονται στο προσάρτημα με επαρκή αιτιολόγηση .

❖ Η Αρχή Της Ιδιαίτερης Εμφάνισης Και Της Σειράς Των Λογαριασμών Στις Οικονομικές Καταστάσεις (Άρθρο 42 Β § 2) .

Οι λογαριασμοί που προβλέπονται στα υποδείγματα στα οποία παραπέμπουν τα άρθρα 42 γ και 42 δ (δηλαδή στα υποδείγματα του Ε. Γ. Λ. Σ.) καταχωρούνται στον ισολογισμό , στο λογαριασμό « αποτελέσματα χρήσεως » και στον « πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων » , ξεχωριστά ο καθένας και με τη σειρά που καθορίζονται στα υποδείγματα αυτά . Λογαριασμός στον οποίο δεν υπάρχει ποσό ούτε της Κλεομένης , ούτε της προηγούμενης χρήσεως , παραλείπεται .

Επιτρέπεται η παραπέρα ανάλυση των λογαριασμών των υποδειγμάτων του Ε. Γ. Λ. Σ. Με τον όρο ότι δεν θα μεταβάλλεται η σειρά των λογαριασμών αυτών .

Η προσθήκη και άλλων λογαριασμών , πέρα των λογαριασμών που αναφέρονται στο Ε. Γ. Λ. Σ. , επιτρέπεται , εφόσον το περιεχόμενο τους δεν περιλαμβάνεται σε κάποιον από τους υποχρεωτικούς λογαριασμούς των παραπάνω υποδειγμάτων .

Στις περιπτώσεις που ένα στοιχείο του ενεργητικού ή του παθητικού σχετίζεται με περισσότερους από έναν υποχρεωτικούς λογαριασμούς , το στοιχείο αυτό καταχωρείται στο λογαριασμό στον οποίο προσιδιάζει περισσότερο , αλλά η σχέση του με τους άλλους λογαριασμούς αναφέρεται στο προσάρτημα , εφόσον η αναφορά αυτή χρειάζεται για την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων .

Τέλος επισημαίνεται ότι , σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 42 ε § 5 « οι συμμετοχές και οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις , καθώς και οι μετοχές της εταιρείας που κατέχονται από την ίδια (ίδιες μετοχές) , σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά , καταχωρούνται μόνο στους λογαριασμούς που έχουν προβλεφτεί για τις περιπτώσεις αυτές στο υπόδειγμα ισολογισμού » του Ε. Γ. Λ. Σ.

❖ Η Αρχή Που Επιβάλλει Την Προσαρμογή Στην Εμφάνιση Του Ισολογισμού Και Του Λογαριασμού « Αποτελέσματα Χρήσεως » Σε Ειδικές Περιπτώσεις (Άρθρο 42 Β § 3) .

Ενώ , όπως προαναφέρθηκε , απαγορεύεται κάθε μεταβολή στην εμφάνιση του ισολογισμού και του λογαριασμού « αποτελέσματα χρήσεως » , ο νόμος επιβάλλει την ανάλογη προσαρμογή της δομής και των τίτλων των λογαριασμών στα υποδείγματα ισολογισμού και λογαριασμού « αποτελέσματα χρήσεως » του Ε. Γ. Λ. Σ. , όταν συντρέχουν (αθροιστικά) οι ακόλουθες προϋποθέσεις :

Α) . Η προσαρμογή απαιτείται από την ειδική φύση της επιχειρήσεως , με σκοπό οι χρησιμοποιούμενοι τίτλοι λογαριασμών να υποδηλώνουν με σαφήνεια τα απεικονιζόμενα στοιχεία ,

Β) . Η προσαρμογή να αφορά μόνο τη δομή και τους τίτλους των λογαριασμών που έχουν αραβική αρίθμηση στα υποδείγματα του ισολογισμού και του λογαριασμού « αποτελέσματα χρήσεως » . Απαγορεύεται συνεπώς η προσαρμογή της δομής και των λογαριασμών που έχουν λατινική αρίθμηση , και

Γ) . Η προσαρμογή να αναφέρεται και αιτιολογείται στο προσάρτημα .

Ειδικότερα για τις οικονομικές καταστάσεις των ανωνύμων εταιρειών επενδύσεων – χαρτοφυλακίου και των ανωνύμων εταιριών διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων του Ν. 608 / 1970 « περί εταιριών επενδύσεων – χαρτοφυλακίου και αμοιβαίων κεφαλαίων » , η διάταξη του άρθρου 42 α § 4 ορίζει ότι επιτρέπεται να τροποποιούνται όσοι από τους τίτλους των λογαριασμών των υποδειγμάτων του Ε. Γ. Λ. Σ. δεν προσιδιάζουν στην ειδικότερη φύση των εταιρειών αυτών , έτσι ώστε οι ισολογισμοί και οι λογαριασμοί αποτελεσμάτων που συντάσσονται από τις εταιρείες αυτές να πληρούν τις αρχές της « πραγματικής εικόνας » και της « απόλυτης σαφήνειας » . Η τροποποίηση αυτή γίνεται με αποφάσεις του Υπουργείου Εμπορίου , που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της κυβερνήσεως .

❖ Η Αρχή Της Ομοιογένειας (Άρθρο 42 Β § 3) .

Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή η καταχώρηση ανομοιογενών στοιχείων στον ίδιο λογαριασμό απαγορεύεται .

❖ Η Αρχή Της Συγχωνεύσεως Λογαριασμών Με Αραβική Αρίθμηση (Άρθρα 42 Β § 4) .

Οι λογαριασμοί των υποδειγμάτων του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως του Ε. Γ. Λ. Σ. , οι οποίοι έχουν αραβική αρίθμηση μπορούν να συγχωνεύονται όταν συντρέχουν (αθροιστικά) οι ακόλουθες προϋποθέσεις :

A) . Τα ποσά των λογαριασμών που συγχωνεύονται να είναι ασήμαντα και η συγχώνευση τους να μη θίγει τις αρχές της « πραγματικής εικόνας » και της « απόλυτης σαφήνειας » .

B) . Η συγχώνευση να γίνεται για χάρη μεγαλύτερης σαφήνειας , και

Γ) . Οι συγχωνευόμενοι λογαριασμοί να αναλύονται στο προσάρτημα .

❖ Η Αρχή Της Παραθέσεως Των Κονδυλίων Της Προηγούμενης Χρήσεως (Άρθρο 42 Β § 5)

Τα ποσά των λογαριασμών του ενεργητικού και του παθητικού του ισολογισμού , καθώς και του λογαριασμού « αποτελέσματα χρήσεως » , απεικονίζονται σε δύο τουλάχιστον στήλες , στις οποίες αντιπαρατίθενται τα αντίστοιχα και ομοειδή κονδύλια της κλειόμενης και της προηγούμενης χρήσεως.

Σε περίπτωση όμως που στοιχεία της προηγούμενης χρήσεως δεν είναι ομοειδή και συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα της κλειόμενης χρήσεως , γίνεται

κατάλληλη αναμόρφωσή τους . Κάθε τέτοια αναμόρφωση αναφέρεται και επεξηγείται στο προσάρτημα .

- ❖ Η Αρχή Της Ενσωματώσεως Των Οικονομικών Καταστάσεων Των Υποκαταστημάτων Της Εταιρείας (Άρθρο 42 Β § 6) .

Εταιρεία που έχει υποκαταστήματα ενσωματώνει στον ετήσιο ισολογισμό και στο λογαριασμό « αποτελέσματα χρήσεως » τα ενεργητικά και παθητικά στοιχεία , καθώς και τα έσοδα και τα έξοδα των υποκαταστημάτων της , και συγχωνεύει τα σχετικά ποσά στους οικείους λογαριασμούς του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης , συμψηφίζοντας κάθε αμοιβαία χρεωαπαίτηση , τόσο των υποκαταστημάτων μεταξύ τους , όσο και μεταξύ υποκαταστημάτων και κεντρικού .

- ❖ Η Αρχή Του Μη Συμψηφισμού Λογαριασμών Ενεργητικού Και Παθητικού Και Εσόδων – Εξόδων (Άρθρο 42 Β § 7) .

Μολονότι η απαγόρευση του συμψηφισμού λογαριασμών ενεργητικού και παθητικού απορρέει από την αρχή της « απόλυτης σαφήνειας » , η απαγόρευση αυτή καθιερώνεται και με τη ρητή παραπάνω διάταξη του νόμου που ορίζει ότι « απαγορεύεται οποιοσδήποτε συμψηφισμός μεταξύ κονδυλίων των λογαριασμών ενεργητικού και παθητικού ή των λογαριασμών εσόδων και εξόδων και η εμφάνιση μόνο της μεταξύ τους διαφοράς » .

Καταστρατήγηση της αρχής αυτής παρατηρείται στην πράξη κυρίως σε λογαριασμούς χρεωαπαιτήσεων π. χ. Τα πιστωτικά υπόλοιπα των πελατών φέρονται σε μείωση των χρεωστικών υπολοίπων άλλων πελατών ή τα χρεωστικά υπόλοιπα των προμηθευτών φέρονται σε μείωση των πιστωτικών υπολοίπων άλλων προμηθευτών , αντί να εμφανίζονται τα πρώτα στο λογαριασμό

παθητικού « προκαταβολές πελατών » και τα δεύτερα στο λογαριασμό ενεργητικού « προκαταβολές σε προμηθευτές » .

Πρέπει να σημειώσουμε ότι όχι μόνο επιτρέπεται , αλλά κατά τη γνώμη μας , επιβάλλεται ο συμψηφισμός απαιτήσεων και υποχρεώσεων που έχει η εταιρεία κατά του αυτού φυσικού ή νομικού προσώπου υπό την προϋπόθεση όμως ότι επιτρέπεται νόμιμα ο συμψηφισμός των χρεαπαιτήσεων λ. χ. απαίτηση κατά πελάτη μπορεί να συμψηφιστεί με υποχρέωση που έχει η εταιρεία κατά του ιδίου από προμήθεια που έκανε στην εταιρεία , η οποία εμφανίζεται στο λογαριασμό « προμηθευτές » . Επίσης (απαιτήσεις της εταιρείας από φόρους που κατέβαλε στο δημόσιο πρέπει να συμψηφίζονται με υποχρεώσεις της εταιρείας πάλιν από φόρους , εφόσον , βάσει της φορολογικής νομοθεσίας , μπορεί να γίνει τέτοιος συμψηφισμός .

Κεφάλαιο 5^ο

Βασικές Κατηγορίες Και Σκοπός Αναλυτών .

Οι οικονομικές πληροφορίες που δίνονται με τις οικονομικές καταστάσεις χρησιμοποιούνται από πολλές κατηγορίες ενδιαφερομένων και για διάφορους σκοπούς . Οι χρήστες των οικονομικολογιστικών πληροφοριακών στοιχείων μπορούν να ενταχθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες : στους έχοντες άμεσο ενδιαφέρον για την επιχείρηση και στους έχοντες έμμεσο ενδιαφέρον γι' αυτήν.

Ανάλογα λοιπόν με το ποίος διενεργεί την ανάλυση και ποίους σκοπούς επιδιώκει δημιουργούνται διάφορες κατηγορίες αναλυτών . Οι σπουδαιότερες είναι :

I. Χρήστες άμεσα ενδιαφερόμενοι για την επιχείρηση .

□ Η διοίκηση και οι διευθυντές της επιχειρήσεως :

Εκτιμούν τη φύση και την έκταση των οικονομικών καταστάσεων , κρίνουν τα αποτελέσματα παλαιών επιχειρηματικών αποφάσεων , καθορίζουν την πολιτική μερισμάτων , σχεδιάζουν τη μελλοντική πορεία της επιχειρήσεως (συγχώνευση , αναδιοργάνωση , διάλυση κ. λ. π.) . Ειδικότερα στην ανώνυμη εταιρεία το διοικητικό συμβούλιο , με βάση τις οικονομικές καταστάσεις , λογοδοτεί για τη διαχείριση του στη γενική συνέλευση των μετόχων .

Οι διοικούντες μιας επιχείρησης ενδιαφέρονται κυρίως για τον προσδιορισμό της οικονομικής κατάστασης , την κερδοφόρα δυναμικότητα και τη μελλοντική εξέλιξη και πορεία . Οι διοικούντες έχουν το πλεονέκτημα ότι

μπορούν να κάνουν συνεχή χρήση των βιβλίων της , να αναλύουν τους αριθμοδείκτες που προκύπτουν από τις σχέσεις των διαφόρων οικονομικών στοιχείων την μελέτη μεταβολών και την τάση τους ώστε να είναι δυνατός ο έγκαιρος εντοπισμός και αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων .

□ Οι ιδιοκτήτες της επιχειρήσεως :

Βάσει των πληροφοριακών στοιχείων αποφασίζουν την παραμονή τους στην επιχείρηση , την αύξηση ή μείωση της μερίδας συμμετοχής τους σ' αυτήν και την εκτίμηση της διαχειρίσεως των managers . Ειδικότερα για την ανώνυμη εταιρεία εγκρίνουν τη διαχείριση του διοικητικού συμβουλίου και αποφασίζουν για το διανεμητέο μέρισμα .

□ Οι πιστωτές και οι προμηθευτές της επιχειρήσεως :

Αποφασίζουν την επέκταση ή τον περιορισμό των πιστώσεων , προσδιορίζουν τους όρους αυτών , απαιτούν ασφάλειες ή θέτουν περιοριστικούς όρους στα συμβόλαια τους με την επιχείρηση , ζητούν την κήρυξη της επιχειρήσεως σε κατάσταση πτώχευσης ή σε αναγκαστική διαχείριση κ. λ. π.

□ Οι πιθανοί ιδιοκτήτες , πιστωτές , προμηθευτές :

Αποφασίζουν να διαθέσουν κεφάλαια ή να χορηγήσουν πιστώσεις στην επιχείρηση , προσδιορίζουν τα ποσά αυτών , εκτιμούν τη διαχείριση των διαχειριστών της επιχειρήσεως .

□ Η φορολογική αρχή :

Υπολογίζει το φόρο και τις ποινές και διενεργεί τις απαραίτητες επαληθεύσεις και τους ελέγχους .

□ Η εποπτεύουσα αρχή : (Υπουργείο Εμπορίου)

Παρακολουθεί τη σύννομη λειτουργία της εταιρείας .

□ Το προσωπικό της επιχειρήσεως :

Διαπραγματεύεται τις αποδοχές , τερματίζει την απασχόληση του στην επιχείρηση και οι επίδοξοι εργατοϋπάλληλοι αποφασίζουν η όχι για τη σταδιοδρομία τους στην επιχείρηση κ. λ. π.

□ Οι πελάτες :

Προλαβαίνουν μεταβολές στις τιμές , ερευνούν την πιθανότητα αλλαγής στις πηγές εφοδιασμού τους ή να επαυξάνουν τα αποθέματα τους κ. λ. π.

□ Οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες :

Αντλούν πολύτιμες πληροφορίες για την οικονομική πορεία των επιμέρους κλάδων της οικονομίας , που είναι χρήσιμες για την κατάρτιση των προγραμμάτων οικονομικής πολιτικής (κίνητρα οικονομικής και περιφερειακής αναπτύξεως , δανειοδοτήσεις κ. λ. π.) .

□ Εμπορικές ενώσεις :

Συλλέγουν στατιστικά στοιχεία και κάνουν χρήσιμες συγκρίσεις αναλύουν τα επιχειρηματικά αποτελέσματα , σταθμίζουν τις προοπτικές του κλάδου . κ. λ. π.

□ Εργατικές ενώσεις :

Συλλέγουν τα απαραίτητα στοιχεία για την κατάρτιση των συλλογικών συμβάσεων , σταθμίζουν την προοπτική της επιχειρήσεως , του βιομηχανικού κλάδου κ. λ. π.

Π. Χρήστες έμμεσα ενδιαφερόμενοι για την επιχείρηση .

□ Οι οικονομικοί αναλυτές και σύμβουλοι :

Αναλύουν και επεξεργάζονται τα λογιστικά πληροφοριακά στοιχεία και συμβουλεύουν τους επενδυτές για τη διατήρηση , αύξηση ή μείωση της επενδύσεως τους και τους υποψηφίους επενδυτές για την απόκτηση μιας επενδύσεως .

□ Τα χρηματιστήρια :

Για την αποδοχή ή διαγραφή των μετόχων , την αναστολή διαπραγματεύσεως των μετοχών , την ενθάρρυνση μεταβολής στις λογιστικές πρακτικές , την αποκάλυψη περισσότερων πληροφοριακών στοιχείων κ. λ. π.

□ Οι δικηγόροι :

Κρίνουν τη νομιμότητα των διανεμόμενων κερδών και τη νόμιμη κατανομή τους στους δικαιούχους , τη σωστή εφαρμογή των ευεργετικών αναπτυξιακών νόμων κ. λ. π.

□ Ελεγκτές των ισολογισμών :

Οι ελεγκτές ασχολούνται με τον έλεγχο των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων και τελικά διατυπώνουν τα πορίσματα τους σχετικά με την ακρίβεια αυτών . . Ένας από τους σκοπούς ανάλυσης είναι ο εντοπισμός ηθελημένων ή μη σφαλμάτων και ατασθαλιών οι οποίες αν δεν επισημανθούν και αναφερθούν δίνουν μια εσφαλμένη εικόνα για την επιχείρηση πράγμα που είναι αντίθετο με τις γενικά παραδεκτές αρχές της λογιστικής .

Κεφάλαιο 6^ο

Αρχές καταρτίσεως και παρουσιάσεως των οικονομικών καταστάσεων .

Οι οικονομικές καταστάσεις είναι το τελικό προϊόν της λογιστικής διαδικασίας . Οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να διεξάγονται σύμφωνα με τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές . Οι ακολουθούμενες λογιστικές αρχές πρέπει να γνωστοποιούνται μέσω των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων .

Οι βασικές λογιστικές αρχές είναι οι εξής :

❖ Η Αρχή Της Συνεχίσεως Της Δραστηριότητας Της Επιχειρήσεως .

Η αρχή αυτή καθιερώθηκε με το άρθρο 43 παρ. 1 του Ν. 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » . Για την αρχή αυτή προβλέπει και η 4^η οδηγία της Ε . Ε . , η οποία ορίζει ότι κατά την αποτίμηση της περιουσίας της επιχειρήσεως , συνάγεται ότι αυτή συνεχίζει την δραστηριότητά της , για αόριστο χρόνο .

Σύμφωνα λοιπόν με την αρχή αυτή κατά το χρόνο σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων , η επιχείρηση ουδεμία πρόθεση ή υποχρέωση έχει να τεθεί σε διάλυση ή εκκαθάριση .

Η σπουδαιότητα της αρχής της συνεχίσεως της δραστηριότητας της επιχειρήσεως , έγκειται στο γεγονός ότι οι κανόνες αποτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων εξαρτώνται από τις προοπτικές , που υπάρχουν για το μέλλον της επιχείρησης . Συγκεκριμένα αλλιώς υπολογίζεται η αξία των επιχειρήσεων σε μια λειτουργούσα επιχείρηση και αλλιώς σε μια επιχείρηση , η οποία έχει τεθεί σε διάλυση και εκκαθάριση .

Έτσι εάν η επιχειρηματική δραστηριότητα προδιαγράφεται ομαλή , τότε για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της χρήσης , τα περιουσιακά στοιχεία θα αποτιμηθούν σύμφωνα με τους γενικά παραδεγμένους κανόνες αποτιμήσεως (στην χαμηλότερη τιμή μεταξύ των τιμών κτήσεως και τρέχουσας κ. λ. π.) . Αντίθετα , εάν η επιχείρηση πρόκειται να διακόψει , την δραστηριότητά της και να διαλυθεί , τότε θα πρέπει να καταρτισθεί ισολογισμός ρευστοποιήσεως , για τις αποτιμήσεις των περιουσιακών στοιχείων στην αξία ρευστοποιήσεως τους .

Επίσης εάν η επιχείρηση , έχει περιορισμένη διάρκεια ζωής , το δεδομένο αυτό θα επηρεάσει άμεσα τον τρόπο υπολογισμού των αποσβέσεων , των προβλέψεων κ. λ. π.

❖ Η Αρχή Της Συντηρητικότητας Η Συνέσεως .

Η αρχή αυτή καθιερώθηκε με το άρθρο 43 παρ. 1 του Ν. 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » . Η αρχή αυτή η οποία είναι διεθνώς παραδεγμένη και καθολικά εφαρμοζόμενη , θα πρέπει να κυριαρχεί κατά την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων τέλους χρήσεως .

Σύμφωνα με την αρχή της συντηρητικότητας (συνέσεως) , τα μεν έσοδα και κέρδη θα εμφανίζονται λογιστικώς κατά το χρόνο πραγματοποιήσεως τους , τα δε έξοδα και οι ζημιές από την στιγμή που θα διαπιστωθεί η πιθανή τους πραγματοποίηση .

Η αρχή αυτή συνάμα με τις διάφορες μεθόδους αποτιμήσεως και προσδιορισμού των αποτελεσμάτων τέλους χρήσης τα οποία αποδέχεται και διδάσκει η επιστήμη της ιδιωτικής οικονομικής και λογιστικής , σύμφωνα με τις οποίες θα πρέπει να εφαρμόζονται πάγια εκείνες οι μέθοδοι , που προσδιορίζουν τα μικρότερα κέρδη και εμφανίζουν την λιγότερη συνολική περιουσιακή κατάσταση της επιχειρήσεως .

Βέβαια στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειώσουμε τη συντηρητικότητα σε καμία περίπτωση , δεν δικαιολογεί τη δημιουργία αφανών αποθεματικών .

Αυτό άλλωστε ορίζει και η υπ' αριθμόν 1 οδηγία της επιτροπής διεθνών λογιστικών προτύπων .

Επομένως από τα προαναφερόμενα γίνεται σαφές ότι , η εφαρμογή της αρχής της συντηρητικότητας δεν επιδιώκει σκόπιμα την απόκρυψη κερδών και την υποτιμημένη εμφάνιση της περιουσίας της επιχείρησης , αλλά στοχεύει να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχειρήσεως , την οποία οι σύγχρονες οικονομικές αντιλήψεις , θεωρούν κύτταρο της κοινωνίας .

Η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων δύναται να επιτευχθεί με την μη εμφάνιση ανύπαρκτων ή αβέβαιων κερδών και την διανομή αυτών στους μετόχους και στο δημόσιο (με τη μορφή μερισμάτων και φόρων) . Στην αποτροπή του κινδύνου αυτού αποσκοπεί η εφαρμογή της συντηρητικότητας , από την οποία εξάλλου πηγάζουν οι εξής βασική υποχρεωτική κανόνες για την κατάρτιση του ισολογισμού τέλους χρήσεως και των λοιπών οικονομικών καταστάσεων που τον συνοδεύουν .

A) . Οι κανόνες αποτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων βασίζονται στη μέθοδο του ιστορικού κόστους κτήσεως ή παραγωγής .

B) . Σε κάθε διαχειριστική χρήση περιλαμβάνονται και απεικονίζονται μόνο τα κέρδη και τα έσοδα , που έχουν πραγματοποιηθεί μέσα σε αυτή . Δηλαδή σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται η διενέργεια « προβλέψεων των εσόδων » .

Γ) . Οι υπεύθυνοι των οικονομικών καταστάσεων οφείλουν να διενεργούν αποσβέσεις και προβλέψεις , ανεξάρτητα από το αν η χρήση παρουσιάζει κέρδος ή ζημία .

Δ) . Υποχρεωτικά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να σχηματίζονται για τον σκοπό αυτό πρόβλεψη , σε βάρος των αποτελεσμάτων χρήσεως , κίνδυνοι πιθανών ζημιών ή εξόδων που εμφανίστηκαν μέσα στη χρήση και μέχρι περατώσεων των εγγραφών κλεισίματος του ισολογισμού . Δηλαδή η λογιστική απεικόνιση των εσόδων απαιτεί , αυτά να είναι οπωσδήποτε βέβαια και πραγματικά , ενώ προκειμένου για πιθανές ζημιές ή έξοδα ή πιθανές υποτιμήσεις στοιχείων του ενεργητικού πρέπει να σχηματίζονται προβλέψεις , έστω και εάν

υπάρχουν ενδείξεις και μόνο , πραγματοποίησεως των ζημιών ή των εξόδων ή της υποτιμήσεως .

Τέλος υπογραμμίζουμε ότι η εφαρμογή της αρχής της συντηρητικότητας απαιτείται ρητά από την 4^η οδηγία της Ε. Ε , ενώ και όλοι οι κανόνες αποτιμήσεως , που προβλέπει βασίζονται στην αρχή αυτή .

❖ Η Αρχή Της Αυτοτέλειας Των Χρήσεων .

Σύμφωνα με την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων κάθε έσοδο εμφανίζεται στα αποτελέσματα χρήσεως , στην οποία προέκυψε και κάθε έξοδο στα αποτελέσματα της χρήσεως την οποία βαρύνει , ανεξάρτητα από την χρήση στην οποία εισπράττεται , το έσοδο ή την χρήση στην οποία καταβάλλεται το έξοδο . Η αρχή αυτή ορίζεται στο άρθρο 43 παρ. 1 του Ν. 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » , αλλά εντάσσεται και στην φορολογική νομοθεσία .

Η αρχή αυτή καθιερώθηκε και εφαρμόζεται διεθνώς , για την κάλυψη των επιτακτικών αναγκών , που πηγάζουν τόσο μέσα από την επιχείρηση (λήψη ορθολογικών επιχειρηματικών αποφάσεων) , όσο και από τις σχέσεις της με το εξωτερικό περιβάλλον (χρηματοδότες , κ.λ.π.) προσδιορισμού των οικονομικών αποτελεσμάτων σε τακτά χρονικά διαστήματα .

Όμως για να υπολογιστεί το οικονομικό αποτέλεσμα στο τέλος χρήσεως θα πρέπει να διακοπεί λογιστικά το συναλλακτικό κύκλο της επιχείρησης . Δηλαδή να σταματήσει τεχνικά η αδιάκοπη συνεχή εισροή και εκροή αξιών (χρημάτων , υλικών ή άυλων αξιών) ώστε να συνεχιστούν οι αξίες που εισέρευσαν στην επιχείρηση κατά την διάρκεια της διαχειριστικής χρήσης , με εκείνες που εξέρευσαν από την επιχείρηση κατά την διάρκεια της ίδιας χρήσεως .

Αυτός όμως προϋποθέτει προηγουμένως την χρονική τακτοποίηση αξιών , κατά την οποία αφαιρούνται , οι αξίες που αφορούν προηγούμενες ή επόμενες χρήσης και προστίθενται οι αξίες που αφορούν την χρήση αυτή , αλλά θα ενσωματωθούν στο συναλλακτικό κύκλωμα άλλων χρήσεων . (δηλαδή σχηματίζονται προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα που αφορούν την κλειόμενη

χρήση αλλά θα πραγματοποιηθούν στις επόμενες λογιστικοποιώντας τα ποσά εξόδων και εσόδων , που αφορούν την χρήση αυτή , αλλά δεν είναι απαιτητά μέχρι την λήξη της κ.λ.π.) .

Με τον όρο « αυτοτέλεια » , εννοούμε τον πλήρη διαχωρισμό των διαχειριστικών χρήσεων , δηλαδή της οικονομικής δραστηριότητας και των εσόδων και των εξόδων , που απορρέουν από αυτή . Η διάκριση αυτή γίνεται , ώστε κάθε χρήση να περιλαμβάνει τα έσοδα και τα έξοδα , που προκύπτουν από την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας εντός των χρονικών ορίων της διαχειριστικής χρήσεως .

❖ Η Αρχή Της Σταθερότητας Των Λογιστικών Μεθόδων Ή Συνοχής Μεταξύ Των Χρήσεων .

Η συγκεκριμένη αρχή ορίζεται από το άρθρο 42 παρ. 1 του Ν. 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » . Σύμφωνα με την αρχή της σταθερότητας οι λογιστικές μέθοδοι και αρχές δεν επιτρέπουν να μεταβάλλονται από τη μια χρήση στην άλλη , αλλά πρέπει να είναι ίδιες σε όλες τις χρήσεις ώστε να διευκολύνετε η σύγκρισή τους . Δηλαδή θα πρέπει να εφαρμόζονται πάγια οι ίδιοι κανόνες αποτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού , οι ίδιες αρχές και διαδικασίες προσδιορισμού του κόστους παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών , οι ίδιες μέθοδοι και αρχές διενέργειας αποσβέσεων , σχηματισμού προβλέψεων κ. λ. π. Άλλωστε σημειώνεται ότι η συγκεκριμένη αρχή προβλέπεται και υιοθετείται από την κείμενη φορολογική νομοθεσία .

Είναι σαφές ότι οποιαδήποτε αλλαγή στις λογιστικές αρχές και μεθόδους σε σχέση με εκείνες που εφαρμόστηκαν την προηγούμενη χρήση επηρεάζει άμεσα , τόσο την εμφάνιση της περιουσιακής διάθρωσης της επιχειρήσεως στον ισολογισμό της , όσο και τα αποτελέσματα χρήσεως . Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι εάν για παράδειγμα μια επιχείρηση εφαρμόσει για την αποτίμηση των αποθεμάτων της , την μέθοδο της F.I.F.O. , ενώ την προηγούμενη χρήση είχε εφαρμόσει την μέθοδο της L.I.F.O. , τότε θα προκύψει

διαφορετική αξία αποθεμάτων , η οποία με την σειρά της θα οδηγήσει στην εμφάνιση διαφορετικού ύψους αποτελεσμάτων από πωλήσεις . Οι ίδιες συνέπειες θα προκύψουν στην περίπτωση , όπου χρησιμοποιηθούν διαφορετικές μέθοδοι , αρχές ή διαδικασίες προσδιορισμού του κόστους παραγωγής , σε σχέση με εκείνες που είχαν εφαρμοστεί την προηγούμενη χρήση .

Η αρχή της σταθερότητας , δεν σημαίνει ότι απαγορεύεται απολύτως οποιαδήποτε αλλαγή . Σε εξαιρετικές περιπτώσεις , για λόγους βελτιώσεως , επιτρέπονται εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις , ή μεταβολές .

Οι μεταβολές λοιπόν αυτές εφόσον ικανοποιούνται αθροιστικά οι κάτωθι προϋποθέσεις :

A) . Η μεταβολή να επιβάλλεται για εξαιρετικούς λόγους .

B) . Οι λόγοι που επέβαλλάν τις μεταβολές να αναφέρονται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις , με πλήρη και σαφή αιτιολόγηση της λύσεως , που επιλέχθηκε .

Γ) . Στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις να αναφέρονται οι επιδράσεις των μεταβολών στην περιουσιακή συγκρότηση , στη χρηματοοικονομική θέση στα αποτελέσματα χρήσεως της επιχειρήσεως .

❖ Η Αρχή Της Νομισματικής Μονάδας Ή Του Ιστορικού Κόστους .

Σύμφωνα με την αρχή αυτή τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία καταχωρούνται και εμφανίζονται , στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης με την αξία κτήσεως τους ή του κόστους παραγωγής τους , η οποία αποτελεί και τη βάση αποτιμήσεως τους , κατά την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων . Η αρχή αυτή συνεπάγεται ότι δεν λαμβάνουν υπ' όψιν την αγοραστική αξία του νομίσματος .

Η αρχή του ιστορικού κόστους , αποτελεί ένα σημαντικό μέσο εφαρμογής της συντηρητικότητας , διότι μέσω της αρχής του ιστορικού κόστους εφαρμόζονται αντικειμενικοί κανόνες , οι οποίοι αν μη τι άλλο

ελαχιστοποιούνται τα περιθώρια υποκειμενικών χειρισμών όσον αφορά την αποτίμηση περιουσιακών στοιχείων . Έτσι γίνεται κατανοητό ότι η αρχή αυτή συντελεί στην αξιοπιστία και επαληθευσιμότητα , των λογιστικών στοιχείων και πληροφοριών , που λαμβάνονται από τις οικονομικές καταστάσεις .

Αντίθετα με τη μέθοδο του ιστορικού κόστους , άλλες μέθοδοι (όπως του τρέχοντος κόστους ή της τιμής αντικαταστάσεως) αδυνατούν να εξασφαλίσουν αντικειμενικότητα και αξιοπιστία διότι βασίζονται σε υποκειμενικές εκτιμήσεις και συνεπώς τα δεδομένα τους είναι αναξιόπιστα σε μεγάλο βαθμό . Αυτή η αδυναμία οδήγησε και τα περισσότερα να υιοθετήσουν νομοθετικά την αρχή του ιστορικού κόστους , πλην 3 – 4 ελαχίστων εξαιρέσεων . Βέβαια εδώ θα πρέπει να δώσουμε και την άποψη πολλών οικονομικών επιστημόνων , οι οποίοι υποστηρίζουν ότι σε περιόδους έντονων πληθωριστικών πιέσεων θα πρέπει να εφαρμόζονται μέθοδοι , όπως αυτή του τρέχοντος κόστους ή της τιμής αντικαταστάσεως , άποψη η οποία θεωρητικά τουλάχιστον είναι ορθή .

❖ Η Αρχή Της Μετρήσεως Και Εκφράσεως Όλων Των Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων Σε Ενιαίο Νόμισμα .

Η αρχή αυτή καθιερώθηκε και υιοθετήθηκε από την ανάγκη παρακολουθήσεως και μετρήσεως της επιχειρηματικής δραστηριότητας , η οποία συνίσταται σε μια αδιάκοπη εισροή ή εκροή αξιών προς και από την επιχείρηση εκφρασμένες σε νόμισμα .

Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα δεδομένα της λογιστικής επιστήμης , στα λογιστικά βιβλία καταχωρούνται και εμφανίζονται μόνον εκείνες οι δραστηριότητες , που δύναται να αποτιμηθούν και να εκφρασθούν σε χρήμα , ενώ όσες δεν είναι δυνατόν να εκφρασθούν σε νομισματικές μονάδες δεν καταχωρούνται στα λογιστικά βιβλία (π. χ . αποτίμηση ανθρώπινου δυναμικού , μόλυνση του περιβάλλοντος από την δραστηριότητα της επιχειρήσεως κ. λ. π.) . Αυτονόητο είναι ότι για την άντληση αξιόπιστων πληροφοριών , για τις

μετρήσεις τις συγκρίσεις κ. λ. π. η νομισματική έκφραση των αξιών (υλικών ή άυλων αγαθών και χρημάτων) πρέπει να γίνεται σε ενιαίο νόμισμα , διότι στην αντίθετη περίπτωση η τήρηση των λογιστικών βιβλίων θα ήταν άχρηστη .

Τα λογιστικά βιβλία τηρούνται στο νόμισμα της χώρας , όπου είναι εγκαταστημένη η επιχείρηση και δραστηριοποιούνται . Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα καταχωρούνται στα λογιστικά βιβλία , αφού προηγουμένως μετατραπούν σε εγχώριο νόμισμα . Βεβαίως σημειώνεται η ευχέρεια , που παρέχεται στις επιχειρήσεις να καταχωρούνται σε βοηθητικές στήλες και στα ξένα νομίσματα , ώστε να εξασφαλίζονται οι απαραίτητες πληροφορίες .

❖ Η Αρχή Της Απεικόνισης Της Πραγματικότητας .

Η αρχή αυτή καθιερώθηκε με την 4^η οδηγία της Ε. Ε. , περιλαμβάνεται και στο Ν . 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » στο άρθρο 42 παρ. 2 . Σύμφωνα με την συγκεκριμένη αρχή οι λογαριασμοί πρέπει να δίνουν την **πραγματική εικόνα** της περιουσίας , της χρηματοοικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων της επιχειρήσεως .

Επιδίωξη της αρχής της πραγματικότητας είναι να καθοδηγήσει και να υποχρεώσει τους υπεύθυνους σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων , στην πιστή απεικόνιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσω των λογαριασμών . Με άλλα λόγια να μπορούσαμε να πούμε ότι η προαναφερόμενη αρχή επιδιώκει και κατ' επέκταση επιβάλλει την συνάφεια των λογιστικών πληροφοριών , που παρέχουν οι λογαριασμοί , με την επιχειρηματική δραστηριότητα όπως αυτή πραγματικά διενεργήθηκε εντός των ορίων μιας διαχειριστικής χρήσης .

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση και έπ' ουδενί λόγο η παραποίηση των πληροφοριών , που παρέχει ένας λογαριασμός . Δηλαδή δεν επιτρέπονται οι αυθαίρετες χρεοπιστώσεις λογαριασμών , ο μη ορθός καταλογισμός κονδυλίων στους λογαριασμούς κ. λ. π. Μάλιστα αξίζει να σημειώσουμε ότι η 4^η οδηγία της Ε. Ε. προχωρώντας ένα βήμα περισσότερο ορίζει πώς , όπου η εφαρμογή της οδηγίας έρχεται σε

σύγκρουση με την αρχή της πιστής απεικονίσεως , επιβάλλεται η παρέκκλιση από την οδηγία προκειμένου να αποδοθεί η **πραγματική εικόνα** , αλλά η παρέκκλιση αυτή θα πρέπει να αναφέρεται στο προσάρτημα και να δικαιολογείται επαρκώς .

Είναι λοιπόν σαφές πώς , η αρχή της « πιστής εικόνας » των λογαριασμών αποτελεί μια σημαντική ασφαλιστική δικλείδα , που εξασφαλίζει την ποιότητα και επάρκεια των λογιστικών πληροφοριών , οι οποίες εμπεριέχονται στους λογαριασμούς .

❖ Η Αρχή Του Μη Συμψηφισμού Ανομοιογενών Λογαριασμών .

Η αρχή αυτή , που είναι μια από τις βασικότερες λογιστικές αρχές περιλαμβάνεται , στο άρθρο 42 παρ. 7 του Ν. 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » . Σύμφωνα με την αρχή αυτή δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός μεταξύ εσόδων και εξόδων ή πελατών και προμηθευτών ή λογαριασμού του ενεργητικού με λογαριασμό του παθητικού , πλην των περιπτώσεων εκείνων που ορίζονται σαφώς από τον νόμο .

Η παραπάνω αρχή στοχεύει να επιβάλλει στους λογιστές την χωριστή αποτίμηση των εσόδων και των εξόδων , προκειμένου να υπάρξει στην συνέχεια η δυνατότητα συσχετισμού αυτών . Δηλαδή υποδηλώνεται εμμέσως πλην σαφώς , ότι για να προσδιοριστεί το οικονομικό αποτέλεσμα , που επιτεύχθει σε μια διαχειριστική χρήση είναι αναγκαία η σύγκριση των εξόδων που αναλώθηκαν με τα αντίστοιχα έσοδα , που πραγματοποιήθηκαν . Αυτονόητο είναι λοιπόν ότι , η σύγκριση αυτή προϋποθέτει πρώτα από όλα των χωριστή αποτίμηση των εσόδων με τα έξοδα των πελατών με τους προμηθευτές , ώστε να μην συγχέονται οι εισροές με τις εκροές αξιών (υλικά ή άυλα αγαθά , χρήματα) και εν τέλει να μην παραποιείται το οικονομικό αποτέλεσμα της διαχειριστικής χρήσεως , αλλά και η απεικόνιση της περιουσιακής διάθρωσης της επιχειρήσεως στον ισολογισμό .

Επιπλέον η αρχή του μη συμψηφισμού των λογαριασμών συντελεί στην εξασφάλιση της συγκρισιμότητας των λογαριασμών των οικονομικών καταστάσεων μεταξύ δύο ή περισσότερων διαχειριστικών χρήσεων , και επίσης εξασφαλίζει την αξιοπιστία των λογιστικών πληροφοριών , που εμπεριέχουν οι λογαριασμοί .

❖ Η Αρχή Της Απόλυτης Σαφήνειας Των Λογαριασμών .

Η αρχή επιβάλλεται από το Ν . 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » , στο άρθρο 42 παρ. 2 . Βάση της αρχής αυτής ο ισολογισμός θα πρέπει να συντάσσεται με απόλυτη σαφήνεια , ώστε να μπορεί να εξάγεται από αυτόν ευκόλως και ασφαλώς η αληθινή οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως .

Η αρχή της σαφήνειας ουσιαστικά είναι μια ακόμη υποχρεωτική καθοδήγηση προς τους υπεύθυνους σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων ώστε να εξασφαλιστεί η ύπαρξη της σαφήνειας , της αξιοπιστίας , της σχετικότητας και της συγκριτικότητας . Δηλαδή όλων εκείνων των ποιοτικών χαρακτηριστικών , που όταν υπάρχουν σωρευτικά σε κάθε οικονομική κατάσταση οδηγών στην εξαγωγή αντικειμενικών συμπερασμάτων , από ανθρώπους , που κατέχουν στοιχειωδώς την λογιστική επιστήμη .

Τέλος να σημειώσουμε ότι , με τον όρο « σαφήνεια » στις οικονομικές καταστάσεις , εννοούμε το στοιχείο το οποίο εφόσον χαρακτηρίζει κάθε οικονομική κατάσταση , επιτρέπει στους κατέχοντες την λογιστική επιστήμη , την παροχή κατανοητών πληροφοριών , οι οποίες με την σειρά τους μπορούν να οδηγήσουν στην εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων . Σαφής είναι μια οικονομική κατάσταση της οποίας οι λογαριασμοί είναι αρκετά αντιπροσωπευτικοί , ώστε να μην επιδέχονται κανενός είδους παρανοήσεις .

❖ Η Αρχή Της Δημοσιότητας Και Της Καλής Πληροφόρησης .

Η αρχή αυτή προβλέπεται , τόσο στο άρθρο 47 της 4^η οδηγίας της Ε. Ε. , όσο και στο άρθρο 43β του Ν . 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » . Σύμφωνα με την αρχή αυτή επιβάλλονται στην Α. Ε. όχι μόνον να δημοσιεύουν τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της (Ισολογισμός , ο λογαριασμός « αποτελεσμάτων χρήσεως , » , ο πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων , το προσάρτημα) , σε κάποιες εφημερίδες για να πληροφορούνται οι ενδιαφερόμενοι για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης , αλλά και οι οικονομικές αυτές καταστάσεις να δίνουν επαρκή , σαφή ακριβή και πλήρη περιγραφή των γεγονότων της περιουσιακής καταστάσεως και των οικονομικών αποτελεσμάτων της εταιρείας .

Επομένως είναι σαφές ότι , ο σκοπός της συγκεκριμένης αρχής είναι διττός . Διότι αφενός μεν επιβάλλει στην επιχείρηση να πληροφορούν τους ενδιαφερόμενους , μέσω των ετησίων οικονομικών καταστάσεων , αφετέρου επιδιώκει να προστατέψει όσους βρίσκονται εκτός διοίκησης των εταιρειών από την παραπληροφόρηση . Η υποχρέωση της δημοσιότητας των οικονομικών καταστάσεων , κανένα θετικό αντίκτυπο δεν είχε , εφόσον δεν ικανοποιείται η προϋπόθεση της αντικειμενικής αλήθειας των προς δημοσίευση οικονομικών καταστάσεων .

Μάλιστα περί της εν λόγω αρχής προβλέπει και η επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων , η οποία ορίζει ότι όλες οι λογιστικές μέθοδοι και τα στοιχεία , που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να σημειώνονται κατά τρόπο σαφή και σύντομο , ώστε να εξασφαλίζονται σε αυτές το στοιχείο της σαφήνειας . Δηλαδή οι οικονομικές καταστάσεις , να είναι κατανοητές από πρόσωπα , τα οποία διαθέτουν επαρκές λογιστικές γνώσεις .

❖ Η Αρχή Της Ειλικρίνειας Των Λογαριασμών .

Η συγκεκριμένη αρχή ορίζει ότι , κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει να εφαρμόζεται η καλή πίστη στις εκτιμήσεις των περιουσιακών στοιχείων και να επιδιώκεται η εμφάνιση της πραγματικής οικονομικής διάθρωσης της επιχειρήσεως σε αυτές .

Σκοπός της συγκεκριμένης αρχής είναι , όπως και όλων των προαναφερομένων , η εξασφάλιση ορισμένων χαρακτηριστικών , τα οποία θα πρέπει να υπάρχουν σωρευτικά στις οικονομικές καταστάσεις . Συγκεκριμένα η αρχή της ειλικρίνειας στις οικονομικές καταστάσεις αποβλέπει στην εξασφάλιση των παρακάτω χαρακτηριστικών :

1. **Της σχετικότητας** : Αυτονόητο είναι ότι , οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν πληροφορίες , οι οποίες οφείλουν να είναι χρήσιμες για την λήψη οικονομικών αποφάσεων . Όμως οι πληροφορίες είναι χρήσιμες , εφόσον οι οικονομικές καταστάσεις είναι ειλικρινής και δεν εμφανίζουν μια κατάσταση αισιόδοξη ή απαισιόδοξη , που απέχει από την αλήθεια .
2. **Της αξιοπιστίας** : Το χαρακτηριστικό αυτό υπάρχει , εφόσον η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων , διενεργηθεί με διάθεση καλής πίστεως και πάντα , σύμφωνα με την αρχή της συντηρητικότητας . Αναξιόπιστη πληροφορία σημαίνει άχρηστη πληροφορία .
3. **Της συγκρισιμότητας** : Πέραν όλων των άλλων οι οικονομικές καταστάσεις οφείλουν να είναι συγκρίσιμες με τις οικονομικές καταστάσεις των άλλων διαχειριστικών χρήσεων καθώς επίσης και με τις οικονομικές καταστάσεις άλλων επιχειρήσεων . Αυτή όμως η συγκρισιμότητα προϋποθέτει μεταξύ των άλλων το στοιχείο της ειλικρίνειας και κατ' επέκταση της ακρίβειας . Δηλαδή δεν είναι εφικτή η σύγκριση δύο ή περισσότερων οικονομικών καταστάσεων , όταν κατά την διαδικασία σύνταξης αυτών παραποιήθηκε η αλήθεια και εμφανίστηκε μια αισιόδοξη ή απαισιόδοξη εικόνα , που δεν αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα .

Η ύπαρξη των παραπάνω χαρακτηριστικών έχει μεγαλύτερη σημασία για το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης (δηλαδή το κράτος , τους χρηματοδότες , τα συνδικάτα , τους πιστωτές κ. λ. π.) , παρά για το εσωτερικό της περιβάλλον . Αυτό συμβαίνει διότι , το μεν εσωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων , έχει την δυνατότητα πρόσβασης στην πληροφορία και συνεπώς μπορεί να πληροφορηθεί για την ποιότητα και επάρκεια της οικονομικής της δράσεως , ενώ το εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρηματικών μονάδων αντλεί σημαντικό μέρος πληροφοριών από τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις .

Γίνεται λοιπόν σαφές ότι , η αρχή της ειλικρίνειας αποβλέπει και στην εξασφάλιση όλων εκείνων , που ενδιαφέρονται για την πορεία της επιχείρησης , αλλά δεν βρίσκονται εκτός αυτής και δεν μπορούν να αξιολογήσουν την ποιότητα των πληροφοριών , που παρέχουν οι οικονομικές καταστάσεις .

Μέρος δεύτερο

Ελεγκτικά Standards

Μέρος Δεύτερο : Ελεγκτικά Standards

Εισαγωγή

Έλεγχος Και Ελεγκτική .

Δεδομένου του περιορισμένου των διαθέσιμων πόρων στον πλανήτη μας , η κάλυψη των απεριόριστων και συνεχώς αυξανόμενων αναγκών του ανθρώπου επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερα σήμερα με την εντυπωσιακή ανάπτυξη στις σύγχρονες , οικονομικά , κοινωνίες κολοσσιαίων και πολύπλοκων οικονομικών φορέων και επιχειρήσεων .

Η ανάπτυξη τέτοιων φορέων ενισχύθηκε , εκτός από τις τεχνολογικές και πολιτικές εξελίξεις , και από την δυνατότητα της διάχυσης της ιδιοκτησίας τούτων σε μεγάλο και γεωγραφικά διασκορπισμένο αριθμό φυσικών και νομικών προσώπων , χωρίς να είναι απαραίτητο να συμμετέχουν αυτά - εκ του πλησίον τουλάχιστον - στη διοίκηση τούτων , κάτι που συνέβαινε παλαιότερα με τις μικρότερες επιχειρήσεις .

Η ευχέρεια αυτή , τόσο αναγκαία στην ανάπτυξη (και ειδικά , στην απρόσκοπτη και ευρεία χρηματοδότηση και δραστηριοποίηση των μεγάλων οικονομικών φορέων / επιχειρήσεων) , στηρίζεται στην εφαρμογή στους συγκεκριμένους οργανισμούς αναπτυγμένων συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης , συμπεριλαμβανομένης και της ικανοποιητικής πληροφόρησης κάθε ενδιαφερόμενου (μετόχων , προμηθευτών , εργαζομένων , κράτους , πιστωτών) επί της οικονομικής αποτελεσματικότητας τούτων . Περισσότερο να πούμε ότι η οικονομική βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα αποτελεί το

πρώτο ζητούμενο σε έναν υλικό κόσμο αλλά , προπαντός , στον επιχειρηματικό .

Εξάλλου , η ελεύθερη και απρόσκοπτη κυκλοφορία αξιόπιστων και αντικειμενικών οικονομικών πληροφοριών σε μια κοινωνία , συμβάλει στην ορθολογικότερη κατανομή και εκμετάλλευση των πόρων του κοινωνικού συνόλου (μεγαλύτερη αύξηση του εθνικού εισοδήματος , για παράδειγμα ,) στο οποίο και ανήκουν , τελικά όλοι οι πόροι , ανεξάρτητα από την προσωρινή ιδιοκτησία τούτων από μεμονωμένες ομάδες ή φορείς .

Δεδομένης , όμως , από τη μια μεριά της σύγκρουσης των συμφερόντων διαφόρων ομάδων σε μια επιχείρηση , στα πλαίσια της οποίας τούτα μπορούν να εξυπηρετηθούν μεροληπτικά με την βοήθεια της κατευθυνόμενης πληροφόρησης , αλλά και της πιθανότητας ακούσιων λαθών , από την άλλη , καθώς επίσης και το ότι η παραγωγή πληροφοριών αμφίβολης ποιότητας και πιστότητας δεν θα είχε ουδεμία χρησιμότητα , κρίνεται επιβεβλημένος ο έλεγχος των παραπάνω πληροφοριών με ιδιαίτερη προσοχή και σύνεση .

Και λέγοντας Έλεγχο μιας οικονομικής μονάδας εννοούμε τη συστηματική εξέταση των βιβλίων και στοιχείων της συγκεκριμένης μονάδας και τη συγκέντρωση των απαραίτητων πληροφοριών και τεκμηρίων με σκοπό να εξακριβώνεται η αξιοπιστία ή η ειλικρίνεια τους , η πιστότητα ή η ακρίβεια τους , η νομιμότητα και η πληρότητα τους , προϋποθέσεις που δίνουν τις ίδιες ιδιότητες και στις οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται με βάση τέτοια βιβλία ή στοιχεία και οι οποίες απολαμβάνουν έτσι της εμπιστοσύνης του κοινού και κάθε αρχής .

Επίσης σκοπός του ελέγχου μπορεί να είναι η εξακρίβωση της ορθότητας ή νομιμότητας των πράξεων των φορέων και των εκπροσώπων της επιχειρηματικής μονάδας ή και της άψογης ή όχι διαχειρίσεως των οικονομικών της .

Οι γενικοί τώρα κανόνες , όροι και προϋποθέσεις της διενέργειας ελέγχου σε κάθε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίαςπραγματεύονται

από την Ελεγκτική που είναι κλάδος της οικονομικής των επιχειρήσεων και εκμεταλλεύσεων . Γίνεται , λοιπόν , αντιληπτό ότι ουσιαστικά η Ελεγκτική συμβάλλει στην προσπάθεια της εξασφάλισης της ποιότητας της οικονομικής πληροφόρησης , της οποίας η καλή και ευρεία κυκλοφορία προωθεί , όπως είπαμε , την ορθολογικότερη εκμετάλλευση των περιορισμένων πόρων μιας κοινωνίας για την ορθολογική , επίσης , κάλυψη των απεριόριστων αναγκών των μελών της .

- Μετά από όλα τούτα , δηλαδή την σχέση της Ελεγκτικής με την κοινωνία και την οικονομία , οφείλουμε εξ' αρχής να τονίσουμε ότι , ως επιστήμη , η Ελεγκτική αναφέρεται :

1. Στο αντικείμενο του ελέγχου .

Είναι κατά κύριο λόγο ο τρόπος και η αξιοπιστία της μέτρησης και παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών που συνιστούν την εικόνα μιας οικονομικής μονάδας . Πιο απλά , θα μπορούσαμε να πούμε ότι επαληθεύεται ο απολογισμός (αναφορά) των υπευθύνων να δώσουν λογαριασμό στους έχοντες έννομο συμφέρον γι' αυτό . Στα πλαίσια αυτά ελέγχεται , αναγκαστικά , το (λογιστικό) σύστημα , βάσει του οποίου γίνεται η αρχική μέτρηση και αναφορά , καθώς επίσης και η οργάνωση της μονάδας , οι αρχές λειτουργίας της και η επάρκεια παραπλήσιων του λογιστικού συστήματος συστημάτων .

2. Στο υποκείμενο του ελέγχου

Είναι ο ελεγκτής , το πρόσωπο , δηλαδή , εκείνο που έχει τα ηθικά και πνευματικά προσόντα προκειμένου να διενεργήσει τον έλεγχο .

3. Στις ελεγκτικές διαδικασίες .

Είναι οι τρόποι και το πρόγραμμα σύμφωνα με το οποίο ο ελεγκτής εφαρμόζει τις τεχνικές και τις μεθόδους σε συγκεκριμένες φάσεις ενός ελέγχου και οι οποίες είναι αποτέλεσμα της κριτικής επιλογής του ελεγκτή εκ των διαθεσίμων στο γνωστό αντικείμενο .

Κεφάλαιο 1^ο

Η Ελεγκτική Στην Ελλάδα .

Στην Ελλάδα η πρώτη εμφάνιση οργανωμένου ελεγκτικού επαγγέλματος γίνεται το 1956 με την σύσταση του Σώματος Ορκωτών Λογιστών (Ν.Δ.3329/55), με την βοήθεια Άγγλων ορκωτών λογιστών και υπό τον έμμεσο έλεγχο του κράτους . Τούτο είχε και την αποκλειστική ευθύνη αλλά και το προνόμιο της εκπλήρωσης των από τον Ν.2190/20 επιβαλλόμενων διατάξεων περί ελέγχου στον ιδιωτικό τομέα μέχρι της αναδιοργάνωσής του το 1992 με το Π.Δ.226/92 , με το οποίο δόθηκε η ευχέρεια της ίδρυσης (πολλών) ελεγκτικών εταιρειών σύμφωνα με τα αγγλικά και αμερικανικά πρότυπα και κατ' επιταγή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μέσω της 8^{ης} Οδηγίας τούτης .

Πριν το 1955 , ο έλεγχος στον ιδιωτικό τομέα είχε θεωρηθεί από πολλούς από ελλιπής μέχρι και προκατασκευασμένη γνωμάτευση , που τελικά υπέγραφε ο ελεγκτής . Ένας από τους λόγους για αυτές τις αδυναμίες ήταν ότι οι ελεγκτές αυτοί ορίζονταν και άλλαζαν κατά βούληση από την διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας και μόνο , σε αντίθεση με την πρακτική στις Αγγλοσαξονικές χώρες , όπου η αντικατάσταση μιας ελεγκτικής εταιρείας αξιολογείται και θα πρέπει να γίνει δεκτή τόσο από την αντικαταστάτριά της , συνάδελφο , εταιρεία του ιδίου , βεβαίως , σώματος ελεγκτών μιας χώρας , όσο και - στην περίπτωση εισηγημένων στο χρηματιστήριο εταιρειών της Αμερικής , για παράδειγμα ειδική επιτροπή χρηματιστηρίου . Ένας άλλος σοβαρός λόγος θα πρέπει να

ήταν η κακή οργάνωση των ελεγκτικών μονάδων και η ελλιπής ή ανύπαρκτη εκπαίδευση των ελεγκτών .

Σήμερα , η Ελεγκτική ως θεσμός έχει επεκταθεί σε όλο το φάσμα της διοικητικής δραστηριότητας και λειτουργίας μιας κοινωνίας (ιδιωτικός , δημόσιος τομέας , διάφοροι επιμέρους έλεγχοι από διάφορους φορείς , π.χ κεντρικές τράπεζες , Ευρωπαϊκή Κοινότητα , Διεθνή τράπεζα , Διεθνές Νομισματικό ταμείο , κτλ .) .

Περισσότερο αξιοσημείωτη είναι , όμως , η δημιουργία ιδιωτικών ελεγκτικών εταιρειών και η οργάνωση αυτών. Η εμφάνιση τους οφείλεται , κυριοτατα , στην ανάπτυξη και παρουσία στην οικονομία μεγάλων επιχειρηματικών μονάδων που τις ανάγκες τους σε έλεγχο τόσο αυτών όσο και της κοινωνίας μέσα στην οποία λειτουργούν δεν θα μπορούσε να καλύψει , βεβαίως , ένας μεμονωμένος ελεγκτικός φορέας . Επίσης , το βασικό ενδιαφέρον αλλά και η ευθύνη της Ελεγκτικής έχει μετατοπιστεί από την ανακάλυψη της απάτης στη διαπίστωση της ορθότητας με την οποία οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα δράσεως των ελεγχόμενων μονάδων .

Κεφάλαιο 2^ο

Το Νομικό Πλαίσιο Της Ελεγκτικής .

Δεδομένης της θεωρίας ,που αναπτύχθηκε παραπάνω , ότι η καλύτερη κυκλοφορία πληροφοριών σε μια κοινωνία συμβάλει στην ορθολογικότερη κατανομή των οικονομικών της πόρων , η Ελεγκτική , όπως και άλλοι κοινωνικοί θεσμοί , επιβάλλεται και διέπεται από συγκεκριμένους νόμους για την διασφάλιση της ποιότητας του κοινωνικού αγαθού των οικονομικών πληροφοριών (στην προκειμένη περίπτωση) , τις οποίες δημοσιεύουν μονάδες που διαχειρίζονται σημαντικού μεγέθους πόρους .

N.2190/1920 . Το βασικό νομικό πλαίσιο της Ελεγκτικής οικονομικών μονάδων περιγράφεται στον Ν. 2190/1920 , άρθρα 36 και 37 , όπως τούτος τροποποιήθηκε για να συμπεριλάβει και τις προβλέψεις της 8^{ης} Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αναφορικά με τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων χωρών - μελών , καθώς και άλλες προβλέψεις που αφορούν τις εν λόγω καταστάσεις . Η οργάνωση , τέλος , της Ελεγκτικής ως θεσμός και επάγγελμα καθορίζεται στο Π.Δ.226/92 και Π.Δ.233/92 .

Συγκεκριμένα και σύμφωνα με τον Ν.2190 , άρθρο 32 ‘ Προκειμένου να ληφθεί έγκυρη απόφαση από τη Γενική Συνέλευση σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς (ετήσιες οικονομικές καταστάσεις) , αυτές θα πρέπει να έχουν ελεγχθεί προηγουμένως από δύο τουλάχιστον ελεγκτές . Οι ανώνυμες εταιρείες , οι οποίες υπερβαίνουν τα όρια της παρ. 6 του άρθρου

42 α , εκλέγουν υποχρεωτικά τους ελεγκτές τους από τους Ορκωτούς Λογιστές του Σώματος Ορκωτών Λογιστών . Τα όρια πάνω από τα οποία ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες περιορισμένης ευθύνης υπόκεινται υποχρεωτικά σε έλεγχο από ορκωτούς λογιστές , αναφέρονται α) στο σύνολο του ενεργητικού , το οποίο ήταν 130.000.000 δρχ το 1988 , για παράδειγμα , β) στον καθαρό κύκλο εργασιών , 260.000.000 δρχ , το 1988 και γ) σε μέσο όρο προσωπικού της χρήσης 50 άτομα . Τα κριτήρια αυτά αναπροσαρμόζονται κατά περιόδους .

Η εταιρεία θα πρέπει να πληρεί τα δύο , τουλάχιστον , από τα τρία προηγούμενα κριτήρια , διαφορετικά είναι δυνατό οι ελεγκτές της να είναι απλώς δύο διπλωματούχοι ανωτάτων οικονομικών σχολών και ηλικίας άνω των τριάντα ετών , με πενταετή , από την λήψη του πτυχίου τους , πείρα (άρθρο 36 α , παρ.1) .

Το άρθρο 37 του Ν.2190/1920 , όπως τροποποιήθηκε και ισχύει αναφέρεται στα καθήκοντα και στις ευθύνες των ελεγκτών . Ειδικότερα αναφέρεται στο δικαίωμα των ελεγκτών να λαμβάνουν γνώση όλων ανεξαρτήτως των βιβλίων στοιχείων και εγγράφων , στον τρόπο διεξαγωγής του ελέγχου κατά την διάρκεια της χρήσεως και κατά την λήξη αυτής , στις εκθέσεις που πρέπει να καταρτίζουν και στο περιεχόμενό τους , στην υποχρέωση των ελεγκτών να παρευρίσκονται στη γενική Συνέλευση , στις ευθύνες και τα προσωπικά προσόντα των ελεγκτών , στην εχεμύθεια που οφείλουν να επιδεικνύουν , στα κωλύματα διορισμού των ελεγκτών και σε ορισμένες άλλες λεπτομέρειες σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 37 α , 38 , 39 , 39 α , 40 και 40 α – 40 ε του ίδιου ως άνω νόμου .

Το ελεγκτικό έργο σύμφωνα με τον νέο νόμο , Π.Δ.226/92 .
Σύμφωνα με τον νέο νόμο περί συστάσεως , οργανώσεως και λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών στην Ελλάδα , το ελεγκτικό έργο συνίσταται στην εξέταση από τον Ορκωτό ελεγκτή των τηρούμενων βιβλίων και νόμιμων δικαιολογητικών και παραστατικών , και αποβλέπει στη διακρίβωση του κατά πόσον οι ελεγχθείσες οικονομικές καταστάσεις

εμφανίζουν ‘ ακριβοδίκαια ‘ την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα των εργασιών της κατά την ελεγχόμενη περίοδο (άρθρο 16 παρ.1).

Αν και στην 8^η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αναφέρεται ότι οι ελεγκτές ή οι εταιρείες ελέγχου διενεργούν τον νόμιμο έλεγχο των ετήσιων λογαριασμών των εταιρειών καθώς και την επαλήθευση της συμφωνίας των εκθέσεων διαχείρισεως με αυτούς (χωρίς να προσδιορίζεται σαφώς ο σκοπός του ελέγχου) , και παρ’όλο που η ευθύνη της Ελεγκτικής σήμερα έχει μετατοπιστεί ,όπως έχει ήδη τονισθεί , από την ανακάλυψη της απάτης στην διαπίστωση της ορθότητας με την οποία οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα δράσεως των ελεγχόμενων μονάδων , η ύπαρξη απάτης αλλά και αμέλειας κατά την διαχείριση των εμπιστευθέντων στην διοίκηση της ελεγχόμενης μονάδας οικονομικών πόρων δεν μπορεί να μην έχει ενδιαφέρον για τον ορκωτό ελεγκτή . Το πρώτο , άλλωστε , συνδέεται έμμεσα με την επαλήθευση των στοιχείων που εμφανίζονται στις λογιστικές καταστάσεις , αλλά και τους τρόπους παραγωγής του μετρηθέντος και εμφανιζόμενου αποτελέσματος .

Έτσι λοιπόν στο Π.Δ.226/92 ‘ περί συστάσεως Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών ‘ περιλαμβάνονται διατάξεις που αναφέρονται αναλυτικά στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων , στις ευθύνες και στα καθήκοντα των ελεγκτών , στην αμοιβή τους , κτλ . Περαιτέρω και ειδικότερες αναφορές στην παρούσα φάση δεν κρίνεται σκόπιμο να γίνουν .

Κεφάλαιο 3^ο

Εξωτερικός Έλεγχος .

Μια βασική διάκριση της Ελεγκτικής είναι η εξωτερική – ανεξάρτητη Ελεγκτική , με την οποία και πρόκειται στην παρούσα εργασία να ασχοληθούμε .

Εξωτερικός έλεγχος λοιπόν είναι αυτός που διεξάγεται από ειδικούς επαγγελματίες με ανεπίληπτο ήθος και ακέραιο χαρακτήρα , άρτια επιστημονική κατάρτιση καθώς και ειδική πείρα , χωρίς να έχουν καμιά υποβλητική σχέση ή εξάρτηση με την ελεγχόμενη επιχείρηση .

Διενεργείται επί του λογιστικού , κυρίως , συστήματος μιας μονάδας αλλά και επί των άλλων επιμέρους οργανωτικών συστημάτων τα οποία μπορούν εμμέσως να επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος , με την χρήση ελεγκτικών standards αλλά και άλλων μεθόδων , τις οποίες θα κρίνει κατά περίπτωση αναγκαίες ο ελεγκτής . Τα διακριτικά χαρακτηριστικά του ανεξάρτητου , εξωτερικού ελέγχου είναι ότι τούτος έχει κύριο σκοπό να στηρίζει την εκ μέρους του ελεγκτή διαμόρφωση γνώμης αναφορικά με την ορθή ή μη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών της ελεγχόμενης μονάδας στις ελεγχόμενες απ ' αυτόν χρηματοοικονομικές καταστάσεις και δεύτερον , ότι ο ανεξάρτητος , εξωτερικός ελεγκτής ουσιαστικά φέρει ευθύνη προς τους εκτός της ελεγχόμενης μονάδας ενδιαφερόμενους για την χρηματοοικονομική κατάσταση και την αποτελεσματικότητα τούτης .

Η εντολή για τον εξωτερικό έλεγχο είναι πάντοτε γραπτή και προέρχεται , κατά κανόνα , από τη διοίκηση της επιχειρήσεως που θα ελεγχθεί ανεξάρτητα αν τον έλεγχο αυτό επιβάλλει η νομοθεσία της χώρας

, το καταστατικό της οικονομικής μονάδας ή απόφαση των επιχειρηματικών φορέων .

Βέβαια , η εντολή για έλεγχο μπορεί να προέλθει και από δικαστήριο , αλλά τότε αναφερόμαστε σε ειδικό έλεγχο ή πραγματογνωμοσύνη .

Ο τύπος και το περιεχόμενο της επιστολής αποδοχής της εντολής ελέγχου μπορεί να είναι διαφορετικό , κατά περίπτωση , αλλά , σε γενικές γραμμές , θα πρέπει να αναφέρεται στα εξής :

- Στο αντικείμενο του ελέγχου και των πληροφοριών .
- Στην ευθύνη της διευθύνσεως για τις οικονομικές πληροφορίες .
- Στην έκταση του ελέγχου με αναφορά στη νομοθεσία , κανονισμούς , καταστατικά , κτλ.
- Στον τύπο της εκθέσεως .
- Στον αναπόφευκτο κίνδυνο της δειγματοληψίας .
- Στην δυνατότητα λήψεως οποιουδήποτε απαραίτητου για τον έλεγχο των βιβλίων δικαιολογητικού ή πληροφορίας .

Ενδέχεται να συμπεριλαμβάνονται και άλλοι όροι ή διευκρινίσεις , ιδίως όταν υπάρχουν υποκαταστήματα που πρέπει να ελεγχθούν .

Τέλος , πρέπει με έμφαση να τονισθεί ότι η αποδοχή ή η αποποίηση της εντολής του ελέγχου βρίσκεται στη διακριτική ευχέρεια του ελεγκτή μέσα στο πλαίσιο , πάντοτε , των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας . Κρίνεται ορθό να μην επεκταθούμε σε ιδιαίτερα νομικά θέματα που αφορούν το διορισμό , την αποδοχή του διορισμού , την παραίτηση των ελεγκτών ή την ανάκληση αυτών αν και ορισμένες απαραίτητες αναφορές θα γίνουν στη συνέχεια του κειμένου .

Κεφάλαιο 4^ο

Ελεγκτικά Standards .

Όπως έχει , ήδη , εμφαντικώς , αναφερθεί , κύριος σκοπός του ελέγχου μιας επιχείρησης είναι η διαπίστωση , από την πλευρά του ελεγκτή , περί της ορθής ή μη παρουσίασης της οικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων δράσεως μιας οικονομικής μονάδας στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές .

Και επιπρόσθετα η διαμόρφωση και γνωστοποίηση από τον ελεγκτή μιας πλήρους αιτιολογημένης γνώμης σχετικά με την ειλικρίνεια και την αξιοπιστία των περί ‘ ου του λόγου , οικονομικών καταστάσεων της συγκεκριμένης επιχείρησης .

Όμως, ο ελεγκτής οφείλει να θεμελιώσει τη γνώμη του αυτή σε αποδεικτικά στοιχεία τα οποία επιμελώς συγκεντρώνει εφαρμόζοντας ορισμένες ελεγκτικές διαδικασίες . Άλλωστε , πιστοποιώ δεν σημαίνει εκφράζω μια υποκειμενική γνώμη αλλά μια γνώμη αντικειμενική που θα στηριχθεί σε στοιχεία που την αποδεικνύουν επαρκώς και σύμφωνα με κανόνες κοινά αποδεκτούς . Κατά συνέπεια αυτές οι ελεγκτικές διαδικασίες και κανόνες που αναφέρθηκαν παραπάνω πρέπει να επιλέγονται και να εκτελούνται σύμφωνα με γενικώς παραδεκτές αρχές (auditing standards) .

Οι ελεγκτικές αυτές αρχές διακρίνονται σε :

- Γενικές (βασικές) αρχές ή General Standards .

- Αρχές εκτελέσεως της εργασίας ή Standards of field work .
- Αρχές που αφορούν τις εκθέσεις ελέγχου ή Standards of reporting .

Ελεγκτικά Standards Σύμφωνα Με Την Ελληνική Νομοθεσία .

Στην υπουργική απόφαση 643/5/1979 γίνεται αναφορά σε τέσσερις κατηγορίες Standards :

I. Βασικά : πρόκειται για τα γενικά Standards της αμερικανικής βιβλιογραφίας , όπου αυτά περί επαγγελματικής δεοντολογίας και συμπεριφοράς αποτελούν ξεχωριστή κατηγορία .

II. Καλής εκτελέσεως : δηλαδή τα Εργασίας ή fieldwork Standards

III. Standards εκθέσεων και

IV. Standards επαγγελματικής δεοντολογίας .

Γίνεται αρκετά λεπτομερής παράθεση των 'Βασικών Standards ' και των 'Standards εργασίας ή καλής εκτελέσεως ' , όπου αποτυπώνονται αρκετές από τις διαδικασίες και τις τεχνικές που ακολουθούνται σε έναν έλεγχο , όχι όμως όλες , γιατί στην ουσία τούτες είναι πολλές και ποικίλες και ίσως μόνο στους οδηγούς και στα προγράμματα ελέγχων διαφόρων ελεγκτικών εταιρειών μπορούν να βρεθούν .

Στον νέο νόμο περί οργανώσεως του Σώματος Ορκωτών ελεγκτών , Π.Δ.226/92 , το ίδιο θέμα εξαντλείται με σύντομη και συνοπτική αναφορά στις βασικές διαδικασίες του έργου του ελέγχου και δεν χρησιμοποιείται ο όρος Standards (άρθρο 16) , μη επιθυμώντας , προφανώς , ο νομοθέτης να υπεισέλθει σε θέματα ουσίας και επιστημονικής ευθύνης του αντικειμένου , περιορίζοντας την επιστημονική ανάπτυξη του αντικειμένου , αλλά και οριοθετώντας στενά τον τρόπο αντιμετώπισης του ελέγχου και την ευθύνη των ελεγκτών ταυτοχρόνως .

Κεφάλαιο 5^ο

Γενικά (βασικά) Standards .

Σύμφωνα με τα ΓΕΝΙΚΑ STANDARDS :

A) . Αντικειμενικός σκοπός του ελέγχου είναι κυρίως η πιστοποίηση της ορθότητας της παρουσίασης της οικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων χρήσεως της ελεγχόμενης μονάδας στις λογιστικές καταστάσεις τούτης, βάσει των γενικώς παραδεκτών λογιστικών αρχών

B) . Η πιστοποίηση αυτή διατυπώνεται σαφώς στην έκθεση του ελεγκτή , η οποία και αποτελεί το προϊόν επαγγελματικής και προσεκτικής εφαρμογής των ελεγκτικών Standards , καθώς και κάθε άλλων εύκολων μέσων και μεθόδων που κρίθηκαν αναγκαία υπό τις κρατούσες συνθήκες

Γ) . Κανένας έλεγχος δεν αναλαμβάνεται χωρίς την σχετική έγγραφη εντολή , αλλά και χωρίς ικανή εξουσιοδότηση , στην οποία να αναφέρεται σαφώς το είδος ή ο σκοπός του ζητούμενου ελέγχου .

Δ) . Ο έλεγχος και κάθε ανατιθέμενη σχετική με αυτόν εργασία , θα πρέπει να διενεργηθεί από άτομο ή άτομα τα οποία να έχουν κατάλληλη και αρκετή (για τον συγκεκριμένο έλεγχο) τεχνική εκπαίδευση και ικανότητα ως ελεγκτές , όπως τούτη ορίζεται από τον νόμο της πολιτείας και τους κανονισμούς του εξουσιοδοτημένου επιβλέποντος συλλογικού οργάνου . Άλλωστε , ο υπογράφων ελεγκτής φέρει την τελική ευθύνη για τον έλεγχο .

Και εδώ δύναται να αναφερθεί ότι ανεξάρτητα από την διοικητική διάρθρωση κάθε ελεγκτικής εταιρείας, δικαίωμα υπογραφής έχουν μόνο όσοι κατέχουν την άδεια ορκωτού λογιστή, η οποία αποκτάται ύστερα από γραπτές εξετάσεις και εμπειρία καθορισμένης χρονικής διάρκειας στη διεξαγωγή ελέγχου υπό την εποπτεία αδειούχου ελεγκτή.

Ε). Καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου, το ελεγκτικό προσωπικό θα πρέπει να διατηρεί αμεροληψία, αντικειμενικότητα, ανεξαρτησία, αξιοπρέπεια και επαγγελματική ευθύνη έναντι του ελεγχόμενου.

Στ). Ένας ορκωτός ελεγκτής / λογιστής θα πρέπει να εξασκεί σωστά και με ικανότητα το επάγγελμα του και να προσπαθεί συνεχώς να βελτιώνει την επαγγελματική και επιστημονική του κατάρτιση και την ποιότητα των υπηρεσιών του.

Ζ). Ως προς τους ελεγχόμενους πελάτες του, ο ορκωτός λογιστής θα πρέπει να είναι αντικειμενικός, δίκαιος και καλός και να τους εξυπηρετεί στα πλαίσια των δυνατοτήτων του και σύμφωνα με τις ευθύνες του προς την κοινωνία και τον θεσμό του ανεξάρτητου ελεγκτή. Οι βασικές διαστάσεις συμπεριφοράς που αναφέρονται ειδικά στις σχέσεις του ορκωτού με τον πελάτη είναι: ανεξαρτησία, εχεμύθεια, αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων, αμεροληψία, έμπνευση εμπιστοσύνης και επαγγελματικής ικανότητας.

Η). Ως προς τους συναδέλφους του, ο ορκωτός λογιστής / ελεγκτής θα πρέπει να φέρεται και να εργάζεται κατά τρόπο που να προάγει καλές σχέσεις και συνεργασία μεταξύ των μελών του επαγγέλματος. Και, γενικώς, οφείλει να συμπεριφέρεται κατά τρόπο που να προάγει τον θεσμό της Ελεγκτικής και να αναπτύσσει την ικανότητά του να υπηρετήσει την κοινωνία.

1. Ανεξαρτησία Και Αντικειμενικότητα .

1.1 Ο Ορκωτός Λογιστής οφείλει πάντοτε να ασκεί το ελεγκτικό έργο κατά τρόπο αντικειμενικό και ανεξάρτητο από κάθε είδους επιρροή του ελεγχόμενου . Και προκειμένου να εξασφαλιστεί η αντικειμενικότητά και η ανεξαρτησία κάθε ελεγκτικού φορέα και μέλους αυτού πρέπει πιστά να τηρούνται απ ' αυτόν οι ακόλουθοι κανόνες :

- Να μην παρέχει στον ελεγχόμενο άλλου είδους υπηρεσίες , εκτός από εκείνες που επιτρέπει ο νόμος και για τις οποίες αρμοδίως έχει οριστεί. Η παροχή πρόσθετων υπηρεσιών σε ασυνήθιστη έκταση μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζει την αντικειμενικότητα του ελεγκτή .
- Να μην αποφασίζει ο ίδιος σε θέματα αρμοδιότητας του ελεγχόμενου . Επίσης πρέπει να αποφεύγει να εκφράζει την κρίση του στις επιχειρηματικές επιλογές ή αποφάσεις αυτού .
- Να τηρεί αμερόληπτη στάση σε αντικρουόμενες απόψεις των ελεγχόμενων ή άλλων ενδιαφερομένων , εκφράζοντας χωρίς περιττούς χαρακτηρισμούς τις αντικειμενικές διαπιστώσεις και υποδείξεις που βασίζονται σε επιμελή εργασία του .
- Να μην έχει οποιοδήποτε άμεσο ή έμμεσο οικονομικό συμφέρον καθ ' οιονδήποτε τρόπο από την πορεία των εργασιών της υπό έλεγχο οικονομικής μονάδας
- Δεν είναι ασυμβίβαστη η παροχή υποδείξεων , που προκύπτουν ως απόρροια των παρεχομένων από Ορκωτό Ελεγκτή επαγγελματικών υπηρεσιών και σχετίζονται άμεσα με το ανατεθέν σ ' αυτόν έργο .

- Να μην αποδέχεται παρεμβάσεις του ελεγχόμενου ή τρίτων σχετικές με την εκτέλεση των καθηκόντων του .

- Να είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικός όταν στην υπό έλεγχο οικονομική μονάδα υπηρετούν καθ ' οιονδήποτε τρόπο συγγενικά ή φιλικά προς αυτόν πρόσωπα . Οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα , ώστε να διασφαλίζει την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητά του και όπου αυτό δεν είναι απόλυτα εφικτό , να αποποιείται τον έλεγχο ή να τον διακόπτει .

- Να μην δέχεται από τον ελεγχόμενο περιποιήσεις ή άλλα δώρα , που υπερβαίνουν το μέτρο της απλής φιλοφρονήσεως και φιλοξενίας στον επαγγελματικό χώρο αυτού .

- Να μην δέχεται οποιαδήποτε αμοιβή ή προμήθεια από τον ελεγχόμενο , πέραν της νομίμου , για οποιονδήποτε λόγο , έστω και για πρόσθετες συγκεκριμένες επαγγελματικές υπηρεσίες , αν δεν έχουν τηρηθεί διαφανείς διαδικασίες για την ανάθεση , την εκτέλεση και την τιμολόγηση της κάθε συγκεκριμένης υπηρεσίας του .

- Να τηρεί αυστηρά τις κείμενες νομοθετικές διατάξεις και αποφάσεις για τα ασυμβίβαστα και τις απαγορεύσεις προς το επάγγελμα , καθώς και για τις διαδικασίες αποδοχής και γνωστοποίησης κάθε ανατιθέμενης σ ' αυτόν εργασίας .

Ο Ορκωτός Ελεγκτής τέλος που αδυνατεί να είναι ανεξάρτητος , ώστε να παρέχει μια έντιμη και αμερόληπτη γνώμη , οφείλει να μην αποδεχτεί την εργασία ή να διακόψει την ανατεθείσα σε αυτόν εργασία , αν οι υπάρχουσες ή διαμορφωθείσες συνθήκες κλονίζουν είτε την

ανεξαρτησία , την αντικειμενικότητα και την προς αυτόν εμπιστοσύνη των τρίτων , είτε τις σχέσεις του με συναδέλφους μέλη του ελεγκτικού φορέα .

1.2 Απαγορεύεται σε Ορκωτό Ελεγκτή ή σε ελεγκτικό φορέα η με οποιοδήποτε τρόπο διαπραγμάτευση ή η εκ των υστέρων μείωση της νόμιμης αμοιβής ελέγχου . Παρέκκλιση από την απαγόρευση αυτή επιτρέπεται μόνο αν συντρέχει ειδικά αιτιολογημένος λόγος .

Επίσης δεν επιτρέπεται η ανάληψη του υποχρεωτικού ελέγχου μιας οικονομικής μονάδας , στην οποία ο Ορκωτός Λογιστής ή μέλος της διοίκησης του ελεγκτικού φορέα του έχει διατελέσει μέσα στην τελευταία πενταετία , πριν από το διορισμό του ως τακτικού ελεγκτή της οικονομικής μονάδας :

- είτε μέλος της διοίκησης ,
 - είτε διευθυντικό στέλεχος ,
 - είτε οικονομικός , λογιστικός ή φορολογικός σύμβουλος ή εσωτερικός ελεγκτής , σε σχέση εξαρτημένης εργασίας ή ως ελεύθερος επαγγελματίας με κύριο αντικείμενο την παροχή των πιο πάνω υπηρεσιών στην ελεγχόμενη οικονομική μονάδα .
- Σ ' αυτό το σημείο , κρίνεται απαραίτητο να αναφερθούν τα ασυμβίβαστα και οι απαγορεύσεις του επαγγέλματος του ΟΡΚΩΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ , όπως αυτά ορίζονται στο Π.Δ.226/92 .

Πιο συγκεκριμένα το επάγγελμα του Ορκωτού Ελεγκτή είναι ασυμβίβαστο προς :

Α) . Την ιδιότητα του εμπόρου .

Β) . Την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου , υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. , δικηγόρου , συμβολαιογράφου .

Γ) . Οποιαδήποτε ,έμμισθη υπηρεσία σε ιδιωτική επιχείρηση ή Ν.Π.Ι.Δ. ή οργανισμό ή την ιδιότητα του διοικητικού συμβούλου Α.Ε. ή διαχειριστή ΕΠΕ .

Δ) . Την τήρηση λογιστικών βιβλίων .

Ε) . Κάθε άλλη περίπτωση όπου υφίσταται ασυμβίβαστο από την κείμενη νομοθεσία .

Στον Ορκωτό ελεγκτή επίσης απαγορεύεται η απόκτηση καθ ' οιονδήποτε τρόπο μετοχών της ελεγχόμενης εταιρείας , ο προς αυτήν δανεισμός και αντιστρόφως καθώς και η παροχή εγγύησης προς τρίτους από αυτήν υπέρ του ελέγχοντος και αντιστρόφως .

Τέλος , στον Ορκωτό Λογιστή δεν επιτρέπεται η άσκηση του επαγγέλματός του , χωρίς την ύπαρξη μόνιμης επαγγελματικής στέγης στην έδρα όπου το εξασκεί .

2 . Ελεγκτικό Προσωπικό .

Κατά τη διαδικασία ελέγχου , ο Ορκωτός Λογιστής έχει τη δυνατότητα και το δικαίωμα να χρησιμοποιεί βοηθούς για την παροχή των επαγγελματικών του υπηρεσιών . Και ως **βοηθός** του Ορκωτού Λογιστή θεωρείται κάθε μέλος ενός ελεγκτικού φορέα , ανεξάρτητα από τη βαθμίδα στην οποία ανήκει , το οποίο απασχολείται σε συγκεκριμένη εργασία για λογαριασμό και υπ ' ευθύνη του Ορκωτού Ελεγκτή στον οποίο ανατέθηκε η εκτέλεση της εργασίας αυτής .

Γίνεται , λοιπόν , αντιληπτό ότι ο Ορκωτός Λογιστής απαιτεί και αναμένει από τους βοηθούς του να εκτελέσουν με ιδιαίτερη ικανότητα τις οδηγίες του και να επιδείξουν κατά την διάρκεια του ελέγχου την

απαιτούμενη επιμέλεια καθώς επίσης και μεγάλο αίσθημα ευθύνης . Ωστόσο , ως υπεύθυνος της ομάδας έχει την δύσκολη αποστολή να επιλέξει τους , κατά περίπτωση , καταλληλότερους ενώ ,παράλληλα , πρέπει να μην εμπιστεύεται μεγάλες ευθύνες στα νεώτερα μέλη .

Εξ ‘ αρχής , οφείλει να συστήνει στους υπ ‘ αυτόν να μην έρχονται σε επαφή - χωρίς την ενημέρωσή του πρώτα - με ανώτερα στελέχη της ελεγχόμενης μονάδας . Και τούτο προκειμένου , καταρχήν , να εξασφαλίσει τα αδιάβλητο της ελεγκτικής διαδικασίας αλλά και από την άλλη πλευρά , να εκμηδενίσει τις πιθανότητες νεαρά μέλη της ελεγκτικής ομάδας , που πιθανώς πήραν πολύ στα σοβαρά τον ρόλο του ελεγκτή , να συμπεριφερθούν με φαυλότητα και ασέβεια προς ένα ανώτερο ή κατώτερο στέλεχος της ελεγχόμενης μονάδας .

Επιπρόσθετα , ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής έχει την υποχρέωση να μεριμνήσει ώστε οι βοηθοί του να φέρονται και να κυκλοφορούν με διακριτικότητα στους χώρους της επιχείρησης .

Άλλωστε , δεν πρέπει να ξεχνούν ότι η εργασία τους εκεί , όσο και προσωρινή αν είναι , μπορεί να γίνει δύσκολη αν με την στάση τους προδιαθέσουν αρνητικά και χάσουν την συνεργασία μελών του προσωπικού της ελεγχόμενης μονάδας .

Επίσης , πιθανή απροσεξία των βοηθών και τυχόν αντιπάθειες που θα δημιουργήσουν κατά την συμμετοχή τους σε ένα έλεγχο στα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης , σίγουρα θα γνωστοποιηθεί ή θα υποπέσει στην αντίληψη του υπεύθυνου της ομάδας και θα τον επηρεάσει με αρνητικό τρόπο .

Γίνεται , λοιπόν , αντιληπτό ότι ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής οφείλει να επιβλέπει , προσωπικά , τα μέλη της ελεγκτικής του ομάδας , να σχηματίζει ίδια άποψη ως προς τις ικανότητες και την αποτελεσματικότητά τους και να είναι πλήρως ενήμερος σχετικά τόσο με τον τρόπο διεξαγωγής της εργασίας τους όσο και με το βαθμό συμμόρφωσης τους ως προς τις οδηγίες , που ρητώς έχει δώσει .

Άλλωστε , στην περίπτωση συνέργειας των βοηθών του Ορκωτού Λογιστή με τρίτους προκειμένου επιμελώς να συγκαλύψουν συγκεκριμένα σφάλματα και παραλήψεις της υπό έλεγχο οικονομικής μονάδας , η ευθύνη για την εκτελεσθείσα εργασία βαρύνει αποκλειστικώς τον Ορκωτό Λογιστή , ο οποίος και τελικώς θα εκφράσει την επαγγελματική του γνώμη επί των οικονομικών καταστάσεων .

3 . Εχεμύθεια .

Ο Ορκωτός Ελεγκτής οφείλει να τηρεί το επαγγελματικό απόρρητο και να μην αποκαλύπτει γεγονότα ή πληροφορίες που περιήλθαν σε γνώση του κατά την εκτέλεση του έργου του , εκτός αν υπέχει τέτοια υποχρέωση από τον νόμο , τα επαγγελματικά πρότυπα και τις σχετικές οδηγίες που έχουν εκδοθεί και μάλιστα , υποχρέωση αυτή του Ορκωτού Λογιστή εξακολουθεί να ισχύει και μετά την λήξη της παροχής των επαγγελματικών του υπηρεσιών του προς οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο .

Σύμφωνα , λοιπόν με τα παραπάνω , απαγορεύεται στον Ορκωτό Ελεγκτή να κάνει χρήση καθ ' οιονδήποτε τρόπο , για δικό του όφελος ή όφελος τρίτων , των γεγονότων και των πληροφοριών που περιήλθαν σε γνώση του κατά την εκτέλεση του έργου του εκτός αν η αποκάλυψη των πληροφοριών είναι αναγκαία για την υπεράσπιση του ενώπιον δικαστικής αρχής ή την υποστήριξη των θέσεων του στα αρμόδια όργανα του ελεγκτικού φορέα , όπου ανήκει και εκπροσωπεί .

Τέλος , ο Ορκωτός Ελεγκτής οφείλει να υπενθυμίζει στους βοηθούς του την υποχρέωση τηρήσεως του επαγγελματικού απορρήτου και να εξασφαλίζει κατά το δυνατόν ότι οι βοηθοί του θα τηρήσουν αυτό .

4 . Διαφήμιση – Αθέμιτος Ανταγωνισμός .

Ο Ορκωτός Ελεγκτής ή ο ελεγκτικός φορέας δεν πρέπει να διαφημίζει ή να προβάλλει τις επαγγελματικές υπηρεσίες του , καθώς και το όνομα του ή την επωνυμία του , κατά τρόπο που υποβαθμίζει το ελεγκτικό επάγγελμα , όπως αυτό έχει θεσμοθετηθεί και ασκείται στην Ελλάδα , ή θέτει σε αμφιβολία την επαγγελματική επάρκεια άλλων Ορκωτών Ελεγκτών ή ελεγκτικών φορέων .

Απαγορεύεται , επίσης , στον Ορκωτό Ελεγκτή η υποβολή προσφοράς παροχής ελεγκτικών υπηρεσιών χωρίς εγγραφή πρόσκληση του ενδιαφερομένου και χωρίς την τήρηση των λοιπών προϋποθέσεων και διαδικασιών όπως αυτές ορίζονται από τις διατάξεις του νόμου .

Η υποβολή τέτοιας προσφοράς καθώς και η με οποιονδήποτε τρόπο μείωση ή δέσμευση μείωσης της νόμιμης αμοιβής ελέγχου , αποτελεί πράξη ιδιαίτερα αναξιοπρεπή και αθέμιτη .

5 . Σχέσεις Με Συναδέλφους Και Ελεγκτικούς Φορείς .

5.1 Ο Ορκωτός Ελεγκτής οφείλει να συμπεριφέρεται με ευγένεια , ειλικρίνεια και εκτίμηση έναντι όλων των συναδέλφων του είτε αυτοί είναι παρόντες είτε είναι απόντες και να προασπίζει τα νόμιμα δικαιώματά τους που απορρέουν από την άσκηση των καθηκόντων τους .

Η διαφήμιση , οι απειλές , οι προσβολές ή οι εκβιασμοί καθώς επίσης και ο αθέμιτος ανταγωνισμός έναντι συναδέλφων και ελεγκτικών φορέων αποτελούν σίγουρα αντισυμβατική συμπεριφορά . Άλλωστε , όπως ορίζει το άρθρο 10 του ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ , το Εποπτικό Συμβούλιο του ΣΟΕ

έχει τη δυνατότητα να κρίνει ότι ένα μέλος του έχει απολέσει το απαιτούμενο ήθος και την αναμφισβήτητη αρετή και να το διαγράψει από το οικείο Μητρώο , εφόσον βέβαια από τα υπάρχοντα στοιχεία αποδεικνύεται ότι το μέλος αυτό έχει υποπέσει καθ' υποτροπή σε σκόπιμες παραβάσεις του συγκεκριμένου κανονισμού και των ελεγκτικών προτύπων που εφαρμόζονται κατά την εκτέλεση της ελεγκτικής διαδικασίας .

5.2 Ο Ορκωτός ελεγκτής στον οποίο ανατίθεται ένας κατά νόμο υποχρεωτικός έλεγχος τον οποίο προηγουμένως ασκούσε άλλος Ορκωτός Ελεγκτής , έχει την υποχρέωση να ερωτήσει εγγράφως τον προηγούμενο ελεγκτή και μάλιστα πριν από την επανάληψη ελέγχου , σε ποιους λόγους οφείλεται κατά την γνώμη του η απομάκρυνσή του από το συγκεκριμένο έλεγχο .

Παράλληλα , κάθε Ορκωτός ελεγκτής , πριν από την έναρξη οποιασδήποτε ανατεθείσας σ' αυτόν ελεγκτικής εργασίας , οφείλει να διαπιστώσει αν η προς τον έλεγχο οικονομική μονάδα έχει εξοφλήσει πλήρως τη νόμιμη αμοιβή ελέγχου προηγούμενων χρήσεων .

Σε περίπτωση που ο Ορκωτός Ελεγκτής διαπιστώνει , είτε από την εξέταση των βιβλίων και στοιχείων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας είτε από την απευθείας προς αυτόν έγγραφη ειδοποίηση του ελεγκτικού φορέα ότι η νόμιμη αμοιβή ελέγχου προηγούμενης χρήσης ή χρήσεων της οικονομικής αυτής μονάδας δεν έχει εξοφληθεί πλήρως υποχρεούται να ζητήσει εγγράφως από το Εποπτικό Συμβούλιο την έγκριση διακοπής του ελέγχου , λόγω αποδεδειγμένης άρνησης ή αδυναμίας του ελεγχόμενου να συμμορφωθεί με τις ισχύουσες διατάξεις που επιβάλλουν τον έλεγχο της . Το αίτημα αυτό κοινοποιείται και στη διοίκηση της ελεγχόμενης μονάδας και περιλαμβάνει απαραίτητως την κατά τα άνω διαπιστωθείσα οφειλή της .

Τέλος , αν ο απερχόμενος Ορκωτός Ελεγκτής έχει λόγους να πιστεύει ότι η απομάκρυνσή του από μια κατά νόμο ελεγχόμενη μονάδα

οφείλεται σε διαφωνία ως προς παρατήρηση ή άλλη αιτία σχετιζόμενη με τον έλεγχο ή με διατύπωση του σχετικού Πιστοποιητικού ή Έκθεσης του ελέγχου του, οφείλει μέσα σε πέντε ημέρες αφότου έλαβε γνώση της απομάκρυνσης του να αναφέρει εγγράφως τους λόγους αυτούς στον διορισμένο νέο ελεγκτή, με κοινοποίηση προς το Εποπτικό Συμβούλιο.

Κεφάλαιο 6^ο

STANDARDS εργασίας (« καλής εκτελέσεως »)

Επαγγελματική Κρίση Ορκωτού Ελεγκτή - Χρόνος Έναρξης Ελεγκτικής Εργασίας .

1. Τα **Standards** εργασίας παρέχουν το γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ο ελεγκτής μπορεί , αλλά και θα πρέπει , να κινηθεί για να φέρει εις πέρας τον ανατιθέμενο έλεγχο .Βεβαίως , η άσκηση προσωπικής κρίσεως εκ μέρους του ελεγκτή κρίνεται απαραίτητη , καθόσον είναι αδύνατον να προδιαγραφεί ο ακριβής τρόπος δράσεως και αντιμετώπισης κάθε πιθανού συνδυασμού περιστατικών ή και μεμονωμένων περιπτώσεων στην πράξη .

Και στα Ελληνικά ελεγκτικά Standards (‘ καλής εκτελέσεως ‘) που όπως έχει ήδη αναφερθεί υιοθετήθηκαν στη χώρα μας το 1979 με την Υπουργική απόφαση Αρθ. 643/5 , σαφώς υπάρχει (στην παράγραφο 201.02) ρητή υπόδειξη προς τους Έλληνες Ορκωτούς ελεγκτές ότι :

Η άσκησης της επαγγελματικής κρίσεως του ελεγκτού αποτελεί απαραίτητον προϋπόθεσιν της ελεγκτικής εργασίας δεδομένου ότι είναι πρακτικώς αδύνατον να προδιαγραφεί ο ακριβής τρόπος αντιμετώπισεως παντός πιθανού συνδυασμού πραγματικών περιστατικών , συνθηκών , περιπτώσεων , κλπ , τον οποίο θα αντιμετωπίσει ούτος εις την πράξιν . Ουχ ήττον , η τήρησις των ενταύθα διαλαμβανομένων αρχών και κανόνων ελεγκτικής , αφ ‘ ενός μεν συντελεί εις μίαν επιθυμητήν ομοιομορφίαν της

υπό των μελών του ΣΟΛ ασκούμενης ελεγκτικής εργασίας, αφ'ετέρου δε, συνδυαζόμενη, με την εν γένει επαγγελματική ικανότητα και επιμέλεια των ελεγκτών, εξυψώνει το ελεγκτικό έργο αυτών εις επίπεδο επιστημονικό.

2. Ο Ορκωτός Λογιστής σε συνεννόηση με πρόσωπα – κλειδιά της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας προσδιορίζει τις ημερομηνίες έναρξης του ελέγχου και είναι σημαντικό να τονισθεί ότι έναρξη του αναλαμβανομένου ελέγχου πρέπει να πραγματοποιηθεί έγκαιρα, προκειμένου να αποφευχθεί η διενέργειά του σε συνθήκες πίεσης χρόνου.

Επίσης, προβαίνει σε μια πρώτη προσέγγιση της χρονικής διάρκειας της ελεγκτικής διαδικασίας έως της τελικής περάτωσής της.

Προκαταρτική Ενημέρωση.

Ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής, με την έναρξη του ανατεθέντος ελεγκτικού του έργου, οφείλει να προβεί σε ορισμένες απαραίτητες ενέργειες, προκειμένου να αντλήσει από άμεσες ή έμμεσες πηγές, πληροφορίες και στοιχεία για την υπό έλεγχο επιχείρηση και να προχωρήσει, εν συνεχεία, στον προγραμματισμό του ελέγχου.

Πιο συγκεκριμένα, έχει την υποχρέωση :

1. Να διαμορφώσει μέσω κυρίως του καταστατικού της επιχείρησης μια εικόνα για την μορφή και την επιχειρηματική διάθρωση της οικονομικής μονάδας.

2. Να ενημερωθεί για τυχόν υφιστάμενες σημαντικές συμβάσεις αλλά και ιδιαίτερους οικονομικούς δεσμούς με άλλες επιχειρήσεις, του ιδίου ή άλλου κλάδου.

3. Να εξετάσει την ειδική νομοθεσία που καθορίζει τη λειτουργία επιχειρήσεων του είδους της ελεγχόμενης.

4. Να λάβει γνώση μέσω , κυριοτατα , των πρακτικών των Γενικών Συνελεύσεων και του Διοικητικού Συμβουλίου των αποφάσεων των οργάνων της διοίκησης αλλά και να έρθει σε στενή επαφή με εξέχοντα στελέχη αυτής . .
5. Να κατατοπιστεί πλήρως για το κύκλωμα των κυριότερων οικονομικών λειτουργιών και συναλλαγών της υπό έλεγχο οικονομικής μονάδας .
6. Να παραλάβει και να μελετήσει το τελευταίο οριστικό ισοζύγιο της επιχείρησης ως μια πρώτη άποψη για το μέγεθος της τρέχουσας δραστηριότητάς της , καθώς και το είδος και το επίπεδο εκάστου των λογαριασμών που κινήθηκαν μέχρι σήμερα .
7. Να σχηματίσει ίδια αντίληψη σχετικά με το απασχολούμενο προσωπικό και τα υπο χρήση μέσα , για τη φύση και τη ροή της παραγωγικής και συναλλακτικής δραστηριότητας , για το είδος και τον όγκο των αποθεμάτων και τα μέτρα προστασίας αυτών αλλά και γενικότερα για οποιοδήποτε θέμα που θα βοηθήσει στην αποκρυστάλλωση μιας αρχικής εκτίμησης και γνώμης
8. Να προβεί όσες φορές αυτός κρίνει χρήσιμο σε επισκέψεις στους παραγωγικούς , αποθηκευτικούς και λοιπούς χώρους της οικονομικής μονάδας που ελέγχει .
9. Να εξετάσει φορολογικές δηλώσεις και εκκαθαριστικά προηγούμενων χρήσεων που βρίσκονται στα χέρια του ελεγχόμενου μόνο , καθόσον παραλήφθηκαν μετά την ολοκλήρωση του προηγούμενου ελέγχου .
10. Να αξιολογήσει την μεθοδολογία αντιμετώπισης θεμάτων που είχαν συμφωνηθεί να αντιμετωπιστούν κατά συγκεκριμένο τρόπο μεταξύ ελεγκτών και ελεγχόμενων κατά την προηγούμενη χρήση .
11. Να λάβει πλήρης γνώση των μεταγενέστερων του τελευταίου ελέγχου γεγονότα .

12. Να προχωρήσει στον σχεδιασμό ειδικών προγραμμάτων και οδηγιών ελέγχου , καθώς και διαδικασιών που θα εφαρμοστούν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση , και

13. Να εξοικειωθεί με τη λειτουργία και τα ειδικά προβλήματα της συγκεκριμένης επιχείρησης και του κλάδου της γενικότερα .

Τέλος , ο Ορκωτός Λογιστής και η ελεγκτική του ομάδα οφείλουν , προς διευκόλυνση της μελέτης και της πληρέστερης κατανόησης όλων των παραπάνω , να τηρούν σημειώσεις και να λαμβάνουν σχετικά στοιχεία για τα ουσιώδη , από ελεγκτικής σκοπιάς , ζητήματα που αυτοί θα κρίνουν αναγκαία .

Ελεγχόμενα Βιβλία Και Στοιχεία - Αιτούμενες Πληροφορίες .

1. Για την έναρξη οποιασδήποτε ελεγκτικής διαδικασίας αναγκαία προϋπόθεση αποτελεί η πλήρης ενημέρωση των βιβλίων της οικονομικής μονάδας που η ελεγκτική ομάδα προτίθεται να ελέγξει . Και τόσο ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής όσο και οι βοηθοί του έχουν το δικαίωμα και την δυνατότητα να λάβουν γνώση κάθε βιβλίου ή στοιχείου που θεωρούν αναγκαίο στα πλαίσια του διενεργούμενου ελέγχου .

Κατά συνέπεια οφείλουν να διευκρινίζουν ευθύς εξαρχής προς τους ελεγχόμενους και να βεβαιούνται γι ' αυτό , ότι τα απαιτούμενα βιβλία και στοιχεία θα βρίσκονται άμεσα στη διάθεσή τους και θα τίθονται ευχερώς και ταχέως υπ ' όψιν τους ασχέτως αν τελικά λόγω δειγματοληπτικού ελέγχου θα χρειαστεί να εξετάσουν ορισμένα , μόνο , απ ' αυτά .

Επίσης , για κάθε ερώτημα που θα τεθεί προφορικώς ή εγγράφως προς οποιοδήποτε αρμόδιο όργανο της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας , ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής δικαιούται να αναμένει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος ικανοποιητική και πλήρως αιτιολογημένη απάντηση εξ ' αυτών χωρίς να υποχρεούται να αναλύσει τη σκοπιμότητα και χρησιμότητα του ερωτήματος που έθεσε .

2. Τα στοιχεία που ο Ορκωτός Λογιστής αποδέχεται να χρησιμοποιήσει στη διάρκεια του ελεγκτικού του έργου, πρέπει, αναμφίβολα, να κρίνονται ως αξιόλογα, βάσιμα και αξιόπιστα. Κατά συνέπεια, οφείλει να κάνει χρήση μόνο αυτών των πληροφοριών που αντλούνται από πηγές (πρόσωπα – κλειδιά) της υπό έλεγχο οικονομικής μονάδας, των οποίων (πηγών) η αμεροληψία και αντικειμενικότητα θα θεωρούνται ‘ εκ των ων ουκ άνευ ‘.

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής έχει χρέος να αξιολογεί και να εξετάζει την αξία των τιθέμενων στοιχείων και πληροφοριών από τη μια πλευρά και από την άλλη την αρμοδιότητα και τις ηθικές αρετές των προσώπων που θα παράσχουν τα παραπάνω.

3. Τυχόν συχνή καθυστέρηση στην παροχή προς τον Ορκωτό Ελεγκτή των υπ’ αυτού αιτούμενων πληροφοριών, επεξηγήσεων ή στοιχείων, καθώς επίσης και η αδικαιολογήτως εσπευσμένη απαίτηση οποιουδήποτε οργάνου της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας για στέρηση από την ελεγκτική ομάδα, έστω και για σύντομο χρονικό διάστημα, των υπ’ αυτής εξεταζόμενων βιβλίων και στοιχείων, εκτός του ότι μπορεί να θεωρηθεί ως εμπόδιο στην ομαλή διεξαγωγή του ελέγχου, πιθανώς να υποκρύπτει εκ μέρους της διοίκησης, προσπάθεια συγκάλυψης πραγματικών σφαλμάτων ή παραλείψεων. Τέτοιες περιπτώσεις χρήζουν της ιδιαίτερης προσοχής του υπεύθυνου Ορκωτού Ελεγκτή έτσι ώστε να δρομολογηθούν ταχέως οι δέουσες ενέργειες προς την άμεση άρση των προβαλλόμενων εις τον έλεγχο εμποδίων.

Από τα παραπάνω, συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι η πιθανή άρνηση ή αδυναμία προσκόμισης από τα στελέχη της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας των ζητούμενων στοιχείων, πληροφοριών και επεξηγήσεων, καθιστά το ελεγκτικό έργο εξαιρετικά δυσχερές, αν όχι αδύνατο. Και ο Ορκωτός Ελεγκτής αναλόγως της σοβαρότητας των δημιουργούμενων εις τον έλεγχο κενών και αδυναμιών, οφείλει πέραν των

εκ του νόμου παρεχομένων δικαιωμάτων του , να διατυπώνει σχετική επιφύλαξη στο πόρισμα ελέγχου ή ακόμα και να αρνηθεί να εκφράσει την επαγγελματική του γνώμη , εάν κρίνει ότι τα κενά αυτά έχουν καταστήσει την συνολική εικόνα των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων παραπλανητική .

Σχεδιασμός Και Πρόγραμμα Ελέγχου .

I. Μια από τις βασικότερες ελεγκτικές αρχές (standard) αποτελεί ο σχεδιασμός του ελέγχου, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επάρκεια και αποτελεσματικότητα του . Σ ' όλη την βιβλιογραφία , διεθνώς , αναφέρεται , σαφώς , ότι ' η εργασία θα πρέπει να προσχεδιαστεί ικανοποιητικά και όπου χρησιμοποιηθούν βοηθοί ελεγκτές να υπάρχει γι ' αυτούς κατάλληλη επίβλεψη ' .

Και για να εκτελεστεί το ελεγκτικό έργο , σύμφωνα μ ' αυτόν τον κανόνα , ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής έχει χρέος να δημιουργήσει ένα σχέδιο ελέγχου , η κατάρτιση του οποίου θα στηριχθεί :

- I. Στην κατανόηση του λογιστικού συστήματος και των λογιστικών αρχών ή μεθόδων .
- II. Στον καθορισμό του βαθμού που υπολογίζεται να αποτελέσει βάση ο εσωτερικός έλεγχος .
- III. Στον προσδιορισμό και προγραμματισμό της φύσεως , της χρονικής διάρκειας και της εκτάσεως των ελεγκτικών διαδικασιών .

1. Στον συντονισμό όλων των εργασιών .

Η έκταση του σχεδιασμού ποικίλει ανάλογα με το μέγεθος και το περίπλοκο του έλεγχου .

Κατά την ανάπτυξη του πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής :

- Όροι εντολής
- Φύση και χρόνος υποβολής εκθέσεων
- Λογιστικές αρχές ή μέθοδοι
- Εντοπισμός σημαντικών τομέων
- Οριοθέτηση ουσιώδης και μη
- Συνθήκες που απαιτούν ειδική προσοχή
- Φύση και έκταση λογιστικών αποδείξεων
- Εργασία εσωτερικού ελέγχου κλπ.

2. Το πρόγραμμα ελέγχου διατυπώνεται γραπτά και προσδιορίζει τις διαδικασίες για την εκτέλεση του σχεδίου, χωρίς να αποκλείεται να περιλαμβάνει και τους αντικειμενικούς σκοπούς του ελέγχου.

Είναι πολύτιμο, γιατί :

- Αποτελεί ένα οδηγό στην εκτέλεση και κατανομή του ελεγκτικού έργου.
- Υποχρεώνει σ' ένα 'έλεγχο' προς αποφυγή παραλείψεων ή λαθών.
- Διευκολύνει τον 'έλεγχο' και την 'επισκόπηση' της εργασίας από τους υπεύθυνους του ελεγκτικού έργου.
- Παρέχει ένα αρχείο της εργασίας που έγινε.

Τέλος πρέπει να αναφερθεί ότι ο προγραμματισμός και η προετοιμασία ενός ελέγχου έχει σήμερα πάρει μεγάλη σημασία και για οικονομικούς λόγους, δεδομένου του ανταγωνισμού των ελεγκτικών φορέων / εταιρειών από τη μια μεριά, και των αυξημένων απαιτήσεων για ελεγκτικές υπηρεσίες της κοινωνίας αλλά και των συγκεκριμένων πελατών που ελέγχονται, καθώς και του μεγέθους τούτων, από την άλλη.

Επιμερισμός Και Επίβλεψη Του Ελέγχου .

Ανάλογα με τη σοβαρότητα και τις απαιτήσεις κάθε περιοχής και κονδυλίου , ο επικεφαλής της ομάδας θα αναθέσει σε κάθε μέλος αυτής συγκεκριμένους τομείς του ελέγχου , σύμφωνα με τις ικανότητες και την εμπειρία του , ενώ θα κρατήσει για τον εαυτό του το πλέον ευαίσθητο κομμάτι της ελεγκτικής εργασίας , καθώς επίσης και την επίβλεψη και καθοδήγηση των μελών της ομάδας του . Ουσιαστική , άλλωστε , επίβλεψη του ελέγχου γίνεται μόνο κατά την εκτέλεσή του στην ελεγχόμενη επιχείρηση .

Επίσης , πρέπει να τονισθεί , ότι ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής οφείλει να γνωρίζει ότι κατά την εκτέλεση ενός ελέγχου θα απαιτηθεί να εκπαιδεύσει τους υπ ' αυτόν βοηθούς του , καθώς και να αξιολογήσει στο τέλος , με φύλλα ποιότητας , την απόδοση κάθε ατόμου , ξεχωριστά , το οποίο συνεργάστηκε μαζί του .

Κρίνεται σκόπιμο να μην προχωρήσουμε σε περαιτέρω αναφορές για το συγκεκριμένο ζήτημα και τούτο γιατί , το Standard “ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ “ έχει ήδη με ουσιαστικό τρόπο αναλυθεί στο κομμάτι της παρούσας εργασίας που αναφέρεται στα ‘ ΓΕΝΙΚΑ STANDARDS ‘ .

Ακολουθεί μια εκτενής παρουσίαση του **Εσωτερικού Ελέγχου** αλλά και της σχέσης αυτού με τον Ορκωτό Ελεγκτή , αφού η πλήρης μελέτη και εκτίμηση του υφιστάμενου συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της οικονομικής μονάδας , αποτελεί βασική προϋπόθεση καλής εκτελέσεως παντός αναλαμβανόμενου ελέγχου .

Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου .

Η αξιολόγηση του **εσωτερικού ελέγχου** μιας επιχείρησης από τον Ορκωτό Ελεγκτή , πριν την έναρξη της ελεγκτικής εργασίας , αναφέρεται σαφώς στη διεθνή ελεγκτική βιβλιογραφία , καθώς και στα ελεγκτικά

Standards που έχουν νομοθετηθεί στη χώρα μας από το 1979 για χρήση από τους Έλληνες Ορκωτούς Λογιστές . Αν και η ευθύνη της εσωτερικής οργάνωσης και του ελέγχου της επιχείρησης μέσω αυτής , αποτελεί κύριο μέλημα , πρωτίστως , της διοίκησης της υπό έλεγχο οικονομικής μονάδας , η ύπαρξη αλλά και το επίπεδο της αποτελεσματικής λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου ενδιαφέρει σοβαρά των εξωτερικό ελεγκτή .

Άλλωστε , στους κόλπους του ελεγκτικού κόσμου αποτελεί αξίωμα ότι ο Εσωτερικός έλεγχος είναι ένα από τα σημαντικότερα είδη αποδεικτικών στοιχείων , αλλά και βασική αρχή που διέπει τον Εξωτερικό έλεγχο . Γι ' αυτό άλλωστε το λόγο θα αναφερθούμε ιδιαίτερα στην εκτίμηση του από τον υπεύθυνο Ορκωτό Λογιστή και τους βοηθούς του .

Έννοια Και Σκοπός Εσωτερικού Ελέγχου – Τομείς Αυτού .

Σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι η οργανωτική δομή και όλες οι μέθοδοι και διαδικασίες , που εφαρμόζονται από τη διοίκηση μιας οικονομικής μονάδας , ως μέσο επίτευξης του στόχου της , ο οποίος είναι η εξασφάλιση , στο μέτρο του εφικτού, της εύρυθμης και αποδοτικής λειτουργίας της συγκεκριμένης οικονομικής μονάδας .

Στο στόχο αυτό περιλαμβάνονται επίσης :

- Η προσήλωση στους κανόνες που θέτει η διοίκηση ,
- Η διαφύλαξη της περιουσίας της επιχειρήσεως ,
- Η αποτροπή και ο εντοπισμός διαχειριστικών ανωμαλιών και λαθών ,
- Η ακρίβεια και πληρότητα των λογιστικών βιβλίων και στοιχείων ,
- Η έγκαιρη κατάρτιση αξιόπιστων οικονομικών πληροφοριών .

Ο εσωτερικός έλεγχος καλύπτει όλη την επιχείρηση και αφορά όλες τις δραστηριότητες αυτής , δηλαδή επεκτείνεται και πέρα των λογιστικών και οικονομικών λειτουργιών .

Αποτελείται από όλα τα μέτρα , τις διαδικασίες και τις πολιτικές οι οποίες :

Α). Προωθούν την ακρίβεια και την αξιοπιστία των λογιστικών και επιχειρηματικών δεδομένων .

Β). Εξασφαλίζουν την περιουσία της επιχειρήσεως έναντι καταδολιεύσεως , απάτης , σπατάλης και μη αποτελεσματικής χρήσεως .

Γ). Μετρούν τη συμμόρφωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των υπηρεσιών της επιχειρήσεως προς την πολιτική αυτής .

Δ). Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των επιχειρηματικών λειτουργιών .

Και , ίσως καθ' υπερβολή , ο εσωτερικός έλεγχος θα μπορούσε να προσομοιαστεί με το νευρικό σύστημα του ανθρώπου , δηλαδή διακλαδώνεται σε όλη την επιχείρηση μεταφέροντας εντολές και αντιδράσεις από και προς τη διοίκηση της επιχειρήσεως .

- Δύο είναι οι βασικοί τομείς του συστήματος Εσωτερικού έλεγχου :

ο Διοικητικός και ο Λογιστικός Εσωτερικός έλεγχος .

Με το Διοικητικό Εσωτερικό έλεγχο επιδιώκεται γενικά η διαρκής προσήλωση όλων των οργάνων της επιχείρησης στις αρχές , στις εντολές και στους στόχους της διοικήσεως και η καλύτερη δυνατή λειτουργία και αποδοτικότητα της οικονομικής μονάδας .

Με το Λογιστικό Εσωτερικό έλεγχο , από την άλλη πλευρά , επιδιώκεται η περιφρούρηση της περιουσίας και των συμφερόντων της επιχείρησης , καθώς και η εξασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής ακρίβειας και αξιοπιστίας των λογιστικών πληροφοριών .

Πάντως , η διάκριση του Εσωτερικού έλεγχου σε διοικητικό και σε λογιστικό θεωρητική μόνο αξία έχει , καθόσον στην πράξη οι δύο αυτοί

τομείς του Εσωτερικού έλεγχου συλλειτουργούν και ο ένας ενισχύει ή συμπληρώνει τον άλλο. Άλλωστε, είναι γνωστό ότι οι περισσότερες αρχές και μέθοδοι του Εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνονται σε ένα ενιαίο σχέδιο οργάνωσης της οικονομικής μονάδας.

Βασικές Αρχές Εσωτερικού Ελέγχου.

Οι λογιστικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν το σχέδιο οργάνωσης, τις μεθόδους και τις καταγραφές αυτές, που καταπιάνονται με την προστασία των περιουσιακών στοιχείων και τη αξιοπιστία των οικονομικών πληροφοριών. Κατά συνέπεια, οι λεπτομέρειες αυτού του συστήματος εσωτερικού λογιστικού ελέγχου θα πρέπει να υπόκεινται σε ορισμένες βασικές αρχές, οι οποίες, αναφορικά, είναι:

- Λογιστική οργάνωση
- Οργάνωση προσωπικού
- Διαχωρισμός λειτουργικών διαδικασιών
- Προστασία των περιουσιακών στοιχείων

I. Λογιστική Οργάνωση

Ο ρόλος της Λογιστικής στα πλαίσια ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου δεν περιορίζεται μόνο στην ενημέρωση των λογαριασμών και την ομαδοποίηση και παρουσίαση των λογιστικών πληροφοριών. Η παρακολούθηση της κανονικής κινήσεως και της έγκαιρης τακτοποίησης των λογαριασμών, που απεικονίζουν συναλλαγές της επιχείρησης με τρίτους καθώς και η διενέργεια τακτικών συμφωνιών μεταξύ γενικών και ειδικών λογαριασμών και συμφωνιών των λογιστικών υπολοίπων με δεδομένα που προκύπτουν από φυσικές καταμετρήσεις των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων ή από τα αντίγραφα λογαριασμών τραπεζών και

λοιπών τρίτων , αποτελούν σημαντικές λειτουργίες της λογιστικής υπηρεσίας που επιβεβαιώνουν την ακρίβεια και εδραιώνουν την αξιοπιστία των βιβλίων .

Μερικά θεμελιώδη στοιχεία που πρέπει να χαρακτηρίζουν ένα επαρκώς οργανωμένο λογιστήριο είναι :

- Στοιχεία και βιβλία σύμφωνα με την λογιστική δεοντολογία αλλά και την ισχύουσα νομοθεσία .
- Μεθόδους και διαδικασίες ελέγχου και ασφάλειας των κρίσιμων λογιστικών διαδικασιών και λειτουργιών .
- Λεπτομερή περιγραφή και τεκμηρίωση του χρησιμοποιούμενου λογιστικού και αντίστοιχου μηχανογραφικού συστήματος (λογιστικό σχέδιο , καταλόγους ιδιαίτερης κωδικοποίησης και αρίθμησης , κτλ .)
- Συστήματα προϋπολογισμού , απολογισμού και κοστολόγησης .
- Ενημερωμένη βιβλιοθήκη βασικών λογιστικών εκδόσεων , καθώς και διαρκείς κώδικες φορολογικής , εργατικής και εμπορικής (ανάλογα και με τη νομική μορφή της επιχείρησης) νομοθεσίας .
- Αρχείο βιβλίων και στοιχείων προηγούμενων χρήσεων .
- Αρχείο κλειστών αλλά και εκκρεμών λογιστικών και φορολογικών υποθέσεων .
- Διαρκές εγχειρίδιο λογιστικών αρχών και προσαρμογής τούτων στην επιχείρηση .
- Φάκελο των κατά καιρούς αλλαγών αρχών στη λογιστική πρακτική της μονάδας .
- Κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό του λογιστηρίου και πρόγραμμα συνεχούς εκπαίδευσης και εξέλιξης τούτου με πρόβλεψη περιοδικής αντικατάστασης του υπεύθυνου κάθε επιμέρους τομέα και τμήματος .

II. Οργάνωση Προσωπικού .

Κανένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου δεν θα μπορούσε να φέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα , αν , εκ των προτέρων , δεν είχε εξασφαλιστεί ότι το προσωπικό που καλείται να το εφαρμόσει διαθέτει τις απαιτούμενες ικανότητες για να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις του, καθώς και την αναγκαία ευσυνειδησία και εντιμότητα για να εκτελεί τα καθήκοντά του με την απαραίτητη επιμέλεια και με γνώμονα , πάντοτε , το συμφέρον της οικονομικής μονάδας , που υπηρετεί .

Η οποιαδήποτε ορθή οργανωτική λειτουργία μιας επιχείρησης αρχίζει από την επιλογή , κατά την πρόσληψη , του απαραίτητου προσωπικού και από την επιτυχή , εν συνεχεία , τοποθέτηση των κατάλληλων ανθρώπων στις κατάλληλες θέσεις . Επίσης , η επαρκής ενημέρωση και εκπαίδευση των υπαλλήλων της οικονομικής μονάδας και η ανάθεση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και ευθυνών σ' αυτούς , αποτελούν τις βάσεις της καλής οργανώσεως .

Παράλληλα , η διοίκηση οφείλει να μεριμνά για τη δημιουργία ενός πλέγματος αλληλεξαρτήσεων και άλλων κατάλληλων συνθηκών μεταξύ των ατόμων που συνιστούν το προσωπικό της επιχείρησης , οι οποίες χωρίς να αφαιρούν τις δυνατότητες εποικοδομητικών πρωτοβουλιών δεν θα παρέχουν έδαφος σε αυθαιρεσίες ή σε κατάχρηση δικαιωμάτων από τα εξουσιοδοτημένα στελέχη .

Μια εύληπτη εικόνα της διακλαδώσεως των τμημάτων και των αρμοδιοτήτων τους μέσα στην επιχείρηση είναι το οργανόγραμμα . Αν το γενικό οργανόγραμμα συνοδεύεται από ειδικά ή κλασσικά οργανογράμματα , τότε έχουμε μια πλήρη εικόνα της διαρθρώσεως κάθε υπηρεσίας και του συνόλου της οικονομικής μονάδας .

III. Διαχωρισμός Λειτουργικών Διαδικασιών

Βασική αρχή της οργάνωσης κάθε επιχείρησης αποτελεί η ύπαρξη πλήρους διαχωρισμού των λειτουργιών αυτής , και πιο συγκεκριμένα :

- της Συναλλακτικής ,
- της Διαχείρισεως και φυλάξεως της περιουσίας
- και της Λογιστικής διαδικασίας .

Θα μπορούσαμε , εν ολίγοις , να αναφέρουμε τα εξής :

Α) . Ταμιακή διαχείριση . Ο διενεργών τις εισπράξεις και πληρωμές δεν πρέπει να έχει πρόσβαση στα λογιστικά βιβλία , αλλά και στη διαδικασία εγκρίσεως των συναλλαγών . Επίσης , δεν πρέπει να έχει αρμοδιότητα εκδόσεως ταμιακών παραστατικών ή να διακινεί τραπεζικό λογαριασμό ή να συντάσσει τη μισθοδοτική κατάσταση .

Οι αιφνιδιαστικές καταμετρήσεις πρέπει να γίνονται από τρίτα πρόσωπα ανεξάρτητα της ταμιακής διαχειρίσεως .

Β) . Διαχείριση αποθεμάτων . Ο υπεύθυνος αποθηκάριος δεν επιτρέπεται να ασκεί καθήκοντα ταμιά ή να τηρεί λογιστικά βιβλία ή να έχει το δικαίωμα αγορών ή πωλήσεων , εκδόσεων τιμολογίων , κτλ . Οι φυσικές απογραφές και οι λογιστικές συμφωνίες πρέπει να γίνονται από διαφορετικά πρόσωπα .

Γ) . Τομέας συναλλαγών . Ο υπάλληλος που διενεργεί τις αγορές ή τις πωλήσεις δεν πρέπει να έχει τη χρηματική διαχείριση ή άλλη διαχείριση πχ. αποθεμάτων ή να τηρεί τα λογιστικά βιβλία .

Δ) . Λογιστήριο . Ο υπάλληλος που τηρεί τους λογαριασμούς των απαιτήσεων δεν επιτρέπεται να έχει ανάμειξη στις εισπράξεις , στα εμβάσματα από τον πελάτη κτλ ή να εκδίδει τιμολόγια κλπ .

Ειδικότερα , ως προς το Λογιστήριο , πρέπει να επισημάνουμε τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων , ώστε κανένα όργανο του Λογιστηρίου να μην έχει την ευχέρεια να καλύπτει τα τυχόν εκούσια ή ακούσια λάθη του ή τις παραλήψεις του με πλασματικές καταχωρήσεις ή μεταβολές και αλλοιώσεις λογαριασμών , από τους οποίους θα μπορούσαν , κανονικά , να αποκαλυφθούν τα λάθη και οι παραλήψεις αυτές .

Προστασία Των Περιουσιακών Στοιχείων .

Τα μέτρα φυσικής προστασίας των υλικών περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης πρέπει να λαμβάνονται ανεξάρτητα , αν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι επαρκές ή όχι . Ασφαλείς αποθηκευτικοί χώροι , χρηματοκιβώτια ή χρησιμοποίηση φυλάκων , αλλά και η απαγόρευση σε αναρμόδια πρόσωπα να εισέρχονται σε χώρους διαφύλαξης τούτων , είναι μερικά μέτρα εξ' αυτών . Κίνδυνοι , βέβαιοι , υπάρχουν και από τυχαία περιστατικά , όπως πυρκαγιά κ.α.

Ωστόσο , τα μέτρα αυτά φυσικής προστασίας δεν εξασφαλίζουν την επιχείρηση από την αντικανονική διάθεση ή χρήση των περιουσιακών της στοιχείων . Κατά συνέπεια , για τη διαφύλαξη τους – με την ευρεία έννοια - απαιτείται η εφαρμογή άλλης μορφής μέτρων , όπως

η έκδοση των κατάλληλων παραστατικών , η έγκριση της συναλλαγής από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα και η τοποθέτηση υπευθύνων διαχειριστών .

Τέλος , η κατά τακτικά χρονικά διαστήματα διενέργεια καταμετρήσεων – απογραφών και η λογιστική συμφωνία αυτών αποτελούν ένα επιπρόσθετο αποτελεσματικό μέτρο προστασίας των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας .

Μελέτη Του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου .

Η μελέτη και αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου ανήκει στο τμήμα εκείνης της συνολικής ελεγκτικής διαδικασίας , η οποία είναι δυνατόν να διεκπεραιωθεί κατά το μεγαλύτερο της μέρος σε ενδιάμεση χρονική περίοδο και πριν το ‘ κλείσιμο ‘ των βιβλίων της επιχείρησης Παρ ‘ όλη αυτή τη δυνατότητα , ας σημειωθεί ότι η ολοκλήρωση της αξιολόγησης του εσωτερικού ελέγχου δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί τελεσίδικα , παρά μόνο μαζί με τον κανονικό έλεγχο, οπότε και θα εκτιμηθεί το μέγεθος των επιπτώσεων των πιθανών αδυναμιών του στις λογιστικές καταστάσεις , αδυναμίες οι οποίες εντοπίστηκαν στο πρώτο στάδιο της αξιολόγησης αλλά και επιβεβαιώθηκαν κατά την διεξαγωγή του ελέγχου .

Υστερα από τα παραπάνω , οφείλουμε να αναφέρουμε ότι ο χρόνος έναρξης , καθώς και η έκταση της μελέτης του εσωτερικού ελέγχου , εξαρτάται από :

1. το μέγεθος της οικονομικής μονάδας ,
2. τη πραγματοποίηση προηγούμενων και συνεχών ελέγχων από τον ίδιο ελεγκτή ή ελεγκτική εταιρεία ,
3. την ύπαρξη ή μη τμήματος εσωτερικών ελέγχων και
4. τη σχέση της ηλικίας της οικονομικής μονάδας με την υπάρχουσα οργάνωση της .

Ο εξωτερικός ελεγκτής , για την συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών που θα απαιτηθούν για την περιγραφή των διαφόρων λειτουργιών της υπό έλεγχο οικονομικής μονάδας , θα χρειαστεί να ανατρέξει σε συγκεκριμένες πηγές , έτσι ώστε να προχωρήσει , εν συνεχεία ,

στην διαπίστωση της ύπαρξης ή μη αποτελεσματικής λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου επί των λειτουργιών τούτων .

Οι πηγές , αυτές , είναι οι παρακάτω :

- I. Τα εγχειρίδια οργάνωσης και διαδικασιών , επάνδρωσης , καθώς και περιγραφής αντίστοιχων καθηκόντων σε όλα τα επίπεδα και λειτουργίες της επιχείρησης .
- II. Η επιμέρους οργάνωση του λογιστηρίου , όπως αυτή απεικονίζεται στα ιδιαίτερα οργανογράμματα , καθώς και η περιγραφή των λειτουργιών σ ' αυτό .
- III. Συνεντεύξεις και συζητήσεις με στελέχη αλλά και συγκεκριμένα σημαντικά κατά περίπτωση μέλη του προσωπικού της επιχείρησης , ανεξαρτήτως επιπέδου .
- IV. Φάκελοι ελέγχου προηγούμενων χρήσεων .
- V. Επιθεώρηση , παρατήρηση και εξοικείωση του ελεγκτή με τις διαδικασίες και λειτουργίες καθώς και τις εγκαταστάσεις και τα μέσα διεκπεραίωσης των ελεγχόμενων λειτουργιών και διαδικασιών .

Τα στοιχεία και πληροφορίες , που ο Ορκωτός Ελεγκτής θα αντλήσει από τα παραπάνω μπορούν να εκφραστούν σε :

1. **Διαγράμματα ροής (flowcharts)** . Το διάγραμμα ροής μπορεί να απεικονίσει γραφικά (με χρήση συμβόλων , συνήθως) τα επιμέρους στάδια και διαδικασίες μιας λειτουργίας της επιχείρησης και μέσα από την παράσταση αυτή να εντοπιστούν σημεία αδυναμίας στην άσκηση εσωτερικού ελέγχου επί της συγκεκριμένης λειτουργίας .
2. **Ερωτηματολόγιο** . Το ερωτηματολόγιο εσωτερικού ελέγχου συνιστά μια μεθοδική αναφορά σε όλες τις πτυχές του συγκεκριμένου συστήματος της εσωτερικής λειτουργίας ή διαδικασίας , με έμφαση και ευαισθησία

σε στοιχεία τούτων που αφορούν και μπορούν να αποκαλύψουν την ύπαρξη και αποτελεσματική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ή προβλημάτων αυτού.

3. **Γραπτή περιγραφή**. Η μέθοδος της γραπτής περιγραφής αποτελεί μια γραπτή παρουσίαση των φάσεων μιας λειτουργίας, καθώς και των ανθρώπων που υπεισέρχονται σε κάθε φάση με τα αντίστοιχα καθήκοντά τους.

Αξιολόγηση Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου .

Αφού ο εξωτερικός ελεγκτής τελειώσει την περιγραφή των διαφόρων λειτουργιών και διαδικασιών της οικονομικής μονάδας με μια ή περισσότερες από τις παραπάνω μεθόδους , και μελετήσει και εξοικειωθεί με τον τρόπο που λειτουργεί η επιχείρηση , θα πρέπει , εν συνεχεία , να αξιολογήσει την ύπαρξη και τον βαθμό καλής λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου .

Και , η αξιολόγηση αυτού , ως πρωταρχικό σκοπό έχει τη διαμόρφωση γνώμης εκ μέρους του Ορκωτού ελεγκτή για το κατά ποσόν τούτος μπορεί να στηριχτεί στην ποιότητα τόσο του εσωτερικού έλεγχου όσο και της οργάνωσης της επιχειρηματικής μονάδας για τη χρησιμοποίηση , κατά τη διάρκεια της ελεγκτικής εργασίας , των επιμέρους λειτουργιών και συστημάτων της επιχείρησης . Τα συστήματα τα οποία ο ορκωτός ελεγκτής θα μπορέσει , αναλόγως της ποιότητας και της αξιοπιστίας των προϊόντων τους , να χρησιμοποιήσει είναι , κατά πρώτον , το λογιστικό σύστημα , συμπεριλαμβανομένου και του μηχανογραφικού , και , κατά δεύτερον , αυτό των εσωτερικών ελεγκτών , όπου , βεβαίως , υπάρχει .

Άλλωστε , ο βαθμός της αξιοπιστίας την οποία δύναται να έχει για τον ορκωτό ελεγκτή το σύστημα εσωτερικού έλεγχου της ελεγχόμενης μονάδας , θα επηρεάσει και το εύρος αλλά και την τελική μορφή του ελεγκτικού έργου . Έτσι , στην περίπτωση που το σύστημα εσωτερικού έλεγχου εμφανίζεται να λειτουργεί αποτελεσματικά , ο ορκωτός ελεγκτής θα περιοριστεί , για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των λογιστικών καταστάσεων , σε δειγματοληπτικούς ελέγχους των μεγεθών που εμφανίζονται σ' αυτές . Αντίθετα , στην περίπτωση κακής λειτουργίας του όλου συστήματος λογιστικού εσωτερικού έλεγχου , οι εναλλακτικές λύσεις που προσφέρονται σ' αυτόν είναι είτε η επαναδιαπραγμάτευση και

αναμόρφωση (διεύρυνση) του ελέγχου , είτε ακόμη η διακοπή του και η έκφραση αδυναμίας πιστοποίησης περί της ορθής ή μη εμφάνισης των χρηματοοικονομικών μεγεθών στις ελεγχόμενες οικονομικές καταστάσεις .

Τέλος , η μελέτη και αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου από τη μεριά του υπεύθυνου Ορκωτού ελεγκτή , αναμένεται , εκτός όλων των παραπάνω , να αποδειχθεί ισχυρό όπλο στην προσπάθεια του να ανακαλύψει πιθανές ατασθαλίες και απάτες σημαντικού βαθμού , χωρίς , βέβαια , τούτη η αναζήτηση και ανακάλυψη απάτης να αποτελεί γι' αυτόν αυτοσκοπό του χρηματοοικονομικού του ελέγχου .

Κεφάλαιο 7^ο

Ελεγκτικά Τεκμήρια .

Αρκετές φορές στην παρούσα εργασία , έχει με σαφήνεια τονιστεί ότι ο έλεγχος από τον εξωτερικό ορκωτό λογιστή γίνεται με σκοπό την διαπίστωση της ορθότητας κατά την οποία οι οικονομικές καταστάσεις που παράγονται από το λογιστικό σύστημα της ελεγχόμενης μονάδας παρουσιάζουν την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως τούτης . Σε κάθε περίπτωση είναι προφανές ότι ο ελεγκτής δεν δημιουργεί αλλά πιστοποιεί την δημιουργία των λογιστικών καταστάσεων σύμφωνα με προκαθορισμένους κανόνες και αρχές . Η πιστοποίηση αυτή και η διαμόρφωση γνώμης πρέπει , επομένως , να στηρίζεται σε ικανά αποδεικτικά στοιχεία , μιας και η αναζήτηση αυτών των στοιχείων συνιστά και την ουσία του ελέγχου .

Στα ελεγκτικά Standards , λοιπόν , διεθνώς υπάρχει σαφής υπόδειξη προς τους Ορκωτούς Ελεγκτές όλων των ελεγκτικών σωμάτων ότι ‘ ικανά τεκμήρια θα πρέπει να συγκεντρωθούν μέσα από εξέταση , παρατήρηση , έρευνα και επαλήθευση για να αποτελέσουν εύλογη βάση για τη διαμόρφωση γνώμης αναφορικά με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ‘ .

Παρόμοια υπόδειξη προς τους Έλληνες Ορκωτούς Λογιστές συναντάμε και στα αντίστοιχα ‘ Standards καλής εκτελέσεως ‘ που εφαρμόζονται στη χώρα μας από το 1979 , όπου και αναφέρεται ρητώς ότι : « Η επαγγελματική γνώμη του ελεγκτού δέον να βασίζεται εις επαρκή αριθμόν βάσιμων ελεγκτικών τεκμηρίων , τα οποία προκύπτουν κατόπιν

μεθοδικής εφαρμογής των καταλλήλων , εις είδος και έκτασιν , ελεγκτικών διαδικασιών » .

Και λίγο πιο κάτω , τονίζεται :

« Επαρκής αριθμός ελεγκτικών τεκμηρίων είναι εκείνος τον οποίον ο ελεγκτής θεωρεί εκάστοτε ως αναγκαίον δια να δυνηθή να μορφώση υπεύθυνον γνώμην , σταθμίζων , αφ ' ενός μεν τον βαθμόν αξιοπιστίας των ελεγχόμενων βιβλίων και στοιχείων και των εκ του ελέγχου των δυναμένων να προκύψουν , εντός λογικών χρονικών ορίων , διαφόρων ελεγκτικών τεκμηρίων , αφ ' ετέρου δε την ουσιαστικήν χρησιμότητα των τεκμηρίων τούτων υπό το πρίσμα των συγκεκριμένων σκοπών του ελέγχου του » .

Γίνεται , λοιπόν , αντιληπτό ότι η χρησιμότητα οποιουδήποτε τεκμηρίου που προκύπτει εκ του ελέγχου , αξιολογείται από την ελεγκτική ομάδα , αναλόγως , κατ ' αρχήν της σχέσεώς του προς του επιδιωκόμενους σκοπούς του ελέγχου , όπως τούτοι εξ ' αρχής τέθηκαν , και από την άλλη της σχετικής σπουδαιότητας αυτού του συγκεκριμένου τομέα της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας , που ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής και οι βοηθοί του , εξετάζουν , ειδικά , αν σ' αυτόν διαφαίνονται σοβαρές ανωμαλίες ή κίνδυνοι .

Ωστόσο , η διεθνής ελεγκτική πρακτική , κατηγοριοποιεί και παρουσιάζει τα ελεγκτικά τεκμήρια , κατά σειρά βαθμού ποιότητας και αξιοπιστίας , ως εξής :

1. Η Μελέτη Και Η Αξιολόγηση Του Εσωτερικού Ελέγχου .

Η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου αναφορικά με την ικανοποιητική λειτουργία , ειδικά του λογιστικού συστήματος , αποτελεί το βασικότερο και με ευρεία βάση τεκμήριο ότι τα στοιχεία των από αυτό παραγόμενων λογιστικών καταστάσεων είναι ορθά . Παρ ' όλη την σημασία , όμως , της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου , τούτη δεν αποτελεί παρά

γενική άποψη και ένδειξη περί της αξιοπιστίας του λογιστικού συστήματος και πιο πολύ θα επηρεάσει την ποσότητα των συγκεκριμένων κατά περίπτωση τεκμηρίων που θα θεωρηθούν ικανά για τη διαμόρφωση γνώμης, παρά τον χαρακτήρα και την ποιότητα αυτών. Με βάση, λοιπόν, τα παραπάνω, ο ελεγκτής θα πρέπει να αναζητήσει ιδιαίτερα τεκμήρια για κάθε συγκεκριμένο μέγεθος που έχει σημασία στο σύνολο της χρηματοοικονομικής εικόνας που προτίθεται να υιοθετηθεί.

Δεν πρόκειται να αναφέρουμε τίποτα περισσότερο, καθόσον πιστεύουμε ότι το συγκεκριμένο ζήτημα στην παρούσα εργασία έχει εξαντληθεί.

2. Φυσικά Τεκμήρια.

Εξασφαλίζονται με τη φυσική μελέτη του εξεταζόμενου στοιχείου. Όμως, η φυσική εξέταση σε πολλές περιπτώσεις αποτελεί ιδεώδες τεκμήριο μόνο όταν συμπληρώνεται και με την εξέταση των τίτλων ιδιοκτησίας, αλλά δεν αρκεί να επιβεβαιώσει την ύπαρξη του στοιχείου σε αξία, όπως τούτο εμφανίζεται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Και, ο προσδιορισμός της αξίας, σε χρηματικές μονάδες, όλων, σχεδόν, των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης, αποτελεί μια ξεχωριστή και απαραίτητη διαδικασία στη λογιστική, που ονομάζεται **αποτίμηση**, και η οποία, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποτιμηθεί από τον ελεγκτή.

Έτσι, οι μονάδες των εμπορευμάτων, που μετρήθηκαν κατά την απογραφή, αλλά και των άλλων στοιχείων, θα πρέπει όχι μόνο να ελεγχθούν ως προς την νόμιμη κατοχή τους από την επιχείρηση μέσω ελέγχου των δελτίων αποστολής και τιμολογίων, αλλά και να αποτιμηθούν ως προς την αξία τους σύμφωνα με τους κανόνες της ισχύουσας λογιστικής πρακτικής που περιλαμβάνει έλεγχο ποιότητας, τεχνολογικής απαξίωσης, μόδας, κλπ.

Επιπρόσθετα , οφείλουμε να τονίσουμε ότι η φυσική μόνο , εξέταση ως τεκμήριο δεν αρκεί στις περιπτώσεις τέτοιων στοιχείων , όπως χρήματα , που εύκολα , και χωρίς διατυπώσεις , αλλάζουν ‘ χέρια ‘ , ειδικά σε ημερομηνίες κοντινές αυτής του ισολογισμού , ή στοιχείων που δεν έχουν εμφανή φυσική υπόσταση , όπως , για παράδειγμα , απαιτήσεις στη μορφή ανοικτών λογαριασμών και οι οποίες θα πρέπει να επιβεβαιωθούν από τους αντίστοιχους οφειλέτες – πελάτες .

Πιο συγκεκριμένα , στην περίπτωση των χρηματικών διαθεσίμων χρησιμοποιείται για την επιβεβαίωσή τους η μέθοδος της αιφνιδιαστικής καταμέτρησης του ταμείου σε ημερομηνία όχι πολύ κοντινή του ισολογισμού και στη συνέχεια ο έλεγχος των ταμειακών πράξεων που μεσολάβησαν μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού . Από την άλλη πλευρά , για τις απαιτήσεις χρησιμοποιείται η κατευθείαν επιβεβαίωσή τους από τον οφειλέτη , όπως και για τις καταθέσεις σε τράπεζες .

Τέλος , για τέτοια άυλα περιουσιακά στοιχεία , όπως φήμη και πελατεία ή ευρεσιτεχνίες , που δύναται να εμφανίζονται στον ισολογισμό μιας επιχείρησης , η επιβεβαίωση είναι εξαιρετικά δύσκολη αλλά όχι αδύνατη , στα πλαίσια πάντοτε των γενικώς παραδεκτών λογιστικών αρχών .

3. Παραστατικά .

Η πληθώρα των τεκμηρίων που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εξωτερικός ελεγκτής βρίσκονται με την μορφή των παραστατικών , κατά πρώτο λόγο , και άλλων εγγράφων , κατά δεύτερο , στα οποία παραστατικά , κυρίως , περιγράφεται η συναλλακτική δραστηριότητα της επιχείρησης , μέσω της οποίας μεταβάλλεται και διαμορφώνεται η εκάστοτε οικονομική της θέση και , βεβαίως , και το αποτέλεσμα αυτής ως κέρδος ή ζημία . Καμιά εγγραφή στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης δεν μπορεί να θεωρείται ‘

νόμιμη ' αν δεν στηρίζεται στο ανάλογο και κατάλληλο για την περίπτωση παραστατικό .

Πέρα από την τυπική νομιμότητα και εγκυρότητά τους (θεώρηση , αρίθμηση , υπογραφές κλπ) τα παραστατικά διαφέρουν ως προς την βαρύτητά τους ως τεκμήρια ανάλογα με τα παρακάτω , κατά προτεραιότητα , χαρακτηριστικά :

Α). Αν έχουν εκδοθεί από πηγές άλλες εκτός της ελεγχόμενης μονάδας και δεν έχουν περιέλθει ακόμα στην κατοχή της , όπως , για παράδειγμα , επιβεβαιώσεις καταθέσεων στην τράπεζα που έχουν σταλεί κατευθείαν στους ελεγκτές .

Β). Αν έχουν εκδοθεί από πηγές άλλες εκτός της ελεγχόμενης μονάδας αλλά βρίσκονται ήδη στην κατοχή της , πχ. τιμολόγια προμηθευτών ή μηνιαίες αναλύσεις τραπεζικών λογαριασμών της επιχείρησης .

Γ). Παραστατικά που εκδόθηκαν από και έχουν επιστρέψει στην ελεγχόμενη επιχείρηση , όπως επιταγές ή γράμματα πληρωμένα με τις ανάλογες σφραγίδες των μεσολαβούντων (τραπεζών) , έχουν και αυτά μεγάλη αποδεικτική αξία .

Δ). Παραστατικά που εκδίδονται από την ελεγχόμενη επιχείρηση και ευρίσκονται στην επιχείρηση . Την μεγαλύτερη αποδεικτική αξία (αξιοπιστία) από τέτοια στοιχεία έχουν τα από την εφορία θεωρημένα δελτία αποστολής της επιχείρησης και μετά τα αντίστοιχα τιμολόγια , τα οποία όμως δεν είναι θεωρημένα . Οι αποδείξεις εισπράξεων και πληρωμών και τα δελτία εσωτερικής διακίνησης , καθώς και τα δελτία εσωτερικών εγγραφών και αντιλογισμών έχουν μικρότερη αξιοπιστία , καθόσον τούτα μπορούν να διαμορφωθούν κατά την βούληση του ελεγχόμενου .

4. Λογιστικά Βιβλία Και Διάφορες Λογιστικές Καταστάσεις .

Τα επίσημα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης , από τα οποία προκύπτουν τα στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων , αποτελούν , ειδικά τα θεωρημένα , τεκμήρια μεγίστης σπουδαιότητας , σε συνδυασμό , πάντοτε , με την ικανοποιητική ποιότητα Εσωτερικού ελέγχου .

Κύρια λογιστικά βιβλία μιας οικονομικής μονάδας είναι το Ημερολόγιο , το Γενικό Καθολικό , τα Αναλυτικά Καθολικά , το βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμών , το βιβλίο Αποθήκης , το Μητρώο Πάγιων Στοιχείων κ.α.

5. Άλλα Έγγραφα .

Άλλα έγγραφα τα οποία , να μεν δεν είναι παραστατικά που αποτέλεσαν δικαιολογητικά λογιστικών εγγραφών , αλλά μαρτυρούν όμως περί της φύσεως , της ύπαρξης και της ιδιοκτησίας διαφόρων στοιχείων ή πράξεων που μπορεί να επηρεάζουν κάποια στοιχεία ή και την κατάσταση ακόμη και το μέλλον ολόκληρης της μονάδας .

Τέτοια έγγραφα είναι συμβόλαια , πρακτικά συνελεύσεων και συμβουλίων , ανακοινώσεις , αλληλογραφία , νόμοι , δικαστικές και φορολογικές αποφάσεις και πρόστιμα , γνώμες των νομικών συμβούλων ή της διοίκησης της επιχείρησης σχετικά με εκκρεμείς δίκες που αφορούν στην **ελεγχόμενη** επιχείρηση και πολλά άλλα .

6. Χρηματοοικονομική Ανάλυση .

Ο Ορκωτός Λογιστής δύναται να προβεί στον υπολογισμό και χρήση αριθμοδεικτών και συγκρίσεων τούτων με πρότυπα του κλάδου , ειδικά , στον οποίο ανήκει η επιχείρηση . Ένα σχετικό παράδειγμα αποτελεί

ο υπολογισμός του δείκτη μεικτού κέρδους της επιχείρησης ή του δείκτη ρευστότητας και η κατάλληλη αξιολόγηση αυτών .

Επιπρόσθετα , μια τέτοιου είδους (με τις μεθόδους της χρηματοοικονομικής ανάλυσης) αξιολόγηση μπορεί να χρησιμεύσει και ως μια δεύτερη ένδειξη – ομπρέλα , κάτω από την οποία θα εκτιμηθεί και θα επιβεβαιωθεί η οικονομική ευρωστία της επιχείρησης που βεβαιώνεται μέσα από τον βασικό , διατεταγμένο έλεγχο .

7. Προφορικά Τεκμήρια .

Τα συγκεντρώνει ο ελεγκτής κατά την επαφή του με το προσωπικό της ελεγχόμενης επιχείρησης στη διάρκεια του ελέγχου ή με σκόπιμες συνεντεύξεις . Τέτοιου είδους τεκμήρια δεν περιέχουν μεγάλη αξιοπιστία , αλλά μπορούν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη και διαπίστωση (με πειστικότερα τεκμήρια) σοβαρών καταστάσεων .

Έκταση Ελέγχου – Δειγματοληψία .

Ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής , εκτός αντιθέτου ειδικής εντολής , δεν υποχρεούνται αλλά ούτε ενδείκνυται να ελέγχει λεπτομερώς όλες τις συναλλαγές και τις εξ ' αυτών απορρέουσες λογιστικές εγγραφές που πραγματοποιήθηκαν στην υπό έλεγχο χρονική περίοδο . Και τούτο , γιατί μιας τέτοιας μορφής εργασίας , αν δεν είναι αδύνατη , τουλάχιστον απαιτεί υπερβολικό χρόνο και υπερβολικό κόστος .

Κατά συνέπεια , μπορούμε να πούμε ότι ενώ η αποτελεσματικότητα των τεκμηρίων πολλές φορές είναι συνάρτηση της ποσότητας , από την άλλη μεριά υπάρχει ο περιοριστικός παράγοντας του κόστους , χρονικού και οικονομικού , στο οποίο η συλλογή αρκετών τεκμηρίων δύναται να επιτραπεί να φθάσει .

Και , τέτοιες ερωτήσεις ποιότητας και ποσότητας μπορούν , και είναι ευθύνη του ελέγχοντος ελεγκτή , να απαντηθούν ανάλογα με τις κατά περίπτωση κρατούσες συνθήκες .

Ωστόσο , η διεθνής ελεγκτική πρακτική , έχει αποδείξει ότι ο μόνος επιστημονικός τρόπος για την αντιμετώπιση εκ μέρους του υπεύθυνου ορκωτού ελεγκτή του ζητήματος που δημιουργείται σχετικά με τον προσδιορισμό της ποσότητας , από τη μια , και του αντίστοιχου κόστους , από την άλλη , των τεκμηρίων που θα πρέπει να θεωρηθούν χρήσιμα και απαραίτητα από τον ελεγκτή – δεδομένης πάντοτε της ικανοποιητικής ποιότητας τούτων – είναι η επιτυχής τους επιλογή . Και τούτη επιτυγχάνεται , κυριοτατα , με τη δειγματοληψία .

Δειγματοληψία , λοιπόν , είναι η διαδικασία της επιλογής μιας ποσότητας μονάδων , από μια ομάδα ομοειδών , γενικά , τέτοιων μονάδων , κατά τρόπο που η ποσότητα - δείγμα να είναι αντιπροσωπευτική του συνόλου από το οποίο προέρχεται ως προς συγκεκριμένα χαρακτηριστικά

του συνόλου αυτού . Και η μελέτη της ποσότητας των μονάδων αυτής καθώς , επίσης , και η εξαγωγή συμπερασμάτων , τα οποία , αν και προκύπτουν από την αξιολόγηση του δείγματος μόνο , μπορούν βάσει των νόμων των πιθανοτήτων (εκτιμημένων ή όχι) να αναχθούν σε όλο το σύνολο από το οποίο το δείγμα προέρχεται , αποτελεί , τον λεγόμενο , **δειγματοληπτικό έλεγχο** .

Είναι προφανές , λοιπόν , ότι ως βασικότερη προϋπόθεση αξιοποίησης ενός δείγματος θεωρείται η αντιπροσωπευτικότητα αυτού στο σύνολο από το οποίο προέρχεται , τουλάχιστον ως προς τα χαρακτηριστικά εκείνα που ενδιαφέρουν τον σκοπό της μελέτης .

Με βάση όλα τα παραπάνω , η ελεγκτική θεωρία υιοθετεί δύο μεθόδους αναφορικά με επιλογή από την ελεγκτική ομάδα του δείγματος ελέγχου :

Την στατιστική και την υποκειμενική ή εμπειρική δειγματοληψία .

Η υποκειμενική δειγματοληψία στηρίζεται στο πλεονέκτημα της ελεύθερης δράσης του κάθε ελεγκτή και της εκμετάλλευσης της πείρας του , καθώς και της φαντασίας του στη διαμόρφωση ίσως ενός πιο ουσιαστικού για τις συγκεκριμένες συνθήκες δείγματος .

Σ' αυτή την περίπτωση , ο υπεύθυνος Ορκωτός Λογιστής λαμβάνοντας υπ ' όψιν του ορισμένα κριτήρια όπως , τη σημασία και σπουδαιότητα στη διαμόρφωση των οικονομικών καταστάσεων συγκεκριμένων κονδυλίων ή άλλων ελεγκτικών αντικειμένων , το μέγεθος και τη φύση τούτων , το βαθμό κινδύνου δημιουργίας ανωμαλιών εξ ' αυτών στην ομαλή λειτουργία της λογιστικής οργάνωσης , την ανεπάρκεια του συστήματος Εσωτερικού ελέγχου , την άσχημη πορεία και τα αρνητικά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα της ελεγχόμενης επιχείρησης , προβαίνει στην , κατά την κρίση του , αμερόληπτη επιλογή του κατάλληλου δείγματος ελέγχου .

Από την άλλη πλευρά , το βασικό πλεονέκτημα της **στατιστικής δειγματοληψίας** εντοπίζεται στο ότι το εξαγόμενο δείγμα μπορεί να επεξεργαστεί με τη βοήθεια των κατάλληλων κατά περίπτωση στατιστικών μεθόδων και τεχνικών , έτσι ώστε τα όποια συμπεράσματα προκύψουν από την επεξεργασία αυτή να είναι επιστημονικά τεκμηριωμένα .

Επιπλέον , η στατιστική δειγματοληψία δύναται να γίνει οικονομικότερα – σε κόστος και χρόνο – και χωρίς το ψυχολογικό βάρος της αβεβαιότητας όσον αφορά στην αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος .

Παρόλα αυτά , λόγω της ελευθερίας και της ουσιαστικότητας που προσφέρει η υποκειμενική δειγματοληψία , χρησιμοποιείται πάντοτε και συνεχίζει να χρησιμοποιείται , στην πράξη , περισσότερο από την στατιστική – χωρίς τούτο , αναγκαστικά , να υποβαθμίζει την τελική ποιότητα του ελέγχου αλλά σε ούτε και να αποκλείει την εναλλαγή με τις στατιστικές μεθόδους μετά από κάποιο στάδιο και πριν από την ολοκλήρωση ενός δειγματοληπτικού ελέγχου που ξεκίνησε με υποκειμενικά κριτήρια .

Εξάλλου , και στις δύο περιπτώσεις ο ελεγκτής παραμένει ο τελικός κριτής των συμπερασμάτων στα οποία αυτές οδηγούν και καμιά (μηχανική – στατιστική) μέθοδος δεν μπορεί και δεν θα πρέπει να υποκαθιστά την κρίση του .

Φύλλα Εργασίας .

1. Ορισμός - Χρησιμότητας Φύλλων Εργασίας .

Φύλλα εργασίας είναι ολόκληρος ο φάκελος ο οποίος δημιουργείται κατά την διεξαγωγή του ελέγχου . Περιλαμβάνει όλο το αποδεικτικό υλικό που ο Ορκωτός Ελεγκτής έχει συγκεντρώσει προκειμένου να επιβεβαιώσει την εργασία που έκανε , να καταδείξει τις μεθόδους και τις διαδικασίες που εφάρμοσε καθώς , επίσης , και τα συμπεράσματα στα οποία , τελικώς , κατέληξε .

Οι στόχοι που εξυπηρετούνται από τα φύλλα εργασίας μπορούν να παρουσιαστούν , ως εξής :

1) . Αποτελούν τη βάση για την διαμόρφωση της γνώμης του ελεγκτή αναφορικά με τον σκοπό του διενεργηθέντος ελέγχου και διευκολύνουν την σύνταξη του πιστοποιητικού ελέγχου . Τα τεκμήρια στα οποία , σύμφωνα με τα ελεγκτικά Standards , θα πρέπει να στηρίξει τη γνώμάτευσή του ο ελεγκτής , καθώς και η εργασία επί αυτών για την κανονική ένταξή τους στο σύνολο του ελεγκτικού έργου , περιγράφονται ή εμφανίζονται σε φύλλα εργασίας .

2) . Διευκολύνουν τον καταμερισμό της ελεγκτικής εργασίας στα μέλη της ελεγκτικής ομάδας . Ο υπεύθυνος της ομάδας μπορεί να αναθέσει σε κάθε μέλος έναν αριθμό φύλλων εργασίας αντί έναν τομέα ελέγχου , ή και να κρατήσει κατά τη διαδικασία αυτή για πιο έμπειρα μέλη ορισμένα , συγκεκριμένα , φύλλα ενός τομέα .

3) . Τα φύλλα εργασίας βοηθούν στην διεξαγωγή του ελέγχου . Άλλωστε , η εκτίμηση της εκτελεσθείσας ελεγκτικής εργασίας , σε σχέση με αυτήν που θα πρέπει συνολικά να γίνει , μπορεί να κριθεί αποτελεσματικότερα με

βάση τα αποτελέσματα του έργου που εμφανίζεται στα φύλλα εργασίας τα οποία, μέχρι ένα σημείο, έχουν παραχθεί.

4). Συνδέουν τα διάφορα κονδύλια, όπως αυτά, δειγματοληπτικά κυρίως, έχουν επιλεγεί και ελεγχθεί.

5). Αποτελούν το μέσο για την αξιολόγηση της εργασίας που εκτελέστηκε από κατώτερα μέλη της ελεγκτικής ομάδας.

6). Χρησιμοποιούνται αργότερα για την εκπαίδευση νέων ελεγκτών, καθόσον τούτα στοιχειοθετούν υλικό και πραγματικές παραστάσεις ελεγκτικής διαδικασίας.

7). Τα φύλλα εργασίας μπορούν να προσκομιστούν ως αποδεικτικά στοιχεία σε δίκες οικονομικών, συνήθως, υποθέσεων.

2. Είδη Φύλλων Εργασίας .

Οι κατηγορίες των φύλλων εργασίας είναι πολλές.

Λεπτομερώς, περιλαμβάνουν :

- Ισοζύγια και λογιστικές καταστάσεις, καθώς και άλλα στοιχεία που αφορούν στον έλεγχο αλλά έχουν συνταχθεί από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα, όπως υπολογισμοί αποσβέσεων, κοστολογήσεις, απογραφές κλπ
- Εκθέσεις, βεβαιώσεις και δηλώσεις που έχουν ζητηθεί ειδικά από τον πελάτη ή εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του για συγκεκριμένα θέματα.
- Οδηγούς ελέγχου που έχουν συμπληρωθεί κατά την διενέργειά του καθώς και όλα τα φύλλα ανάλυσης, επιβεβαίωσης, υπολογισμού, flowcharts, απαντήσεις οφειλετών και προμηθευτών, καταστάσεις λογαριασμών τραπεζών και κάθε άλλο γραπτό ή μη στοιχείο που δημιουργήθηκε στην πορεία της ελεγκτικής εργασίας και αποτελεί μέρος

των τεκμηρίων που στηρίζουν την διαμόρφωση της γνώμης του ελεγκτή

Φύλλα εργασίας που ετοιμάζονται από το προσωπικό της ελεγχόμενης μονάδας . Είναι δυνατό κατά την διαπραγμάτευση ενός ελέγχου να συμφωνηθεί , συνήθως για λόγους οικονομίας αλλά και αντικειμενικής δυνατότητας την οποία έχουν μόνο τα μέλη του προσωπικού της ελεγχόμενης μονάδας , μέρος από την ελεγκτική εργασία να εκτελεστεί , ως ένα βαθμό , από στελέχη της υπό έλεγχο επιχείρησης , κυριότατα εσωτερικούς ελεγκτές ή πρόσωπα του λογιστηρίου . Αυτονόητο είναι ότι τέτοια εργασία θα πραγματοποιηθεί υπό τον έλεγχο και την τελική ευθύνη του Ορκωτού Ελεγκτή . Και σε μια τέτοια περίπτωση , βεβαίως , θα ακολουθηθεί η μέθοδος της τεκμηρίωσης αυτού του ελεγκτικού έργου με φύλλα εργασίας , τα οποία θα ενσωματωθούν , μετά τον έλεγχο και την ανάληψη της ευθύνης τους από τον υπεύθυνο Ορκωτό Ελεγκτή , στον φάκελο των υπολοίπων φύλλων εργασίας .

Τα πιο κύρια , τώρα , φύλλα εργασίας που μπορούν να ανατεθούν σε προσωπικό της ελεγχόμενης μονάδας αφορούν συνήθως , σε περιγραφές διαδικασιών , καταμέτρηση αποθεμάτων , δηλώσεις εκ μέρους στελεχών της ελεγχόμενης μονάδας για θέματα στον τομέα ευθύνης τους , δακτυλογράφηση ή φωτοτύπηση διαφόρων εγγραφών κλπ . Και ο υπεύθυνος Ορκωτός Ελεγκτής σ' αυτές τις περιπτώσεις , έχει την υποχρέωση να ενεργήσει κατά τέτοιο τρόπο έτσι ώστε τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης , τα οποία ανέλαβαν κάποια σχετική με τον έλεγχο αρμοδιότητα , να κατανοήσουν πλήρως το είδος του έργου που τους ανατέθηκε αλλά και τον τρόπο και τη μορφή της σύνταξης του αντίστοιχου φύλλου εργασίας που οφείλουν να παρουσιάσουν σ' αυτόν .

3. Τεχνική Φύλλων Εργασίας .

Λόγω της τεράστιας σημασίας των φύλλων εργασίας σ' ένα έλεγχο, όπως τούτη παρουσιάστηκε επισταμένως παραπάνω, απαιτείται κατά τη σύνταξή τους εκ μέρους του υπεύθυνου Ορκωτού Ελεγκτή και της ομάδας του, η πιστή τήρηση ορισμένων βασικών κανόνων. Πιο συγκεκριμένα:

Τυποποίηση. Επειδή τα φύλλα εργασίας συνιστούν τεκμήρια εργασίας η οποία γίνεται στα πλαίσια νομοθετημένης διαδικασίας και αποτελούν, κατά κάποιον τρόπο, δημόσια έγγραφα, αλλά και επειδή υπόκεινται και στον έλεγχο και τη χρήση άλλων Ορκωτών Ελεγκτών, θα πρέπει να παρουσιάζουν μια βασική κοινή μορφή μεταξύ τους, ανεξάρτητα από τον ελεγκτή που τα έχει συντάξει.

Τα τυποποιημένα χαρακτηριστικά των φύλλων εργασίας μπορούν να είναι:

A). Επικεφαλίδα η οποία περιλαμβάνει το αντικείμενο της ελεγκτικής εργασίας που καλύπτεται ή παρουσιάζεται στο συγκεκριμένο φύλλο εργασίας, το όνομα της ελεγχόμενης επιχείρησης και το υποκατάστημά της, καθώς και τη χρήση στην οποία αναφέρεται ο διενεργούμενος έλεγχος.

B). Στο άνω άκρο δεξιά συνήθως του φύλλου, το όνομα του ελεγκτή που συντάσσει το συγκεκριμένο φύλλο εργασίας, καθώς και την ημερομηνία σύνταξής του ή διενέργειας της υποκείμενης ελεγκτικής διαδικασίας. Στην ίδια θέση προβλέπεται, συνήθως, χώρος για τα αρχικά εκείνου που θα επιθεωρήσει και θα μονογράψει στην συνέχεια τα φύλλα εργασίας που συνέταξε ο αρχικός ελεγκτής.

Γ). Στην ίδια θέση, άνω δεξιό άκρο, αναγράφεται και ο κωδικός της σύνδεσης των φύλλων εργασίας μεταξύ τους.

Δ). Συνηθίζεται να χρησιμοποιούν οι ελεγκτές διάφορα σημεία – σύμβολα κωδικοποιημένα, με τα οποία υποδηλώνουν το είδος της ελεγκτικής εργασίας που διενήργησαν αναφορικά με τα σύνολα και τα υποσύνολα των μεγεθών που αναφέρονται στο συγκεκριμένο φύλλο

εργασίας , όπως άθροιση , επαλήθευση τιμών , αντιπαραβολή με πρωτότυπα παραστατικά των αναγραφόμενων μεγεθών , επιβεβαίωση με εξωτερικές πηγές κλπ . Τα σύμβολα αυτά χρησιμοποιούνται , συνήθως , για τις βασικές και τυποποιημένες ελεγκτικές διαδικασίες μεγεθών , όπως είναι η επαλήθευση των συνόλων λογαριασμών , η αντιπαραθεση με τα πρωτότυπα παραστατικά και άλλες .

Ε) . Όλα τα φύλλα εργασίας ενός ελέγχου εμφανίζουν το όνομα του λογαριασμού εκείνου των λογιστικών καταστάσεων στον οποίο αναφέρονται ή για τον οποίο η σε αυτά εμφανιζόμενη ελεγκτική εργασία έχει γίνει .

Ποιότητα . Είναι ιδιαίτερα σημαντικό , τα φύλλα εργασίας που ο Ορκωτός Ελεγκτής θα δημιουργήσει να χαρακτηρίζονται , κυριότατα , για την ολοκληρωμένη ποιότητά τους .

Πόσο μάλλον που αυτά τα φύλλα εργασίας είναι σίγουρο ότι θα ελεγχθούν και θα γίνουν αντικείμενο μελέτης από άλλους μεταγενέστερους ενδιαφερόμενους .

Επομένως , τούτα θα πρέπει να είναι :

Α) . Καθαρογραμμένα και λογοτεχνικά κατανοητά ως προς το όποιο περιεχόμενό τους .

Β) . Συντακτικά σωστά για την αποφυγή τυχόν παρερμηνειών και μετάδοσης λανθασμένης εικόνας ή μηνύματος .

Γ) . Περιληπτικά αλλά και λεπτομερή , όπου χρειάζεται και σαφή ως προς το αντικείμενο που περιγράφουν .

Δ) . Σχετικά και αρκούντως διαφωτιστικά και αποδεικτικά αναφορικά με τον στόχο και τον σκοπό για τον οποίο έχουν συνταχθεί ή την ελεγκτική ενέργεια με την οποία συνδέονται .

Ε) . Ακριβή ως προς τα μεγέθη που περιγράφουν ή αναφέρουν , αλλά και ως προς οποιαδήποτε εικόνα προτίθενται να παρουσιάζουν .

Στ). Να υποστηρίζονται αποτελεσματικά με τα απαραίτητα στοιχεία – τεκμήρια ή και άλλα φύλλα εργασίας και να συνδέονται καταλλήλως με αυτά ή τα υπόλοιπα φύλλα εργασίας του αντίστοιχου ελέγχου .

Z). Όλα τα φύλλα εργασίας θα πρέπει να αναφέρουν την πηγή των στοιχείων τα οποία παρουσιάζουν .

4. Φάκελοι Φύλλων Εργασίας .

Ο όγκος των φύλλων εργασίας που τεκμηριώνουν τον διενεργηθέντα έλεγχο και θα χρησιμεύσουν ποικιλοτρόπως στο μέλλον , θα πρέπει να συγκροτηθεί σε φακέλους κατά τρόπο που να εξασφαλίζει τόσο τη διατήρησή τους όσο και την εύκολη και αποτελεσματική χρήση τους .

Οι ελεγκτές , συνήθως , τηρούν δύο φακέλους για τα φύλλα εργασίας:

Το μονιμό φάκελο και το φάκελο ελέγχου της ελεγχόμενης χρονικής περιόδου .

Οι φάκελοι αυτοί είναι απαραίτητο να φέρουν τις κατάλληλες εξωτερικές ενδείξεις για το ακριβές περιεχόμενό τους , όπως και τον αριθμό μητρώου της εργασίας (μόνο για το φάκελο της ελεγχόμενης περιόδου) .

Η ταξινόμηση των φύλλων εργασίας μέσα στους συγκεκριμένους φακέλους πρέπει να γίνεται με βάση την αρίθμηση τους , που και αυτή θα πρέπει να ανταποκρίνεται στα δεδομένα των ελεγχόμενων οικονομικών καταστάσεων , έτσι ώστε να είναι ευχερής η συσχέτιση μεταξύ οικονομικών καταστάσεων και φύλλων εργασίας . Η σειρά , άλλωστε , των φύλλων εργασίας σύμφωνα με τη διάταξη των λογιστικών καταστάσεων

διευκολύνει τόσο τον έλεγχο των αντίστοιχων μεγεθών όσο και την ανασκόπηση των φύλλων .

Θεωρούμε σκόπιμο να μην προβούμε στην παράθεση περισσότερων τεχνικών λεπτομερειών παρότι τούτες , με ακρίβεια και σαφήνεια , αναφέρονται τόσο στις εκδοθείσες υπό του Σ.Ο.Ε. τεχνικές οδηγίες όσο και στις διατάξεις των ελεγκτικών κανονισμών .

Τέλος , πρέπει να τονισθεί ότι τα φύλλα εργασίας ενός ελέγχου αποτελούν ιδιοκτησία του Ορκωτού Ελεγκτή ή της εταιρείας που διενήργησε τον αντίστοιχο έλεγχο . Όμως αυτά μπορούν να παραδοθούν για εξέταση κατόπιν δικαστικής ή διοικητικής εντολής από τις αρμόδιες αρχές . Γενικά , θα λέγαμε , ότι τα φύλλα εργασίας είναι απόρρητα σε κάθε περίπτωση και καθόσον αποτελούν και τεκμήρια ελέγχου στα πλαίσια νομοθετημένων θεσμών , τούτα θα πρέπει να φυλάγονται και να διατηρούνται καλά .

Μεταγενέστερα Γεγονότα

Πάντοτε μεσολαβεί αρκετός χρόνος μεταξύ της ημερομηνίας που αναγράφεται στις ελεγχόμενες λογιστικές καταστάσεις και της ημερομηνίας που θα χορηγηθεί το πιστοποιητικό ελέγχου . Στο όνομα της καλύτερης πληροφόρησης του κοινού , αλλά και για λόγους προστασίας των ιδίων των ελεγκτών , γεγονότα τα οποία συμβαίνουν μετά το κλείσιμο των βιβλίων της επιχείρησης , αλλά μπορούν να έχουν επιπτώσεις τέτοιες που να ~~μεταβάλλουν~~ δραστικά την εικόνα και την προοπτική που ένας τρίτος θα μπορούσε να σχηματίσει βάσει των μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος των βιβλίων συντασσόμενων οικονομικών καταστάσεων , θα πρέπει να αναφερθούν στην έκθεση που θα χορηγηθεί . Και ειδικά , όταν τέτοια γεγονότα αφορούν μεγέθη της χρήσεως που ελέγχεται και ανατρέπουν την από τους ελεγκτές (κατά λάθος) σχηματισθείσα εικόνα και για το οποίο λάθος ο ελεγκτής φέρει ακέραια την ευθύνη , βεβαίως . Στην τελευταία

αυτή περίπτωση , μάλιστα , ο υπεύθυνος της ελεγκτικής ομάδας είναι υποχρεωμένος να προβεί σε σχετική ανακοίνωση προς κάθε συγκεκριμένο ενδιαφερόμενο μέρος , ειδικά , αν έχει ήδη χορηγήσει το πιστοποιητικό .

Δύναται να αναφερθούμε σε δύο ειδών μεταγενέστερα γεγονότα , που συμβαίνουν και ο ελεγκτής λαμβάνει γνώση τούτων μετά την ημερομηνία κλεισίματος αλλά πριν το τέλος της ελεγκτικής εργασίας και της χορήγησης του πιστοποιητικού .

Στο πρώτο είδος συμπεριλαμβάνονται αυτά των οποίων η αιτία υπήρχε και πριν την ημερομηνία του ισολογισμού , αλλά απλώς η εκδήλωσή τους έλαβε χώρα μετά απ ' αυτήν , με αποτέλεσμα να αποκαλύπτουν νέα και επιπρόσθετα στοιχεία που διαμορφώνουν τα μεγέθη των λογαριασμών στις οικονομικές καταστάσεις . Και τότε οι συγκεκριμένες καταστάσεις θα πρέπει να διορθωθούν έτσι ώστε να αντανακλούν όλες αυτές τις νέες πληροφορίες , που γίνονται γνωστές μέχρι και την χορήγηση του πιστοποιητικού . Για παράδειγμα , στην περίπτωση που Αποθέματα τα οποία κατά την απογραφή αποτιμήθηκαν στην χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους και κτήσεως , ως ορίζουν οι λογιστικές αρχές , πωλήθηκαν εν συνεχεία , διαρκούντος του ελέγχου , σε τιμή πολύ χαμηλότερη της αποτιμηθείσας αξίας θα πρέπει η δημιουργηθείς ζημία αφού έγινε πλέον επακριβώς γνωστή , να απορροφηθεί στα αποτελέσματα χρήσεως και εν συνεχεία να αποτυπωθεί και στον ισολογισμό .

Το δεύτερο είδος αυτών που ονομάσαμε **ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ** αναφέρεται σε γεγονότα των οποίων και η αιτία και η εκδήλωσή λαμβάνουν χώρα μετά την ημερομηνία του ισολογισμού . Βεβαίως και γι ' αυτά , ειδικά όταν είναι τόσο σημαντικά που , αν δεν σημειωθούν οι επιπτώσεις τους στις ελεγχόμενες λογιστικές καταστάσεις θα είναι παραπλανητικές και κάθε άλλο παρά ενημερωτικές , ο ελεγκτής οφείλει να ειδοποιήσει τους χρήστες των καταστάσεων τούτων αναφορικά με τις νέες και διαφορετικές προοπτικές της επιχείρησης , είτε με

υποσημείωση είτε με παρατήρηση , εκτιμώντας και την πιθανή επίπτωση , στην περίπτωση που αυτή μπορεί να εκτιμηθεί .

Τέλος , πρέπει να τονισθεί ότι ο Ορκωτός Ελεγκτής , αν και κανονικά ευθύνεται μέχρι και την ημερομηνία που ολοκληρώνει τον έλεγχο και εκδίδει το πιστοποιητικό ελέγχου , έχει την ηθική , τουλάχιστον , υποχρέωση , συνεχώς , και μέχρι την έναρξη του επόμενου ελέγχου από τον ίδιο ή άλλον ελεγκτή , να αξιολογεί γεγονότα τα οποία μπορούν να μεταβάλλουν ριζικά την εικόνα της επιχείρησης και παράλληλα να αναφέρει ή να δημοσιεύσει επαρκώς τις επιπτώσεις των γεγονότων αυτών στις λογιστικές καταστάσεις .

Και ειδικά , αν τούτα είχαν συμβεί πριν την ημερομηνία υπογραφής του πιστοποιητικού , αλλά ο ελεγκτής δεν τα αντιλήφθηκε (ως όφειλε) τότε είναι υποχρεωμένος να έρθει σε συνεννόηση με τη Διοίκηση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας , προκειμένου αυτή να πεισθεί να προβεί σε σχετική ανακοίνωση (στην ουσία να δημοσιευτούν νέες διορθωμένες καταστάσεις) προς κάθε ενδιαφερόμενο μέρος . Σε αντίθετη περίπτωση , ο ελεγκτής θα πρέπει να ενεργήσει μόνος του προς την κατεύθυνση αυτή , καθόσον τούτος παραμένει υπεύθυνος για τις καταστάσεις για τις οποίες είχε εκδώσει διαφορετικό από ότι θα έπρεπε πιστοποιητικό .

Κεφάλαιο 8^ο

Standards Εκθέσεων (Standards Of Reporting) .

Η σύνταξη της έκθεσης του ελεγκτή ή του λεγόμενου πιστοποιητικού που θα χορηγηθεί στην επιχείρηση, αποτελεί την τελευταία και κατά κάποιον τρόπο την τελετουργική διαδικασία ενός ελέγχου και το απόσταγμα της γνώμης που σχημάτισε τούτος σαν αποτέλεσμα της εργασίας που εξετέλεσε. Όταν ο ελεγκτής έχει ολοκληρώσει τον έλεγχο και όλα τα φύλλα εργασίας είναι τελειωμένα, τότε μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει η βάση επί της οποίας θα στηριχτεί η γνώμη του και θα συνταχθεί η έκθεση. Όμως τούτο δεν θα γίνει σχεδόν σε καμία περίπτωση (και για λόγους δημοσίων σχέσεων) χωρίς να προηγηθεί συζήτηση επ' αυτού με τον πελάτη. Στη συζήτηση αυτή, ο ελεγκτής θα εκθέσει την εικόνα που έχει σχηματίσει και τα στοιχεία που την τεκμηριώνουν και θα παρουσιάσει ένα πρώτο σχέδιο της έκθεσης. Δεν θα πρέπει να αναμένει ότι ο πελάτης θα αποδεχτεί παθητικά την πρώτη αυτή έκθεση και κατά συνέπεια ο ελεγκτής οφείλει να είναι έτοιμος, αφ' ενός μεν να στηρίζει πλήρως και με στοιχεία την γνώμη του, αφ' ετέρου δε, να δείξει πνεύμα διαλλακτικότητας, ευαισθησίας και συνεργασίας με τον πελάτη και πάντως όχι αντιπαλότητας. Ειδικότερα, θα πρέπει να έχει στο νου του ότι η οικονομική μονάδα διαθέτει και αυτή προσωπικό κατάλληλα εκπαιδευμένο και έμπειρα στελέχη, τα οποία είναι σε θέση να αξιολογήσουν την πρόταση του ελεγκτή, ενώ παράλληλα έχουν και το πλεονέκτημα, που τους δίνει η ιδιότητα και του πελάτη (ταυτοχρόνως, εκτός από ελεγχόμενου), να διαπραγματευτούν τον τρόπο με τον οποίο θα

« ζωγραφιστούν » στην έκθεση τα ελεγκτικά τεκμήρια . Επιπλέον , κανένας ελεγκτής δεν θα πρέπει να προσέρχεται σε μια συνάντηση χωρίς να έχει προβλέψει εκ των προτέρων και , βέβαια , να έχει αφήσει κάποια περιθώρια ελιγμών , ενώ , σε καμία περίπτωση , δεν μπορεί να πιστεύει ότι είναι αλάνθαστος . Από την άλλη μεριά , αν ο πελάτης δείξει αδιαλλαξία , ο ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να συμπεριφερθεί με σθεναρότητα , αλλά και πειστικότητα ταυτοχρόνως . Και το ιδανικότερο κλίμα μέσα στο οποίο θα πρέπει να διεξαχθεί μια τέτοια διαδικασία , είναι κλίμα κατανόησης των εκατέρωθεν στόχων και ευθυνών . Τέλος , οφείλουμε να υπενθυμίσουμε ότι η διοίκηση της επιχείρησης είναι ο μοναδικός υπεύθυνος για την σύνταξη και την δημοσίευση των λογιστικών της καταστάσεων , μέσα από την υποχρέωση που έχει να τηρεί το κατάλληλα οργανωμένο και επανδρωμένο λογιστήριο και λογιστική πολιτική , καθώς και να βοηθήσει τους ελεγκτές να διενεργήσουν τον επιβαλλόμενο έλεγχο . Άλλωστε , η ευθύνη του ελεγκτή εντοπίζεται , κύρια , στην επαγγελματική γνώμη που εκφέρει .

1. Πιστοποιητικό Ελέγχου Ορκωτού Λογιστή Των Ετησίων Οικονομικών Καταστάσεων .

1.1 Το πιστοποιητικό ελέγχου εκδίδεται από τον Ορκωτό ελεγκτή μόνο ύστερα από προσεκτικό και συστηματικό έλεγχο των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων , σύμφωνα , πάντα , με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές και ελεγκτικά Standards . Πρέπει , επίσης , να τονισθεί ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των καταστάσεων αυτών .

Κυριότατα , απευθύνεται προς τους εντολείς του ελέγχου (π.χ. προς τους μετόχους Α.Ε. ή τους εταίρους ΕΠΕ κτλ.) της οικονομικής μονάδας που τις κατάρτισε και περιλαμβάνει , με τρόπο συνοπτικό και σαφή τα παρακάτω στοιχεία και πληροφορίες :

A) . Την εξατομίκευση των ελεγμένων και πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων .

B) . Την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 37 του Ν. 2190/ 1920 και των ελεγκτικών διαδικασιών που κρίθηκαν κατάλληλες , στα πλαίσια των αρχών και κανόνων ελεγκτικής .

Γ) . Τις απαιτούμενες από την ισχύουσα νομοθεσία ειδικότερες πληροφορίες και διαβεβαιώσεις .

Δ) . Τυχόν παρατηρήσεις του Ορκωτού Λογιστή για ουσιώδη θέματα , που λαμβάνονται υπόψη και στηρίζουν το πόρισμά του, όταν αυτό περιέχει επιφύλαξη ή αντίθεση ή αδυναμία γνώμης .

Ε) . Το πόρισμα του ελέγχου των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων.

ΣΤ) . Τυχόν αναγκαίες διευκρινίσεις του Ορκωτού Λογιστή .

Z) . Τον τόπο και την ημερομηνία έκδοσης του πιστοποιητικού ελέγχου , καθώς και το ονοματεπώνυμο και την υπογραφή του Ορκωτού Λογιστή (ή των Ορκωτών Λογιστών) που το εξέδωσε .

Εάν το πιστοποιητικό ελέγχου δεν περιέχει παρατήρηση από την οποία να προκύπτει το αντίθετο , εξυπακούεται ότι από τον έλεγχο των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων και των σχετικών βιβλίων και των στοιχείων , ο Ορκωτός Λογιστής έχει μείνει ικανοποιημένος για κάθε ουσιώδες θέμα και ιδίως με :

A) . Την τήρηση των θεμελιωδών λογιστικών προϋποθέσεων της αυτοτέλει^{της} των χρήσεων , της πάγιας εφαρμογής των λογιστικών αρχών και μεθόδων και της κανονικής συνέχισης των δραστηριοτήτων της οικονομικής μονάδας .

B) . Την καταλληλότητα και την ορθή εφαρμογή των ακολουθούμενων από την οικονομική μονάδα λογιστικών αρχών και μεθόδων και την συμμόρφωσή της με τις ισχύουσες σχετικές διατάξεις νόμων και του καταστατικού .

Γ). Την ορθότητα των εκτιμήσεων και προβλέψεων , που έγιναν από την οικονομική μονάδα κατά τη διάρκεια της χρήσεως και κατά την κατάρτιση των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων .

Δ). Την επάρκεια των γνωστοποιήσεων που παρέχονται με τις πιστοποιούμενες οικονομικές καταστάσεις , καθώς και τη συγκρισιμότητα των κονδυλίων με αυτά της προηγούμενης χρήσης .

Ε). Το ότι οι πιστοποιούμενες οικονομικές καταστάσεις προκύπτουν από τα βιβλία και τα στοιχεία που νόμιμα έχει τηρήσει η ελεγχόμενη οικονομική μονάδα .

1.3 Δεν επιτρέπεται η παράθεση στο πιστοποιητικό ελέγχου σχολίων και χαρακτηρισμών , είτε ευμενών είτε δυσμενών , καθώς και εκφράσεων επιδοκίμασias ή αποδοκίμασias , τόσο των αποφάσεων των οργάνων της διοίκησης , όσο και των ενεργειών ή των χειρισμών των στελεχών και του υπόλοιπου προσωπικού της οικονομικής μονάδας που ελέγχθηκε . Ο Ορκωτός Λογιστής οφείλει να περιορίζεται στην αντικειμενική παρουσίαση των διαπιστώσεων ή παρατηρήσεων του ελέγχου του και όσων διευκρινήσεων είναι αναγκαίες για την καλύτερη κατανόηση των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων και την στήριξη του σχετικού πορίσματος του , όταν αυτό περιέχει επιφύλαξη , αντίθεση ή αδυναμία έκφρασης γνώμης .

2. Εξατομίκευση Των Ελεγμένων Και Πιστοποιούμενων Οικονομικών Καταστάσεων .

Η εξατομίκευση των οικονομικών καταστάσεων που ελέγχθηκαν και πιστοποιούνται από τον Ορκωτό Λογιστή , επιτυγχάνεται με αναφορά της καθεμιάς από αυτές , καθώς και της πλήρους επωνυμίας της οικονομικής μονάδας που τις κατάρτισε και της εταιρικής χρήσης την οποία καλύπτουν.

Πιο συγκεκριμένα, όταν το πιστοποιητικό ελέγχου εκτυπώνεται και υπογράφεται σε ενιαίο έντυπο, κάτω από τον ισολογισμό, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως και τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων, η εξατομίκευση αυτών των οικονομικών καταστάσεων γίνεται συνολικά με τη φράση « Ελέγξαμε τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις ».

3. Εφαρμογή Των Διατάξεων Του Άρθρου 37 Του Ν. 2190 / 1920 Και Των Ελεγκτικών Διαδικασιών Που Κρίθηκαν Κατάλληλες Στα Πλαίσια Των Αρχών Και Κανόνων Ελεγκτικής .

3.1 Ο Ορκωτός λογιστής πρέπει να αναφέρει ρητώς ότι κατά τη διαδικασία ελέγχου εφάρμοσε τις διατάξεις του άρθρου 37 του κωδ. Ν. 2190 / 1920 . Και θεωρείται ότι ο Ορκωτός Λογιστής εξεπλήρωσε τις εκ του παραπάνω άρθρου απορρέουσες υποχρεώσεις του , μόνο εάν υιοθέτησε πλήρως κατά την διάρκεια του ελέγχου , θεωρητικά και πρακτικά , τα ‘ βασικά πρότυπα ‘ και τα ‘ πρότυπα καλής εκτελέσεως ‘ , όπως αυτά παρουσιάστηκαν στην παρούσα εργασία . Για θέματα , επίσης , όπου απαιτούν ελεγκτικές διαδικασίες που δεν καλύπτονται από τα παραπάνω πρότυπα , ο Ορκωτός Λογιστής υποχρεώνεται να εφαρμόσει οποιοδήποτε άλλο διεθνώς αποδεκτό ελεγκτικό Standard κρίνει σκόπιμο και απαραίτητο .

3.2 Εάν τέλος για τον έλεγχο ενός λογαριασμού ή για την έρευνα ενός υπαρκτού ή ενδεχομένου γεγονότος , ο Ορκωτός Λογιστής δεν μπόρεσε να εφαρμόσει ή να ολοκληρώσει την αναγκαία κατά την κρίση του ελεγκτική διαδικασία , είτε από αντικειμενική αδυναμία όπως π.χ. σημαντική καθυστέρηση στο διορισμό του ως ελεγκτή , είτε από πράξη ή παράλειψη των ελεγχόμενων (π.χ. παρεμποδίστηκε η πρόσβασή του σε χώρο της οικονομικής μονάδας ή δεν τέθηκε στη διάθεση του ελέγχου του οποιοδήποτε λογιστικό ή εξωλογιστικό έλεγχο βιβλίο ή στοιχείο) θα πρέπει να εξετάσει κατά πόσο το γεγονός αυτό περιορίζει την δυνατότητά του να

σχηματίσει επαρκή γνώμη για ένα ή περισσότερα από τα κονδύλια και τις λουπές γνωστοποιήσεις , που περιλαμβάνονται , στις πιστοποιούμενες οικονομικές καταστάσεις . Εφόσον , λοιπόν , διαπιστώσει ότι υπάρχει τέτοιος περιορισμός , οφείλει να προβεί στις δέουσες ενέργειες όπως αυτές καθορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία .

4. Απαιτούμενες Από Την Ισχύουσα Νομοθεσία Ειδικότερες Πληροφορίες Και Διαβεβαιώσεις .

Στο πιστοποιητικό ελέγχου δεν πρέπει να αναφέρονται θέματα που έχουν αντιμετωπιστεί και απεικονιστεί ορθά από την οικονομική μονάδα που ελέγχθηκε , καθώς και οι μέθοδοι και διαδικασίες που εφαρμόστηκαν για τον έλεγχο των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων .

Από τον κανόνα αυτό , εξαίρεση αποτελούν ορισμένες πληροφορίες και διαβεβαιώσεις , όπως αυτές συγκεκριμενοποιούνται από το Ν. 2190 / 20 , τις οποίες ο Ορκωτός Λογιστής έχει υποχρέωση να αναφέρει ρητά στο πιστοποιητικό ελέγχου . Πιο συγκεκριμένα , έχουμε :

4.1 Αναγκαίες για τον έλεγχο πληροφορίες .

Όταν ο Ορκωτός Λογιστής δεν έχει λάβει κάποια αναγκαία πληροφορία ή επεξήγηση , τότε αυτό αποτελεί αντικείμενο παρατήρησης . Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει η σχετική διατύπωση του υποδείγματος του πιστοποιητικού ελέγχου να συμπληρώνεται με την φράση : « με εξαίρεση τα όσα αναφέρονται στην παρακάτω παρατήρησή μας Νο »

4.2 Γνώση πλήρους απολογισμού υποκαταστημάτων .

Ο Ορκωτός Λογιστής βεβαιώνει ότι έλαβε γνώση πλήρους απολογισμού των εργασιών του υποκαταστήματος ή των υποκαταστημάτων της οικονομικής μονάδας , εφόσον έχει εφαρμόσει τις κατάλληλες ελεγκτικές διαδικασίες .

Εάν , από πράξη ή παράλειψη της ελεγχόμενης επιχείρησης (πχ παρεμπόδιση ελέγχου ενός υποκαταστήματος ή μη έγκαιρη εκκαθάριση εκκρεμών εγγραφών με κεντρικό) , ο Ορκωτός Λογιστής δεν είναι σε θέση να βεβαιώσει τα παραπάνω είτε για μέρος είτε για σύνολο των υποκαταστημάτων , τότε οφείλει να τροποποιήσει τη σχετική διατύπωση του υποδείγματος του πιστοποιητικού ελέγχου , με έναν από τους ακόλουθους δύο τρόπους , ανάλογα με την περίπτωση .

- « Λάβαμε γνώση πλήρους απολογισμού των εργασιών των υποκαταστημάτων της εταιρείας , με εξαίρεση την περίπτωση (ή τις περιπτώσεις) που αναφέρουμε στην παρακάτω παρατήρησή μας No » .
- « Δεν λάβαμε γνώση πλήρους απολογισμού των εργασιών του υποκαταστήματος (ή των υποκαταστημάτων) της εταιρείας , για τους λόγους που αναφέρουμε στην παρακάτω παρατήρησή μας No » .

4.3 Κανονική τήρηση λογαριασμού κόστους παραγωγής .

Για να μπορεί ο Ορκωτός λογιστής να βεβαιώσει ότι στα βιβλία της εταιρείας έχει τηρηθεί κανονικά λογαριασμός κόστους παραγωγής , θα πρέπει να μην έχει διαπιστώσει από το σχετικό έλεγχο του κάποια σημαντική παρέκκλιση από τις αρχές λογισμού του κόστους , όπως αυτές καθορίζονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο ή όταν συντρέχει περίπτωση , από το σχετικό Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο . Και ως σημαντική παρέκκλιση από τις πιο πάνω αρχές λογισμού του κόστους θεωρείται

εκείνη που έχει ως συνέπεια την διαμόρφωση διαφορετικών τιμών μονάδος ετοιμών προϊόντων , σε σχέση με τις τιμές που προέκυπταν αν δεν είχε γίνει η παρέκκλιση αυτή . Σε μια τέτοια περίπτωση , λοιπόν , ο Ορκωτός Λογιστής έχει υποχρέωση να συμπεριλάβει στο πιστοποιητικό ελέγχου που θα συντάξει τα εξής :

Είτε :

A) . « Όπως προκύπτει από την παρακάτω παρατήρησής μας Νο , στα βιβλία της εταιρείας δεν έχει τηρηθεί κανονικά λογαριασμός κόστους παραγωγής » .

Είτε :

B) . « Στα βιβλία της εταιρείας έχει τηρηθεί κανονικά λογαριασμός κόστους παραγωγής με εξαίρεση τις παρακάτω παρατηρήσεις μας Νο » .

4.4 Εφαρμογή του κατάλληλου Λογιστικού Σχεδίου .

Ο Ορκωτός Λογιστής βεβαιώνει με το πιστοποιητικό ελέγχου ότι η εταιρεία εφάρμοσε ορθά το Ελληνικό Σχέδιο ή αν συντρέχει περίπτωση , το σχετικό Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο , όταν έχει διαπιστώσει από τον έλεγχο του ότι δεν υπάρχει κάποια σημαντική παρέκκλιση από τους κανόνες του οικείου σχεδίου ικανή να μεταβάλλει την έκταση , το είδος και την ακρίβεια των πληροφοριών .

Ωστόσο αν ο Ορκωτός Λογιστής διαπιστώσει ότι η οικονομική μονάδα δεν τήρησε το κατάλληλο λογιστικό σχέδιο ή υπάρχουν στην εφαρμογή του τόσο σημαντικές παρεκκλίσεις που αναιρούν εξολοκλήρου την επιδιωκόμενη με την ορθή εφαρμογή του πληροφόρηση , τότε τροποποιώντας την σχετική διατύπωση του υποδείγματος του πιστοποιητικού ελέγχου , οφείλει να αναφέρει ότι « Η εταιρεία δεν

εφάρμοσε το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ή το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο) » .

4.5 Τροποποίηση μεθόδου απογραφής σε σχέση με την προηγούμενη χρήση .

Ως τροποποίηση μεθόδου απογραφής , θεωρείται κάθε μεταβολή στους τρόπους της λογιστικής αντιμετώπισης , της αποτίμησης και της παρουσίασης των επιμέρους στοιχείων του ισολογισμού ή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως , σε σχέση με τους τρόπους που εφαρμόστηκαν κατά την προηγούμενη χρήση .

Κάθε τέτοια τροποποίηση , ανεξάρτητα αν έγινε σε εφαρμογή διατάξεως νόμου ή για άλλη αιτία , αποτελεί παρέκκλιση από την θεμελιώδη προϋπόθεση της πάγιας εφαρμογής των λογιστικών αρχών και μεθόδων και πρέπει να αναφέρεται στο πιστοποιητικό ελέγχου , άσχετα με την υποχρέωση της οικονομικής μονάδας να περιλάβει σχετική σημείωση στο Προσάρτημα .

Γίνεται λοιπόν άμεσα αντιληπτό ότι ο Ορκωτός Λογιστής , τροποποιώντας τη σχετική διατύπωση του υποδείγματος του πιστοποιητικού ελέγχου , οφείλει να αναφέρει , ανάλογα με την περίπτωση :

Είτε :

A) . « Δεν τροποποιήθηκε η μέθοδος απογραφής σε σχέση με την προηγούμενη χρήση , εκτός από την περίπτωση που αναφέρεται στη σημείωση Νο του Προσαρτήματος και η οποία δεν έχει ουσιώδη επίδραση στις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις » .

Είτε :

B) . « Έγινε τροποποίηση της μεθόδου απογραφής σε σχέση με την προηγούμενη χρήση , όπως ειδικότερα αναφέρουμε στην παρακάτω παρατήρησή μας Νο » .

Σ' αυτό το σημείο πρέπει με έμφαση να τονισθεί το εξής :

Εάν η τροποποίηση της μεθόδου απογραφής έγινε για λόγους διόρθωσης της εσφαλμένης μεθόδου που εφαρμόστηκε στην προηγούμενη χρήση , τότε ο προσδιορισμός της επίδρασης σε συγκεκριμένα στοιχεία του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως γίνεται σε σχέση με τα ποσά που θα προέκυπταν εάν και κατά την προηγούμενη χρήση εφαρμοζόταν η ορθή μέθοδος . Σε κάθε άλλη περίπτωση , ο προσδιορισμός της επίδρασης γίνεται σε σχέση με τα ποσά που θα προέκυπταν εάν και κατά την κλείουσα χρήση εφαρμοζόταν η ίδια μέθοδος που εφαρμόστηκε κατά την προηγούμενη χρήση .

4.6 Επαλήθευση της συμφωνίας του περιεχομένου της εκθέσεως διαχειρίσεως με τις σχετικές οικονομικές καταστάσεις .

Η διαβεβαίωση του Ορκωτού Λογιστή ότι επαλήθευσε τη συμφωνία του περιεχομένου της εκθέσεως διαχειρίσεως του Διοικητικού συμβουλίου (ή του Διαχειριστή) προς την τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων (ή την τακτική Συνέλευση των εταίρων) , με τις σχετικές οικονομικές καταστάσεις , παρέχεται μόνο με την προϋπόθεση ότι από την εξέταση της εκθέσεως αυτής δεν διαπιστώθηκε κάποια σημαντική αντίθεση ή ανακολουθία με συγκεκριμένα στοιχεία ή με την συνολική εικόνα των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων .

Σε περίπτωση που έχει διαπιστωθεί τέτοια αντίθεση ή ανακολουθία , ο Ορκωτός Λογιστής πρέπει , συμπληρώνοντας τη σχετική διατύπωση του υποδείγματος του πιστοποιητικού ελέγχου , να κάνει σύντομη αναφορά της , ως εξής :

- « με εξαίρεση την πληροφορία (ή το θέμα) που αφορά για την οποία διαπιστώσαμε ότι δεν συμφωνεί με τα σχετικά στοιχεία (ή με τη συνολική εικόνα) των οικονομικών καταστάσεων , όπως ειδικότερα αναφέραμε σε σημείωσή μας στο τέλος της παραπάνω έκθεσης » .

Σε περίπτωση , τέλος , που η ελεγχόμενη οικονομική μονάδα δεν συνέταξε ή δεν έθεσε υπόψη του Ορκωτού Λογιστή την έκθεση διαχειρίσεως , οφείλει αυτός , τροποποιώντας τη σχετική διατύπωση του υποδείγματος του πιστοποιητικού ελέγχου, να αναφέρει το γεγονός ως εξής:

- « Μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως του παρόντος , δεν είχε τεθεί υπόψη μας η προβλεπόμενη από την παρ. 3 , του άρθρου 43 α του κώδ. Ν. 2190 / 1920 , έκθεση διαχειρίσεως του Διοικητικού Συμβουλίου (ή του διαχειριστή) προς την τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων (ή την τακτική Συνέλευση των εταίρων

4.7 Πληροφορίες του προσαρτήματος .

Όταν το Προσάρτημα δεν περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που προβλέπονται από την παρ. 1 του άρθρου 43 α του Ν. 2190 / 1920 , ή δεν συμφωνεί με τις άλλες οικονομικές καταστάσεις , ο Ορκωτός Λογιστής έχει υποχρέωση , συμπληρώνοντας την σχετική διατύπωση του υποδείγματος του πιστοποιητικού ελέγχου , να αναφέρει την πληροφορία (ή τις πληροφορίες) που δεν έχει περιληφθεί , ή να επισημάνει τις διαφορές , ως εξής :

- « με εξαίρεση την πληροφορία (ή τις πληροφορίες) που αφορά όπως ειδικότερα αναφέραμε σε σημείωσή μας στο τέλος του παραπάνω προσαρτήματος » .

5. Παρατηρήσεις Ελέγχου .

5.1 Ο Ορκωτός Λογιστής οφείλει να περιλάβει στο πιστοποιητικό ελέγχου σχετική παρατήρηση , όταν κρίνει ότι συντρέχει μια από τις ακόλουθες περιστάσεις :

A) Υπάρχει ουσιώδης επίδραση σε συγκεκριμένα κονδύλια ή στη συνολική εικόνα των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων , λόγω :

A.I) Διαπιστωμένων από τον έλεγχο πράξεων ή παραλείψεων (πχ λανθασμένοι χειρισμοί και εκτιμήσεις , ανεπαρκείς προβλέψεις , απόκρυψη ή ελλιπής γνωστοποίηση σημαντικής πληροφορίας) , που έγιναν από την οικονομική μονάδα κατά παρέκκλιση από τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές και μεθόδους ή τις ισχύουσες διατάξεις νόμων , είτε κατά την διάρκεια της χρήσεως την οποία καλύπτουν οι οικονομικές καταστάσεις , είτε κατά την κατάρτιση των καταστάσεων αυτών .

A.II) Προέκτασης των συνεπειών αυτών από πράξεις ή παραλείψεις , όπως οι αναφερόμενες πιο πάνω , οι οποίες έγιναν σε προηγούμενη χρήση.

B) Περιορίστηκε η δυνατότητά του να σχηματίσει επαρκή γνώμη για ένα ή περισσότερα από τα κονδύλια και τις λοιπές γνωστοποιήσεις που περιλαμβάνονται , ή θα έπρεπε να περιλαμβάνονται , στις πιστοποιούμενες οικονομικές καταστάσεις για κάποιον από τους λόγους που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους .

5.2 Η όποια παρατήρηση που ο Ορκωτός ελεγκτής προτίθεται να εκφράσει , για να είναι σαφής και πλήρης , απαιτείται να διατυπώνεται με εύληπτο λεκτικό τρόπο , χωρίς διφορούμενες λέξεις ή φράσεις , και να περιέχει τις αναγκαίες πληροφορίες και μόνον αυτές , ώστε να μπορεί ο αναγνώστης να κατανοεί αμέσως τη διαφωνία ή (και) την αβεβαιότητα

του Ορκωτού Λογιστή , καθώς και τη σχετική επίδραση , είτε σε συγκεκριμένα στοιχεία είτε στη συνολική εικόνα των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων .

Πρέπει ακόμη να τονισθεί ότι όταν η αναφερόμενη στην παρατήρηση επίδραση αφορά συγκεκριμένα κονδύλια του ισολογισμού ή (και) των αποτελεσμάτων χρήσεως , συνιστάται να γίνεται ένας χρηματικός προσδιορισμός της , έστω και κατά προσέγγιση . Αν αυτό δεν είναι δυνατό να γίνει γιατί απαιτείται δυσανάλογος χρόνος και κόστος πρόσθετης ελεγκτικής εργασίας ή επειδή η ελεγχόμενη οικονομική μονάδα δεν διαθέτει τα αναγκαία στοιχεία ή πληροφορίες , πρέπει ο Ορκωτός Λογιστής να αναφέρει τη σχετική δυσχέρεια και είτε να προβεί σε μια δική του γενικότερη εκτίμηση της προαναφερόμενης επίδρασης , είτε να αναφέρει ότι δεν είναι δυνατή οποιαδήποτε εκτίμηση .

➤ Σ' αυτό , όμως , το σημείο , οφείλουμε να προσδιορίσουμε με απόλυτη ακρίβεια και σαφήνεια ορισμένες έννοιες που χρησιμοποιήθηκαν παραπάνω :

5.1. Ουσιώδεις επίδραση .

Ως ουσιώδεις , κρίνεται κάθε επίδραση σε συγκεκριμένα στοιχεία ή στη συνολική εικόνα των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων , η οποία , αν ήταν γνωστή στους μετόχους ή εταίρους και στους ενδιαφερόμενους τρίτους , θα μπορούσε να επηρεάσει τις αποφάσεις τους .

5.2. Σημαντική πληροφορία .

Σημαντική πληροφορία είναι εκείνη που σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις νόμων ή τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές και μεθόδους , πρέπει να γνωστοποιείται με τις οικονομικές καταστάσεις . Ωστόσο , ο Ορκωτός

Λογιστής , προκειμένου να περιλάβει στο πιστοποιητικό ελέγχου , παρατήρηση που σχετίζεται με την παράλειψη μιας τέτοιας πληροφορίας ή με την μη ορθή παρουσίασή της , πρέπει να λαμβάνει υπόψη το κριτήριο της ουσιώδους επίδρασης , όπως αυτό καθορίστηκε παραπάνω .

6. Το Πόρισμα Του Ελέγχου Των Πιστοποιούμενων Οικονομικών Καταστάσεων .

Στο πόρισμα του ελέγχου των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων ο Ορκωτός Λογιστής οφείλει να εκφράσει με σαφήνεια την επαγγελματική του γνώμη , για το αν και κατά πόσο οι πιστοποιούμενες οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν την περιουσιακή διάρθρωση και χρηματοοικονομική θέση (οικονομική κατάσταση) της εταιρίας κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού , καθώς και τα αποτελέσματα της χρήσεως που έληξε κατά την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές και μεθόδους και τις ισχύουσες σχετικές διατάξεις . Ο Ορκωτός Λογιστής έχει τέσσερις δυνατότητες έκφρασης της επαγγελματικής του γνώμης . Πιο συγκεκριμένα :

6.1. Πόρισμα Χωρίς Επιφύλαξη Παρατήρησης .

Ο Ορκωτός Λογιστής εκφράζει χωρίς καμιά επιφύλαξη την γνώμη του , **όταν** συντρέχουν όλες οι παρακάτω προϋποθέσεις :

- Τα ελεγκτικά standards , και ειδικά αυτά της καλής εκτελέσεως (fieldwork standards) , έχουν τηρηθεί .
- Οι λογιστικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές που θα έπρεπε να διέπουν το ισχύον λογιστικό σύστημα .
- Η αρχή της συνέπειας έχει τηρηθεί .

- Δεν υπήρξαν αξιόλογες (σημαντικές) αμφιβολίες .
- Δεν υπήρξε περιορισμός στο εύρος του πεδίου στο οποίο θα έπρεπε να διενεργηθεί κανονικά ο έλεγχος .
- Οι λογιστικές καταστάσεις παρουσιάζουν ορθώς την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα δράσεως της επιχείρησης .

6.2 . Πόρισμα Με Επιφύλαξη Παρατήρησης .

Εκφράζεται όταν υπάρχουν κάποια προβλήματα αναφορικά με συγκεκριμένα μεγέθη των λογιστικών καταστάσεων , αλλά αυτά τα συγκεκριμένα μεγέθη δεν καθιστούν αναξιόπιστες στο σύνολό τους καταστάσεις αυτές . Το αντίθετο μάλιστα , τούτες , σαν σύνολο , παρουσιάζουν ορθά την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της επιχειρήσεως , ‘ έκτός ‘ από ή αφού ληφθούν κατάλληλα υπ ‘ όψιν συγκεκριμένες αδυναμίες ή επιφυλάξεις και περιορισμοί . Όταν χορηγείται πιστοποιητικό με επιφυλάξεις , το πρόβλημα με το οποίο συνδέεται η επιφύλαξη ή οι επιφυλάξεις , περιγράφεται και προσδιορίζεται πλήρως σε ξεχωριστή ή ξεχωριστές παραγράφους της έκθεσης .

Και οφείλουμε , με έμφαση , να τονίσουμε ότι η , φραστική διατύπωση ενός τέτοιου πορίσματος θα πρέπει να είναι τέτοια , ώστε να μπορεί ο αναγνώστης , είτε να υπολογίσει είτε να εκτιμήσει την πραγματική εικόνα που θα παρείχαν οι πιστοποιούμενες οικονομικές καταστάσεις , εάν εξέλειπαν οι λόγοι της διαφωνίας ή της αβεβαιότητας του Ορκωτού Λογιστή .

6.3 . Πόρισμα Με Αντίθεση (Αρνητικό) .

Ένα αρνητικό πόρισμα ελέγχου είναι ο τρόπος με τον οποίο ένας ελεγκτής εκφράζει την ισχυρή του αντίθεση αναφορικά με την ορθή παρουσίαση της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων χρήσεως της

επιχείρησης στις ελεγχόμενες λογιστικές καταστάσεις , εφόσον , βέβαια υπάρχουν αδιάσειστα στοιχεία περί τούτου .

Όμως , πρέπει , σ' αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι , οι ελεγκτές χρειάζονται περισσότερα στοιχεία για να στηρίζουν μια αρνητική γνώμη απ ότι μια ανεπιφύλακτα θετική , κυριότατα , λόγω των σοβαρών αρνητικών επιπτώσεων που , σίγουρα , θα δημιουργηθούν τόσο στην ελεγχόμενη επιχείρηση , όσο και στην ελεγκτική εταιρεία (απώλεια πελάτη) . Κατά συνέπεια , σε μια τέτοια περίπτωση , οι Ορκωτοί ελεγκτές επιδιώκουν να εξαντλήσουν κάθε πιθανότητα να έχουν κάνει λάθος εις βάρος της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας . Έτσι , δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο , ελεγκτές , ευρισκόμενοι προ της πιθανότητας να εκφέρουν αρνητική γνώμη , να προτιμούν την άρνηση γνώμης σαν διέξοδο .

6.4. Πόρισμα Με Αδυναμία Έκφρασης Γνώμης .

Υπάρχουν συνήθως τρεις λόγοι για την άρνηση γνώμης , πέραν απ 'αυτόν της ανώδυνης διεξόδου που μόλις αναφέραμε στο τέλος της προηγούμενης παραγράφου . Ο ένας μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι ο έλεγχος δεν ήταν επαρκής , προκειμένου να στηρίξει οποιαδήποτε έκφραση γνώμης (π.χ ανυπέρβλητα εμπόδια ή μη συνεργασία εκ μέρους του πελάτη) . Ο δεύτερος λόγος εντοπίζεται στο ότι , ενώ ο έλεγχος υπήρξε επαρκής , παραμένουν ανεξερεύνητα άλλα σημαντικά μεγέθη τα οποία , για συγκεκριμένες αιτίες , δεν κατέστη δυνατό να ελεγχθούν (π.χ αδυναμία ελέγχου μακρινών υποκαταστημάτων εξωτερικού ή σε χώρες εμπόλεμες , μη επιβεβαίωση σημαντικών στοιχείων , κτλ) . Τέλος , ο τρίτος λόγος αναφέρεται σε σοβαρή , ακούσια αλλά και εκούσια , παράκαμψη ή παραβίαση των ελεγκτικών standards και ειδικότερα αυτών περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας του ελεγκτή (π.χ οικονομικές σχέσεις ή συμφέροντα κοινά με τον ελεγχόμενο πελάτη που προϋπήρχαν και η

σημασία τους δεν είχε σωστά εκτιμηθεί εγκαίρως ή δεν ήταν γνωστά εκ των προτέρων).

Γενικά, στην περίπτωση της άρνησης γνώμης οι λόγοι για τούτο θα πρέπει να αναφέρονται αλλά όχι με λεπτομέρειες, καθόσον ο μη ειδικός χρήστης μπορεί να θεωρήσει κάποιες απ' αυτές ή όλες όχι αρκετά σημαντικές για να οδηγήσουν τον Ορκωτό ελεγκτή σε μια τέτοια απόφαση.

7. Τόπος, Ημερομηνία Έκδοσης Και Υπογραφή Του Ορκωτού Λογιστή.

7.1 Ως τόπος έκδοσης του πιστοποιητικού ελέγχου αναφέρεται η πόλη στην οποία εδρεύει ο Ορκωτός Λογιστής που το υπογράφει.

7.2 Η ημερομηνία έκδοσης του πιστοποιητικού ελέγχου σημαίνει και το τέλος της ευθύνης του Ορκωτού Λογιστή, αναφορικά τόσο με την λογιστική περίοδο (χρήση) που καλύπτουν οι πιστοποιούμενες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, όσο και με τυχόν σημαντικά γεγονότα που συνέβηκαν μετά από την λήξη της περιόδου αυτής και τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να γνωστοποιούνται.

Για το λόγο αυτό, η ημερομηνία έκδοσης του πιστοποιητικού ελέγχου δεν μπορεί να είναι προγενέστερη από την ημερομηνία κατά την οποία η διοίκηση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας αποφάσισε για την έγκριση και υποβολή των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων προς την τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων ή την τακτική Συνέλευση των εταίρων, καθώς και από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής έκθεσης διαχείρισεως του Διοικητικού Συμβουλίου ή του Διαχειριστή.

7.3 Ο Ορκωτός Λογιστής υπογράφει το πιστοποιητικό ελέγχου μόνο εφόσον οι πιστοποιούμενες οικονομικές καταστάσεις φέρουν την υπογραφή των προσώπων που ορίζει ο νόμος.

Μέρος Τρίτο

Κριτική – Συμπεράσματα

Πρόλογος

Αφού λοιπόν αναφερθήκαμε στις λογιστικές αρχές , που θα πρέπει να διέπουν την διαδικασία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων καθώς και στα ελεγκτικά πρότυπα μέσω των οποίων επιδιώκεται η διασφάλιση της εφαρμογής των αρχών αυτών . Στην συνέχεια θα προσπαθήσουμε να αξιολογήσουμε κατά πόσο τελικά , είναι εφικτή η απεικόνιση της πραγματικής εικόνας τω επιχειρήσεων στις οικονομικές τους καταστάσεις . Η επιδίωξή μας δηλαδή , είναι να διερευνήσουμε εάν οι διατάξεις , που εμπεριέχονται στον Ν. 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » και στο Ε. Γ. Λ. Σ. είναι ικανές να εξασφαλίσουν την εφαρμογή της αρχής της πραγματικής εικόνας .

Η μελέτη των διατάξεων θεωρούμε ότι είναι σημαντική διότι , αποτελούν τα λογιστικά πρότυπα τα οποία , προσανατολισμένα στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων οικονομικών και λογιστικών γεγονότων αποσκοπούν να εξασφαλίσουν την πορεία προς την κατεύθυνση , που χαρίζουν οι λογιστικές αρχές . Δηλαδή οι διατάξεις , τόσο του Ν. 2190 / 1920 , όσο και του Ε. Γ. Λ. Σ. είναι σαφώς επηρεασμένες από τις λογιστικές αρχές και μάλιστα πολλές από τις διατάξεις αυτές βασίζονται και εντέλει αιτιολογούνται από τις αρχές αυτές .

Έτσι λοιπόν , στην παρούσα εργασία μας θεωρώντας ότι , οι υπεύθυνοι σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων ακολουθούν όλες τις διατάξεις που ο νόμος επιβάλλει και η ελεγκτική διαδικασία επιτυγχάνει απόλυτα τω σκοπό της. Θα επιδιώξουμε να αξιολογήσουμε την δυνατότητα να απεικονιστεί η πραγματική οικονομική διάθρωση των επιχειρήσεων στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις . Με άλλα λόγια στοχεύουμε να μελετήσουμε την δυνατότητα που έχει η λογιστική να απεικονίσει πολυσύνθετα οικονομικά γεγονότα και συνεπώς να προσφέρει αξιόπιστες πληροφορίες , που θα φανούν χρήσιμες για όλες τις κατηγορίες αναλυτών (μέτοχοι , εργαζόμενοι , κράτος , χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί , κ. λ. π.) .

Βέβαια στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε ότι , στην χώρα μας οι οικονομικές καταστάσεις συντάσσονται έτσι , ώστε να εξυπηρετούν φορολογικούς κυρίως σκοπούς , με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις να αγνοείται ο λογιστικώς σκοπός τους , δηλαδή ο αντικειμενικός προσδιορισμός της χρηματοοικονομικής θέσης της επιχειρήσεως . Μάλιστα ο φορολογικώς αυτός προσανατολισμός θα ενισχυθεί ακόμη περισσότερο καθώς με μια διάταξη που ψηφίστηκε πρόσφατα (και ενσωματώθηκε ως άρθρο 38 στο νομοσχέδιο για την νέα χρηματιστηριακή αγορά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων) υποχρεώνει όλους τους ορκωτούς ελεγκτές κατά τους ελέγχους που πραγματοποιούν στις α.ε. να επισημαίνουν , εκτός των άλλων και τις φορολογικές παραβάσεις που διαπιστώνουν στους ελέγχους που διενεργούν .

Μέρος Τρίτο : Κριτική – Συμπεράσματα

Αποσβέσεις

Έννοια Αποσβέσεων Και Διακρίσεις Αυτών .

Από οικονομική άποψη απόσβεση είναι η πράξη με την οποία επιτυγχάνεται η επανασύσταση ενός παγίου κεφαλαίου , του οποίου η αξία μειώθηκε είτε από την χρήση του ή την πάροδο του χρόνου είτε από οικονομική απαξίωση .

Από λογιστική άποψη , απόσβεση είναι η δια λογιστικών εγγραφών απεικόνιση της βαθμιαίας ελάττωσης της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων της επιχειρήσεως , των οποίων η διάρκεια ζωής είναι χρονικά περιορισμένη . Ουσιαστικά πρόκειται για κατανομή της αποσβεστέας αξίας σε περισσότερες χρήσεις .

Κατά το Ε. Γ. Λ. Σ. απόσβεση είναι η χρονική κατανομή της αποσβεστέας αξίας του παγίου περιουσιακού στοιχείου , που υπολογίζεται με βάση την ωφέλιμη διάρκεια ζωής του και συνεπακόλουθα , η λογιστική απεικόνιση και ο καταλογισμός της σε κάθε μια χρήση . Το ποσό της ετήσιας αποσβέσεως αντιπροσωπεύει την μείωση της αξίας του παγίου στοιχείου , που επέρχεται λόγω της χρήσεως του , της παρόδου του χρόνου και της οικονομικής του απαξιώσεως .

Τον ίδιο ορισμό δίνει και η επιτροπή διεθνών λογιστικών προτύπων , η οποία ορίζει ότι , απόσβεση είναι ο επιμερισμός του αποσβεστέου στοιχείου στον χρόνο της υπολογιζόμενης ωφέλιμης διάρκειας ζωής του .

Η ελάττωση της αξίας των αποσβεστέων στοιχείων οφείλεται στους εξής λόγους :

- Στην φθορά λόγω της χρήσεως (φυσικοί λόγοι) .
- Στην πάροδο του χρόνου
- Στην ακαταλληλότητα των παγίων στοιχείων
- Στην οικονομική απαξίωση (οικονομική λόγοι) .

Σύμφωνα με το Ε. Γ. Λ. Σ. οι αποσβέσεις διακρίνονται στις εξής δύο κατηγορίες:

A) . Αποσβέσεις παγίων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος . τέτοιες είναι εκείνες που προκύπτουν με την εφαρμογή των βασικών (τακτικών) συντελεστών αποσβέσεων , που προβλέπονται από την ισχύουσα κάθε φορά νομοθεσία , οι οποίες θεωρείται ότι κατά τεκμήριο καλύπτουν την μείωση της αξίας των οικείων παγίων στοιχείων , που επέρχεται από την χρήση τους , την πάροδο του χρόνου και την οικονομική απαξίωσή τους . Οι αποσβέσεις αυτές επιβαρύνουν το λειτουργικό κόστος και το κόστος παραγωγής . Γι' αυτό καταχωρούνται στην χρέωση του λογαριασμού 66 και των υπολογαριασμών του , με πίστωση των αντίστοιχων υπολογαριασμών , που είναι ενταγμένοι στους πρωτοβάθμιους 10 , 11 , 12 , 13 , 14 , 15 και 16 .

B) . Αποσβέσεις παγίων στοιχείων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος . Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι πρόσθετες αποσβέσεις , που προβλέπονται από φορολογικές διατάξεις (χαρακτηρισμένες ως αναπτυξιακά κίνητρα) και διενεργούνται πέραν των τακτικών αποσβέσεων . Οι αποσβέσεις της κατηγορίας αυτής μεταφέρονται απευθείας στο λογαριασμό αποτελέσματα χρήσεως . Γι' αυτό καταχωρούνται στην χρέωση του λογαριασμού 85 και των

υπολογαριασμών του , με πίστωση των αντίστοιχων υπολογαριασμών , που είναι ενταγμένοι στους πρωτοβάθμιους 10 , 11 , 12 , 13 , 14 , 15 και 16 . Σημειώνεται ότι , οι αποσβέσεις αυτού του είδους δεν είναι υποχρεωτικές και επομένως επαφίονται στην κρίση των οικονομικών μονάδων να τις διενεργήσουν , εφόσον προβλέπονται από φορολογικές διατάξεις .

Υποχρεωτικός Χαρακτήρας Των Τακτικών Αποσβέσεων .

Την υποχρεωτική διενέργεια των τακτικών αποσβέσεων επιβάλλουν τόσο το Ε. Γ. Λ. Σ. όσο και η εμπορική νομοθεσία . Η υποχρεωτική διενέργεια των αποσβέσεων εναρμονίζεται προς την διάταξη του άρθρου 429 του Ν. 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » με την οποία ορίζεται ότι ο ισολογισμός της επιχειρήσεως πρέπει να εμφανίζει την πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως . Επίσης από φορολογική άποψη η απόσβεση έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα και ενεργείται είτε υπάρχουν κέρδη , είτε ζημίες .

Το Ε. Γ. Λ. Σ. ορίζει ότι η διενέργεια αποσβέσεων για κάθε έτος με τους θεσπιζόμενους ελάχιστους συντελεστές είναι υποχρεωτική ανεξάρτητα από τη ύπαρξη ή μη κερδών . Η διάταξη αυτή ορίζεται και από των Ν. 2190 / 1920 στα άρθρα 420 και 43 , όπου επιβάλλεται σαφώς η κατ' έτος διενέργεια αποσβέσεων , που να καλύπτουν την ετήσια μείωση της αξίας καθενός από τα πάγια περιουσιακά στοιχεία , που οφείλεται τόσο στην χρησιμοποίηση του στοιχείου αυτού , όσο και στην πάροδο του χρόνου και στην οικονομική απαξίωση του .

Η διενέργεια αποσβέσεων διακόπτεται από την στιγμή , που το σύνολο των διενεργημένων αποσβέσεων για κάθε αποσβεσμένο στοιχείο γίνεται ίσο με την αποσβεστέα αξία αυτού του στοιχείου (μείον μιας μονάδας) ανεξάρτητα από το εάν εξακολουθεί η παραγωγική χρησιμοποίησή του .

Αρχές Υπολογισμού Των Αποσβέσεων Σύμφωνα Με Το Ν . 2190 / 1920 « Περί Α. Ε. » .

Οι βασικές διατάξεις του Ν. 2190 / 1920 Για τις αποσβέσεις είναι οι εξής :

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της περ. Ε' (υποτίμηση Π. Π. Σ.) καθώς και της 9 αυτού του άρθρου (αναπροσαρμογή της αξίας Π. Π. Σ.) , τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία αποτιμούνται στην αξία της τιμής κτήσεως ή του κόστους ιδιοκατασκευής . Η αξία αυτή προσαυξάνεται με τις δαπάνες προσθηκών και βελτιώσεων και μειώνεται με τις αποσβέσεις που προβλέπονται στο άρθρο αυτό (άρθρο 43 παρ. 5α) .
2. Η απόσβεση του καθενός από τα Π. Π. Σ. είναι ανάλογη της ετήσιας μείωσης της αξίας του , που οφείλεται τόσο στην χρησιμοποίηση του στοιχείου αυτού , όσο και στην πάροδο του χρόνου και στην οικονομική απαξίωση του . Η απόσβεση κάθε στοιχείου ενεργείται συστηματικά και ομοιόμορφα μέσα στις χρήσεις της πιθανολογούμενης διάρκειας παραγωγικής χρησιμοποίησης του και σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις , που ισχύουν κάθε φορά . Τυχόν πρόσθετες αποσβέσεις , που διενεργούνται με βάση ειδικές φορολογικές διατάξεις με την μορφή αναπτυξιακών κινήτρων , παρατίθενται αναλυτικά , κατά κατηγορία παγίου , στο προσάρτημα , με μνεία των σχετικών φορολογικών διατάξεων . (άρθρο 43 παρ. 5δ) .
3. Η αρχή της συντηρητικότητας εφαρμόζεται πάντα και ιδιαίτερα , λογίζονται οι απαραίτητες αποσβέσεις και προβλέψεις , ανεξάρτητα από το αν κατά την χρήση προκύπτει κέρδος ή ζημία (άρθρο 43) .

Αξιολόγηση Των Αποσβέσεων .

Η σπουδαιότητα των αποσβέσεων στην διαμόρφωση του λειτουργικού κόστους και των αποτελεσμάτων χρήσης των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των επιχειρήσεων εκείνων που χαρίζονται ως μονάδες έντασης πάγιας περιουσίας , οδήγησε πολλούς έγκριτους οικονομολόγους να ασχοληθούν με την διαδικασία διενέργειας των αποσβέσεων .

Σύμφωνα με όσα ορίζει η φορολογική νομοθεσία « οι αποσβέσεις διενεργούνται με τη σταθερή μέθοδο επί της αξίας κτήσεως των παγίων περιουσιακών στοιχείων , προσαυξημένης με τις δαπάνες προσθηκών και βελτιώσεων , με εξαίρεση τα καινούργια μηχανήματα και το λοιπό μηχανολογικό εξοπλισμό παραγωγής , που αποκτώνται από 01 / 01 / 1993 και μετά για τα οποία οι αποσβέσεις διενεργούνται με την φθίνουσα μέθοδο απόσβεσης . Τα ανώτατα όρια των ποσοστών αποσβέσεων , που δύναται να πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις , καθορίζονται από τις διατάξεις προεδρικού διατάγματος , όπως τούτο ισχύει κάθε φορά » .

Και οι δύο όμως μέθοδοι που η κείμενη φορολογική νομοθεσία επιβάλλει για τον υπολογισμό των αποσβέσεων , παρουσιάζουν σημαντικά μειονεκτήματα .

Έτσι , όσον αφορά την σταθερή μέθοδο ατή παρουσιάζει τα εξής βασικά μειονεκτήματα :

Α) . Θεωρεί ως μοναδική αιτία μείωσης της αποσβεστέας αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων , το χρόνο , επιβαρύνοντας με το ίδιο ποσό καθένα από τα έτη ωφέλιμης διάρκειας ζωής του παγίου περιουσιακού στοιχείου . η θεώρηση όμως αυτή κάθε άλλο παρά αντικειμενική είναι , αφού δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψη ο βαθμός χρησιμοποίησης των παγίων περιουσιακών στοιχείων και συνεπώς η μείωση της αξίας αυτών , που οφείλεται στην ένταση της χρήσης τους . Αποτέλεσμα αυτής της μεθόδου είναι η μη

ορθολογική συσχέτιση των εξόδων που προέρχονται από τη χρήση ενός παγίου περιουσιακού στοιχείου με τα ποσά των αποσβέσεων κατά την ωφέλιμη διάρκεια ζωής του , στην περίπτωση , όπου η ένταση της χρήσης του διαφέρει σημαντικά από χρήση σε χρήση . Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι , στις περιπτώσεις εκείνες , όπου η ένταση της χρήσης των παγίων περιουσιακών στοιχείων διαφέρει από χρήση σε χρήση , παραποιείται η περιουσιακή συγκρότηση των επιχειρήσεων , καθώς επίσης και τα αποτελέσματα χρήσεως αυτών .

Β) . Η σταθερή μέθοδος αδυνατεί να λάβει υπόψη της την ραγδαία αναπτυσσόμενη τεχνολογία , η οποία συντελεί στην εμφάνιση πιο παραγωγικών και αποδοτικών παγίων στοιχείων , με αποτέλεσμα την οικονομική απαξίωση των παλαιότερων παγίων περιουσιακών . Συγκεκριμένα το γεγονός ότι , μέσω της σταθερής αποσβέσεως παραβλέπεται η τεχνολογική πρόοδος , έχει ως συνέπεια να εξουδετερώνεται ο ουσιαστικότερος σκοπός των αποσβέσεων , ο οποίος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των κεφαλαίων της επιχείρησης (ιδίων και ξένων κεφαλαίων) . Η σταθερότητα αυτή εξουδετερώνεται διότι σε αρκετές περιπτώσεις οι επιχειρηματικές μονάδες μέσω της σταθερής αποσβέσεως αδυνατούν να επαναφέρουν την αγοραστική δύναμη , που είχαν δαπανήσει προκειμένου , να αποκτήσουν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία τους , λόγω της στενότητας του χρόνου , που επιβάλλει η τεχνολογική πρόοδος . Η αδυναμία αυτή είναι δυνατόν να κλονίσει την ίδια την υπόσταση της επιχείρησης

Γ) . Παραβλάπεται το γεγονός ότι το ύψος των δαπανών επισκευών και συντηρήσεων αυξάνεται , με την πάροδο του χρόνου , ως εκδήλωση της μείωσης της παραγωγικότητας του παγίου περιουσιακού στοιχείου . Έτσι αποτυγχάνει να επιβαρύνει ομοιόμορφα τα οικονομικά αποτελέσματα των χρήσεων , αφού τα σταθερά ποσά των αποσβέσεων συνδυάζονται με συνεχώς αυξανόμενα ποσά εσόδων επισκευών και συντηρήσεων .

Όμως και η φθίνουσα μέθοδος η οποία εφαρμόζεται για τα μηχανήματα και το λοιπό μηχανολογικό ή τεχνικό εξοπλισμό παραγωγής , που αποκτήθηκαν από την 01 / 01 / 1993 και μετά παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις .

Συγκεκριμένα η μέθοδος αυτή ταιριάζει σε πάγια περιουσιακά στοιχεία , τα οποία παρουσιάζουν κατά τεκμήριο τα εξής χαρακτηριστικά :

- Έχουν μεγάλη αποδοτικότητα στα πρώτα έτη της ωφέλιμης διάρκειας ζωής τους και συνεχώς μειούμενη στα μετέπειτα έτη .
- Παρουσιάζουν σημαντικές φθορές κατά τα πρώτα έτη της λειτουργίας τους .

Όμως γίνεται αντιληπτό ότι , η μέθοδος αυτή αδυνατεί να απεικονίσει αντικειμενικά την μείωση της αξίας παγίων περιουσιακών στοιχείων , τα οποία παρουσιάζουν χαρακτηριστικά διαφορετικά από αυτά που προαναφέρθηκαν , όπως για παράδειγμα πάγια περιουσιακά στοιχεία των οποίων η φθορά επιταχύνεται μετά από τα πρώτα έτη λειτουργίας τους .

Επιπλέον η μέθοδος αυτή δεν λαμβάνει υπόψη της το γεγονός ότι , η αποδοτικότητα των επιχειρήσεων σε αρκετές περιπτώσεις αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου . Έτσι οι επιχειρήσεις αυτές αναγκάζονται στα πρώτα έτη ωφέλιμης διάρκειας ζωής των παγίων περιουσιακών τους στοιχείων , να επιβαρύνουν τα οικονομικά αποτελέσματα τους με ακόμη περισσότερα έξοδα , προς όφελος των επόμενων λογιστικών τους περιόδων . Αποτέλεσμα της ανομοιομορφίας αυτής επιβάρυνσης των χρήσεων είναι η ωφέλεια των μετόχων , που αποκτούν τις μετοχές τους μετά τις πρώτες διαχειριστικές χρήσεις , αφού χρήση με την χρήση μειώνεται η επιβάρυνση των αποτελεσμάτων χρήσεως , λόγω συνεχώς μειωμένων αποσβέσεων από την μια και αυξανόμενης αποδοτικότητας από την άλλη .

Επομένως μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι και οι δύο μέθοδοι απόσβεσης , που η φορολογική νομοθεσία επιβάλλει δεν είναι ικανές , ούτε την ακριβή απεικόνιση της περιουσίας των επιχειρήσεων στους ισολογισμούς να

διασφαλίσουν , αλλά ούτε και την απόλυτη προστασία του κεφαλαίου τους να επιτυγχάνουν .

Γι' αυτό το λόγο λοιπόν , η λογιστική επιστήμη δέχεται ως πιο δίκαιη και επιστημονική μέθοδο αποσβέσεως την λειτουργική , μέσω της οποίας η αποσβεστέα αξία των παγίων περιουσιακών στοιχείων κατανέμεται στις διαχειριστικές χρήσεις , ανάλογα με τον βαθμό και την ένταση χρησιμοποίησης τους . Το μεγάλο όμως μειονέκτημα της μεθόδου αυτής είναι η δύσκολη εφαρμογή της , αφού απαιτεί καταγραφή των όρων λειτουργίας των παραχθειςών μονάδων κ. λ. π. και το γεγονός ότι , δεν προσφέρεται στους παντοειδούς ελέγχους .

Τέλος θα πρέπει να σημειώσουμε την έντονη κριτική , που ασκείται στον λογισμό πρόσθετων αποσβέσεων . Οι αποσβέσεις αυτές αντίκειται στις λογιστικές αρχές , που οι διατάξεις του Ν. 2190 / 1920 επιβάλλουν , διότι μειώνουν την αξία των παγίων περιουσιακών στοιχείων χωρίς η μείωση αυτή να είναι πραγματική , με αποτέλεσμα να καθίσταται ανειλικρινής ο ισολογισμός των επιχειρήσεων και να παραποιείται το τελικό οικονομικό αποτέλεσμα , που επιτυγχάνουν . Επίσης με την διενέργεια πρόσθετων αποσβέσεων καταλύεται μία εκ των βασικότερων λογιστικών αρχών η οποία είναι η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων διότι δεν είναι δυνατός ο αντικειμενικός συσχετισμός των εσόδων , που προέρχονται από την χρησιμοποίηση των παγίων περιουσιακών στοιχείων με τις αποσβέσεις που διενεργούνται στην διάρκεια μιας λογιστικής περιόδου .

Άρα θα μπορούσαμε να πούμε ότι , πέρα από τις επισημαινόμενες αδυναμίες των μεθόδων απόσβεσης , η φορολογική νομοθεσία δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο την κατάσταση με την δυνατότητα , που παρέχει για την διενέργεια πρόσθετων αποσβέσεων , με αποτέλεσμα να καθίσταται δύσκολος εάν όχι αδύνατος ο σωστός προσδιορισμός των αποτελεσμάτων χρήσης και η απεικόνιση της πραγματικής περιουσιακής διάθρωσης των επιχειρήσεων .

Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία .

Έννοια Και Διάκριση Των Άυλων Παγίων Στοιχείων .

Σύμφωνα με όσα ορίζει ο Ν. 2190 / 1920 « Ασώματες ακινητοποιήσεις » είναι τα ασώματα οικονομικά αγαθά , που αποκτώνται από την επιχείρηση με σκοπό να χρησιμοποιηθούν παραγωγικά για χρονικό διάστημα οπωσδήποτε μεγαλύτερο του ενός έτους . Επίσης το Ε. Γ. Λ. Σ. ορίζει ότι , οι « ασώματες ακινητοποιήσεις » είναι οικονομικά αγαθά , που δεν έχουν φυσική υπόσταση , αλλά είναι δεκτικά χρηματικής αποτιμήσεως και δύναται να αποτελέσουν αντικείμενο συναλλαγής , είτε αυτά μόνα , είτε μαζί με την οικονομική μονάδα . Έτσι , τα κύρια χαρακτηριστικά των άυλων παγίων στοιχείων συνοψίζονται ως εξής :

- Δεν έχουν φυσική υπόσταση .
- Αποκτώνται με σκοπό να χρησιμοποιηθούν παραγωγικά .
- Έχουν ωφέλιμη διάρκεια ζωής σχετικά μεγάλη .
- Μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο συναλλαγής , αφού είναι δεκτικά χρηματικής αποτιμήσεως .

Τα άυλα αγαθά παρέχουν οικονομικά οφέλη στις επιχειρήσεις , που τα κατέχουν , μέσω των δικαιωμάτων και προνομίων , που συνδέονται με την κατοχή τους . Διακρίνονται δε στις εξής δύο κατηγορίες :

Α) . Δικαιώματα , όπως π.χ διπλώματα ευρεσιτεχνίας , εμποροβιομηχανικά σήματα ή πνευματική ιδιοκτησία .

B) . Πραγματικές καταστάσεις , ιδιότητες και σχέσεις , όπως π.χ η πελατεία , η φήμη , η πίστη , η καλή οργάνωση της οικονομικής μονάδας ή η ειδίκευση στην παραγωγή ορισμένων αγαθών . Στην δεύτερη αυτή κατηγορία ανήκουν τα στοιχεία , που συνθέτουν την έννοια του γνωστού όρου της « υπεραξίας » ή « φήμης και πελατείας » της επιχειρήσεως και τα οποία προσδίδουν στην επιχείρηση , που λειτουργεί παραγωγικά συνολική αξία μεγαλύτερη από εκείνη που προκύπτει από την αποτίμηση των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων .

Τέλος σημειώνεται ότι , σύμφωνα με το Ε. Γ. Λ. Σ. και το υπόδειγμα ισολογισμού , στην κατηγορία των ασώματων ακινητοποιήσεων περιλαμβάνονται τα εξής άυλα οικονομικά αγαθά :

- Υπεραξία επιχειρήσεως (λογαριασμός 16 . 00)
- Δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας (λογαριασμός 16 . 01 και διάφοροι υπολογαριασμοί) .
- Λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις (λογαριασμού 16 . 04 και 16 . 05) .
- Έξοδα ερευνών και αναπτύξεως (λογαριασμοί 16 . 11 και 16 . 12) .
- Προκαταβολές κτήσεως ασώματων ακινητοποιήσεων (λογαριασμός 16.98)

Λογιστική Των Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων .

Υπεραξία Επιχειρήσεως (Goodwill)

Κατά το Ε. Γ. Λ. Σ. υπεραξία , που δημιουργείται κατά την εξαγορά ή συγχώνευση ολόκληρης οικονομικής μονάδας και που είναι ίση με τη διαφορά μεταξύ του ολικού τμήματος αγοράς και της πραγματικής αξίας των επιμέρους

περιουσιακών στοιχείων . Στην περίπτωση συγχωνεύσεως η πραγματική αξία προσδιορίζεται κατά την διαδικασία , που ορίζει το άρθρο 9 του Ν . 2190 / 1920 .

Η αναγραφή της υπεραξίας στο ενεργητικό της επιχειρήσεως επηρεάζεται μόνον εφόσον αυτή αποκτήθηκε εξ' επαχθούς αιτίας , δηλαδή εφόσον η υπεραξία αποκτήθηκε με εξαγορά από άλλη επιχείρηση . Επομένως δεν είναι επιτρεπτή η λογιστική εμφάνιση της υπεραξίας , που δημιουργείται από την ίδια την επιχείρηση .

Όσον αφορά Δε την απόσβεση της υπεραξίας αυτή σύμφωνα με όσα ορίζει στο άρθρο 43 παρ. 4β ο Ν. 2190 / 1920 θα πρέπει να ολοκληρώνεται είτε εφάπαξ μέσα στην διαχειριστική χρήση , που αποκτήθηκε , είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερες από μια χρήσεις , οι οποίες δεν είναι δυνατόν να υπερβαίνουν τα πέντε έτη .

Δικαιώματα Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας .

Στην κατηγορία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνονται ασώματα ή άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία συνιστούν το δικαίωμα μιας επιχειρήσεως να τα εκμεταλλεύεται κατ' αποκλειστικότητα και τα οποία προσδίνουν σε αυτή την εμπορική της ταυτότητας , τα κυριότητα στοιχεία είναι τα εξής :

- Εμπορική επωνυμία
- Ο διακριτικός τίτλος
- Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας
- Τα υποδείγματα ή σχέδια
- Οι μέθοδοι τεχνογνωσίας (know – how)
- Το μισθωτικό δικαίωμα κ. α.

Κατά το Ε. Γ. Λ. Σ. όλα τα παραπάνω άυλα περιουσιακά στοιχεία καταχωρούνται στους οικείους υπολογαριασμούς του λογαριασμού 16.01 «

δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησία » . Βασική προϋπόθεση για την καταχώρηση εξόδων αγοράς ή παραγωγής στον λογαριασμό 16.01 αποτελεί η προσδοκία ότι τα δικαιώματα για τα οποία γίνονται έξοδα θα αποδώσουν αποτελέσματα στην οικονομική μονάδα . Απαγορεύεται ρητά η αποθεματοποίηση εξόδων στους υπολογαριασμούς του λογαριασμού 16 , όταν είναι βέβαιο ότι , δεν προσδοκάται οποιοδήποτε αποτέλεσμα από την πραγματοποίηση των εξόδων αυτών .

Τέλος όσον αφορά την απόσβεση των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας ο Ν. 2190 / 1920 και το Ε. Γ. Λ. Σ. , οι διατάξεις των οποίων συμπορεύονται , ορίζουν ότι , η αξία κτήσεως των άυλων στοιχείων του λογαριασμού 16.01 αποσβένεται με ισόποση ετήσια απόσβεση μέσα στον χρόνο παραγωγικής χρησιμότητας κάθε ασώματου στοιχείου και σε περίπτωση που το άυλο δικαίωμα έχει από τον νόμο προστασία περιορισμένης διάρκειας , μέσα στον χρόνο της περιορισμένης αυτής διάρκεια .

Έξοδα Ερευνών Και Ανάπτυξης .

Για την έννοια των εξόδων αυτών το διεθνές λογιστικό πρότυπο Νο 9 το οποίο μεταφράστηκε από το σώμα ορκωτών λογιστών , στο περιοδικό « λογιστής » αναφέρει τα εξής :

Έρευνα : είναι η προσχεδιασμένη αναζήτηση , η οποία γίνεται με την ελπίδα της κατάκτησης νέων επιστημονικών ή τεχνολογικών γνώσεων και αντιλήψεων .

Ανάπτυξη : είναι η μετουσίωση των επιτευγμάτων της έρευνας ή άλλων γνώσεων σε σχέδιο ή πρόγραμμα για την παραγωγή νέων ή ουσιωδώς βελτιωμένων υλικών , επινοήσεως προϊόντων μεθόδων , συστημάτων ή υπηρεσιών προτού αρχίσει η εμπορική παραγωγή .

Στα έξοδα (κόστους) ερευνών και αναπτύξεως , σύμφωνα με την επιτροπή διεθνών λογιστικών προτύπων πρέπει να περιλαμβάνονται :

Α) . Οι μισθοί , τα ημερομίσθια και οι λοιπές σχετικές δαπάνες του προσωπικού , που ασχολείται στις δραστηριότητες ερευνών και αναπτύξεως .

Β) . Το κόστος των υλικών και υπηρεσιών , που αναλώθηκαν για τις δραστηριότητες ερευνών και αναπτύξεως .

Γ) . Την απόσβεση του εξοπλισμού και των εγκαταστάσεων στην έκταση που χρησιμοποιήθηκαν για τις δραστηριότητες έρευνας και αναπτύξεως

Δ) . Άλλες δαπάνες που σχετίζονται , με τις δραστηριότητες ερευνών και αναπτύξεως , όπως είναι οι αποσβέσεις σημάτων και αδειών .

Κατά το Ε. Γ. Λ. Σ. τα έξοδα αυτά κατανέμονται ως εξής :

- Επιβαρύνουν το κόστος των ακινητοποιήσεων , όταν η ερευνητική δραστηριότητα οδηγεί στην ανακάλυψη μιας νέας μεθόδου ή ενός νέου προϊόντος , από την εκμετάλλευση των οποίων αναμένεται η πραγματοποίηση για πολλά χρόνια πρόσθετων αξιόλογων εσόδων .
- Επιβαρύνουν κατά το όλο ή μέρος τα μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως.

Τέλος όσον αφορά την απόσβεση των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης ο Ν. 2190 / 1920 και το Ε. Γ. Λ. Σ. τα οποία εναρμονίζονται πλήρως στο θέμα αυτό ορίζουν ότι , τα έξοδα ερευνών και ανάπτυξης αποσβένονται , είτε εφάπαξ κατά τον χρόνο πραγματοποίησής τους , είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία .

Προκαταβολές Κτήσεως Ασώματων Ακινήτοποιήσεων .

Για τις προκαταβολές αυτές το Ε. Γ. Λ. Σ. προβλέπει τον λογαριασμό 16.98 στον οποίο καταχωρούνται και παρακολουθούνται οι προκαταβολές που δίνονται για την απόκτηση ασώματων οικονομικών αγαθών . Ο λογαριασμός των προκαταβολών τακτοποιείται λογιστικώς μετά την λήψη του σχετικού

τιμολογίου ή εάν πρόκειται για εισαγωγή από το εξωτερικό , μετά τον προσδιορισμό του κόστους αγοράς , ως εξής :

Πιστώνεται ο λογαριασμός 16.98 , με χρέωση άλλων υπολογαριασμών του λογαριασμού 16 .

Αξιολόγηση Της Λογιστικής Αντιμετώπισης Των Άϋλων Περιουσιακών Στοιχείων .

Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 2190 / 1920 και του Ε. Γ. Λ. Σ. , έχουν διατυπώσει επιφυλάξεις , όσον αφορά την επάρκεια τους να διασφαλίσουν την απεικόνιση της πραγματικής οικονομικής διάθρωσης των επιχειρήσεων στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις . Ειδικότερα , για την λογιστική πρακτική , που ο νόμος επιβάλλει σε σχέση με τα άϋλα οικονομικά αγαθά έχουν εκφραστεί ποικίλοι προβληματισμοί .

Ένας ίσως , από τους σημαντικότερους προβληματισμούς σχετίζεται με την « υπεραξία » , που δημιουργείται από την ίδια την επιχείρηση . Δηλαδή με την ικανότητα της οικονομικής μονάδας να πραγματοποιεί υψηλά κέρδη . Το σημείο αυτό αποτελεί πεδίο αντιπαράθεσης αφού υπάρχουν εκείνοι που υποστηρίζουν ότι , ορθώς ο νόμος απαγορεύει την αναγραφή της υπεραξίας στο ενεργητικό , όταν αυτή δημιουργείται από την ίδια την επιχείρηση και υπάρχει η αντίθετη άποψη που υποστηρίζει ότι θα πρέπει λογιστικά να εμφανίζεται η « υπεραξία » των επιχειρήσεων ακόμα και όταν δημιουργούνται από τις ίδιες τις οικονομικές μονάδες .

Η μεν πρώτη άποψη τεκμηριώνεται με το επιχείρημα ότι , η δημιουργημένη από την επιχείρηση « υπεραξία » , δεν αποτελεί πραγματική αξία και συνεπώς είναι εσφαλμένη η λογιστική απεικόνιση της . Επιπλέον υποστηρίζεται ότι η « υπεραξία » των επιχειρήσεων απεικονίζεται έμμεσα τόσο

στην χρηματοοικονομική τους θέση , όσο και στα οικονομικά αποτελέσματα , που επιτυγχάνουν . Εάν δηλαδή , μία επιχείρηση κατορθώσει να βελτιώνει συνεχώς τα στοιχεία , που συνθέτουν την υπεραξία της (αποτελεσματική διοίκηση , εκτεταμένη πελατεία , πίστη στην αγορά κ. λ. π.) η βελτίωση αυτή θα επιδράσει θετικά τόσο , στα στοιχεία του ισολογισμού της , όσο και στο οικονομικό αποτέλεσμα , που θα επιτύχει .

Όσοι όμως είναι υπέρ της δεύτερης άποψης , δηλαδή υπέρ της λογιστικής απεικόνισης της « υπεραξίας » , ακόμα και όταν αυτή δημιουργείται από την ίδια την επιχειρηματική μονάδα , υποστηρίζουν ότι , η μη αναγραφόμενη στο ενεργητικό των επιχειρήσεων της « υπεραξίας » τους , έχει ως αποτέλεσμα να μην ικανοποιείται πλήρως η ανάγκη της πληροφόρησης. Την θέση τους αυτή την δικαιολογούν από το γεγονός ότι , όλες σχεδόν οι επιχειρήσεις , που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο ή πρόκειται να εισαχθούν , επικαλούνται και πολλά άλλα στοιχεία , τα οποία ουσιαστικά συνθέτουν την « υπεραξία » τους , όπως για παράδειγμα είναι , η καλή τους φήμη , η εκτεταμένη πελατεία τους , οι αναπτυξιακές συνθήκες του κλάδου τους , η ποιότητα του προσωπικού τους , κ. λ. π. Έτσι , η μη λογιστική απεικόνιση των στοιχείων αυτών , με την μορφή της « υπεραξίας » δημιουργεί αντικειμενικές δυσχέρειες στην άντληση αξιόπιστων πληροφοριών , όσων αφορά την μελλοντική πορεία της επιχείρησης . Με άλλα λόγια οι υποστηρικτές της άποψης αυτής θεωρούν πώς υπάρχει ένα έλλειμμα ουσιαστικής πληροφόρησης , όσον αφορά την λογιστική αντιμετώπιση της υπεραξίας , που ο νόμος ορίζει . Δεδομένης μάλιστα της συνεχούς αναπτύξεως των κεφαλαιαγορών και της αυξανόμενης ανάγκης των επιχειρήσεων να προσελκύουν κεφάλαια από την διάθεση των μετοχών τους προς το επενδυτικό κοινό . Η βαρύτητα της άποψης αυτής καταδεικνύεται από το γεγονός ότι , κατά την ανάλυση και μελέτη των οικονομικών καταστάσεων , λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες , οι οποίοι δεν είναι δυνατόν , να εμφανιστούν στις καταστάσεις αυτές .

Επίσης , όσον αφορά τα άυλα περιουσιακά στοιχεία έντονη κριτική ασκείται και για τον τρόπο διενέργειας των αποσβέσεων και συγκεκριμένα για

την χρονική διάρκεια στα πλαίσια της οποίας θα πρέπει , σύμφωνα με τον νόμο να ολοκληρώνεται η απόσβεση . Η κριτική αυτή εστιάζεται σε εκείνα τα ασώματα οικονομικά αγαθά , που δεν έχουν σαφή περιορισμένη διάρκεια ζωής και είναι δυνατόν να ακολουθούν την επιχείρηση καθόλο της το βίο , όπως π. χ η εμπορική επωνυμία , τα σήματα , το goodwill κ. λ. π.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα σε αυτή την περίπτωση αποτελεί ο τρόπος διενέργειας αποσβέσεως ενός σήματος . Σύμφωνα λοιπόν , με τον Ν. 2190 / 1920 το σήμα ως άυλο περιουσιακό στοιχείο , πρέπει να αποσβένεται μέσα στον χρόνο της παραγωγικής τους χρησιμότητας , αν δε από τον νόμο η προστασία είναι περιορισμένης διάρκειας , η απόσβεση θα πρέπει να διενεργείται , μέσα στον χρόνο της περιορισμένης αυτής διάρκειας .

Όμως κατά πόσο ο νόμος μπορεί να προσδιορίσει αντικειμενικά την χρονική διάρκεια , κατά την οποία , μια επιχείρηση θα αποκομίσει οφέλη από την χρήση του σήματος της , όταν η καθημερινή πρακτική αποδεικνύει ότι όλες οι επιχειρήσεις επενδύουν χρήμα και κόπο , ώστε να κάνουν ευρύτερα γνωστό το σήμα τους ; Η απάντηση στο ερώτημα αυτό δίδεται εάν αναλογιστούμε τα οικονομικά οφέλη , που αποκομίζουν επιχειρήσεις , όπως η 3E , η AB Βασιλόπουλος κ. λ. π. από την χρήση των σημάτων τους .

Γίνεται λοιπόν φανερό ότι , ο λογιστικός χειρισμός που ο νόμος επιβάλλει σχετικά με τα άυλα οικονομικά αγαθά αντίκειται στην αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων , σύμφωνα με την οποία κάθε έσοδο εμφανίζεται στα αποτελέσματα χρήσεως στην οποία προέκυψε και κάθε έξοδο στα αποτελέσματα χρήσεως , την οποία βαρύνει . Με άλλα λόγια η λογιστική πρακτική , που ο νόμος επιβάλλει για τα άυλα οικονομικά αγαθά και δη για εκείνα , που ακολουθούν καθ' όλη την διάρκεια της ζωής της μια επιχείρηση . Έχει ως αποτέλεσμα να διαγράφεται η αξία κτήσεως τους σε μια εξαιρετικά βραχύχρονη περίοδο και επομένως να οδηγούμεθα σε λανθασμένο προσδιορισμό του αποτελέσματος και της οικονομικής θέσης της επιχείρησης.

Παρόμοιοι προβληματισμοί έχουν διατυπωθεί και για άλλα ασώματα οικονομικά αγαθά , όπως για παράδειγμα είναι το Goodwill , η εμπορική

επωνυμία , τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας κ. λ. π. , διότι η υπάρχουσα νομοθεσία αγνοεί παντελώς τον χρόνο κατά τον οποίο , θα μειώνεται πραγματικά η αξία των στοιχείων αυτών , ορίζοντας αυθαίρετα ένα χρονικό διάστημα , εντός του οποίου θα πρέπει να διαγράφει η αποσβεστέα αξία τους . Έτσι παρατηρείται το παράδοξο φαινόμενο , ενώ η κατοχή ενός άυλου οικονομικού αγαθού να αποφέρει οφέλη στην επιχείρηση , που το κατέχει , η αξία αυτού να έχει αποσβεστεί πλήρως και να έχει επιβαρύνει κατά τρόπο ανορθολογικό προηγούμενες χρήσεις , μέσω των συσσωρευμένων αποσβέσεων , που ο νόμος επιβάλλει .

Επομένως από τα προαναγραφόμενα γίνεται σαφές ότι , η ωφέλιμη διάρκεια ζωής ορισμένων άυλων περιουσιακών στοιχείων δεν προσδιορίζεται με βάση τα οικονομικά κριτήρια , αλλά με βάση μια νομικίστικη αντίληψη . Έτσι η λογιστική επιστήμη , παρόλο που έχει κάνει δεκτό , πως τα έσοδα από τη χρήση τέτοιων άυλων αγαθών δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως έσοδα μιας λογιστικής περιόδου , ούτε το κόστος κτήσεως τους ως έξοδα μόνο μιας τέτοιας περιόδου , εντούτοις δεν έχει επεξεργαστεί ένα γενικά αποδεκτό μέτρο κατανομής και συσχετισμού των εσόδων και εξόδων από την χρήση των άυλων αγαθών .

Συμμετοχές .

Έννοια Και Διακρίσεις .

Κατά το Ε. Γ. Λ. Σ. και το Ν. 2190 / 1920 , οι συμμετοχές είναι δικαιώματα συμμετοχής στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων , δηλαδή οι μετοχές Α. Ε. , τα εταιρικά μερίδια Ε. Π. Ε. και οι εταιρικές μερίδες άλλης νομικής μορφής εταιρειών , εφόσον το ποσοστό συμμετοχής υπερβαίνει το 10 % του κεφαλαίου κάθε εταιρείας και προσθέτως η απόκτηση των τίτλων αυτών γίνεται με σκοπό την διαρκή κατοχή τους . Σε περίπτωση , που δεν συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις οι τίτλοι αυτοί χαρακτηρίζονται ως χρεόγραφα .

Σύμφωνα με το Ε. Γ. Λ. Σ. και τον Ν . 2190 / 1920 οι συμμετοχές διακρίνονται σε :

- Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις .
- Συμμετοχές σε μη συνδεδεμένες επιχειρήσεις .

Οι συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις καταχωρούνται στο λογαριασμό 18.00 . κατά τον Ν. 2190 / 1920 (άρθρο 42 παρ. 5) και το Ε. Γ. Λ. Σ. συνδεδεμένες επιχειρήσεις , είναι οι ακόλουθες :

Α) . Οι επιχειρήσεις εκείνες μεταξύ των οποίων υπάρχει σχέση μητρικής εταιρείας προς θυγατρική .

Σχέση μητρικής επιχειρήσεως προς θυγατρική υπάρχει όταν μια επιχείρηση (Μητρική) :

- Έχει την πλειοψηφία του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων μίας άλλης επιχειρήσεως , έστω και εάν αυτή η πλειοψηφία σχηματίζεται ύστερα από συνυπολογισμό των τίτλων και δικαιωμάτων , που κατέχονται από τρίτους για λογαριασμό της μητρικής επιχειρήσεως ή έχει αποκτηθεί ύστερα από συμφωνία με άλλο μέτοχο ή εταίρο αυτής της θυγατρικής επιχειρήσεως ή
- Συμμετέχει στο κεφάλαιο μιας άλλης επιχειρήσεως και έχει το δικαίωμα είτε άμεσα , είτε μέσω τρίτων να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών των οργάνων διοικήσεως της επιχείρησης αυτής (θυγατρικής) ή
- Ασκεί δεσπύζουσα επιρροή σε μια άλλη επιχείρηση (θυγατρική) . Δεσπύζουσα επιρροή υπάρχει όταν η μητρική επιχείρηση διαθέτει άμεσα ή έμμεσα τουλάχιστον το 20 % του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων των ψήφου της θυγατρικής και ασκεί κυρίαρχη επιρροή στη διοίκηση ή λειτουργία της τελευταίας .

Για τον υπολογισμό της παραπάνω πλειοψηφίας του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου , στο ποσοστό συμμετοχής της μητρικής επιχειρήσεως σε μια άλλη επιχείρηση προσθέτονται και τα ποσοστά κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου της άλλης αυτής επιχειρήσεως , που κατέχονται από άλλη ή άλλες θυγατρικές επιχειρήσεις .

Β) . Οι συνδεδεμένες επιχειρήσεις της προηγούμενης περίπτωσης (Α) και κάθε μια από τις θυγατρικές ή τις θυγατρικές των θυγατρικών των συνδεδεμένων αυτών επιχειρήσεων .

Γ) . Οι θυγατρικές επιχειρήσεις των προηγούμενων περιπτώσεων (Α) και (Β) , άσχετα εάν μεταξύ τους δεν υπάρχει απευθείας δεσμός συμμετοχής .

Τέλος στον ισολογισμό 18.01 καταχωρούνται και παρακολουθούνται οι συμμετοχές της οικονομικής μονάδας σε μη συνδεδεμένες επιχειρήσεις .

Λογιστική Συμμετοχών .

Οι συμμετοχές τόσο σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις , όσο και σε μη συνδεδεμένες καταχωρούνται στους λογαριασμούς τους , με την αξία κτήσεως τους . Ως αξία κτήσεως θεωρείται :

A) . Το ποσό που καταβάλλεται απευθείας στην εκδότρια εταιρεία κατά την συγκρότηση του κεφαλαίου της . Αν για την απόκτηση της συμμετοχής έλαβε χώρα εισφορά σε είδος , ως αξία της συμμετοχής Δε θεωρείται η αξία των εισφερθέντων , όπως προέκυψε από τα βιβλία της επιχειρήσεως πριν από την εισφορά αλλά η αξία των εισφερθέντων , όπως προκύπτει από την πράξη εισφοράς . Η μεταξύ των δύο αυτών αξιών διαφορά , συνίσταται αποτέλεσμα για την εισφέρουσα .

B) . Το ποσό που καταβάλλεται για την αγορά της συμμετοχής (μετοχές Α. Ε , μερίδια Ε. Π. Ε , κ. λ. π.) τα ειδικά έξοδα αγοράς δεν προσαυξάνουν την αξία κτήσεως των συμμετοχών , αλλά θεωρούνται έξοδα της τρέχουσας χρήσεως και καταχωρούνται στον ισολογισμό 64.10.00 « προμήθειες και λοιπά έξοδα συμμετοχών » επιβαρύνοντας τα αποτελέσματα της κλειόμενης χρήσεως .

Γ) . Η ονομαστική αξία των τίτλων , που δίδονται στην οικονομική μονάδα , λόγω νομικής αναπροσαρμογής των περιουσιακών στοιχείων της εκδότριας εταιρείας ή κεφαλαιοποίησης των αποθεματικών της . Η χρέωση του λογαριασμού της συμμετοχής γίνεται με πίστωση του λογαριασμού 41.06 « διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας μετοχών και χρεογράφων » που εμφανίζεται στα ίδια κεφάλαια της οικονομικής μονάδας .

Όσον αφορά την αποτίμηση των συμμετοχών , αυτές αποτιμούνται στην χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως ή αποτίμησής τους στην προηγούμενη απογραφή και της τρέχουσας τιμή τους .

Ως τρέχουσα τιμή θεωρείται :

- Για τους εισηγμένους στο χρηματιστήριο τίτλους , ο μέσος όρος της χρηματιστηριακής τους τιμής κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσης .
- Για τους τίτλους , που δεν είναι εισηγμένοι στο χρηματιστήριο , η εσωτερική λογιστική αξία , όπως αυτή προέκυψε από τον νόμιμα συνταγμένο τελευταίο ισολογισμό της εταιρείας , που εξέδωσε τις συμμετοχές .

Αξιολόγηση Της Λογιστικής Αντιμετώπισης Των Συμμετοχών.

Οι διατάξεις του Ν. 2190 / 1920 και του Ε. Γ. Λ. Σ. συμπορεύονται ως προς τον εννοιολογικό προσδιορισμό του όρου συμμετοχές , καθώς και στην διάκριση του από τα χρεόγραφα και τους τίτλους ακινητοποιήσεων . Εντούτοις πλήθος παρατηρήσεων έχει διατυπωθεί σχετικά με την επάρκεια της διάκρισης των συμμετοχών από τα χρεόγραφα .

Οι παρατηρήσεις αυτές επικεντρώνονται στα κριτήρια , με βάση τα οποία οι τίτλοι (μετοχές Α. Ε. , εταιρικά μερίδια Ε. Π. Ε. , κ. λ. π.) κατατάσσονται στην κατηγορία των συμμετοχών ή χρεογράφων : Συγκεκριμένα , επισημαίνεται ότι , ο νόμος αγνοεί παντελώς το στοιχείο της βαρύτητας που μπορεί να έχει για τον ισολογισμό μιας εταιρείας , η κατοχή τίτλων το ποσοστό των οποίων μπορεί να είναι μικρότερο του 10 % . Η σημασία του στοιχείου αυτού καταδεικνύεται εάν αναλογιστούμε την βαρύτητα , που θα είχε στον ισολογισμό οποιασδήποτε ελληνικής επιχείρησης η κατοχή μετοχών της εθνικής τράπεζας , οι οποίες θα

αντιπροσώπευαν το 5 % του μετοχικού της κεφαλαίου . Όπως επίσης , εάν λάβουμε υπόψη μας την τεράστια σημασία , που θα είχε για μια επιχείρηση η κατοχή μετοχών της ανταγωνίστριας της , έστω και εάν αυτές δεν αντιπροσώπευαν το 10 % του μετοχικού της κεφαλαίου . Έτσι , σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρείται το φαινόμενο , μια επιχείρηση , η οποία έχει στην κατοχή της τίτλους που αντιπροσωπεύουν ποσοστό κατώτερο του 10 % , και τις οποίες δεν έχει καμία πρόθεση να εκποιήσει διότι έχουν βαρύνουσα σημασία για την ανάπτυξη της δραστηριότητας της , να εμφανίσει τους τίτλους αυτούς στην κατηγορία των χρεογράφων . Αποτέλεσμα της λογιστικής αυτής πρακτικής , που ο νόμος « περί Α. Ε. » επιβάλλει , είναι η πλασματική υποτίμηση του παγίου ενεργητικού με την ταυτόχρονη πλασματική υπερτίμηση του κυκλοφορούν ενεργητικού .

Μία άλλη σημαντική επισήμανση σχετικά με την σαφή ή μη διάκριση των συμμετοχών από τα χρεόγραφα . Αναφέρεται στον χρόνο κατά τον οποίο ο νόμος λαμβάνει υπόψη του την πρόθεση εκποίησης των τίτλων (οι οποίοι είναι τουλάχιστον ίση με το 10 % του κεφαλαίου) . Έτσι τίθεται το ουσιαστικό ερώτημα . Με ποίο σκεπτικό ο Ν. 2190 / 1920 , αλλά και το Ε. Γ. Λ. Σ. , λαμβάνουν υπόψη τους την πρόθεση εκποίησης των τίτλων κατά των χρόνο απόκτησης τους , και όχι κατά τον χρόνο σύνταξή του ισολογισμού; . Δηλαδή , σύμφωνα με όσα ορίζει ο νόμος αποκλείεται η πρόθεση πώλησης των τίτλων , που αποκτήθηκαν με σκοπό την διαρκή κατοχή τους , κατά τον χρόνο σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων ;

Στο σημείο αυτό είναι σαφής η αδυναμία του νόμου να προβλέψει τις τυχόν προθέσεις , που υπάρχουν από τους υπεύθυνους σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων να αλλοιώσουν την περιουσιακή διάθρωση των επιχειρηματικών μονάδων , ανάλογα με τους σκοπούς , που επιδιώκουν κάθε φορά . Αποτέλεσμα της αδυναμίας αυτής είναι , η μη διασφάλιση της πραγματικής οικονομικής εικόνας των επιχειρήσεων και περαιτέρω η άντληση μη αξιόπιστων πληροφοριών .

Τέλος ένα άλλο βασικό στοιχείο , που ο νόμος αγνοεί όσον αφορά την κατάταξη των μετοχών των Α. Ε στην κατηγορία των συμμετοχών ή χρεογράφων είναι , αυτό της εμπορευσιμότητας . Της δυνατότητας δηλαδή , που είχε μια μετοχή να εκποιηθεί . Η σπουδαιότητα της εμπορευσιμότητας των μετοχών διακρίνεται , εάν συγκρίνουμε τις μετοχές μιας Α. Ε. , οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο , με τις μετοχές μιας Α. Ε. , που δεν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο . Στην πρώτη περίπτωση οι δυνατότητες πώλησης των μετοχών σαφώς και είναι μεγαλύτερες .

Συνεπώς από τα προαναφερόμενα καθίσταται αντιληπτό το γεγονός ότι , τα κριτήρια βάση των οποίων διακρίνονται οι συμμετοχές από τα χρεόγραφα δεν διασφαλίζουν την αρχή της ειλικρίνειας των λογαριασμών , σύμφωνα με την οποία κάθε λογαριασμός θα πρέπει να αποδίδει πιστά την περιουσιακή διάθρωση της επιχείρησης , χωρίς να υποτιμάται ή να υπερτιμάται κανένα περιουσιακό στοιχείο .

Μια άλλη σημαντική παρατήρηση , όσον αφορά τις συμμετοχές , σχετικά με τον προσδιορισμό της αξίας κτήσεως τους , που είναι και η αξία με την οποία καταχωρούνται και παρακολουθούνται στους λογαριασμούς . Συγκεκριμένα , κατακρίνεται η καταχώρηση των ειδικών εξόδων αγοράς των συμμετοχών στον λογαριασμό 64.10.00 « προμήθειες και λοιπά έξοδα αγοράς συμμετοχών και χρεογράφων » . Η λογιστική αυτή μεταχείριση αλλοιώνει την αξία κτήσεως των συμμετοχών και επιβαρύνει τα έξοδα της κλειόμενης χρήσεως , με τρόπο αντίθετο προς τις λογιστικές αρχές . Αυτό συμβαίνει διότι , αντί τα ειδικά αυτά έξοδα αγοράς (συμβολαιογραφικά , μεσιτικά , προμήθειες χρηματιστών κ. λ. π.) να κατανεμηθούν σε περισσότερες από μια λογιστικές περιόδους , αυτά επιβαρύνουν μόνον την χρήση στην οποία πραγματοποιήθηκαν , με αποτέλεσμα να υποτιμάται το οικονομικό αποτέλεσμα της χρήσης αυτής .

Επιπλέον το γεγονός ότι , τα ειδικά αγοράς των συμμετοχών δεν προσauξάνουν την αξία κτήσεως τους (όπως θα έπρεπε αφού πρόκειται για περιουσιακό στοιχείο το οποίο θα παραμείνει στην κατοχή της επιχείρησης για περισσότερες από μια χρήσεις) , έχει ως αποτέλεσμα την παραβίαση της αρχής

του ιστορικού κόστους , η οποία αποτελεί την βάση αποτιμώσεως των περιουσιακών στοιχείων . Με άλλα λόγια η συγκεκριμένη λογιστική πρακτική οδηγεί στην υποτίμηση της αξίας κτήσεως των συμμετοχών και επομένως στην εσφαλμένη αποτίμηση αυτών .

Αξίζει ακόμη να σημειωθεί η ένσταση , που υπάρχει , όσον αφορά την προσαύξηση της αξίας κτήσεως των συμμετοχών , με την ονομαστική αξία των τίτλων , που λαμβάνει η επενδύουσα εταιρεία , δίχως αντάλλαγμα , όταν η εκδότρια εταιρεία προβαίνει σε κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών τα οποία υπήρχαν κατά τον χρόνο απόκτησης των τίτλων . Η ένσταση αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι , εφόσον τα αποθεματικά υπήρχαν , κατά τον χρόνο απόκτησης των τίτλων προφανώς θα έχουν ληφθεί υπόψη , προκειμένου να προσδιοριστεί το ύψος του ανταλλάγματος , για την απόκτηση των συμμετοχών . Συνεπώς η αξία κτήσεως των συμμετοχών δεν αλλοιώθηκε , απλά η αξία αυτή εκφράζεται με μεγαλύτερο αριθμό τίτλων .

Οι προαναφερόμενες παρατηρήσεις , για την αξία κτήσεως των συμμετοχών , αποδεικνύουν τις αδυναμίες που υφίσταται στον προσδιορισμό της . Αδυναμίες οι οποίες δημιουργούν σοβαρές δυσχέρειες στην απεικόνιση της αληθινής οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων .

Ακόμη , σοβαρούς προβληματισμούς έχουν διατυπωθεί για τον τρόπο αποτίμησης των συμμετοχών . Ως γνωστό ο νόμος ορίζει ότι , οι συμμετοχές θα πρέπει να αποτιμώνται στην χαμηλότερη τιμή , μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας τιμής . Αυτός ο τρόπος αποτίμησης είναι απόλυτα εναρμονισμένος προς την βασική λογιστική αρχή της συντηρητικότητας . Η βασική επιδίωξη της οποίας δεν είναι σκόπιμη απόκρυψη κερδών και η υποτίμηση της περιουσιακής συγκρότησης των επιχειρήσεων , αλλά η εξασφάλιση της βιωσιμότητάς τους και η συνέχιση της λειτουργίας τους .

Παρόλα αυτά όμως δεν είναι δυνατή και η ταυτόχρονη εφαρμογή της αρχής της πραγματικής εικόνας , διότι ο τρόπος αποτίμησης των συμμετοχών συντελεί στην υποτιμημένη εμφάνιση του συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου και ενίοτε στην επιβάρυνση του αποτελέσματος της χρήσεως (όταν η

τρέχουσα τιμή είναι μικρότερη από την τιμή κτήσεως) . Έτσι , γίνεται αντιληπτό πως δεν είναι εφικτή η ταυτόχρονη επίτευξη των δύο βασικών στοιχείων , που οι διατάξεις της 4^{ης} κοινοτικής οδηγίας έχουν θέσει , δηλαδή της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και της διαφάνειας των οικονομικών τους καταστάσεων . Μάλιστα στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε , ότι η μειωμένη απεικόνιση της αξίας των συμμετοχών , καθ' όλη την χρονική διάρκεια της κατοχής τους από μια επιχειρηματική μονάδα , βαίνει προς όφελος της χρήσεως κατά την οποία οι συμμετοχές μπορεί να εκποιηθούν σε τιμή μεγαλύτερη από εκείνη με την οποία απεικονίζονται στα λογιστικά βιβλία .

Εξάλλου δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει και η δυνατότητα , που έχουν πολλές επιχειρήσεις να διαμορφώνουν την χρηματιστηριακή τιμή των συμμετοχών , που κατέχουν δημιουργώντας τεχνητή ζήτηση για συγκεκριμένους τίτλους στο χρηματιστήριο αξιών .

Αποθέματα .

Έννοια Και Διακρίσεις .

Κατά το Ε. Γ. Λ. Σ. αποθέματα είναι τα υλικά που , ανήκουν στην οικονομική μονάδα και τα οποία :

- Προορίζονται να πωληθούν κατά την συνήθη πορεία των εργασιών της
- Βρίσκονται στην διαδικασία της παραγωγής και προορίζονται να πωληθούν όταν προσλαμβάνουν την μορφή ετοιμών προϊόντων .
- Προορίζονται να αναλωθούν για την παραγωγή ετοιμών αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών .
- Προορίζονται να αναλωθούν για την καλή λειτουργία , τη συντήρηση ή επισκευή , καθώς και την ιδιοπαραγωγή παγίων στοιχείων .
- Προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για την συσκευασία π. χ των παραγόμενων ετοιμών προϊόντων ή των εμπορευμάτων , που προορίζονται για πώληση .

Έτσι σύμφωνα με το Ε. Γ. Λ. Σ. τα αποθέματα περιλαμβάνονται στην ομάδα 2 , με τις εξής προϋποθέσεις :

- Εμπορεύματα (λογαριασμός 20) : είναι τα υλικά αγαθά που αποκτούνται από την οικονομική μονάδα με σκοπό να μεταπωληθούν στην κατάσταση που αγοράζονται .

- Έτοιμα προϊόντα (λογαριασμός 21) : είναι τα υλικά αγαθά που παράγονται , κατασκευάζονται ή συναρμολογούνται από την οικονομική μονάδα με σκοπό την πώλησή τους .
- Ημιτελή προϊόντα (λογαριασμός 21) : είναι τα υλικά αγαθά που , μετά από κατεργασία σε ορισμένο στάδιο , είναι έτοιμα για παραπέρα βιομηχανοποίηση ή για πώληση στην ημιτελή κατάσταση .
- Υποπροϊόντα (λογαριασμός 22) : είναι τα υλικά αγαθά που παράγονται μαζί με τα κύρια προϊόντα σε διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας , από τις ίδιες πρώτες και βοηθητικές ύλες . Τα υποπροϊόντα επαναχρησιμοποιούνται σαν πρώτη ύλη ή πωλούνται αυτούσια .
- Υπολείμματα (λογαριασμός 22) : είναι τα υλικά κατάλοιπα της παραγωγικής διαδικασίας , κατά κανόνα άχρηστα . Τα υπολείμματα όταν , σαν άχρηστα απορρίπτονται αντιπροσωπεύουν μέρος της βιομηχανικής απώλειας . Στην κατηγορία των υπολειμμάτων εντάσσονται και τα ακατάλληλα για βιομηχανοποίηση ή κανονική αξιοποίηση διάφορα υλικά ή έτοιμα ή ημιτελή προϊόντα .
- Παραγωγή σε εξέλιξη (λογαριασμός 23) : είναι οι πρώτες ύλες , βοηθητικά υλικά , ημιτελή προϊόντα και άλλα στοιχεία κόστους (π. χ εργασία , γ. β. ε.) , τα οποία κατά την διάρκεια της χρήσης ή στο τέλος αυτής , κατά την απογραφή βρίσκονται στο κύκλωμα της παραγωγικής διαδικασίας .
- Πρώτες και βοηθητικές ύλες (λογαριασμός 24) : είναι τα υλικά αγαθά , που η οικονομική μονάδα αποκτάει με σκοπό την βιομηχανική επεξεργασία ή συναρμολόγηση τους για την παραγωγή ή κατασκευή προϊόντων .
- Υλικά συσκευασίας (λογαριασμός 24) : είναι τα υλικά αγαθά που η οικονομική μονάδα αποκτάει με σκοπό την χρησιμοποίησή τους για την συσκευασία των προϊόντων της .
- Αναλώσιμα υλικά (λογαριασμός 25) : είναι τα υλικά αγαθά που η οικονομική μονάδα αποκτάει με προορισμό την ανάλωσή τους για την συντήρηση του παγίου εξοπλισμού της και γενικά για την εξασφάλιση των

αναγκαίων συνθηκών λειτουργίας των κυρίων και βοηθητικών υπηρεσιών της .

- Ανταλλακτικά παγίων στοιχείων (λογαριασμός 26) : είναι τα υλικά αγαθά που η οικονομική μονάδα αποκτάει με σκοπό την ανάλωση τους για την συντήρηση και επισκευή του πάγιου εξοπλισμού της .
- Είδη συσκευασίας (λογαριασμός 28) : είναι τα υλικά μέσα που χρησιμοποιούνται από την οικονομική μονάδα για την συσκευασία εμπορευμάτων ή προϊόντων της και παραδίδονται στους πελάτες μαζί με το περιεχόμενο τους . Τα είδη συσκευασίας είναι επιστρεπτέα ή μη επιστρεπτέα , ανάλογα με την συμφωνία , που γίνεται κατά την πώληση .

Λογιστική Των Αποθεμάτων .

Οι λογαριασμοί 20 – 28 λειτουργούν σύμφωνα με τα παρακάτω :

- Κατά την έναρξη της χρήσεως χρεώνονται (οι ειδικοί υπολογαριασμοί αποθεμάτων) με την αξία των αποθεμάτων της προηγούμενης απογραφής .
- Κατά την διάρκεια της χρήσεως χρεώνονται (οι ειδικοί υπολογαριασμοί αγορών) με την αξία κτήσεως των αγοραζόμενων αγαθών και πιστώνονται με τις τυχόν επιστροφές αγορών και τις εκτός τιμολογίου εκπτώσεις .

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειώσουμε ότι , η τιμή κτήσεως των αγοραζόμενων αγαθών συντίθεται , από την τιμολογιακή αξία των αγοραζόμενων αποθεμάτων , και από τα ειδικά έξοδα αγοράς , δηλαδή από εκείνα τα έξοδα αγοράς , δηλαδή από εκείνα τα έξοδα που πραγματοποιούνται κατά τρόπο άμεσο για κάθε συγκεκριμένη αγορά μέχρι την παραλαβή και

αποθήκευση των αγαθών , όπως για παράδειγμα είναι τα έξοδα μεταφοράς , οι προμήθειες κ. λ. π.

➤ Κατά το τέλος της χρήσεως πιστώνονται με χρέωση του λογαριασμού 80.00 « λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης » , με την αξία των αρχικών αποθεμάτων και την αξία των καθαρών , μετά την αφαίρεση των επιστροφών και των εκτός τιμολογίου εκπτώσεων , αγορών της χρήσεως και χρεώνονται με πίστωση του αυτού λογαριασμού 80.00 , με την αξία των τελικών αποθεμάτων , όπως η αξία προκύπτει κατά την αποτίμησή τους .

Η χρέωση των υπολογαριασμών των λογαριασμών 20 – 28 διενεργείται με βάση τα τιμολόγια και λοιπά δικαιολογητικά αγοράς .

Στις περιπτώσεις δε που κατά την διάρκεια της χρήσεως περιέχονται στην οικονομική μονάδα τιμολόγια πριν από την παραλαβή των αντίστοιχων αγαθών , δεν διενεργούνται εγγραφές στις περιπτώσεις όπως , που κατά το τέλος της χρήσεως , λαμβάνονται τιμολόγια για αγορές αγαθών , που δεν έχουν παραληφθεί , αλλά έχουν φορτωθεί για λογαριασμό και με ευθύνη της οικονομική μονάδας , πιστώνεται με την αξία τους ο προσωπικός λογαριασμός του προμηθευτή , με χρέωση του υπολογαριασμού 36.02 « μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού / αγορές υπό παραλαβή » . Ο λογαριασμός 36.02 τακτοποιείται στην επόμενη χρήση , κατά την παραλαβή των αγαθών , με χρέωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 2 , και στις περιπτώσεις όπου στο τέλος της χρήσεως η οικονομική μονάδα παραλαμβάνει αγαθά , τα τιμολόγια των οποίων δεν έχουν περιέλθει σε αυτή , τότε χρεώνεται ο οικείος λογαριασμός της ομάδας 2 με την αξία τους και πιστώνεται ο υπολογαριασμός 56.02 « αγορές υπό τακτοποίηση » . Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ της αξίας του τιμολογίου και εκείνης που λήφθηκε υπόψη κατά την χρέωση των λογαριασμών των αποθεμάτων καταχωρείται στους οικείους λογαριασμούς αυτών .

Κατά την διεθνώς παραδεγμένη λογιστική αρχή της συντηρητικότητας τα αποθέματα αποτιμώνται , κατά την απογραφή τέλους χρήσης στην χαμηλότερη

τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως , της ρευστοποιήσιμης τιμής και της τρέχουσας τιμής . Ειδικώς τα προϊόντα ίδιας παραγωγής αποτιμούνται στο κόστος παραγωγής . Επίσης άλλοι κανόνες αποτιμήσεως ισχύουν για τα υποπροϊόντα και υπολείμματα .

Την μέθοδο της χαμηλότερης τιμής υιοθετεί η φορολογική νομοθεσία , το Ε. Γ. Λ. Σ. και ο Ν. 2190 / 1920 « περί Α. Ε » συνεπώς τα αποθέματα πρέπει να αποτιμούνται στην τιμή κτήσεως ή την τρέχουσα , όποια από τις δύο είναι η χαμηλότερη . Κάθε ένα δε περιουσιακό στοιχείο θα λαμβάνεται υπόψη διακεκριμένος και αυτοτελώς , χωρίς να συσχετίζεται με άλλα περιουσιακά στοιχεία . Κατά τον τρόπο αυτό η υποτίμηση ενός στοιχείου δεν συμψηφίζεται , με την υπερτίμηση άλλου στοιχείου .

Κατά το Ε. Γ. Λ. Σ. χρησιμοποιούνται οι εξής μέθοδοι υπολογισμού της τιμής κτήσεως :

- Μέθοδος του μέσου σταθμικού κόστους .
- Μέθοδος του κυκλοφοριακού μέσου ή των διαδοχικών υπολογαριασμών .
- Η μέθοδος F. I. F. O (πρώτη εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή)
- Η μέθοδος L. I. F. O.(τελευταία εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή)
- Η μέθοδος του βασικού αποθέματος
- Η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους
- Η μέθοδος του πρότυπου κόστους .

Σύμφωνα με τον Ν. 2190 / 1920 η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να επιλέγει οποιαδήποτε μέθοδο από τις προαναφερόμενες , αρκεί να εφαρμόζεται πάγια από χρήση σε χρήση . Ο Νόμος αυτός ορίζει επί πλέον , ότι η αλλαγή της εφαρμοσμένης μεθόδου δεν επιτρέπεται , εκτός εάν υπάρχει μεταβολή συνθηκών ή άλλος σοβαρός λόγος , οπότε η αλλαγή της μεθόδου αναφέρεται και αιτιολογείται στο προσάρτημα μαζί με την επίδραση της αλλαγής αυτής στην διαμόρφωση των αποτελεσμάτων χρήσης .

Αξιολόγηση Της Λογιστικής Αντιμετώπισης Των Αποθεμάτων .

Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται λογιστικά τα αποθέματα έχει μεγάλη σημασία , διότι σε πολλές επιχειρηματικές μονάδες αποτελούν ένα σημαντικό τμήμα του κυκλοφορούντος ενεργητικού ή ακόμα και του συνολικού ενεργητικού τους , και από την πώληση τους προέρχονται τα σημαντικότερα έσοδα των επιχειρήσεων . Συνεπώς , η βαρύτητα που έχουν τα αποθέματα τόσο στον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος της χρήσεως , όσο και στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων , είναι μεγάλη .

Το σημαντικότερο ίσως θέμα , που ανακύπτει σχετικά με την λογιστική πρακτική , που ο νόμος επιβάλλει για τα αποθέματα , είναι η αποτίμηση τους . Δεδομένου , ότι η αποτίμηση των αποθεμάτων εξυπηρετεί τους εξής δύο εξαιρετικής βαρύτητας σκοπούς :

A) . Στοχεύει στο να προσδιορίσει την αξία με την οποία τα αποθέματα θα εμφανιστούν στον ισολογισμό , δηλαδή στοχεύει στην αλήθεια του ισολογισμό και

B) . Στοχεύει στο να προσδιορίσει το κόστος των πωλήσεων , το οποίο αντιπαραβάλλεται με τα έσοδα από τις πωλήσεις , δηλαδή στοχεύει στον ακριβή προσδιορισμό του αποτελέσματος χρήσεως .

Σύμφωνα λοιπόν με όσα προαναφέρθηκαν η μέθοδος αποτίμησης των αποθεμάτων , που η κείμενη νομοθεσία ορίζει συνάδει απόλυτα , με την αρχή της συντηρητικότητας , επιδίωξης της οποίας , είναι η αποτροπή διανομής ανύπαρκτων κερδών , με την μορφή μερίσματος , φόρου εισοδήματος κ. λ. π. Όμως , το μεγάλο ερώτημα , που τίθεται είναι ένα ταυτόχρονα διασφαλίζεται και

η αλήθεια στον ισολογισμό , καθώς και ο αντικειμενικός προσδιορισμός του αποτελέσματος της χρήσεως .

Βέβαια στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε την τεράστια συμβολή , που είχε η προσθήκη της ρευστοποιήσιμης αξίας στην μέθοδο αποτίμησης των αποθεμάτων τέλους χρήσης . Με την εισαγωγή της τιμής αυτής τέθηκε ένα ανώτατο όριο της τρέχουσας αξίας και δεν παρατηρείται πλέον το παράδοξο φαινόμενο , όπου οι επιχειρήσεις εκμεταλλευόμενες τον ορισμό , που έδινε ο Κ. Φ. Σ. για την τρέχουσα τιμή , αποτιμούσαν τα αποθέματά τους σε τιμές υψηλότερες από τις τιμές πωλήσεών τους . Αποτέλεσμα της αποτίμησης αυτής , ήταν η εμφάνιση ενός υψηλού τελικού αποθέματος , το οποίο οδηγούσε στην απεικόνιση μειωμένου κόστους πωληθέντων και επομένως στην υπερτίμηση του μικτού αποτελέσματος .

Παρόλα αυτά , τα τελευταία χρόνια άρχισε να αμφισβητείται ολοένα και περισσότερο ο κανόνας της χαμηλότερης τιμής , καθώς το ενδιαφέρον (των managers των επιχειρήσεων , των τραπεζών, των πιστωτών , των μετόχων κ. λ. π.) μετατοπίστηκε στα αποτελέσματα , που επιτυγχάνει η επιχείρηση επειδή αυτά αποτελούν ένα αξιόπιστο μέτρο της ικανότητας της για εξόφληση των χρεών της , για αυτοχρηματοδότηση κ. λ. π. Αυτό , γιατί η αποτίμηση των αποθεμάτων στην χαμηλότερη τιμή οδηγεί σε έναν συντηρητικό ισολογισμό και σε μια συντηρητική εκτίμηση των αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης χρήσεως προς όφελος των αποτελεσμάτων της επόμενης χρήσεως , επειδή οι μειώσεις στις τρέχουσες τιμές των αποθεμάτων της επόμενης δεν συνεπάγονται αναγκαίως και μειώσεις στις τιμές πωλήσεως αυτών . Έτσι η μειωμένη αποτίμηση των αποθεμάτων της κλειόμενης χρήσεως συνεπάγεται ένα μειωμένο τελικό απόθεμα , το οποίο με την σειρά του επιδρά αυξητικά στο κόστος πωληθέντων , με αποτέλεσμα την υποτίμηση του μικτού αποτελέσματος της κλειόμενης χρήσεως . Στην επόμενη όμως χρήση και στην περίπτωση , όπου οι τιμές πωλήσεως των αποθεμάτων δεν έχουν μειωθεί θα εμφανιστεί αυξημένο το αποτέλεσμα της χρήσεως . Αυτή , η ωφέλεια των επομένων χρήσεων εις βάρος της προηγούμενης , καταλύει κάθε κανόνα συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων και

δυσχεραίνει την διαδικασία άντλησης αξιόπιστων πληροφοριών από αυτές . Χαρακτηριστικά αναφέρουμε τις περιπτώσεις των μετόχων . Στην περίπτωση δηλαδή , που μια επιχείρηση για διάφορους λόγους δεν προβεί σε μείωση της τιμής πώλησης των αποθεμάτων της , ενώ η τιμή αυτών εμφανίζεται μειωμένη στο τέλος της συγκεκριμένης χρήσεως , τότε οι μέτοχοι που κατέχουν μετοχές στην συγκεκριμένη χρήση αδικούνται σε σχέση με τους μέτοχους , που απέκτησαν ή θα αποκτήσουν μετοχές στις επόμενες χρήσεις , τόσο όσον αφορά το μέρος που θα τους αποδοθεί , όσο και όσον αφορά την απόφαση τους να πωλήσουν τις μετοχές (το μέρος αποτελεί αξιόπιστο κριτήριο στην απόφαση των μετόχων , να κρατήσουν ή να διαθέσουν τις μετοχές του .)

Από τα προαναφερόμενα λοιπόν , γίνεται σαφές , ότι ο κανόνας αποτίμησης των αποθεμάτων δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη του την περίπτωση κατά την οποία οι τιμές πώλησεως δεν μειώνονται , είτε λόγω ανελαστικής ζήτησης , του προϊόντος είτε λόγω ολιγοπωλιακού ανταγωνισμού του κλάδου εντός του οποίου δραστηριοποιείται , μια επιχείρηση , είτε λόγω της ικανότητας της ίδιας της επιχείρησης να μην προβεί σε μείωση των τιμών πώλησης των αποθεμάτων . Αυτό όμως το μειονέκτημα καθιστά αναξιόπιστες τις οικονομικές καταστάσεις και δυσχεραίνει την ανάλυση και μελέτη αυτών , από όλες τις κατηγορίες αναλυτών (μετόχους , εργαζόμενους , τράπεζες , κράτος , κ. λ. π.)

Επίσης , πολλά ερωτηματικά έχουν διατυπωθεί σχετικά με την δυνατότητα αντικειμενικού προσδιορισμού των αξιών , που λαμβάνονται υπόψη ώστε να διενεργηθεί η αποτίμηση των αποθεμάτων , και δη της αξίας κτήσεως . Χαρακτηριστικά αναφέρεται η περίπτωση όπου μια οικονομική μονάδα λαμβάνει εκπτώσεις ως ποινική ρήτρα , λόγω καθυστέρησης στην παράδοση αγαθών . Οι εκπτώσεις αυτές αφαιρούνται , από πολλές επιχειρηματικές μονάδες , από το κόστος κτήσεως των αγαθών , έστω και εάν αυτές δεν σχετίζονται σε καμία περίπτωση με την ποιότητα και την ποσότητα των αγοραζομένων αγαθών . Συνέπεια της λογιστικής αυτής αντιμετώπισης είναι η μη αντικειμενική σύγκριση των αξιών , που λαμβάνονται υπόψη , ώστε η χαμηλότερη αξία να επιλεγεί σαν βάση αποτίμησης των αποθεμάτων .

Ακόμη σημαντικότερες ενστάσεις έχουν εκφραστεί και για τις εκπτώσεις , που χορηγούνται πολύ μεταγενέστερα από το χρόνο πραγματοποίησεως των αγορών , όπως για παράδειγμα είναι οι εκπτώσεις λόγου κύκλου εργασιών , οι οποίες συνήθως χορηγούνται στο τέλος της χρήσεως . Οι εκπτώσεις αυτές ενώ θα πρέπει να κατανεμηθούν μεταξύ του κόστους μενόντων και του κόστους πωλουμένων , εντούτοις σε πολλές επιχειρηματικές μονάδες εκπίπτουν από το κόστος κτήσεως του τελικού αποθέματος , με αποτέλεσμα την υποτίμηση του αποτελέσματος της χρήσεως .

Άρα , πέρα από τα μειονεκτήματα , που ο κανόνας αποτιμήςεως των αποθεμάτων παρουσιάζει , σημαντικές δυσκολίες υπάρχουν και όσον αφορά την αντικειμενική εκτίμηση των αξιών , που λαμβάνονται υπόψη από τον κανόνα αποτίμησης (αξία κτήσεως , τρέχουσα αξία και ρευστοποιήσιμη αξία) . Οι δυσκολίες αυτές παραποιούν το οικονομικό αποτέλεσμα καθώς και την αξία εμφάνισης των αποθεμάτων στον ισολογισμό , ανάλογα με τους επιδιωκόμενους σκοπούς των υπεύθυνων σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων .

Χρεόγραφα .

Έννοια των χρεογράφων .

Χρεόγραφο είναι το έγγραφο που περιέχει υπόσχεση παροχής στον κομιστή του εγγράφου (άρθρο 888 του αστικού κώδικα) .

Το Ε. Γ. Λ. Σ. θεωρεί ως χρεόγραφα τα παρακάτω έγγραφα (ή τίτλους ή κινητές αξίες) τα οποία αποκτούνται από την οικονομική μονάδα με σκοπό την τοποθέτηση κεφαλαίων της και την πραγματοποίηση από αυτήν άμεσης προσόδου :

- Μετοχές ανωνύμων εταιρειών (ονομαστικές και ανώνυμες)
- Ομολογίες (ομολογιακών δανείων του κράτους , Ν. Π. Δ. Δ. , δημοσίων επιχειρήσεων και ανωνύμων εταιρειών)
- Έντοκα γραμμάτια του ελληνικού δημοσίου
- Μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων
- Ομόλογα τραπεζών .

Ο όρος « χρεόγραφα » δεν χρησιμοποιείται με την ευρύτετη έννοια του όρου « αξιόγραφα » . Συνεπώς θα μπορούσαμε να πούμε ότι , όλα τα αξιόγραφα δεν είναι χρεόγραφα , αλλά εκείνα μόνο που η αξία τους στις συναλλαγές διαμορφώνεται άσχετα με την αξία που αναγράφεται πάνω σε αυτά . Τέλος στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειώσουμε ότι , στον ορισμό που το Ε. Γ. Λ. Σ. δίνει για τα χρεόγραφα δεν περιλαμβάνονται τα εταιρικά μερίδια είτε και οι εταιρικές μερίδες των άλλων νομικής μορφής εταιρειών , παρά μόνο οι μετοχές των ανωνύμων εταιρειών .

Λογιστική των χρεογράφων .

Τα χρεόγραφα καταχωρούνται με την αξία κτήσεως τους στους οικείους υπολογαριασμούς τους πρωτοβάθμιου λογαριασμού 34. « χρεόγραφα » τα Δε ειδικά έξοδα αγοράς των τίτλων καταχωρούνται στον λογαριασμό 64.10.00 « προμήθειες και λοιπά έξοδα αγοράς συμμετοχών και χρεογράφων » .

Η μέθοδος υπολογισμού της τιμής κτήσεως των χρεογράφων επιλέγεται από την επιχείρηση . Ο Ν. 2190 / 1920 στο άρθρο 43 ορίζει ότι η μέθοδος υπολογισμού της τιμής κτήσεως των κινητών αξιών επιλέγεται από την εταιρεία , από τις μεθόδους , που το Ε. Γ. Λ. Σ. ορίζει . Δηλαδή ο προσδιορισμός της τιμής κτήσεως των χρεογράφων θα γίνει με τις εξής μεθόδους :

- Α) . Μέθοδος του μέσου σταθμικού κόστους .
- Β) . Μέθοδος του κυκλοφοριακού μέσου ή των διαδοχικών υπολοίπων .
- Γ) . Μέθοδος πρώτη εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή (FIFO) .
- Δ) . Μέθοδος τελευταία εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή (LIFO) .
- Ε) . Μέθοδος εξατομικευμένου κόστους .
- Στ) . Μέθοδος του βασικού αποθέματος .
- Ζ) . Μέθοδος του πρότυπου κόστους .

Όταν μια επιχείρηση επιλέξει μια από τις άνω μεθόδους για τον προσδιορισμό της τιμής κτήσεως των χρεογράφων την μέθοδο αυτή πρέπει να εφαρμόζει πάγια από χρήση σε χρήση . Ο Ν. 2190 / 1920 αναφέρει ότι αλλαγή της εφαρμοζόμενης μεθόδου δεν επιτρέπεται εκτός εάν υπάρχει μεταβολή συνθηκών ή άλλος σοβαρός λόγος , οπότε η αλλαγή της μεθόδου αναφέρεται και αιτιολογείται στο προσάρτημα με την επίδραση της αλλαγής αυτής στην διαμόρφωση των αποτελεσμάτων της χρήσης .

Λογιστική των τίτλων σταθερού εισοδήματος .

Ειδικά για τους τίτλους σταθερού εισοδήματος (ομολογίες , ομόλογα ελληνικού δημοσίου , τραπεζικά ομόλογα και έντοκα γραμμάτια ελληνικού δημοσίου) των οποίων η διαπραγμάτευση τους στο χρηματιστήριο γίνεται στην καθαρή τιμή τους , δίχως το δουλεμένο μέχρι την αγορά τους τόκο , ως αξία κτήσεως τους είναι η καθαρή τους τιμή η οποία διαμορφώνεται στο χρηματιστήριο με βάση την προσφορά και την ζήτηση και η οποία καταχωρείται σε ιδιαίτερους υπολογαριασμούς με την ονομασία « αξία κτήσεως τίτλων » ενταγμένους στους λογαριασμούς κάθε είδους τίτλων σταθερού εισοδήματος .

Στους τεταρτοβάθμιους υπολογαριασμούς με την ονομασία « δουλεμένοι τόκοι αγορασμένων τίτλων » , καταχωρούνται κατά την αγορά των τίτλων , οι δουλεμένοι τόκοι μέχρι την ημέρα της αγοράς , οι οποίοι όμως δεν είναι ακόμη απαιτητοί . Όταν οι τόκοι αυτοί καταστούν ληξιπρόθεσμοι και απαιτητοί τακτοποιούνται και οι πιο πάνω υπολογαριασμοί , οι οποίοι πιστώνονται με την είσπραξη των τόκων , ή με την μεταφορά τους σε αρμόδιο λογαριασμό απαιτήσεως (ή ανάλογα στον λογαριασμό 38.02 « ληγμένα τοκομερίδια για είσπραξη ») .

Οι τόκοι της περιόδου από την ημέρα της αγοράς του τίτλου μέχρι λήξεως της χρήσεως , είναι μεν δουλεμένοι αλλά δεν είναι απαιτητοί , υπολογίζονται σύμφωνα με το δελτίο του χρηματιστηρίου και καταχωρούνται στην χρέωση του λογαριασμού 36.01 « έσοδα χρήσεως εισπρακτέα » με πίστωση του λογαριασμού 76.01 « έσοδα χρεογράφων » .

Αποτίμηση των χρεογράφων στο τέλος της χρήσεως

Σύμφωνα με το Ε. Γ. Λ. Σ. τα χρεόγραφα που κατέχονται από την εταιρεία με σκοπό την απόληψη κέρδους ή εισοδήματος βραχυπρόθεσμα , αποτιμούνται στην συνολικά χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως και της τρέχουσας τιμής .

Ως τρέχουσα τιμή για την εφαρμογή αυτής της μεθόδου θεωρείται :

A) . Για τους εισηγμένους στο χρηματιστήριο (μετοχές , ομολογίες , κ. λ. π.) , ο μέσος όρος της χρηματιστηριακής τους τιμής κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσεως .

B) . Για τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων , ο μέσος όρος της καθαρής τους τιμής κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσεως .

Γ) . Για τις μετοχές ανωνύμων εταιρειών που δεν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο η εσωτερική λογιστική αξία των μετόχων των επιχειρήσεων αυτών , όπως προκύπτει από το νόμιμα συνταγμένο ισολογισμό τους . Στην περίπτωση , που ο τελευταίος νόμιμα συνταγμένος ισολογισμός , δεν έχει ελεγχθεί από αναγνωρισμένο κατά νόμο ελεγκτή αναγράφεται σημείωση στον ισολογισμό και στο προσάρτημα στην οποία αναφέρεται ότι ο προσδιορισμός της εσωτερικής λογιστικής αξίας των μετοχών , δεν έχει ελεγχθεί από αναγνωρισμένο κατά νόμο ελεγκτή .

Όταν η τρέχουσα τιμή είναι χαμηλότερη της τιμής κτήσεως , η διαφορά χρεώνεται στον λογαριασμό 68.01 « προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών και χρεογράφων » , με πίστωση του αντιθέτου λογαριασμού προβλέψεων κατά κατηγορία τίτλων , που δημιουργούνται στον λογαριασμό 34.99 .

Κατά τον επανυπολογισμό των προβλέψεων , που γίνεται στο τέλος κάθε επόμενης χρήσεως , σύμφωνα με τα παραπάνω αναπροσαρμόζονται τα ποσά των

προβλέψεων , που εμφανίζονται στους πιο πάνω λογαριασμούς , με βάση τα δεδομένα της νέας χρήσεως , είτε με χρέωση των υπολογαριασμών του λογαριασμού 68 , είτε με πίστωση των υπολογαριασμών του λογαριασμού 84.00 « έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις » .

Αντίθετα όταν η τιμή κτήσεως είναι μικρότερη της τρέχουσας τιμής η θετική αυτή , για την επιχείρηση διαφορά , δεν απεικονίζεται λογιστικά , διότι να μεν αποτελεί κέρδος για την οικονομική μονάδα , αλλά το κέρδος αυτό είναι μη πραγματοποιηθέν και ενδεχόμενα θα επιτευχθεί κατά την πώληση των χρεογράφων . Συνεπώς , βάση της αρχής της συντηρητικότητας , πρέπει να αποφεύγεται η καταχώρηση τούτου στα βιβλία και η μεταφορά του στα έσοδα και κέρδη της χρήσεως , διότι πρόκειται περί πλασματικού κέρδους και όχι περί πραγματικού .

Κριτική αξιολόγηση της λογιστικής των χρεογράφων .

Η βαρύτητα των χρεογράφων , τόσο στον ισολογισμό των επιχειρηματικών μονάδων , όσο και στον προσδιορισμό του οικονομικού τους αποτελέσματος αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια λόγω της ραγδαίας εξέλιξης των κεφαλαιαγορών . Έτσι , στις ημέρες μας τα χρεόγραφα έχουν εξελιχθεί σε μια από τις σημαντικότερες πηγές εσόδων , για πολλές επιχειρήσεις. Συνεπώς , η λογιστική αντιμετώπιση , που ο νόμος ορίζει για αυτά έχει βαρύνουσα σημασία , για όλες τις κατηγορίες αναλυτών των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων .

Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν η λογιστική πρακτική , που ο νόμος ορίζει για τα χρεόγραφα συνάδει με ένα σημαντικό απαύγασμα της λογιστικής επιστήμης , το οποίο αναφέρει , πώς οι μεν ζημίες απεικονίζονται λογιστικά κατά τον χρόνο που θα επισημανθεί η πιθανή πραγματοποίησή τους , ενώ τα Δε κέρδη

εμφανίζονται λογιστικά μόνον και εφόσον πραγματοποιηθούν . Όμως το μεγάλο ερώτημα , που τίθεται είναι εάν η λογιστική αντιμετώπιση των χρεογράφων διασφαλίζει την αντικειμενική πληροφόρηση των αναλυτών των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και εν τέλει την συγκρησιμότητα των διαχειριστικών χρήσεων .

Το γεγονός ότι τα χρεόγραφα αποτιμούνται στην χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας τιμής έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση μιας εξαιρετικά συγκρατημένης αξίας των χρεογράφων , η οποία υποτιμά το οικονομικό αποτέλεσμα της περιόδου , προς όφελος των επόμενων λογιστικών περιόδων . Η υποτίμηση αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη στις περιπτώσεις , όπου η τρέχουσα αξία των χρεογράφων , που κατέχει μια επιχείρηση είναι μεγαλύτερη από τη αξία κτήσεως τους και επιπλέον υπάρχει η σχεδόν βέβαιη εκτίμηση περαιτέρου ανόδου της τρέχουσας αξίας . Άλλωστε δεν θα πρέπει να αγνοείται το γεγονός ότι , η επιδίωξη κάθε οικονομικής μονάδας με την τοποθέτηση κεφαλαίων της σε χρεόγραφα είναι η επίτευξη άμεσης και όσο το δυνατόν μεγαλύτερης προσόδου . Επομένως καμία επιχειρηματική μονάδα δεν θα συνέχιζε να έχει στην κατοχή της χρεόγραφα των οποίων τα περιθώρια ανόδου της τρέχουσας αξίας τους θα εξαντλούνταν κατά το χρονικό διάστημα σύνταξης των ετήσιων οικονομικών τους καταστάσεων .

Επομένως γίνεται σαφές ότι , η λογιστική αντιμετώπιση , που επιβάλλεται από τον νόμο , σε περιπτώσεις σαν την παραπάνω , οδηγεί σε μια υποτίμηση της περιουσιακής διάθρωσης των επιχειρήσεων και επομένως σε μια υποτίμηση του οικονομικού τους αποτελέσματος , προς όφελος επόμενων λογιστικών περιόδων . Το αποτέλεσμα αυτό , της λογιστικής πρακτικής , που ο νόμος επιβάλλει σχετικά με τα χρεόγραφα , αναδεικνύεται από το γεγονός ότι πολλές επιχειρηματικές μονάδες , οι οποίες δημοσιεύουν κατά καιρούς κάποια επιλεκτικά οικονομικά τους στοιχεία προτιμούν κυρίως το μέγεθος των κερδών προ φόρων , το ύψος του οποίου επηρεάζεται μεταξύ άλλων από τα έσοδα των χρεογράφων . Έτσι , παρατηρούμε σε πλήθος περιπτώσεων πολλές ανώνυμες εταιρείες , που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο , να παρουσιάζουν μεγάλη

ποσοστιαία αύξηση των κερδών προ φόρων , η οποία οφείλεται κυρίως σε έσοδα που προήλθαν από την εκποίηση χρεογράφων , τα οποία χρεόγραφα είχαν αποτιμηθεί σε εξαιρετικά χαμηλές τιμές , σύμφωνα με την μέθοδο της χαμηλότερης τιμής .

Συνέπεια , της εξέλιξης του μεγέθους αυτού είναι η δημιουργία δυσχερειών στην άντληση αξιόπιστων πληροφοριών , από τους εξωτερικούς αναλυτές των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων .

Βέβαια σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να αγνοείται ότι , η διενέργεια προβλέψεων κατά την αποτίμηση των χρεογράφων στοχεύει στην αποτροπή εμφάνισης ανύπαρκτων και αβέβαιων κερδών και την διανομή αυτών στους μετόχους και στο δημόσιο με την μορφή , μερίσματος και φόρων. Δεδομένης μάλιστα και της υψηλής ρευστότητας που υπάρχει στις κεφαλαιαγορές όλου του κόσμου .

Συμπέρασμα λοιπόν , όλων των προαναφερομένων είναι ότι και η λογιστική αντιπετώπιση των χρεογράφων , που ο νόμος επιβάλλει , σε καμία περίπτωση δεν συμπίπτει με την αντικειμενική αλήθεια αλλά πρωταρχικός της σκοπός είναι η διασφάλιση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων , όπως αυτή ορίζεται με την βασικότερη λογιστική αρχή , της συντηρητικότητας . Επομένως είναι σαφές , πως και στην περίπτωση των χρεογράφων , η βιωσιμότητα και η διασφάλιση συνεχίσεως της δραστηριότητας των επιχειρήσεων υστερούν έναντι της απεικόνισης της πραγματικής οικονομικής διάθρωσης τους στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις .

Αναπροσαρμογή ισολογισμών .

Περί αναπροσαρμογής .

Κατά τους διεθνώς παραδεγμένους κανόνες τα περιουσιακά στοιχεία απεικονίζονται στον ισολογισμό με την αξία κτήσεως αυτών (ιστορικό κόστος) . Η αξία όμως αυτή με την πάροδο του χρόνου αλλοιώνεται , λόγω της νομισματικής υποτιμήσεως και άλλων παραγόντων (νέα τεχνολογία , καινοτομίες κ. λ. π.) και δεν εκφράζει την πραγματικότητα . Επιβάλλεται ως εκ τούτου να γίνει αναπροσαρμογή των στοιχείων του ισολογισμού , ώστε να προσλάβουν αυτά την πραγματική τους διάσταση και έτσι να καταστεί ο ισολογισμός πραγματικό όργανο που να εμφανίζει την αληθινή περιουσιακή κατάσταση και δείκτης των πραγματικών οικονομικών αποτελεσμάτων .

Στην χώρα μας η ισχύουσα νομοθεσία ορίζει εμμέσως πλην σαφώς ότι , υποκείμενα σε αναπροσαρμογή είναι μόνον τα πάγια περιουσιακά στοιχεία , με εξαίρεση τα ασώματα περιουσιακά στοιχεία και βεβαίως τις συμμετοχές . Επίσης ορίζεται σαφώς πως η αυθαίρετη αναπροσαρμογή του πάγιου ενεργητικού δεν επιτρέπεται .

Για να διορθωθούν οι αξίες των παγίων και να εμφανίζονται στους ισολογισμούς με αξίες οι οποίες πλησιάζουν τις τρέχουσες τιμές ψηφίσθηκαν , κατά καιρούς , διάφοροι νόμοι οι οποίοι επέτρεψαν την αναπροσαρμογή των παγίων .

Αναπροσαρμογή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων του πάγιου ενεργητικού δεν επιτρέπεται , εκτός εάν αυτή γίνεται σε εφαρμογή ειδικού νόμου . Για την εφαρμογή αυτού του νόμου , η αναπροσαρμοσμένη αξία των στοιχείων αυτών θεωρείται και η αξία κτήσεως τους . Κάθε τέτοια αναπροσαρμογή που

έγινε μέσα στην κλειόμενη χρήση , αναφέρεται και επεξηγείται στο προσάρτημα , μαζί με την πλήρη ανάλυση της κίνησης του σχετικού λογαριασμού που περιλαμβάνεται στις « διαφορές αναπροσαρμογής » (άρθρο 43 Ν. 2190 / 1920).

Από την άνω διάταξη προκύπτει ότι απαγορεύεται , οποιαδήποτε αναπροσαρμογή της αξίας κτήσεως των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων , εκτός αν αυτή γίνεται σε εφαρμογή ειδικού νόμου . Ως εκ τούτου , εκτός από τις αναπροσαρμογές των γηπέδων και των κτιρίων που έγιναν τα τελευταία χρόνια στην χώρα μας με τις διατάξεις του Α. Ν. 148 / 1967 , Ν. 542 / 1977 , Ν. 1249 / 1982 , και της απόφασης του Υπουργείου οικονομικών Ε. 2665 / 1988 του άρθρου 20 του Ν. 2065 / 1992 και των μηχανημάτων , που έγινε με τις διατάξεις του Ν. 1731 / 1987 , καμία άλλη αναπροσαρμογή δεν επιτρέπεται να γίνει .

Τέλος , σημειώνεται ότι οι επιχειρήσεις που προβαίνουν σε αναπροσαρμογή της αξίας των ακινήτων τους , υποχρεούνται να αναγράφουν στους ισολογισμούς τους την ημερομηνία της τελευταίας αναπροσαρμογής .

Κριτική αξιολόγηση της αναπροσαρμογής .

Βασικός σκοπός της αναπροσαρμογής των παγίων περιουσιακών στοιχείων , όπως προαναφέρθηκε , είναι η διόρθωση της αξίας τους , ώστε να εμφανίζονται στους ισολογισμούς με αξίες οι οποίες πλησιάζουν τις τρέχουσες τιμές . Με άλλα λόγια θα μπορούσαμε να ειπωθεί ότι , η αναπροσαρμογή των παγίων περιουσιακών στοιχείων αποτελεί ένα είδος θεραπευτικού μέτρου του σημαντικού μειονεκτήματος , που συνεπάγεται η λογιστική του ιστορικού κόστους . Το Μειονέκτημα , αυτό , συνίσταται στο γεγονός ότι , η λογιστική του ιστορικού κόστους βασίζεται στο δόγμα πως οι νομισματικές μονάδες παραμένουν σταθερές στην διαδρομή του χρόνου και συνεπώς είναι απόλυτα ομοειδής . Το δόγμα όμως αυτό κάθε άλλο παρά αληθές είναι , αφού οι πάντες

γνωρίζουν ότι με την πάροδο του χρόνου επέρχονται μεταβολές στην αγοραστική αξία του νομίσματος , λόγω πληθωρισμού και άλλων παραγόντων (όπως για παράδειγμα τεχνολογική εξέλιξη , καινοτομίες κ. λ. π.)

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο λόγος που ο νόμος ορίζει εμμέσως πλην σαφώς , πως η αναπροσαρμογή θα πρέπει να διενεργείται επί των παγίων περιουσιακών στοιχείων και μόνον (με εξαίρεση τα ασώματα περιουσιακά στοιχεία) , οφείλεται στο απόλυτα δικαιολογημένο σκεπτικό ότι , τα στοιχεία αυτά είναι βραδείας κυκλοφορίας και συνεπώς πλήττονται περισσότερο από τον πληθωρισμό , και οι αποσβέσεις τους υπολογιζόμενες στο ιστορικό κόστος κτήσεως , αποτελούν βασική αιτία νοθεύσεως των αποτελεσμάτων της επιχείρησης .

Παρόλα αυτά , έχουν διατυπωθεί αντιρρήσεις , όσον αφορά την επάρκεια της αναπροσαρμογής , όπως αυτή επιβάλλεται από την κείμενη νομοθεσία της χώρας μας , στην προστασία του ισολογισμού των οικονομικών μονάδων από τις αλλοιώσεις της νομισματικής αξίας .

Συγκεκριμένα , η πρώτη επιφύλαξη αφορά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ δύο αναπροσαρμογών . Υποστηρίζεται , δηλαδή , ότι ο χρόνος στον οποίο ο νόμος επιβάλλει την αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων είναι μεγάλος και ως εκ τούτου η αναπροσαρμογή δεν είναι δυνατόν να προστατέψει απόλυτα την αξία κτήσεως τους από αλλοιώσεις , που οφείλονται κατά κύριο λόγο στον πληθωρισμό . Επιπλέον , η μεγάλη χρονική διαφορά , που υπάρχει μεταξύ των αναπροσαρμογών έχει ως αποτέλεσμα να εμφανίζονται υποτιμημένες οι αξίες κτήσεως των παγίων στοιχείων , στο μεσοδιάστημα μεταξύ πρώτης και δεύτερης αναπροσαρμογής , με όλες τις αρνητικές συνέπειες , που συνεπάγεται κάτι τέτοιο για τον ρόλο του ισολογισμού ως μέσο αληθινής και αντικειμενικής πληροφόρησης .

Ακόμη , μια άλλη αδυναμία της διαδικασίας αναπροσαρμογής είναι , ότι αδυνατεί να λάβει υπόψη της , πέραν από την κατηγορία όπου ανήκει το πάγιο περιουσιακό στοιχείο , και την περιοχή που το πάγιο στοιχείο είναι εγκαταστημένο . Δηλαδή , εάν δεχθούμε πως οι δείκτες αναπροσαρμογής , που

επιβάλλονται κατά κατηγορία παγίων , προστατεύουν απόλυτα την αξία κτήσεως τους , δεν μπορούμε από την άλλη να αγνοήσουμε την περιοχή , όπου το πάγιο περιουσιακό στοιχείο είναι εγκαταστημένο , διότι η περιοχή , όπου το πάγιο περιουσιακό στοιχείο είναι εγκαταστημένο , διότι η περιοχή αποτελεί ουσιώδη παράγοντα διαμόρφωσης της αξίας τους . Το κενό που υπάρχει στο σημείο αυτό , καταδεικνύεται και από την διαφορά που υφίσταται μεταξύ της φορολογικής νομοθεσίας και της εμπορικής . Συγκεκριμένα στην παρ. 3 του Ν. 2065 / 1992 αναφέρεται ότι , πρόκειται για ακίνητα , τα οποία βρίσκονται σε περιοχές όπου ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορίζουν της αξίας τους , στις περιπτώσεις όπου η αναπροσαρμοσμένη αξία του ακινήτου , που προκύπτει με βάση τους συντελεστές αναπροσαρμογής είναι μεγαλύτερη από εκείνη που προσδιορίζεται βάση του αντικειμενικού συστήματος , θεωρείται ως αναπροσαρμοσμένη αξία του ακινήτου , η αξία που προκύπτει με βάση το σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού . Επομένως καθίσταται σαφής η δυσκολία αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας κτήσεως των παγίων , σε δεδομένο χρόνο και συγκεκριμένη περιοχή .

Επίσης , μια άλλη σημαντική παρατήρηση , όσον αφορά την αναπροσαρμογή , όπως αυτή επιβάλλεται από την κείμενη νομοθεσία της χώρας μας , σχετίζεται με την τεχνική της αναπροσαρμογής . Στην χώρα μας η αναπροσαρμογή επιτυγχάνεται με την χρήση πολλαπλών δεικτών για κάθε κατηγορία παγίου περιουσιακού στοιχείου . Όπως η τεχνική αυτή δεν λαμβάνει υπόψη της μια άλλη σημαντική παράμετρο . Την ιδιαίτερη ικανότητα , που έχει κάθε επιχειρηματική μονάδα να αντικαταστήσει τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της με άλλα ίσης ποσότητας και ποιότητας κατά το χρονικό διάστημα διενέργειας της αναπροσαρμογής . Βέβαια οφείλουμε να αναγνωρίσουμε πως η αγνόηση της παραπάνω παραμέτρου , η οποία αποτελεί και το δόγμα στο οποίο βασίζεται η μέθοδος του κόστους αντικαταστάσεως , οφείλεται στην δυσκολία υιοθέτησης μιας γενικά αποδεκτής και αντικείμενης τεχνικής , με βάση την οποία θα καθορίζεται η αξία αντικαταστάσεως .

Τέλος , επιφυλάξεις έχουν διατυπωθεί και για το γεγονός ότι , υποκείμενα σε αναπροσαρμογή είναι μόνον τα πάγια περιουσιακά στοιχεία. Αγνοούνται , δηλαδή όλες οι άλλες κατηγορίες των περιουσιακών στοιχείων , με αποτέλεσμα να μην απεικονίζονται οι μεταβολές τους , στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων , είτε λόγω μεταβολής της αγοραστικής δύναμης του χρήματος , είτε λόγω μεταβολής της προσφοράς και της ζήτησης . Η μη απεικόνιση των μεταβολών των λοιπών περιουσιακών στοιχείων , έχει ως συνέπεια το οικονομικό αποτέλεσμα των επιχειρήσεων στην διάρκεια μιας χρήσεως να είναι αμφίβολης αξίας .

Έτσι , εάν θέλαμε να καταλήξουμε σε ένα συμπέρασμα θα μπορούσαμε να πούμε πως , παρόλο που η ελληνική νομοθεσία υιοθέτησε και εφάρμοσε την αναπροσαρμογή των παγίων περιουσιακών στοιχείων , ώστε να αντισταθμίσει τις αδυναμίες που έχει η θεωρεία του στατικού ισολογισμού , εντούτοις η αδυναμία προσδιορισμού της πραγματικής περιουσιακής κατάστασης και του αποτελέσματος της εκμετάλλευσης συνεχίζεται να υφίσταται .

Προβλέψεις .

Έννοια και διάκριση προβλέψεων .

Πρόβλεψη είναι η κράτηση ορισμένου ποσού από τα έσοδα και τα κέρδη της επιχειρήσεως , η οποία αποβλέπει στην κάλυψη δαπανών ή ζημιών που η ύπαρξή τους είναι πιθανή η βέβαιη , αλλά το ποσό τους είναι αβέβαιο ή απροσδιόριστο . Η πρόβλεψη έχει ως προορισμό να καλύψει είτε την υποτίμηση στοιχείων του παθητικού , είτε επερχόμενους κινδύνους ή έξοδα .

Κατά το Ε. Γ. Λ. Σ. πρόβλεψη είναι η κράτηση ορισμένου ποσού που γίνεται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού της οικονομικής μονάδας , σε βάρος του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης ή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως . Η κράτηση αυτή αποβλέπει στην κάλυψη ζημιάς ή εξόδων ή ενδεχόμενης υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού , όταν κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους , χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθος τους ή ο χρόνος πραγματοποίησεως ή και τα δύο .

Οι προβλέψεις διακρίνονται στις εξής δύο κατηγορίες :

A) . Στις προβλέψεις για κινδύνους εκμεταλλεύσεως , οι οποίες σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 68 « προβλέψεις εκμεταλλεύσεως » : Για τις προβλέψεις αυτές χρησιμοποιούνται οι δέκα πρώτοι υπολογαριασμοί του 44 . (44.00 έως και 44.09) .

B) . Στις προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους , οι οποίες σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 83 « προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους » . Για τις προβλέψεις αυτές χρησιμοποιούνται οι δέκα επόμενοι υπολογαριασμοί του 44 (44.10 έως και 44.19) , με εξαίρεση τις προβλέψεις για

υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές , εκτός από Α . Ε . οικονομικές μονάδες , οι οποίες καταχωρούνται στην πίστωση του λογαριασμού 18.00.19 ή του 18.01.19 .

Οι προβλέψεις για κινδύνους εκμεταλλεύσεως προορίζονται να καλύψουν έξοδα της χρήσεως που πιθανολογούνται ότι θα πραγματοποιηθούν μετά από το σχηματισμό των προβλέψεων . Τα έξοδα αυτά αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα στη χρήση , θα είχαν καταχωρηθεί σε προσαύξηση των εξόδων της ομάδας 6 .

Οι προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους προορίζονται να καλύψουν έκτακτες ζημίες και έκτακτα έξοδα που πιθανολογούνται ότι θα πραγματοποιηθούν μετά από το σχηματισμό των προβλέψεων . Τα έξοδα αυτά αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα στη χρήση , θα είχαν καταχωρηθεί στους οικείους υπολογαριασμούς των 81 « έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα » και 82 « έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων » .

Οι Προβλέψεις Έχουν Χαρακτήρα Υποχρεωτικό , Χαρακτήρα Αποθεματικού Και Εμφανίζονται Στον Ισολογισμό .

Σύμφωνα λοιπόν με την αρχή της συντηρητικότητας που διέπει τον ισολογισμό , ο σχηματισμός προβλέψεως είναι υποχρεωτικός είτε υπάρχουν κέρδη είτε ζημίες . Ο μη σχηματισμός προβλέψεων , όταν διαγράφονται πιθανότητες μείωσης της καθαρής περιουσίας καθιστά ανειλικρινή τον ισολογισμό και τα τυχόν διανεμόμενα κέρδη από έναν τέτοιο ισολογισμό είναι εικονικά .

Τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των προβλέψεων τονίζει τόσο το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο , όσο και ο Ν. 2190 / 1920 (άρθρο 42 ε παρ. 14) .

Ορισμένες προβλέψεις δεν ανταποκρίνονται στις λογιστικές προδιαγραφές , αλλά σχηματίζονται για να αντικρούσουν ενδεχόμενες ζημίες ή έξοδα . Οι προβλέψεις αυτές έχουν σαφή χαρακτήρα αποθεματικού και πρέπει να

θεωρούνται ως προσαύξηση της καθαρής περιουσίας της επιχείρησης . Μερικές από τις προβλέψεις αυτές είναι :

- Πρόβλεψη για αυτασφάλιση .
- Προβλέψεις για διακυμάνσεις των τιμών .
- Προβλέψεις για επενδύσεις και ανανέωση εγκαταστάσεων .
- Προβλέψεις για ενδεχόμενες ζημίες ή έξοδα .

Οι προβλέψεις αυτές δεν αναγνωρίζονται φορολογικώς και συνεπώς δεν εκπίπτουν από τα έσοδα και τα κέρδη των επιχειρήσεων . Αν σχηματισθούν παρόμοιες προβλέψεις προστίθενται στα κέρδη και φορολογούνται .

Σύμφωνα επίσης και με την **αρχή του μη συμψηφισμού λογαριασμών** του ενεργητικού και παθητικού καθώς και εσόδων και εξόδων οι προβλέψεις για υποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού εμφανίζονται στο ενεργητικό αφαιρετικός από τα περιουσιακά στοιχεία που αφορούν (άρθρο 42 ε παρ. 14 Ν. 2190 / 1920) . Οι προβλέψεις , όμως για κινδύνους και έξοδα φέρονται στο παθητικό του ισολογισμού στη συνέχεια των διαρκών κεφαλαίων .

Οι σχηματιζόμενες προβλέψεις αναπροσαρμόζονται στο τέλος κάθε χρήσεως , με βάση τις νέες συνθήκες που στο μεταξύ έχουν διαμορφωθεί . Αν υπάρχουν ποσά προβλέψεων που δεν χρησιμοποιήθηκαν είτε επειδή ή ζημίες ή τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν ήταν μικρότερα από τις σχηματιζόμενες γι' αυτά προβλέψεις , είτε επειδή εξέλιπαν οι κίνδυνοι για τους οποίους είχαν σχηματιστεί μεταφέρονται στην πίστωση του λογαριασμού 84.00 « έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων » . Η διαδικασία αυτή έχει ως **αρχή την αρχή της αυτοτέλεια των χρήσεων .**

Σύμφωνα επίσης με την βασική λογιστική **αρχή της πραγματικής εικόνας** , τα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να αναγράφονται στον ισολογισμό στην πραγματική τους αξία , δηλαδή στην αξία που προκύπτει με βάση τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές . Σύμφωνα με τις αρχές αυτές οι μεν ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις δεν πρέπει να αναγράφονται στο ενεργητικό του

ισολογισμού , αλλά να διαγράφονται εξολοκλήρου , οι δε επισφαλείς απαιτήσεις να εμφανίζονται στον ισολογισμό με το ποσό που πιθανολογείται , κατά τη σύνταξη του ισολογισμού , ότι θα εισπραχθεί από αυτές .

Η Λογιστική Των Προβλέψεων .

Η λογιστική των προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα αποτελείται από τα εξής μέρη :

A) . Η λογιστική του σχηματισμού των προβλέψεων κατά την σύνταξη των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων . και

B) . Η λογιστική της εκκαθάρισης της πρόβλεψης κατά το χρόνο που επήλθε ο κίνδυνος για τον οποίο σχηματίστηκε η πρόβλεψη . Το Ε. Σ. Υ. Λ. με γνωμ. 91 / 1992 γνωστοποίησε τους λογιστικούς τρόπους με τους οποίους οι επιχειρήσεις μπορούν να εκκαθαρίζουν τις προβλέψεις κατά το χρόνο που επήλθε ο κίνδυνος για τον οποίο σχηματίστηκε η πρόβλεψη .

Σύμφωνα με τα παραπάνω , τα έξοδα για τα οποία σε προηγούμενες χρήσεις είχε σχηματιστεί πρόβλεψη θα εκκαθαριστούν ως εξής :

1. Καταχώρηση των « εξόδων » στους υπολογαριασμούς της ομάδας 6 .

Αν η επιχείρηση καταχωρήσει τα έξοδα , για τα οποία στις προηγούμενες χρήσεις είχε σχηματίσει πρόβλεψη , κανονικά στους υπολογαριασμούς της ομάδας 6 , τότε θα πρέπει να μεταφέρει από τη χρέωση της « σχηματιζόμενης πρόβλεψης » του λογαριασμού 44 , ποσό ίσο με το έξοδο που πραγματοποιήθηκε

, στην πίστωση του λογαριασμού 78.05 « χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης » .

Όταν ακολουθείται η λύση αυτή , τα ποσά των εξόδων που καλύπτονται από προβλέψεις δεν καταλογίζονται στο λειτουργικό κόστος , γιατί αυτό επιβαρύνετε με τις προβλέψεις που σχηματίζονται , αλλά μεταφέρονται μέσω του 90.06 στον 97 « διαφορές ενσωμάτωσης και καταλογισμού » , ο οποίος μεταφέρεται απευθείας στη χρέωση 98.99 « αποτελέσματα χρήσης » . Δηλαδή , στους λογαριασμούς του λειτουργικού κόστους καταχωρούνται οι προβλέψεις που σχηματίζονται και όχι τα έξοδα για τα οποία είχαν σχηματιστεί οι προβλέψεις αυτές .

2. Καταχώρηση των εξόδων στους υπολογαριασμούς του λογαριασμού «44».

Στην περίπτωση που η επιχείρηση ακολουθήσει για τα έξοδα που είχε σχηματίσει πρόβλεψη την προηγούμενη χρήση , την προτεινόμενη από το Π.Δ. 502 / 1984 λογιστικοποίηση , θα καταχωρήσει τα έξοδα απευθείας στους υπολογαριασμούς του λογαριασμού « 44 » με τον τίτλο « χρησιμοποιημένες προβλέψεις » 44.00.01 .

3. Καταχώρηση των εξόδων στους υπολογαριασμούς του λογαριασμού «82».

Τα καταβαλλόμενα ποσά εξόδων , για τα οποία σε προηγούμενες χρήσεις είχαν σχηματιστεί προβλέψεις , καταχωρούνται στη χρέωση του λογαριασμού 82.00 « έξοδα προηγούμενων χρήσεων » και σε ανοιγόμενους τριτοβάθμιους λογαριασμούς , αντίστοιχους των κατ' είδος εξόδων της ομάδας 6 (ανάλογα με τις επιθυμητές πληροφορίες) .

Οι σχηματιζόμενες για κάθε (καταβαλλόμενο) έξοδο προβλέψεις , ανεξάρτητα από το ύψος τους με τη χρέωση του λογαριασμού 44 και των οικείων υπολογαριασμών του μεταφέρονται στην πίστωση του λογαριασμού 84 « έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων » και του νεοδημιουργούμενου δευτεροβάθμιου του 84.91 « έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως » , ο οποίος αναλύεται σε τριτοβάθμιους αντίστοιχους των δευτεροβάθμιων 44.00 και 44.09 .

Προτιμότερη λύση λογιστικώς :

Από τις τρεις παραπάνω λύσεις σύμφωνα με το έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας 1683 / γνωμ. 91 / 1992 , προτιμότερη είναι η τρίτη γιατί είναι απλούστερη και δίχως μειονεκτήματα , άρα σωστότερη . Παντός μέχρι τη νομοθετική τροποποίηση του Ε. Γ. Λ. Σ. κάθε οικονομική μονάδα έχει τη δυνατότητα να επιλέξει έναν από τους τρεις προηγούμενους χειρισμούς .

Προτιμότερη λύση φορολογικώς :

Με τη δεύτερη λύση το έξοδο δεν καταχωρείται σε αποτελεσματικό λογαριασμό κατά το χρόνο που γίνεται βέβαιο και εκκαθαρισμένο . Ως εκ τούτου , δεν γνωρίζουμε αν το έξοδο αυτό μπορεί να εκτέσει φορολογικώς επειδή δεν έχει καταχωρηθεί σε αποτελεσματικό λογαριασμό .

Αντίθετα η πρώτη και τρίτη λύση κατοχυρώνουν την επιχείρηση φορολογικώς αφού το έξοδο , το χρόνο που γίνεται βέβαιο και εκκαθαρισμένο , καταχωρείται σε αποτελεσματικό λογαριασμό με αποτέλεσμα να καλύπτεται ο τύπος « της εγγραφής στα βιβλία του εξόδου » , τον οποίο απαιτούν οι διατάξεις της παρ. 14 και 31 του Ν. 2238 / 1994 .

Πρόβλεψη Για Απαξίωση Και Υποτίμηση Παγίων Στοιχείων .

Οι προβλέψεις για απαξιώσεις και υποτιμήσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων σχηματίζονται με χρέωση του λογαριασμού 83.10 « προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων » και πίστωση του λογαριασμού 44.10 . Σε περίπτωση εκποίησης παγίου στοιχείου , για το οποίο είχε προηγηθεί ο σχηματισμός προβλέψεως , η τελευταία μεταφέρεται από το λογαριασμό 44.10 στην πίστωση του λογαριασμού του παγίου στοιχείου που εκποιείται .

Από φορολογική άποψη: Για την πρόβλεψη υποτιμήσεως των παγίων στοιχείων προβλέπει και ο κώδικας φορολογίας εισοδήματος , ο οποίος ορίζει (άρθρο 35 παρ. 1) , ότι εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης η πρόβλεψη για τυχόν υφιστάμενη και μη πραγματοποιηθείσα υποτίμηση πάγιων στοιχείου του ενεργητικού ή υπερτίμηση στοιχείων του παθητικού , με εξαίρεση την υποτίμηση που προέρχεται από ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα και πλοία .

Στις περιπτώσεις αυτές , ο φορολογικός νόμος δέχεται ότι , αν και δεν έχει πραγματοποιηθεί ζημία , πρέπει ωστόσο να εμφανίζεται από την επιχείρηση στα βιβλία της , γιατί διαφορετικά δεν θα απεικονίζεται η πραγματική οικονομική κατάσταση , πράγμα που είναι αντίθετο προς την αρχή της πραγματικής εικόνας αλλά και προς τις αρχές της ιδιωτικής οικονομικής .

Για τον σχηματισμό των προβλέψεων αυτών πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις :

- Να υφίσταται πραγματική υποτίμηση των παγίων στοιχείων του ενεργητικού κατά το χρόνο συντάξεως του ισολογισμού
- Η υποτίμηση να αφορά πάγια στοιχεία του ενεργητικού , δηλαδή στοιχεία μη προοριζόμενα για μεταπώληση .
- Για τον υπολογισμό της υποτιμήσεως κάθε στοιχείου του ενεργητικού να λαμβάνεται αυτοτελώς και μεμονωμένος , και να μην συμψηφίζεται η υποτίμηση ενός στοιχείου με την υπερτίμηση ενός άλλου . (αρχή αντιπαραθέσεως εσόδων – εξόδων)

- Δεν πρέπει να αναγνωρίζεται σχηματισμός προβλέψεως επί στοιχείων τα οποία δεν ανήκουν κατά κυριότητα στην επιχείρηση .

Από τη νομοθεσία των Αωνύμων εταιρειών οι διατάξεις συμπορεύονται με το λογιστικό σχέδιο , ορίζουν δε (άρθρο 43 παρ. 5 του Ν. 2190 / 1920) , ότι σε περίπτωση υποτιμήσεως ενσώματου πάγιου περιουσιακού στοιχείου , άσχετα αν αυτό υπόκειται ή μη σε απόσβεση , σχηματίζεται ανάλογη πρόβλεψη προς αντίκρουση της υποτιμήσεως . Οι προβλέψεις αυτές βαρύνουν τα αποτελέσματα χρήσεως .

Προβλέψεις Για Συναλλαγματικές Διαφορές .

Στους λογαριασμούς αυτούς παρακολουθούνται :

- Οι προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων . (44.14)
- Οι προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων . (44.15)

Κατά το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο για τις προβλέψεις του λογαριασμού 44.14 , που προκύπτουν κατά την αποτίμηση των απαιτήσεων και των λοιπών υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα , ισχύουν τα ακόλουθα .

Α) . Όταν προέρχονται από βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις παρακολουθούνται σε κατηγορίες κατά ξένο νόμισμα , ως εξής :

Καταχωρούνται σε ιδιαίτερους υπολογαριασμούς κατά ξένο νόμισμα , που έχουν τον τίτλο « προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπροθέσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων » του λογαριασμού 44.14 «

προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων » .

Στο τέλος κάθε χρήσης , τα υπόλοιπα των παραπάνω ειδικών υπολογαριασμών κατά ξένο νόμισμα αν είναι χρεωστικά μεταφέρονται στη χρέωση του λογαριασμού 81.00.04 « συναλλαγματικές διαφορές » , ενώ αν είναι πιστωτικά παραμένουν και μέσα στην επόμενη χρήση , μεταφέρονται στην πίστωση του λογαριασμού 81.01.04 « συναλλαγματικές διαφορές » .

Β) . Όταν προέρχονται από μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις παρακολουθούνται σε κατηγορίες κατά ξένο νόμισμα ως εξής :

Καταχωρούνται σε ιδιαίτερους υπολογαριασμούς κατά ξένο νόμισμα που έχουν τον τίτλο « προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων » , του λογαριασμού 44.14 .

Στο τέλος κάθε χρήσεως , τα χρεωστικά υπόλοιπα των παραπάνω ειδικών υπολογαριασμών κατά ξένο νόμισμα , μεταφέρονται στη χρέωση του λογαριασμού 81.00.04 , από δε τα πιστωτικά υπόλοιπα των υπολογαριασμών αυτών μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 81.01.04 το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στις απαιτήσεις και στις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που εισπράχθηκαν ή πληρώθηκαν μέσα στη χρήση , εφόσον δεν προηγήθηκε η μεταφορά του μέρους αυτού κατά την είσπραξη ή πληρωμή των σχετικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων . Σε περίπτωση που προηγήθηκαν μερικοί συμψηφισμοί των πιστωτικών υπολοίπων των υπολογαριασμών του 44.14 με χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές , το μέρος που μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 81.01.04 προσδιορίζεται κατ' αναλογία με βάση τα αρχικά πιστωτικά υπόλοιπα και τα μετά τους συμψηφισμούς αντίστοιχα πιστωτικά υπόλοιπα των υπολογαριασμών του 44.14 .

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την είσπραξη ή την πληρωμή των απαιτήσεων και υποχρεώσεων των παραπάνω περιπτώσεων

καταχωρούνται απευθείας , οι χρεωστικές στη χρέωση του λογαριασμού 81.00.04 και οι πιστωτικές στην πίστωση του λογαριασμού 81.01.04

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση τυχόν διαθεσίμων σε ξένο νόμισμα , καταχωρούνται απευθείας , οι χρεωστικές στη χρέωση του λογαριασμού 81.00.04 και οι πιστωτικές στην πίστωση του λογαριασμού 81.01.04 .

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από δάνεια και πιστώσεις που χρησιμοποιούνται για χρηματοδότηση κτήσεως παγίων στοιχείων , παρακολουθούνται στο λογαριασμό 16.15 .

Προβλέψεις Για Αποζημίωση Προσωπικού Λόγω Εξόδου Από Την Υπηρεσία .

Στο λογαριασμό 44.00 παρακολουθούνται οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία . Μεγάλη διάσταση απόψεων υφίσταται στο τι καλύπτουν οι προβλέψεις αυτές και στο πως πρέπει να υπολογίζονται .

Για τις προβλέψεις αυτές ο Ν. 2190 / 2190 άρθρο 42 ε παρ. 14 προβλέπει τα ακόλουθα : « Οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία , που υπολογίζονται και σχηματίζονται στο τέλος κάθε χρήσης , καλύπτουν , τουλάχιστον , τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης ».

Όπως έχει ερμηνευθεί η ανωτέρω διάταξη , η πρόβλεψη αρχίζει μετά την συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησεως των μισθωτών που απασχολούνται στην επιχείρηση . Κατά την ερμηνεία αυτή της Διοικήσεως πρόβλεψη επιτρέπεται να σχηματίζεται μόνο μετά την συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησεως των μισθωτών και δεν ισχύει στις περιπτώσεις απολύσεως του προσωπικού λόγω καταγγελίας συμβάσεως εργασίας , ακόμη και όταν πιθανολογείται , ότι η απόλυση θα λάβει χώρα και θα καταβληθεί η νόμιμη αποζημίωση .

Η ανωτέρω άποψη της διοικήσεως είναι αντίθετη με τα ισχύοντα στη λογιστική και την οικονομία των επιχειρήσεων και υπέστη σφοδρή κριτική , δικαίως από όλους σχεδόν τους ερμηνευτές του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου .

Από φορολογική άποψη ο σχηματισμός προβλέψεως για αποζημίωση προσωπικού δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα έσοδα και κέρδη της επιχειρήσεως , διότι δεν είναι βέβαιη και εκκαθαρισμένη η υποχρέωση .

Προβλέψεις Για Επισφαλείς Απαιτήσεις .

Επισφαλείς απαιτήσεις είναι αυτές που την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού υπάρχει η πιθανότητα ότι δεν θα εισπραχθούν στο σύνολο τους ή κατά ένα ποσοστό .

Η πιθανή ζημία της επιχειρήσεως , λόγω χαρακτηρισμού της άνω απαιτήσεως έως επισφαλής θα καταχωρηθεί στα βιβλία της με το σχηματισμό προβλέψεως . Το άρθρο 42 ε του Ν. 2190 / 1920 στην παρ. 14 αναφέρει ότι οι προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα προορίζονται να καλύψουν ζημίες , δαπάνες ή υποχρεώσεις της κυλιόμενης και των προηγούμενων χρήσεων που διαφαίνονται σαν πιθανές κατά την ημέρα συντάξεως του ισολογισμού , αλλά δεν είναι γνωστό το ακριβές μέγεθος τους ή ο χρόνος στον οποίο θα προκύψουν.

Ο σχηματισμός των προβλέψεων είναι υποχρεωτικός κατά την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων (άρθρο 43 παρ 1 του Ν. 2190) ανεξάρτητα από το αν κατά τη χρήση προκύπτει καθαρό κέρδος ή ζημία .

Συνεπώς , στο τέλος της χρήσης η επιχείρηση τις προβλέψεις , που θα σχηματίσει για να καλύψει την ζημία που θα υποστεί από τη μη είσπραξη των επισφαλών και επιδίκων απαιτήσεων , θα τις καταχωρήσει στα βιβλία της .

Σύμφωνα με την βασική λογιστική αρχή της πραγματικής εικόνας , τα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να αναγράφονται στον ισολογισμό στην πραγματική τους αξία , δηλαδή στην αξία που προκύπτει με βάση τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές . Σύμφωνα με τις αρχές αυτές οι μεν ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις δεν πρέπει να αναγράφονται στο ενεργητικό του

ισολογισμού , αλλά να διαγράφονται εξολοκλήρου (αποσβένονται) , οι δε επισφαλείς απαιτήσεις να εμφανίζονται στον ισολογισμό με το ποσό που πιθανολογείται , κατά τη σύνταξη του ισολογισμού , ότι θα εισπραχθεί από αυτές.

Η λογιστική θεωρία έχει αναπτύξει και η πράξη εφαρμόζει τις ακόλουθες μεθόδους αποσβέσεως των επισφαλών απαιτήσεων :

I. Η μέθοδος της εξατομικευμένης διαγραφής των απαιτήσεων .

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή οι ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις (με την διαγραφή εξολοκλήρου της απαίτησης) βαρύνουν τη χρήση στην οποία γίνεται γνωστό ότι η συγκεκριμένη απαίτηση κατέστη ανεπίδεκτη εισπράξεως , οπότε διενεργείται η εγγραφή αποσβέσεως της .

Η μέθοδος αυτή κατακρίνεται γιατί παραβιάζει τη βασική λογιστική αρχή της αντιπαράθεσεως εσόδων – εξόδων .

II. Η μέθοδος της εκτιμήσεως του ύψους της απώλειας από επισφαλείς απαιτήσεις .

Κατ' αυτήν το ύψος των απωλειών από επισφαλείς απαιτήσεις εκτιμάται με βάση ένα ποσοστό επί των πωλήσεων της χρήσεως . Το ποσοστό αυτό εξευρίσκεται με τον ακόλουθο τύπο :

Απώλειες από επισφαλείς απαιτήσεις προηγούμενων χρήσεων προς
Πωλήσεις επί πιστώσει προηγούμενων χρήσεων

Με την μέθοδο αυτή επιτυγχάνεται ορθή αντιπαράθεση των εσόδων και εξόδων που υπαγορεύεται όπως είπαμε , από τη βασική λογιστική αρχή της αντιπαράθεσεως εσόδων – εξόδων , αφού η χρήση που ωφελήθηκε από το έσοδο

της πώλησης επιβαρύνεται με την πρόβλεψη για πιθανή απώλεια της απαιτήσεως.

Φορολογικά η επιχείρηση δεν θα έχει κανένα πρόβλημα από το σχηματισμό της άνω πρόβλεψης για επισφαλείς πελάτες αν το άνω ποσό είναι μέσα στο όριο που θέτει ο φορολογικός νόμος . (όριο .0,5 %) .

III. Μικτή μέθοδος .

Ορισμένες επιχειρήσεις κυρίως πολυεθνικές εφαρμόζουν μια μικτή μέθοδο σχηματισμού πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις .

Οι επιχειρήσεις αυτές σχηματίζουν « πρόβλεψη για επισφαλής απαιτήσεις » για της εξής απαιτήσεις τους :

A) . Όσες απαιτήσεις κρίθηκαν ως επισφαλείς και μεταφέρθηκαν στους λογαριασμούς 30.97 και 33.97

B) . Όσες απαιτήσεις παραμένουν ανείσπρακτες για μεγάλο χρονικό διάστημα κυρίως περισσότερο από ένα χρόνο .

Γ) . Υπολογίζουν το μέσο ποσοστό διαγραφών επί του κύκλου εργασιών των πέντε τελευταίων ετών και βάση αυτού του ποσοστού σχηματίζουν πρόσθετη πρόβλεψη .

Όπως γίνεται φανερό η μικτή μέθοδος είναι πιο κοντά στην αρχή της συντηρητικότητας την οποία επιβάλει ο Ν. 2190 / 1920 για τη σύνταξη των ισολογισμών αφού ο σχηματισμός της πρόβλεψης λαμβάνει υπόψη του όλες τις παραμέτρους οι οποίες προσδιορίζουν το ύψος της . (χαρακτηρισμός απαιτήσεων ως επισφαλών , ανεξόφλητες απαιτήσεις για μεγάλο χρονικό διάστημα , στατιστικά στοιχεία από το παρελθόν για διαφορές απαιτήσεων ως ανεπίδεκτων εισπράξεως .) .

Η Απόσβεση Των Επισφαλών Απαιτήσεων (περιπτ. Θ παρ. 1 άρθρου 35 του Ν. Δ. 3323 / 1955) .

Η διάταξη του άρθρου 35 παρ. 1 του Ν. Δ. 3323 / 1955 που προαναφέραμε , αντικαταστάθηκε με τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 12 του Ν. 2065 / 1992 τροποποιήθηκε με το Ν. 2214 / 1994 κωδικοποιήθηκε στη φορολογία εισοδήματος ν. 2238 / 1994 στο άρθρο 31 παρ. 1 περιπτ. Θ και τέλος τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 παρ. 3 του Ν. 2459 / 1997 . Όπου η διάταξη αυτή αναφέρει ειδικό και συγκεκριμένο τρόπο απόσβεσης των επισφαλών απαιτήσεων .

Ειδικότερα καθιερώνεται ο σχηματισμός πρόβλεψης , η οποία αναγνωρίζεται φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα . Η πρόβλεψη αυτή υπολογίζεται σε ποσοστό 0,5 % επί της αναγραφόμενης στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών αξίας (εσωτερικού – εξωτερικού) αφού προηγουμένως αφαιρεθούν οι επιστροφές ή εκπτώσεις που προκύπτουν από τα βιβλία . Επομένως για των υπολογισμό της πρόβλεψης δεν λαμβάνεται υπόψη τα έσοδα από λιανικές πωλήσεις ή παροχή υπηρεσιών προς ιδιώτες , έστω και αν αυτά έχουν πραγματοποιηθεί με πίστωση του τμήματος . Επίσης δεν λαμβάνεται υπόψη οι χονδρικές πωλήσεις για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί τιμολόγιο πώλησης (π.χ πώληση επαγγελματικού αυτοκινήτου με συμβολαιογραφική πράξη) . Κατά ρητή διατύπωση του νόμου δε λαμβάνονται υπόψη ούτε τα έσοδα που έχουν πραγματοποιηθεί από πωλήσεις προς το Δημόσιο , δήμους και κοινότητες , δημόσιες επιχειρήσεις , οργανισμούς ή επιχειρήσεις κοινής ωφελείας και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου λόγω της φερεγγυότητας των πελατών αυτών . Στην αξία των πωλήσεων δεν συμπεριλαμβάνεται ο Φ. Π. Α.

Η έκπτωση της δαπάνης αυτής εμφανίζεται στα βιβλία της επιχείρησης σε ειδικό λογαριασμό « προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων » .

Το ποσό της πρόβλεψης για κάθε διαχειριστική χρήση συναθροιζόμενο με το ποσό που εμφανίζεται ήδη στο λογαριασμό 44.11 « προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις » λόγω σχηματισμού προβλέψεων σε προηγούμενες χρήσεις με βάση τις ίδιες διατάξεις , δεν μπορεί να υπερβεί το 50 % του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού « πελάτες » , όπως αυτός εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσης . Αν σε δεδομένη χρήση το ποσό των πραγματοποιηθεισών προβλέψεων που εμφανίζεται στο λογαριασμό 44.11.00. είναι μεγαλύτερο του 50 % του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού « πελάτες » της χρήσης αυτής , το επιπλέον ποσό της πρόβλεψης μεταφέρεται στο λογαριασμό 84.00.11 .

Σημειώνεται ότι από το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού « πελάτες » θα αφαιρεθούν οι απαιτήσεις κατά του Δημοσίου , δήμων ή κοινοτήτων , δημοσίων επιχειρήσεων , οργανισμών ή επιχειρήσεων κοινής ωφελείας και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου καθώς οι απαιτήσεις αυτές θεωρούνται ασφαλούς είσπραξης .

Επίσης δε λαμβάνεται υπόψη το υπόλοιπο του λογαριασμού « γραμμάτια εισπρακτέα » καθόσον ρητά αναφέρεται στο νόμο μόνο το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού « πελάτες » .

Για τις σχηματιζόμενες προβλέψεις ισχύουν τα εξής :

1. Την πρόβλεψη για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων μπορεί να σχηματίσει κάθε επιχείρηση , εφόσον έχει τις πιο πάνω αναφερόμενες προϋποθέσεις και ανεξάρτητα αν υπάρχουν ή όχι ανεπίδεκτοι είσπραξης πελάτες .
2. Το συνολικό ύψος (συσσωρευμένο) των σχηματισμένων προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων δεν μπορεί να υπερβεί το 50 % του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού « πελάτες » . Έτσι , η επιχείρηση θα σταματήσει να ενεργεί πρόβλεψη για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων από το χρόνο κατά τον οποίο το αποθεματικό των προβλέψεων , θα καλύψει το 50 % του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού « πελάτες » . Είναι φανερό ότι αν στη συνέχεια αυξηθεί το υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού , η

επιχείρηση θα επανακτήσει το δικαίωμα σχηματισμού πρόβλεψης για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων . Η ενέργεια της πρόβλεψης μέχρι του ποσοστού 0.5 % είναι προαιρετική .

3. Ο χαρακτηρισμός και η διαγραφή ορισμένων πελατών ως επισφαλών είναι θέμα που κρίνεται από την επιχείρηση , με βάση τα στοιχεία και έγγραφα που έχει στη διάθεσή της , και δεν ερευνάται κατά το διενεργούμενο έλεγχο στην επιχείρηση από τη φορολογούσα αρχή , αν πραγματικά οι διαγραφέντες πελάτες είναι επισφαλείς ή όχι .

Στην περίπτωση όμως που κάποιος πελάτης κρίθηκε από την επιχείρηση ως επισφαλής και προέβη στη διαγραφή του , αν εκ των υστέρων το ποσό της απαίτησης του εισπραχθεί , έχει την υποχρέωση η επιχείρηση το ποσό που εισέπραξε να το μεταφέρει στα αποτελέσματα χρήσης .

Πέρα από την πρόβλεψη του 0.5 % κανένα άλλο ποσό δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων . Επομένως σε περίπτωση που σε μια διαχειριστική χρήση οι πράγματι ανεπίδεκτες εισπραξης απαιτήσεις είναι μεγαλύτερες από τις σχηματιζόμενες προβλέψεις , δεν έχει τη δυνατότητα η επιχείρηση το μέρος εκείνο των απαιτήσεων που δεν μπορεί να καλυφθεί με τις προβλέψεις , να το εκτέσει φορολογικά από τα ακαθάριστα έσοδά της .

Επίσης , οι πράγματι επισφαλείς απαιτήσεις προηγούμενων διαχειριστικών χρήσεων που δεν έχουν αποσβεστεί , δεν μπορούν να εκπεστούν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης , προκειμένου υπολογισμού των φορολογητέων κερδών . Τα ποσά των απαιτήσεων αυτών θα καλυφθούν με τις διενεργούμενες προβλέψεις , κάθε χρόνο για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων , που προβλέπονται από τις πιο πάνω αναφερόμενες διατάξεις .

Η πρόβλεψη για επισφαλείς πελάτες εμφανίζεται στον ισολογισμό σε μείωση των απαιτήσεων όταν σχηματίζεται για να καλύψει πραγματικές απώλειες λόγω χαρακτηρισμού των απαιτήσεων αυτών ως επισφαλών .

Αντιθέτως όταν μια επιχείρηση στο τέλος της χρήσεως δεν έχει επισφαλείς απαιτήσεις και σχηματίζει την πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις , επειδή αυτό επιτρέπεται από τη φορολογική νομοθεσία , η πρόβλεψη αυτή δεν θα εμφανιστεί στις λοιπές προβλέψεις του παθητικού του ισολογισμού αλλά στο ενεργητικό του ισολογισμού σε μείωση των πελατών.

Αξιολόγηση Της Λογιστικής Αντιμετώπισης Των Προβλέψεων .

Σχετικά με τις διατάξεις του Ν. 2190 / 1920 και του Ε. Γ. Λ. Σ. , έχουν διατυπώσει επιφυλάξεις , όσον αφορά την επάρκεια τους να διασφαλίσουν την απεικόνιση της πραγματικής οικονομικής διάθρωσης των επιχειρήσεων στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις . Ειδικότερα , για την λογιστική πρακτική , που ο νόμος επιβάλλει σε σχέση με την δημιουργία προβλέψεων έχουν εκφραστεί ποικίλοι προβληματισμοί .

Ένας ίσως , από τους σημαντικότερους προβληματισμούς σχετίζεται με την δημιουργία των προβλέψεων για πιθανούς κινδύνους και έξοδα , και στην δημιουργία προβλέψεων για πιθανά κέρδη ή έσοδα που η ίδια η επιχείρηση δημιουργεί . Το σημείο αυτό αποτελεί πεδίο αντιπαράθεσης αφού υπάρχουν εκείνοι που υποστηρίζουν ότι , ορθώς ο νόμος απαγορεύει την δημιουργία προβλέψεων για πιθανά κέρδη ή έσοδα , και υπάρχει η αντίθετη άποψη που υποστηρίζει ότι θα πρέπει λογιστικά να εμφανίζεται η « πρόβλεψη » των κερδών ή εσόδων και ακόμα περισσότερο αφού εμφανίζονται προβλέψεις για πιθανά έξοδα ή ζημιές .

Η μεν πρώτη άποψη τεκμηριώνεται με το επιχείρημα ότι , η μη δημιουργία από την επιχείρηση « προβλέψεως » σχετικά με τα έσοδα ή κέρδη που φαντάζουν ή προφανώς διαφαίνονται εισπρακτέα στο μέλλον , δεν είναι

ενδεδειγμένοι αφού υπάρχουν λογαριασμοί που είναι δημιουργημένοι για αυτούς τους σκοπούς (81 « έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα » και ο 82 « έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων ») . Καθώς αν ένα από αυτά τα έσοδα που έχει σχηματιστεί πρόβλεψη γι' αυτό δεν εισπραχθεί ή μεσολαβήσουν γεγονότα ανασταλτικά , θα πρέπει μετά να δημιουργηθεί πρόβλεψη για πιθανή ζημία , γεγονός που ταλαιπωρεί το σύστημα αφάνταστα αφού ύστερα θα υπάρξει η διαγραφεί της απαίτησης , γεγονός που έρχεται σε αντιπαράθεση με την αρχή πραγματικής εικόνας , και την αρχή της συντηρητικότητας . Είναι προτιμότερο δηλαδή να εμφανίζονται οι πιθανές ζημίες ή υποτιμήσεις παγίων στοιχείων , παρά να εμφανίζονται κάποια πιθανά έσοδα για είσπραξη όπου θα καταλείψουν ανείσπρακτα .

Όσοι όμως είναι υπέρ της δεύτερης άποψης , δηλαδή υπέρ της εμφάνισης των « προβλέψεων για πιθανά έσοδα ή κέρδη » , υποστηρίζουν ότι η μη εμφάνιση των προβλέψεων αυτών , την στιγμή που εμφανίζονται οι προβλέψεις για τα πιθανά έξοδα ή ζημίες έρχεται σε αντιδιαστολή με την αρχή της αλήθειας , δηλαδή της πιστής εικόνας της περιουσίας , της χρηματοοικονομικής θέσης , που έχει ως αποτέλεσμα να μην παρουσιάζεται πλήρως η ανάγκη της πληροφόρησης . Επομένως αφού εμφανίζουμε προβλέψεις για πιθανά έξοδα και κατά συνέπεια αυτά μειώνουν το τελικό αποτέλεσμα , δεν φορολογούνται και παραμένουν στην επιχείρηση υπό την μορφή προβλέψεων για την κυλιόμενοι χρήση , αυτή βέβαια με την σειρά της τα εκμεταλλεύεται ανάλογα . Αν όμως εμφανίζαμε προβλέψεις για πιθανά έσοδα αυτά θα προσαύξαναν το λογαριασμό αποτελέσματα εκμετάλλευσης και συνεπώς θα φορολογούνταν εκ των προτέρων για κάποια πιθανά έσοδα / κέρδη . Γεγονός όπου δεν το εφαρμόζει καμία επιχείρηση , διότι προτιμεί την πρώτη λύση , δηλαδή να εκμεταλλεύεται το ποσό των προβλέψεων τις κυλιόμενης χρήσης παρά να πληρώσει εκ των προτέρων το φόρο των αβέβαιων κερδών / εσόδων .

Αποθεματικά .

Έννοια και διακρίσεις .

Αποθεματικά : είναι τα συσσωρευμένα καθαρά κέρδη της επιχειρήσεως , τα οποία δεν έχουν διανεμηθεί στους δικαιούχους , ούτε έχουν ενσωματωθεί στο κεφάλαιο , αλλά παραμένουν στην επιχείρηση προς αντιμετώπιση έκτακτων ζημιών ή εξόδων . Επίσης χρησιμοποιούνται για αύξηση των μέσων δράσεων της επιχειρήσεως . Λογιστικώς εμφανίζονται στο παθητικό του ισολογισμού της επιχειρήσεως και είναι λογαριασμοί καθαρής περιουσίας . Συνιστούν αύξηση της καθαρής περιουσίας , η οποία δεν ενσωματώνεται στο κεφάλαιο .

Τακτικό Ή Νόμιμο Αποθεματικό 41.02 .

Είναι το αποθεματικό που σχηματίζεται κάθε χρόνο υποχρεωτικά σύμφωνα με το άρθρο 44 του Ν. 2190 / 1920 . Λαμβάνεται από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως και είναι ίσο με 5% τουλάχιστον των κερδών αυτών . Ο σχηματισμός του νομίμου αποθεματικού παύει να είναι υποχρεωτικός , όταν φτάσει το ένα τρίτο του εταιρικού κεφαλαίου . Ο λογαριασμός 41.02 πιστώνεται με χρέωση του λογαριασμού 88.99 (κέρδη προς διάθεση) .

Το τακτικό αποθεματικό χρησιμοποιείται αποκλειστικά προς εξίσωση πριν από κάθε διανομή μερίσματος του τυχόν υπάρχοντος χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού « Ζημίες και κέρδη » .

Το νόμιμο αποθεματικό υπολογίζεται πριν από κάθε άλλο είδος αποθεματικού , εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά . Επίσης υπολογίζεται , πριν

από την αφαίρεση του διανεμητέου μερίσματος και των ποσοστών του διοικητικού συμβουλίου που παρέχονται από τα καθαρά κέρδη .

Το υπόλοιπο εις νέο της προηγούμενης χρήσεως δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του νομίμου αποθεματικού , διότι έχει υπολογιστεί η κράτηση για αποθεματικά στα κέρδη της προηγούμενης χρήσης .

Σε περίπτωση όπου η προηγούμενη χρήση είχε κλείσει με ζημία , θα υπολογιστεί κράτηση αποθεματικού επί του ποσού των κερδών που απομένουν μετά την αφαίρεση της ζημίας .

Ζήτημα γεννάται εάν το τακτικό αποθεματικό θα υπολογίζεται πριν ή μετά από την αφαίρεση από τα καθαρά κέρδη του φόρου εισοδήματος . Υπάρχουν στην προκειμένη περίπτωση αντικρουόμενες λύσεις και γνώμες . Το υπουργείο με την εγκύκλιο Ε. 174 / 1973 κάνει δεκτό ότι η κράτηση για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού υπολογίζεται επί του συνολικού ποσού των καθαρών κερδών της χρήσεως πριν την αφαίρεση από αυτά του φόρου εισοδήματος . Η λύση αυτή όμως , έρχεται σε σύγκρουση με τις διατάξεις του άρθρου 45του Ν. 2190 / 1920 , σύμφωνα με το οποίο καθαρά κέρδη της εταιρείας είναι αυτά που προκύπτουν μετά την αφαίρεση παντός εξόδου , ζημίας , των κατά τον νόμο αποσβέσεων και παντός άλλου εταιρικού βάρους (π . χ φόρος εισοδήματος) .

Το Εθνικό Συμβούλιο Λογιστικής με την υπ' αριθμό 1353 της 2/5/1990 ορίζει το τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται πάνω στα καθαρά κέρδη που απομένουν μετά τη αφαίρεση και του φόρου εισοδήματος .

Αποθεματικά Καταστατικού « 41.03 » .

Είναι αποθεματικά που σχηματίζονται σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του καταστατικού της εταιρείας . Ο λογαριασμός αυτός πιστώνεται με τα αποθεματικά που σχηματίζονται από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως με χρέωση του λογαριασμού 88.99 . (κέρδη προς διάθεση) .

Ειδικά Αποθεματικά « 41.04 » .

Είναι τα αποθεματικά τα οποία σχηματίζονται σύμφωνα με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης και έχουν συγκεκριμένο ειδικό προορισμό .Ο λογαριασμός 41.04 πιστώνεται με χρέωση του λογαριασμού 88.99

Έκτακτα Ή Προαιρετικά Αποθεματικά « 41.05 » .

Οι επιχειρήσεις πέρα από τα σχηματισμό του νομίμου αποθεματικού , ενεργούν συχνά προαιρετικός κρατήσεις από τα κέρδη τους για τη δημιουργία αποθεματικών για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών . Τα αποθεματικά αυτά φέρουν διάφορες ονομασίες ανάλογα με τον προορισμό τους : Εξαγοράς ιδρυτικών τίτλων , υποτιμήσεως περιουσιακών στοιχείων κ . α .

Αποθεματικά Για Ίδιες Μετοχές « 41.09 » .

Στο λογαριασμό παρακολουθούνται τα αποθεματικά που σχηματίζονται για την απόκτηση (εξαγορά) από την εταιρεία των ιδίων μετοχών της . Το σχετικό ποσό καταχωρείται σε λογαριασμό του παθητικού με τίτλο « αποθεματικό για ίδιες μετοχές » . Το αποθεματικό αυτό σχηματίζεται από τα κέρδη της χρήσεως , από τα οποία επιτρέπεται να αφαιρεθούν προηγουμένως μόνο τα ποσά που είναι αναγκαία για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού και για τη διανομή του πρώτου μερίσματος . Αν δεν υπάρχουν κέρδη για το σχηματισμό του παραπάνω αποθεματικού , ο λογαριασμός του ενεργητικού « ίδιες μετοχές » εμφανίζεται στο παθητικό αφαιρετικά από το άθροισμα των ιδίων κεφαλαίων .

Αφανή Αποθεματικά .

Τα αποθεματικά δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό της επιχειρήσεως , αλλά προκύπτουν από την αλλοίωση των λογιστικών εγγράφων , κατά διάφορους τρόπους . Η συνήθης τρόποι δημιουργίας αφανών αποθεματικών είναι οι εξής :

- Η υποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού
- Η υπερεκτίμηση των στοιχείων του παθητικού
- Η παράλειψη εγγραφής λογαριασμού του ενεργητικού
- Η εγγραφή των χρεών προς τρίτους μη οφειλομένων (πλασματικών)

Τα αφανή αποθεματικά δημιουργούνται από τους διευθύνοντες την επιχείρηση , για λόγους πρόνοιας και από συντηρητικότητα , προς αντιμετώπιση ενδεχόμενων ζημιών , η απρόοπτων δυσχερών καταστάσεων .

Αποθεματικά Αυτασφαλίσεως .

Πρόκειται για αποθεματικό που σχηματίζεται προαιρετικά από την επιχείρηση με παρακράτηση ανάλογου ποσού από τα κέρδη της και προορίζεται να καλύψει κινδύνους που δεν καλύπτονται από ασφαλιστική εταιρεία . Η αυτασφάλιση γίνεται συνήθως , όταν λόγω της φύσεως του κινδύνου , οι ασφαλιστικές εταιρείες αρνούνται την ασφάλιση . Η αυτασφάλιση δεν είναι όμως μορφή ασφαλίσεως , αλλά βασίζεται στον συμψηφισμό και την κατανομή των κινδύνων και φυσικά δεν καλύπτεται η επιχείρηση από την επέλευση του κινδύνου . Πρόκειται ουσιαστικά για πρόβλεψη και όχι για αποθεματικό . Για το λόγο αυτό η τυχόν δημιουργημένη πρόβλεψη ή αποθεματικό αυτασφαλίσεως δεν αναγνωρίζεται φορολογικώς προς έκπτωση από τα έσοδα και κέρδη της επιχειρήσεως .

Αποθεματικό Διανεμόμενο Υπό Μορφή Μετοχών .

Είναι το μέρος που καταβάλλεται σε μετοχές της εκδότριας εταιρείας αντί να καταβληθεί σε μετρητό χρήμα . Η διανομή αποθεματικών υπό τη μορφή μετοχών αποτελεί μια από τις πιο συνήθεις μορφές αυξήσεως του μετοχικού κεφαλαίου των ανωνύμων εταιρειών , ιδίως κάθε φορά που ενεργείται αναπροσαρμογή των ισολογισμών .

Με την πράξη αυτή η εταιρεία ενεργεί μεταφορά αποθεματικών στο μετοχικό κεφάλαιο , το οποίο αυξάνεται αναλόγως . Αντιστοίχως δε , προς παράταση της αυξήσεως , η εταιρεία εκδίδει και διανέμει χωρίς αντάλλαγμα (δωρεάν) στους μετόχους της νέες μετοχές κατ' αναλογία προς τις κατεχόμενες από αυτούς παλαιές μετοχές .

Από φορολογική άποψη η κεφαλαιοποίηση αποθεματικών , με οποιαδήποτε τρόπο και αν γίνει , ισοδυναμεί με διανομή κερδών , τα οποία αποτελούν εισόδημα από κινητές αξίες για το μέτοχο . Κατά την ελληνική φορολογική νομοθεσία ο μέτοχος για το μέρος που λαμβάνει υπό μορφή μετοχών υπόκειται στο φόρο εισοδήματος .

Γενική Εκμετάλλευση

Εισαγωγή

Ο λογαριασμός αυτός λειτουργεί μόνο στο τέλος της χρήσεως . Ανήκει στο γενικότερο λογαριασμό αποτελεσμάτων και αποσκοπεί να παρουσιάσει τα αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως , δηλαδή τα αποτελέσματα που προέρχονται από την εκμετάλλευση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης .

Επιπρόσθετα , λόγω της σπουδαιότητας των οργανικών αποτελεσμάτων , συντάσσεται κατάσταση του λογαριασμού 80 « Γενική Εκμετάλλευση » , σύμφωνα με αναλυτικό υπόδειγμα που παραθέτει το Ε.Γ.Λ.Σ. , που μαζί με την κατάσταση του λογαριασμού 86 « Αποτελέσματα Χρήσης » αποτελούν αναγκαίο και αναπόσπαστο συμπλήρωμα του Ισολογισμού και καταχωρούνται στο βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμών .

Ωστόσο , η οικονομική κατάσταση της Γενικής Εκμετάλλευσης δεν δημοσιεύεται υποχρεωτικά μολονότι , τα αποτελέσματα εκμετάλλευσης της επιχείρησης , επειδή προέρχονται από οργανικά και ομαλά έσοδα και έξοδα λαμβάνονται σοβαρά υπόψη κατά τη μελέτη της ζωής και της δράσης της οικονομικής μονάδας .

Τέλος , σύμφωνα με το Ε. Γ. Λ. Σ. , και όπως θα δούμε αναλυτικά στην συνέχεια , αρχικώς προσδιορίζεται το καθαρό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης και έπειτα το μεικτό . Η πραγμάτωση , όμως , του παραπάνω προσδιορισμού προϋποθέτει τον λογιστικό διαχωρισμό εκείνων των

στοιχείων – Εσόδων και Εξόδων - τα οποία θεωρούνται ότι δεν συμβάλουν στη διαμόρφωση του μεικτού αποτελέσματος .

Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί - Παράδειγμα .

Πριν την αναφορά μας σε οποιαδήποτε ζήτημα που σχετίζεται με το λογαριασμό 80 , οφείλουμε , ευθύς εξ' αρχής , να αποσαφηνίσουμε τις παρακάτω έννοιες :

- Καθαρό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης
- Μεικτό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης
- Έξοδα και έσοδα που δε συμβάλλουν στη διαμόρφωση του μεικτού αποτελέσματος .

Για να επιτύχουμε πλήρως το στόχο μας , κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε ένα αρχικό παράδειγμα , πάνω στο οποίο θα βασιστεί η , εκ μέρους μας , περαιτέρω ανάλυση .

Παράδειγμα

Στην επιχείρηση Κ οι λογαριασμοί των ομάδων 2 , 6 και 7 , κατά το τέλος της χρήσης , είχαν διαμορφωθεί ως εξής :

20 Εμπορεύματα (Αρχικό απόθεμα + Αγορές χρήσης)	10.000
60 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	800
62 Παροχές τρίτων	300
65 Τόκοι και συναφή έξοδα	150

66 Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	50
70 Πωλήσεις εμπορευμάτων	14.000
75 Έσοδα παρεπομένων ασχολιών	25
76 Έσοδα κεφαλαίων	15

Ακόμη , τα λογιστικά υπόλοιπα των παρακάτω λογαριασμών της ομάδας 8 , είναι :

81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα (με Χ.Υ.)	300
82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων (με Π.Υ.) ...	40

Τέλος , η απογραφή , που πραγματοποιήθηκε κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου , έδειξε ότι η αξία των μενόντων εμπορευμάτων ανέρχεται στο ποσό των 500 χιλιάδων δραχμών .

Καθαρό Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης

Καθαρό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης είναι αυτό που προκύπτει από το συσχετισμό των κατά το είδος οργανικών εσόδων και εξόδων , που αφορούν τη χρήση , των ομάδων 2 , 6 και 7 . Εφαρμόζοντας τον παραπάνω ορισμό στο προηγούμενο παράδειγμα , έχουμε :

Καθαρό Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης = (Πωλήσεις εμπορευμάτων + Έσοδα παρεπομένων ασχολιών + Έσοδα κεφαλαίων) - (Εμπορεύματα Αρχικής Απογραφής + Αγορές Χρήσης - Εμπορεύματα τελικής απογραφής + Αμοιβές και έξοδα προσωπικού + Παροχές τρίτων + Τόκοι και συναφή έξοδα + Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος) ,

δηλαδή,

Καθαρό Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης = $(14.000 + 25 + 15) - (10.000 - 500 + 800 + 300 + 150 + 50) = 14.000 - 10.800 = 3.240$ και αφού είναι θετικός αριθμός σημαίνει ότι το καθαρό αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης είναι κέρδος, επομένως : Καθαρό κέρδος εκμετάλλευσης = 3.240 .

Μεικτό Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης

Μεικτό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης είναι αυτό που προκύπτει από τη συσχέτιση των καθαρών πωλήσεων (πωλήσεις μείον επιστροφές και εκπτώσεις πωλήσεων) με το κόστος αγοράς ή παραγωγής των πωλουμένων αγαθών ή υπηρεσιών . Ισχύει, δηλαδή, ο τύπος :

$$\text{Μεικτό αποτέλεσμα (Μεικτό Κέρδος ή Μεικτή Ζημία)} = \text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωλήσεων}$$

Το κόστος πωλήσεων βρίσκεται αν προσθέσουμε στο αρχικό απόθεμα το κόστος των αγορών ή και της παραγωγής αν πρόκειται για βιομηχανική επιχείρηση ή επιχείρηση παροχής υπηρεσιών) και αφαιρέσουμε το τελικό απόθεμα .

Στον παραπάνω τύπο , τα δεδομένα του παραδείγματος μας εφαρμόζονται ως εξής :

$$\text{Μεικτό αποτέλεσμα} = 14.000 - (10.000 - 500)$$

$$\text{Μεικτό αποτέλεσμα} = 4500$$

$$\text{αφού , Πωλήσεις} = 14.000$$

$$\text{Αρχικό απόθεμα} + \text{Αγορές} = 10.000$$

$$\text{Τελικό απόθεμα} = 500$$

Έσοδα Και Έξοδα Μη Προσδιοριστικά Των Μεικτών Αποτελεσμάτων

Έσοδα - Έξοδα που δεν συμβάλλουν στη διαμόρφωση του μεικτού αποτελέσματος ή μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων είναι τα έσοδα και τα έξοδα που δεν αποτελούν συστατικό στοιχείο στη σχέση :

Μεικτά αποτελέσματα = Πωλήσεις - (Αρχικά Αποθέματα + Αγορές Χρήσης - Τελικά Αποθέματα)

Για παράδειγμα , τα φορτοεκφορτωτικά έξοδα εμπορευμάτων , επειδή είναι ειδικά έξοδα αγορών αυξάνουν την τιμή αγοράς και διαμορφώνουν τα μεικτά αποτελέσματα . Συνεπώς , τούτα δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως έξοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων . Αντιθέτως , οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού , για παράδειγμα , θεωρούνται έξοδο μη προσδιοριστικό των μεικτών αποτελεσμάτων . Καταλήγουμε , λοιπόν , στο συμπέρασμα ότι τα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων έξοδα είναι τα έξοδα που αφορούν τη λειτουργία της διοίκησης , της διάθεσης , της έρευνας και ανάπτυξης , καθώς , επίσης , και της χρηματοοικονομικής λειτουργίας , ενώ τα έσοδα τα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων είναι αυτά που δεν έχουν σχέση με τις πωλήσεις .

Στην εφαρμογή που δόθηκε στην αρχή , όλα τα έξοδα και έσοδα είναι μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων . Συνεπώς , έχουμε :

Έξοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων =
 $800 + 300 + 150 + 50 = 1.300$

Έσοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων =
 $25 + 15 = 40$.

Συσχέτιση Των Σχέσεων Μεικτού Και Καθαρού Αποτελέσματος Εκμετάλλευσης

Με βάση τα όσα, έως τώρα, έχουν ειπωθεί, αναφορικά με το μεικτό και το καθαρό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, διαπιστώνουμε, αν εφαρμόσουμε και στην πράξη τα παραπάνω, ότι τα έξοδα καθώς και τα έσοδα τα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων λειτουργούν κατά αντίθετο τρόπο στον προσδιορισμό του μεικτού αποτελέσματος εκμετάλλευσης απ' «ότι στον προσδιορισμό του καθαρού αποτελέσματος.

Αβίαστα, λοιπόν, καταλήγουμε στις εξής δύο σχέσεις:

1). Καθαρό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης = Μεικτό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης + Έσοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων - Έξοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων. Και, από την άλλη πλευρά, πανομοιότυπα,

2). Μεικτό αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης = Καθαρό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης - Έσοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων + Έξοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων.

Προσδιορισμός Των Αποτελεσμάτων Εκμετάλλευσης , Σύμφωνα Με Το Ε. Γ. Λ. Σ. – Λογιστική Αντιμετώπιση .

Ο λογαριασμός 80 « Γενική Εκμετάλλευση » , που όπως έχει , ήδη , τονισθεί χρησιμοποιείται μόνο στο τέλος της χρήσεως , περιλαμβάνει , σύμφωνα με το Ε. Γ. Λ. Σ. , τέσσερις δευτεροβάθμιους υποχρεωτικούς λογαριασμούς οι οποίοι είναι οι εξής :

- 80.00 « Λογαριασμός Γενικής Εκμετάλλευσης »
- 80.01 « Μεικτά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) εκμετάλλευσης »
- 80.02 « Έξοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων »
- 80.03 « Έσοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων »

Ο Λογαριασμός 80.00 « Λογαριασμός Γενικής Εκμετάλλευσης »

Ο πρώτος δευτεροβάθμιος λογαριασμός ο λ. 80.00 « Λογαριασμός Γενικής Εκμετάλλευσης » , προσδιορίζει τα καθαρά αποτελέσματα από την εκμετάλλευση των διαφόρων δραστηριοτήτων (κύριων , παρεπόμενων) της επιχείρησης και λειτουργεί ως εξής :

I . Χρεώνεται

- Με την αξία των αρχικών αποθεμάτων δηλαδή , των αποθεμάτων που υπήρχαν στην αρχή της χρήσης που κλείνει , με πίστωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 2 .

- Με την αξία των καθαρών αγορών των αποθεμάτων που έγιναν μέσα στη χρήση που κλείνει , με πίστωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 2 .
- Με την αξία των δουλεμένων οργανικών εξόδων , κατά είδος , με πίστωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 6 .

II. Πιστώνεται

- Με την αξία των δουλεμένων οργανικών εσόδων , κατά είδος , με χρέωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 7 .
- Με την αξία των τελικών αποθεμάτων , δηλαδή των αποθεμάτων που βρέθηκαν στη τελική απογραφή , με χρέωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 2 .

Έπειτα από αυτές τις εγγραφές :

- Οι λογαριασμοί της ομάδας 2 παρουσιάζουν χρεωστικά υπόλοιπα που απεικονίζουν την αξία των τελικών αποθεμάτων .
- Οι λογαριασμοί των ομάδων 6 και 7 παρουσιάζονται εξισωμένοι .

Εάν η επιχείρηση , τώρα , έχει περισσότερους από έναν κλάδους εκμετάλλευσης , ο προσδιορισμός των αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης κατά κλάδο , μπορεί να γίνει με την αναλυτική λογιστική , δηλαδή , με τους λογαριασμούς της ομάδας 9 , οι οποίοι λειτουργούν σε ξεχωριστό λογιστικό κύκλωμα .

Μπορεί , όμως , να γίνει και στην γενική λογιστική με την διάσπαση του λογαριασμού 80.00 σε υπολογαριασμούς . Τέλος , ο λογαριασμός 80.00 , κλείνει με τη μεταφορά του υπολοίπου του , κέρδος , μεν , αν τούτο είναι πιστωτικό , ζημία , δε , αν είναι χρεωστικό , στο λογαριασμό 80.01 « Μεικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης » .

Λογαριασμός 80.01 « Μεικτά Αποτελέσματα (Κέρδη Ή Ζημίες) Εκμετάλλευσης » .

Ο λογαριασμός 80.01 , χρησιμεύει για το λογιστικό προσδιορισμό των μεικτών αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) , τα οποία πραγματοποιούνται μέσα στη χρήση που κλείνει , από την εκμετάλλευση των διαφόρων δραστηριοτήτων της επιχείρησης .

Όπως είδαμε , προηγουμένως , στο λογαριασμό αυτό έχουν μεταφερθεί από τον 80.00 τα καθαρά αποτελέσματα εκμετάλλευσης . Για να προσδιοριστούν τα μεικτά αποτελέσματα από τα καθαρά , πρέπει να διαχωριστούν από αυτά τα έσοδα και τα έξοδα που δεν συμβάλουν στη διαμόρφωση των μεικτών αποτελεσμάτων . Και ο διαχωρισμός αυτός γίνεται με αντιλογισμό .

Έτσι , ενώ , στο λογαριασμό 80.00 ήταν :

- Στη χρέωση του τα οργανικά έξοδα κατά είδος
- Στη πίστωσή του τα οργανικά έσοδα κατά είδος στο λογαριασμό 80.01 « Μεικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης » θα καταχωρηθούν :
- Στην πίστωσή του , τα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων έξοδα , με χρέωση του λογαριασμού που θα ανοίξει 80.02 « Έξοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων » .
- Στην χρέωση του , τα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων έσοδα του λογαριασμού που θα ανοίξει 80.03 « Έσοδα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων » .

Το υπόλοιπο του λογαριασμού 80.01 , που αν , μεν , είναι χρεωστικό αποτελεί τη μεικτή ζημία εκμετάλλευσης , αν , δε , είναι πιστωτικό

θεωρείται ως το μεικτό κέρδος εκμετάλλευσης , μεταφέρεται στο λογαριασμό 86 « Αποτελέσματα χρήσεως » .

Ο Λογαριασμός. 80.02 Έξοδα Μη Προσδιοριστικά Των Μεικτών Αποτελεσμάτων .

Ο λογαριασμός αυτός παρακολουθεί τα έξοδα τα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων κατά λειτουργία (περιορισμό) με ανάλυσή του σε τριτοβάθμιους , ως εξής :

- Έξοδα διοικητικής λειτουργίας
- Έξοδα λειτουργίας ερευνών και ανάπτυξης
- Έξοδα λειτουργίας διάθεσης
- Διαφορές αποτίμησης συμμετοχών και χρεογράφων (λ. 64.11)
- Έξοδα και ζημίες συμμετοχών και χρεογράφων (λ. 64.10 & 64.12)
- Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα (λ. 65)

Τα έξοδα των τριών τελευταίων κατηγοριών αφορούν κυρίως τη χρηματοοικονομική λειτουργία και προσδιορίζονται χωρίς πρόβλημα από τους αντίστοιχους λογαριασμούς , πρωτοβάθμιους ή δευτεροβάθμιους , που τηρούνται στην ομάδα 6 , όπως αναφέρονται μέσα στις παρενθέσεις .

Τα έξοδα , όμως , που βαρύνουν τις λειτουργίες της Διοίκησης , της Διάθεσης και των Ερευνών – Ανάπτυξης , μπορούν να προσδιορισθούν με τους εξής τρόπους :

1) . Με την αναλυτική λογιστική εκμετάλλευσης , δηλαδή , με τους λογαριασμούς της ομάδας 9 .

2) . Με τη χρησιμοποίηση τεταρτοβάθμιων λογαριασμών , κατά τέτοιο τρόπο , έτσι ώστε τα έξοδα αυτά να εμφανίζονται τόσο κατά είδος όσο και κατά προορισμό .

3). Εξωλογιστικά , με την σύνταξη φύλλου μερισμού εξόδων και ανακατανομή τους κατά λειτουργία .

Ο λογαριασμός , τέλος , 80.02 μεταφέρεται στο λογαριασμό 86 « Αποτελέσματα Χρήσης ». Πρέπει σε αυτό το σημείο , με έμφαση , να τονισθεί ότι τα έξοδα τα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων παρακολουθούνται κατά λειτουργία (προορισμό) στο λογαριασμό 80.02 ενώ στους λογαριασμούς της ομάδας 6 παρακολουθούνται κατά είδος . Και , τούτο , γιατί στο λογαριασμό 86 « Αποτελέσματα Χρήσης » που μεταφέρονται εμφανίζονται , σύμφωνα με υπόδειγμα του Ε. Γ. Λ. Σ. , κατά λειτουργία ενώ στα αποτελέσματα εκμετάλλευσης εμφανίζονται κατά είδος .

Ο Λογαριασμός 80.03 « Έσοδα Μη Προσδιοριστικά Των Μεικτών Αποτελεσμάτων » .

Ο λογαριασμός αυτός , μαζί με τους τριτοβάθμιους του , παρακολουθεί τα έσοδα τα μη προσδιοριστικά των μεικτών αποτελεσμάτων , ως εξής :

- Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης (λ. 74 , 75 , 78.05)
- Έσοδα συμμετοχών (λ. 76.00)
- Έσοδα χρεογράφων (λ. 76.01)
- Κέρδη πωλήσεων συμμετοχών και χρεογράφων (λ. 76.04)
- Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα (λ. 76.02 – 76.98 εκτός 76.04)

Ο λογαριασμός 80.03 μεταφέρεται στο λογαριασμό 86 « Αποτελέσματα Χρήσης »

Αξιολόγηση Του Τρόπου Λειτουργίας Του Λογαριασμού Της Γενικής Εκμετάλλευσης Σε Σχέση Με Τις Θεμελιώδεις Λογιστικές Αρχές .

Από την παραπάνω , εκτενή μεν απαραίτητη δε , ανάλυση του λογαριασμού 80 « Γενική Εκμετάλλευση » καταλήγουμε , άμεσα , στη διαπίστωση ότι ο προσδιορισμός του οικονομικού αποτελέσματος , που απορρέει από την ομαλή λειτουργία μιας επιχείρησης αποτελεί ουσιαστικά προϊόν της συσχέτισης των λογαριασμών εξόδων και εσόδων , όπως αυτοί λειτουργούν κατά την διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου . Και βέβαια , σ «αυτή την ευρύτερη θεώρηση για το πώς οδηγούμαστε στο τελικό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης μιας οικονομικής μονάδας , συντασσόμαστε απαραίτητα με την άποψη που σε λίγους , ομολογουμένως , συγγραφείς έχουμε συναντήσει ότι οι αγορές χρήσεως αποτελούν ουσιαστικά λογαριασμό εξόδου εκμετάλλευσης , παρόλο που το Ε. Γ. Λ. Σ. τις θεωρεί λογαριασμό ισολογισμού και τις παρακολουθεί σε ξεχωριστή ομάδα λογαριασμών , την ομάδα 2 . Και , είμαστε υποστηρικτές τούτης της θεωρίας , επειδή οι αγορές χρήσης έχουν την ίδια φύση και προορισμό , όπως οποιοδήποτε άλλο έξοδο εκμετάλλευσης .

Ξέχωρα , όμως , απ' αυτό , για να επανέλθουμε στο αρχικό ζήτημα , θα λέγαμε ότι για τη συσχέτιση εσόδων και εξόδων απαιτείται η ύπαρξη και η ταυτόχρονη επιβεβαίωση των τριών παρακάτω προϋποθέσεων :

1) . Τα έσοδα και τα έξοδα πρέπει να είναι δεδουλευμένα για τη χρονική περίοδο που ο λογαριασμός εκμετάλλευσης καλύπτει . Και , ένα έξοδο ή έσοδο θεωρείται δεδουλευμένο , εφόσον έχει πραγματοποιηθεί για χάρη της χρήσεως που αφορά , ανεξάρτητα με το χρόνο που εμφανίστηκε

και με το αν το μεν έξοδο έχει εξοφληθεί ή όχι , ενώ το δε έσοδο αν εισπράχθηκε ή όχι .

2) . Τα ποσά που συσχετίζονται πρέπει να είναι ομαλά , δηλαδή να έχουν πραγματοποιηθεί υπό κανονικές συνθήκες εκμετάλλευσης και κατά συνέπεια να πηγάζουν από την ομαλή και κατά κανόνα προγραμματισμένη πορεία της δραστηριότητας της επιχείρησης .

3) . Τα ποσά θα πρέπει να είναι οργανικά , να απορρέουν από την ομαλή εκμετάλλευση της χρήσεως και να μην προέρχονται από τυχαίες και συμπτωματικές πράξεις , συναλλαγές ή άλλες δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας .

Σ' αυτό , ακριβώς , το σημείο έχουμε χρέος να τονίσουμε ότι οι παραπάνω προϋποθέσεις αντλούν τη βάση τους , όπως άλλωστε και ολόκληρο το λογιστικό σύστημα , από τις θεμελιώδεις λογιστικές αρχές , όπως , τούτες , εκτενώς παρουσιάστηκαν εκ μέρους μας στην παρούσα εργασία και κυριότατα απ' αυτές της συντηρητικότητας ή συνέσεως , από τη μία , και της αυτοτέλειας των χρήσεων , από την άλλη , οι οποίες περιληπτικά ορίζουν :

Αρχή Της Συντηρητικότητας Ή Συνέσεως .

Κατά την αρχή αυτή , τα μεν έσοδα και κέρδη θα εμφανίζονται λογιστικώς κατά το χρόνο της πραγματοποιήσεώς τους , τα δε έξοδα και οι ζημιές από τη στιγμή που θα διαπιστωθεί ή πιθανή τους πραγματοποίηση . Συνακόλουθα , η υποτίμηση ενός περιουσιακού στοιχείου κατά το τέλος της χρήσεως θα ληφθεί υπόψη και θα αχθεί σε μείωση του οικονομικού αποτελέσματος , ενώ η υπερτίμηση ενός στοιχείου , εφόσον δεν

έχει πραγματοποιηθεί κατά το τέλος της χρήσεως, δεν πρέπει να θεωρηθεί ως κέρδος. Στην λογιστική πρακτική τα παραπάνω σημαίνουν :

1) . Ότι σε , κάθε χρήση περιλαμβάνονται μόνο τα κέρδη που έχουν πραγματοποιηθεί μέσα σ' αυτή

2) . Ότι λαμβάνονται υπόψη όλοι οι πιθανοί κίνδυνοι και όλες οι πιθανές ζημιές που αφορούν την κλειόμενη ή τις προηγούμενες χρήσεις , έστω και αν οι σχετικές ενδείξεις άρχισαν να διαφαίνονται μετά το τέλος της κλειόμενης διαχειριστικής περιόδου , αλλά μέσα στο χρονικό διάστημα περατώσεως των πράξεων κλεισίματος του ισολογισμού .

Άλλωστε , κατά τον Lefebvre η συντηρητικότητα ορίζεται ως η ορθολογική εκτίμηση των γεγονότων , με σκοπό να αποφύγουμε τον κίνδυνο μεταφοράς στο μέλλον της αβεβαιότητας από τις επιβαρύνσεις της παρουσίας και των αποτελεσμάτων του παρόντος .

Αρχή Της Αυτοτέλειας Των Χρήσεων .

Βάσει της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων , κάθε έσοδο φέρεται στα αποτελέσματα της χρήσης στην οποία προέκυψε και κάθε έξοδο στα αποτελέσματα της χρήσεως που βαρύνει , ανεξαρτήτως της διαχειριστικής περιόδου στην οποία το έξοδο πληρώνεται .

Άλλωστε , την αρχή αυτή ενστερνίζονται οι δημιουργοί του Ν. 2190 / 1920 « Περί Α. Ε » , όπου στο άρθρο 43 § 1 ρητώς αναφέρεται ότι τα έσοδα και τα έξοδα που αφορούν τη χρήση υπολογίζονται σ' αυτή , ασχέτως του χρόνου εισπράξεως ή πληρωμής τους αντίστοιχα .

Τελειώνοντας , οφείλουμε , για περαιτέρω χρήση , να επαναλάβουμε τον τύπο του μεικτού αποτελέσματος εκμετάλλευσης , όπως αυτός αναλύθηκε σε προηγούμενη παράγραφο της παρούσας εργασίας . Θυμίζουμε λοιπόν ότι ,

Μεικτό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης : είναι αυτό που προκύπτει από τη συσχέτιση των καθαρών πωλήσεων (πωλήσεις μείον επιστροφές και εκπτώσεις πωλήσεων) με το κόστος αγοράς ή παραγωγής των πωλουμένων αγαθών ή υπηρεσιών . Ισχύει, δηλαδή, ο τύπος :

$$\text{Μεικτό αποτέλεσμα (Μεικτό Κέρδος ή Μεικτή Ζημία)} = \\ \text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωλήσεων}$$

Το κόστος πωλήσεων βρίσκεται αν προσθέσουμε στο αρχικό απόθεμα το κόστος των αγορών (ή και της παραγωγής αν πρόκειται για βιομηχανική επιχείρηση ή επιχείρηση παροχής υπηρεσιών) και αφαιρέσουμε το τελικό απόθεμα .

Έσοδα Από Πωλήσεις Εμπορευμάτων .

Οι πωλήσεις εμπορευμάτων αποτελούν συστατικό στοιχείο προσδιορισμού του οικονομικού αποτελέσματος και παρακολουθούνται , ξεχωριστά , από τον λογαριασμό 70 του Ε. Γ. Λ. Σ.

Ως έσοδο από πώληση εμπορευμάτων χαρακτηρίζεται κάθε αξία η απαίτηση που αποκτά η επιχείρηση από τη δραστηριότητα της πώλησης αγαθών ή υπηρεσιών που συνιστούν το κύριο αντικείμενο της εκμετάλλευσης της (κύκλος εργασιών) , με άμεση συνέπεια την αύξηση της καθαρής της περιουσίας . Και ως βάση υπολογισμού των ακαθαρίστων εσόδων θα λαμβάνεται το συμφωνηθέν τίμημα πωλήσεως και όχι εκείνο που θα μπορούσε να απαιτήσει η επιχείρηση βάσει της αντικειμενικής αξίας των αγαθών ή υπηρεσιών , και το οποίο ενδέχεται να είναι μεγαλύτερο από το συμφωνηθέν αντάλλαγμα .

Τέλος, έχουμε χρέος να τονίσουμε ότι τα έσοδα πωλήσεων πρέπει να είναι απαλλαγμένα από κάθε αρνητικό στοιχείο, το οποίο μειώνει την αξία τους. Συνεπώς, οι πωλήσεις των εμπορευμάτων θα μειώνονται κατά την αξία των επιστροφών και των εκπτώσεων. Και η αξία των παραπάνω, καταχωρείται στη χρέωση των οικείων λογαριασμών πωλήσεων, εφόσον, βέβαια, η οικονομική μονάδα δεν επιθυμεί να την παρακολουθήσει ξεχωριστά.

Ένα από τα σπουδαιότερα και πρωταρχικά ζητήματα που, κυριότατα, η θεμελιώδης λογιστική αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων γεννά, αποτελεί ο χρονικός προσδιορισμός της πραγματοποιήσεως της πώλησης και συνακόλουθα της κτήσεως του εσόδου εξ' αυτής.

Από νομική άποψη, η πώληση θεωρείται πραγματοποιηθείσα (τελειωθείσα) μόλις επέλθει η συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων για το πράγμα και το τίμημα, οπότε και επέρχεται μεταβίβαση της κυριότητας του πράγματος από τον πωλητή στον αγοραστή. Η αυστηρή όμως προσήλωση στο γράμμα του νόμου δεν φαίνεται να βρίσκει έδαφος εφαρμογής στην εμπορική και λογιστική πρακτική. Οι νομικοί κανόνες είναι πολυσύνθετοι και δύσκολα κατανοούνται από την πλειονότητα των επιχειρηματιών και των λογιστών. Για λόγους ευκολίας, λοιπόν, στην πρακτική των επιχειρήσεων, ως κριτήριο πραγματοποίησης της πώλησης και συνεπώς του εσόδου εξ' αυτής, θεωρείται το χρονικό σημείο που λαμβάνει χώρα η παράδοση του εμπορεύματος στον αγοραστή, υπό την προϋπόθεση, βέβαια, ότι υπάρχει και πρόθεση μεταβίβασης της κυριότητας των παραδιδόμενων εμπορευμάτων.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα παραπάνω ο χρόνος παραδόσεως των εμπορευμάτων στον αγοραστή είναι ο χρόνος που πρέπει να καταχωρούνται οι πωλήσεις στα βιβλία της επιχείρησης, από τις οποίες εξάγεται το κέρδος της χρήσεως. Άλλωστε, και ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων στο άρθρο 20 § 4, ορίζει ότι το τιμολόγιο εκδίδεται κατά την παράδοση ή την έναρξη της αποστολής των αγαθών στον αγοραστή.

Το Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο ακολουθεί την ίδια τακτική και ορίζει ότι το αντίτιμο της πώλησης είναι έσοδο από την στιγμή εκείνη που η πώληση θεωρείται πραγματοποιημένη .

Και η πώληση θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε , αφότου το εμπόρευμα εξάγεται από την αποθήκη και παραδίδεται στον αγοραστή ή ταξιδεύει για λογαριασμό του ή κατά περίπτωση , αφότου η υπηρεσία παρέχεται στον πελάτη . Το αντίτιμο από πωλήσεις που έχουν συνομολογηθεί χωρίς να θεωρούνται πραγματοποιημένες σύμφωνα με τα παραπάνω , δεν θεωρείται έσοδο . Το αντίτιμο από πωλήσεις που πραγματοποιούνται με τη συμφωνία το εμπόρευμα να παραμείνει στην αποθήκη του πωλητή προς φύλαξη για λογαριασμό του αγοραστή , είναι έσοδο . Επιπρόσθετα οφείλουμε να αναφέρουμε και τα εξής σημαντικά:

- Όταν πρόκειται για πώληση στο εξωτερικό , η σχετική εγγραφή γίνεται την ημέρα κατά την οποία τα πωλούμενα εξάγονται από την αποθήκη και εκδίδεται το παραστατικό πώλησης , με βάση την επίσημη τιμή συναλλάγματος της ημέρας αυτής . Σε περίπτωση που προηγείται η εξαγωγή και επακολουθεί η έκδοση του παραστατικού , τότε η τιμή υπολογίζεται με την επίσημη τιμή συναλλάγματος της ημέρας εκδόσεως του παραστατικού . Διαφορά ανάμεσα στην αξία των πωλούμενων , όπως προσδιορίζεται πιο πάνω και στην αξία που προκύπτει με βάση την τιμή συναλλάγματος της ημέρας διακανονισμού , αποτελεί ανόργανο έξοδο ή έσοδο και καταχωρείται στο λ. Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα (81.00.04 ή 81.01.04) .
- Τα αγαθά που στέλνονται σε αντιπροσώπους για πώληση με δελτίο αποστολής θα θεωρηθούν πωλημένα , όταν πωληθούν .

- Η πώληση με δόσεις θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε ολόκληρη , όταν έγινε η παράδοση των αγαθών .
- Όταν πωλούνται αγαθά για λογαριασμό τρίτων , τότε ως ακαθάριστο έσοδο θεωρείται μόνο η προμήθεια (λ. 75.02.01) .
- Πώληση με δοκιμή δεν αποτελεί πώληση για εύλογο χρονικό διάστημα , αλλά αποτελεί πώληση όταν οριστικοποιηθεί .
- Τέλος , δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί πώληση μεταξύ κεντρικού και υποκαταστήματος ή μεταξύ υποκαταστημάτων .

Γίνεται , λοιπόν , αντιληπτό ότι μόνο εφόσον συντρέχουν όλες οι παραπάνω προϋποθέσεις , όπως σε κάθε περίπτωση ξεχωριστά προσδιορίζονται , μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η πώληση έγινε και κατά συνέπεια να έχουμε αντίστοιχο δεδουλευμένο έσοδο στην παρούσα διαχειριστική περίοδο . Και βέβαια , η λογιστική εμφάνιση της πώλησης πρέπει να γίνει σ' αυτή την καθοριστική ημερομηνία , άσχετα με το αν εισπράχθηκε ή όχι το συγκεκριμένο έσοδο .

Συνακόλουθα , οποιαδήποτε παρεκτροπή , εκ μέρους της επιχείρησης , από τους παραπάνω κανόνες , ειδικότερα , αν αυτή συμβεί στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου , θα έχει ως αποτέλεσμα να παρουσιαστούν , κακώς , στα λογιστικά βιβλία της οικονομικής μονάδας είτε μειωμένες είτε αυξημένες (εικονικές) πωλήσεις . Και τούτο , πρακτικά , σηματοδοτεί την παραβίαση της θεμελιώδους λογιστικής αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων , γεγονός , βέβαια , που θα προκαλέσει ουσιαστικές αλλοιώσεις και στην πραγματική εικόνα των οικονομικών καταστάσεων της επιχειρηματικής μονάδας .

Ας δούμε όμως πως τα παραπάνω υλοποιούνται στην πράξη , παραθέτοντας την ακόλουθη εφαρμογή .

Εφαρμογή

Έστω η επιχείρηση « Κ » κατά το τέλος της χρήσης 1998 , εμφανίζει ημερολογιακές εγγραφές πωλήσεων με πίστωση σε διάφορους πελάτες , εκδίδοντας και τα αντίστοιχα τιμολόγια , ύψους 240.000.000 δρχ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ. Π. Α) . Ωστόσο , τα αντίστοιχα εμπορεύματα δεν παραδόθηκαν στους πελάτες .

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα , καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε την περίπτωση των λεγόμενων « εικονικών » πωλήσεων . Η επιχείρηση , δηλαδή , εκδίδει τιμολόγια πώλησης (ΔΑ – Τ Π) και εμφανίζει ημερολογιακές εγγραφές αλλά δεν παραδίδει , καθόσον έχει την υποχρέωση , τα ανάλογα εμπορεύματα στους αντίστοιχους πελάτες . Και αυτή , η λανθασμένη ακολουθούμενη , εκ μέρους της οικονομικής μονάδας , πρακτική έχει ως αποτέλεσμα να αυξάνουν , κακώς , οι πωλήσεις της , όπου στον γνωστό τύπο του μεικτού αποτελέσματος εκμετάλλευσης

$$\begin{aligned} \text{Μ.Α.Ε.} &= \text{ΠΩΛΗΣΕΙΣ} - \text{ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ} \\ &= \text{Π} - (\text{Α. Α} + \text{ΑΓ.} - \text{ΤΑ}) \\ &= \text{Π} - \text{Α. Α} - \text{ΑΓ.} + \text{ΤΑ} \end{aligned}$$

γίνεται φανερό ότι υπερτιμούν το τελικό αποτέλεσμα , είτε αυξάνουν , δηλαδή , τα κέρδη είτε μειώνουν τη ζημιά . Επιπρόσθετα , στον ισολογισμό και συγκεκριμένα στο ενεργητικό , παρουσιάζονται αυξημένοι οι πελάτες (λ. 30) . Θα πρέπει , εν συνεχεία , να διακρίνουμε τις εξής δύο υποπεριπτώσεις :

(Υποπερίπτωση 1) : Τα εμπορεύματα συμπεριλαμβάνονται στην απογραφή.

Από την στιγμή που τα εμπορεύματα βρίσκονται στην αποθήκη της επιχείρησης, αφού ποτέ δεν παραδόθηκαν στους πελάτες, τότε ορθώς συμπεριλήφθησαν και στην φυσική απογραφή.

Κατά συνέπεια, το τελικό απόθεμα δεν επηρεάζεται, γεγονός που δεν μεταβάλλει - ούτε το τελικό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης - ούτε την κατάσταση του ισολογισμού.

(Υποπερίπτωση 2) : Τα εμπορεύματα δεν συμπεριλαμβάνονται στην απογραφή

Εκ των ων ουκ άνευ, τα εμπορεύματα παραμένουν μέσα στην αποθήκη της οικονομικής μονάδας. Συνεπώς, η επιλογή, εκ μέρους της επιχείρησης, να μην συμπεριληφθούν τούτα στην απογραφή της χαρακτηρίζεται λογιστικά ως άκρως λανθασμένη και παράνομη.

Το παραπάνω γεγονός, έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του Τελικού Αποθέματος που στον τύπο :

$$Μ.Α.Ε. = Π - Α. Α - ΑΓ + ΤΑ$$

υποβαθμίζει το τελικό αποτέλεσμα (μειώνει τα κέρδη ή αυξάνει τη ζημιά) . Σε συνδυασμό, όμως, του ότι οι εικονικές πωλήσεις, όπως ήδη έχει εξηγηθεί, υπερτιμούν ισόποσα το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, αυτό τελικώς παραμένει αμετάβλητο.

Σ' αυτό, ακριβώς, το σημείο οφείλουμε, με έμφαση από την πλευρά μας, να τονίσουμε ότι σε μια τέτοια άσχημη, διαμορφωθείσα εικόνα στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης ο ρόλος ενός υπεύθυνου Ορκωτού Λογιστή - Ελεγκτή θα πρέπει, προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων της επιχειρηματικής μονάδας, να είναι ενεργός.

Τούτο , πρακτικά , συνεπάγεται ότι για την πιστοποίηση των συγκεκριμένων καταστάσεων , ο Ορκωτός Ελεγκτής έχει χρέος να απαιτήσει την άμεση εκτέλεση των εξής λογιστικών ενεργειών :

- 1). Να ακυρωθούν τα αντίστοιχα παραστατικά πωλήσεων (ΔΑ – Τ. Π)
- 2). Να πραγματωθεί ο αντιλογισμός της εγγραφής των πωλήσεων , έτσι ώστε , τόσο ο λογαριασμός 70 « Πωλήσεις Εμπορευμάτων » , όσο και ο λογαριασμός 30 « Πελάτες » να επανέλθουν στο ορθό ύψος .
- 3). Στην περίπτωση όπου τα εμπορεύματα δεν συμπεριλήφθησαν στην απογραφή , να πραγματοποιηθεί η εγγραφή όπου χρεώνεται ο λογαριασμός του τελικού αποθέματος και πιστώνεται ο λογαριασμός 80.00 , προκειμένου λογιστικά να αποτυπωθεί ότι τα εμπορεύματα πραγματικά βρίσκονται στην αποθήκη της συγκεκριμένης επιχειρηματικής οντότητας .

Ολοκληρώνοντας τις σκέψεις μας , έχουμε χρέος να τονίσουμε ότι σύμφωνα με τα όσα το Ε. Γ. Λ. Σ. ορίζει , θα πρέπει σε περιπτώσεις που η οικονομική μονάδα , κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού , έχει πραγματοποιήσει την εξαγωγή των πωλούμενων αγαθών από τις αποθήκες της και τα έχει παραδώσει στον αγοραστή ή τα έχει φορτώσει και ταξιδεύουν για λογαριασμό του , χωρίς για διάφορους λόγους να έχει εκδώσει παραστατικό , να χρεώσει τον μεταβατικό λογαριασμό 36.01 « Έσοδα χρήσης εισπρακτέα » με πίστωση των οικείων δευτεροβάθμιων λογαριασμών του 70 « Πωλήσεις Εμπορευμάτων » . Στην επόμενη χρήση , όταν εκδίδεται το παραστατικό πώλησης , χρεώνεται ο λογαριασμός του πελάτη με πίστωση του 36.01 (ΔΟΥΛΕΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ) .

Αγορές - Αποθέματα .

Πρέπει , εξ' αρχής , να τονισθεί ότι στην παρούσα φάση δεν προτιθέμεθα να αναλωθούμε στην ανάλυση της λογιστικής πρακτικής που το Ε. Γ. Λ. Σ. καθιερώνει σχετικά με τους λογαριασμούς της ομάδας 2 και

κυριότατα , μ' αυτόν που παρουσιάζει της Αγορές Χρήσεως μιας επιχειρηματικής μονάδας . Και τούτο , διότι σε προηγούμενες παραγράφους αυτής εδώ της εργασίας , οι λογαριασμοί της ομάδας 2 και εννοιολογικά προσδιορίστηκαν με απόλυτη ακρίβεια και πλήρως , κατ' αρχήν , παρουσιάστηκε και εν συνεχεία , κυριότατα , αξιολογήθηκε η λογιστική διαδικασία που ακολουθείται για το συγκεκριμένο ζήτημα , όπως αυτή απορρέει από τις αρχές του Ε. Γ. Λ. Σ.

Μια οικονομική μονάδα , λοιπόν , που δραστηριοποιείται μέσα στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον , έχει χρέος , σχετικά με τις Αγορές της , να πραγματώσει επιτυχώς το διαχωρισμό των χρήσεων που αυτές αφορούν . Ουσιαστικά , δηλαδή , πρέπει να προσδιορίσει ποια χρήση τούτο το έξοδο θα επιβαρύνει (και έχουμε σε προηγούμενο σημείο αναλύσει για να θεωρούμε τις αγορές ως έξοδο εκμετάλλευσης) και συνακόλουθα θα διαμορφώσει ανάλογα το τελικό αποτέλεσμα που προκύπτει από την ομαλή λειτουργία της επιχείρησης . Και βασικό κριτήριο για τον παραπάνω διαχωρισμό αποτελεί αν το έξοδο χαρακτηρίζεται ως δουλεμένο ή μη δουλεμένο .

Πιο συγκεκριμένα , η λογική του εφαρμοζόμενου Ε. Γ. Λ. Σ. , αναφορικά με τις Αγορές Χρήσεως , επιτάσσει τα εξής :

1) . Σε περίπτωση που κατά την διάρκεια της χρήσης , περιέρχονται στην οικονομική μονάδα τιμολόγια πριν από την παραλαβή των αντιστοίχων αγαθών , δεν διενεργούνται εγγραφές . Και τούτο , διότι μπορεί , μεν , το πιθανό τούτο έξοδο να είναι βέβαιο ως προς το ποσό του , ωστόσο χαρακτηρίζεται αβέβαιο ως προς την πραγματοποίησή του .

2) . Σε περιπτώσεις που , κατά το τέλος της χρήσης , λαμβάνονται τιμολόγια για αγαθά που δεν έχουν παραληφθεί , αλλά έχουν φορτωθεί για λογαριασμό και με ευθύνη της οικονομικής μονάδας , πιστώνεται ο λογαριασμός του προμηθευτή με χρέωση του μεταβατικού λογαριασμού

36.02 « Αγορές Υπό Παραλαβή » . Ο λογαριασμός 36.02 τακτοποιείται στην επόμενη χρήση , κατά την παραλαβή των αγαθών , με χρέωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 2 . Το έξοδο τώρα χαρακτηρίζεται ως δουλεμένο , μιας και είναι βέβαιη , τόσο η πραγματοποίησή του όσο και το ποσό (αντίστοιχο αντάλλαγμα) που απαιτείται για την απόκτησή του .

3) . Σε περίπτωση που τα τιμολόγια ή τα λοιπά δικαιολογητικά αγοράς δεν περιέρχονται στην οικονομική μονάδα κατά την παραλαβή των αγαθών , χρεώνονται οι λογαριασμοί Αποθεμάτων με την συμφωνημένη αξία των αγαθών που περιλαμβάνονται , με πίστωση του μεταβατικού λογαριασμού 56.02 « Αγορές Υπό Τακτοποίηση » , ο οποίος τακτοποιείται αμέσως μετά την λήψη του οικείου στοιχείου .

Άλλωστε , πρέπει σ' αυτό το σημείο να επισημανθεί ότι η χρέωση των λογαριασμών Αποθεμάτων διενεργείται κατά την παραλαβή τους , με βάση τα τιμολόγια και τα λοιπά δικαιολογητικά αγοράς .

Το παραπάνω , τέλος - έξοδο κρίνεται ως δουλεμένο αφού παρότι το ποσό είναι αβέβαιο , η πραγματοποίησή του θα πρέπει να θεωρείται σίγουρη .

Για το πώς , τώρα , οι Αγορές Χρήσεως επηρεάζουν και διαμορφώνουν ανάλογα το αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης (κέρδος ή ζημία) , ας αναλύσουμε προσεκτικά τα δεδομένα του παρακάτω παραδείγματος .

Παράδειγμα

Η επιχείρηση « Β » στις 27/12/98 αγόρασε και παρέλαβε εμπορεύματα αξίας 10.000.000 δρχ . Τα συγκεκριμένα εμπορεύματα τα κατέγραψε στην απογραφή της και τα εμφάνισε στον ισολογισμό χρήσεως 1998 , χωρίς , όμως να τα συμπεριλάβει στο κόστος πωληθέντων .

Καταρχήν , σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα , τα εμπορεύματα που η επιχείρηση θέλησε να αγοράσει , τελικώς αποκτήθηκαν και παρελήφθησαν εξ' αυτής στις 27 Δεκεμβρίου , δηλαδή , μέσα στην κλείουσα χρήση . Και από τη στιγμή , που στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου (31/12) , τα εμπορεύματα τούτα βρίσκονται εντός των αποθηκών της οικονομικής μονάδας , ορθώς καταγράφηκαν και καταμετρήθηκαν κατά την διάρκεια της φυσικής απογραφής .

Συνεπώς , το Τελικό Απόθεμα εντοπίζεται στο ορθό ύψος και δεν αλλοιώνει το αποτέλεσμα του Κόστους Πωληθέντων , όπως τούτο εκφράζεται από την ισότητα $K.Π = A.A + AΓ. - T.A$.

Σύμφωνα , όμως με την εκφώνηση , που ρητά αναφέρει ότι τα εμπορεύματα τελικώς συμπεριλήφθησαν στο κόστος πωληθέντων , δια της απόπου επαγωγής , καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν πραγματοποιήθηκε , κακώς , η ημερολογιακή εγγραφή των αγορών . Και , αυτό , βέβαια , αποτελεί μια λανθασμένη επιλογή της λογιστικής ομάδας της επιχείρησης , μιας και η συγκεκριμένη αγορά , αναμφισβήτητα , χαρακτηρίζεται ως δουλεμένο έξοδο της παρούσας διαχειριστικής περιόδου . Συνέπεια , των παραπάνω είναι να παρουσιάζονται , οι αγορές χρήσης μειωμένες , χωρίς τούτο να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα , με αποτέλεσμα και το κόστος πωληθέντων να είναι ^{ΜΕΙΩΜΕΝΟ} ~~αυξημένο~~ και συνακόλουθα στον γνωστό τύπο του μεικτού αποτελέσματος εκμετάλλευσης

$$M.A.E. = ΠΩΛΗΣΕΙΣ - ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ$$

το τελικό αποτέλεσμα να υπερτιμάται , γεγονός που πρακτικά μεταφράζεται είτε ως αύξηση των κερδών είτε ως μείωση της ζημιάς . Επιπρόσθετα , στον ισολογισμό , ο λογαριασμός των Αγορών στο Ενεργητικό , από την μία πλευρά και ο λογαριασμός των Προμηθευτών από την άλλη , παρουσιάζονται μειωμένοι , σε σχέση μ' αυτό που πραγματικά θα έπρεπε να εμφανίζουν .

Γίνεται , λοιπόν , αντιληπτό ότι αποτέλεσμα όλων των παραπάνω ενεργειών των φορέων της οικονομικής μονάδας είναι η μη παρουσίαση της ορθής θέσης και των αποτελεσμάτων δράσεων της μονάδας στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις , γεγονός που , αναμφισβήτητα , καθιστά αναξιόπιστα τα μεγέθη που σ' αυτές έχουν καταγραφεί .

Τέλος , προκειμένου για την πιστοποίηση των παραπάνω καταστάσεων απαιτείται , καταρχήν , η λογιστική εγγραφή των Αγορών στο αντίστοιχο ημερολόγιο που το λογιστήριο της επιχείρησης τηρεί και , εν συνεχεία , η μεταφορά αυτών στο λογαριασμό 80 . 00 « Λογαριασμός Γενικής Εκμετάλλευσης » .

Συμπεράσματα .

Η οδηγία 78 / 660 / Ε. Ο. Κ. δηλαδή 4^η οδηγία , είναι η βασική λογιστική οδηγία και οι διατάξεις της ενσωματώθηκαν στον κώδικα Ν. 2190 / 1920 με το Π. Δ. 409 / 1986 .

Οι βασικοί στόχοι των διατάξεων αυτών είναι δύο :

A) . Ο Πρώτος στόχος που είναι και ο κυρίαρχος αποβλέπει στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας στην επιχείρηση , που επιτυγχάνεται με την εφαρμογή των σύγχρονων και παραδεγμένων κανόνων αποτιμήσεως , οι οποίοι βασίζονται στην εφαρμογή της διεθνώς παραδεγμένης θεμελιώδους αρχής της συντηρητικότητας και των σύγχρονων βασικών λογιστικών αρχών .

B) . Ο δεύτερος στόχος των διατάξεων αυτών , είναι η διαφάνεια των οικονομικών καταστάσεων , η οποία επιδιώκεται να διασφαλιστεί με την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 42 α , 42 β , 42 γ , 42 ε , και 43 β , με τις οποίες υιοθετούνται :

- Οι κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται κατά την κατάρτιση του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης .
- Το προσάρτημα στο οποίο καταχωρούνται πολλές αναλύσεις και πληροφορίες .

Το μεγάλο ερώτημα που τίθεται λοιπόν είναι , εάν καθίσταται εφικτή η υλοποίηση και των δυο στόχων , που οι διατάξεις της 4^{ης} κοινοτικής οδηγίας είχαν θέσει , και τις οποίες ο Ν. 2190 / 1920 έχει υιοθετήσει .

Όσον αφορά τον κυρίαρχο στόχο της βιωσιμότητας των οικονομικών μονάδων είναι σαφές , από όσα προηγουμένως αναφέρθηκαν ότι επιτυγχάνεται τουλάχιστον όσον αφορά τις υγιείς οικονομικά επιχειρήσεις .

Απόδειξη υλοποίησης του στόχου αυτού αποτελεί η υιοθέτηση και εφαρμογή της θεμελιώδους λογιστικής αρχής της συντηρητικότητας . Η αρχή αυτή , η οποία ορίζεται στο άρθρο 43 του Ν. 2190 / 1920 συνάμα με τις διαφορές μεθόδους αποτιμήσεως , που εφαρμόζονται , επιδιώκει να προσδιορίζονται τα μικρότερα κέρδη και να εμφανίζεται η λιγότερη συνολική περιουσιακή κατάσταση των επιχειρήσεων , ώστε να αποτραπεί η εμφάνιση ανύπαρκτων και αβέβαιων κερδών , με την διανομή των οποίων (με την μορφή μερίσματος και φόρου) ουσιαστικά διανέμονται μερικά ή ολικά τα κεφάλαια της επιχειρήσεως .

Επίσης , ένα σημαντικό μέτρο υλοποίησης του στόχου της βιωσιμότητας αποτελεί και η εφαρμογή της αρχής του ιστορικού κόστους . Σύμφωνα με την αρχή αυτή τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία καταχωρούνται , στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης με την αξία κτήσεως τους ή το κόστος παραγωγής τους και με αυτές τις αξίες αποτιμούνται στο τέλος της χρήσεως κατά την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων .

Οι δύο αυτές αρχές , της συντηρητικότητας και του ιστορικού κόστους , αποτελούν τις βάσεις καθιέρωσης και εφαρμογής των λογιστικών προτύπων , που ο Ν. 2190 / 1920 « περί Α. Ε. » και το Ε. Γ. Λ. Σ. , έχουν ορίσει βέβαια η εφαρμογή των δύο αυτών αρχών , σε καμία περίπτωση δεν δικαιολογεί την δημιουργία αφανών αποθεματικών και την σκόπιμη απόκρυψη κερδών , όπως ρητά αναφέρεται στον νόμο « περί Α. Ε. » . Στόχος και των δύο είναι , αφενός η εξασφάλιση της βιωσιμότητας των οικονομικών μονάδων και αφετέρου η θέσπιση αντικειμενικών κανόνων , οι οποίοι δεν θα αφήνουν περιθώρια υποκειμενικών χειρισμών , ώστε οι λαμβανόμενες λογιστικές πληροφορίες να έχουν τα στοιχεία , της αντικειμενικότητας , της επαληθευσιμότητας και της αξιοπιστίας .

Στο σημείο λοιπόν αυτό , προκύπτει το ουσιώδες ερώτημα , εάν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν εν τέλει , την πραγματική περιουσιακή

συγκρότηση των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση το αληθινό οικονομικό αποτέλεσμα , που αυτές επιτυγχάνουν στα πλαίσια μιας διαχειριστικής χρήσεως .

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό , η οποία αποτελεί και το βασικό συμπέρασμα της παρούσης εργασίας μας , είναι ότι , η πραγματική εικόνα την οποία καθιερώνει τόσο η λογιστική αρχή της « πραγματικής εικόνας » , όσο και ο « νόμος » , δεν συμπίπτει με την απόλυτη αλήθεια , γιατί ο ίδιος ο νόμος θεσπίζει βασικές αποκλίσεις από την αρχή αυτή . Αυτές οι αποκλίσεις καταδεικνύονται τόσο από τις μεθόδους αποτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων , όσο και από την διενέργεια προβλέψεων για πιθανολογούμενες ζημιές ή έξοδα , το ύψος και ο χρόνος πραγματοποιήσεως , των οποίων , δεν είναι γνωστά κατά τον χρόνο σχηματισμού τους .

Συνεπώς από τα παραπάνω προκύπτει ότι , η υπό συζήτηση αρχή , εφόσον δεχτούμε ότι , δεν αντιπροσωπεύει την **απόλυτη** αλήθεια , αλλά την **αντικειμενική** αλήθεια , όπως αυτή καθορίζεται από τις λογιστικές αρχές , που διέπουν την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων , τότε σαφώς και οι οικονομικές καταστάσεις συντάσσονται με βάση την αρχή της « πραγματικής εικόνας » . Εάν όμως , θεωρήσουμε την αρχή της « πραγματικής εικόνας » , την οποία ο νόμος αξιώνει , ως την απόλυτη αλήθεια , τότε οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις δεν καταρτίζονται με βάση την αρχή αυτή , διότι το σύνολο των λογιστικών προτύπων βασίζεται κυρίως , εάν όχι αποκλειστικά , στην θεμελιώδη λογιστική αρχή της συντηρητικότητας . Επομένως η αρχή της « πραγματικής εικόνας » υποχωρεί έναντι της βιωσιμότητας των οικονομικών μονάδων , καθώς ολόκληρη η διαδικασία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων είναι μια διαρκής υποτίμηση της περιουσιακής διάθρωσης των επιχειρήσεων .

Έτσι , στη περίπτωση όπου θεωρήσουμε την αρχή της « πραγματικής εικόνας » ως την αρχή , η οποία κατευθύνει τους υπεύθυνους σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων προς την **απόλυτη** αλήθεια , τότε μπορούμε να ισχυριστούμε πως η συγκεκριμένη αρχή αναιρείται από αυτή της συντηρητικότητας και τανάπαλιν .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- ❖ Γενικός Οδηγός Επισκόπησης Εφαρμογής Ελεγκτικών Διαδικασιών Στις Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις .
 - Δρ. Νικολάου Πρωτοψάλτη Εκδόσεις « Σ. Ο. Λ. »
- ❖ Γενικός Οδηγός Προγράμματος Ελέγχου .
 - Δρ. Νικολάου Πρωτοψάλτη Εκδόσεις « Σ. Ο. Λ. »
- ❖ Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα Και Επαγγελματική Δεοντολογία .
 - Εκδόσεις « Σ. Ο. Ε. »
- ❖ Ισολογισμός Αωνύμων Εταιρειών Και Ε. Π. Ε.
 - Νικ. Χρ. Τότση Εκδόσεις « Πάμισος »
- ❖ Λογιστικές Εργασίες Τέλους Χρήσεως .
 - Γ. Αληφαντή Εκδόσεις « Πάμισος »
- ❖ Ελεγκτική Θεωρεία Και Πρακτική .
 - Κων. Γκάτσου Εκδόσεις « Σταμούλη »
- ❖ Γενική Λογιστική .
 - Αρ. Κοντάκου Εκδόσεις « Έλλην »
- ❖ Ελεγκτική Βασικές Έννοιες Και Εφαρμογές .
 - Α. Μηλίωνα – Θ. Παπαδάτου Εκδόσεις « Τ. Ε. Ι. Πάτρας »
- ❖ Κοστολόγηση (Εσωλογιστική – Εξωλογιστική)
 - Εμμ. Σακέλλη Εκδόσεις « Βρύκουσ Ο. Ε. »

- ❖ Εγχειρίδιο Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου .
 - Εμμ. Σακέλλη Εκδόσεις « Βρύκους Ο. Ε. »

- ❖ Φ. Ε. Κ.
 - 37 30 / 3 / 1963
 - 119 18 / 12 / 1979
 - 120 14 / 7 / 1992
 - 141 21 / 6 / 1986 Περί Ν. 2190

- ❖ Προεδρικό Διάταγμα
 - 409 1986
 - 498 1987
 - 1969 Του 1991 Άρθρο 75
 - 226 1992 Φ. Ε. Κ. 120 Τεύχος Α 14 / 7 / 1992
 - 15 1989 Φ. Ε. Κ. Τεύχος Α 5 / 1 / 1989

- ❖ Περιοδικό Λογιστής Φεβρουάριος – Μάρτιος 1998

- ❖ Συνεντεύξεις :
 - Δρ. Νικολάου Πρωτοψάλτη Σ. Ο. Ε. (Καποδιστρίου 28)
 - Γ. Αληφαντή Arthur Andersen (Λεωφ. Συγγρού 377)
 - Κ. Ανδρέου Arthur Andersen (Λεωφ. Συγγρού 377)

